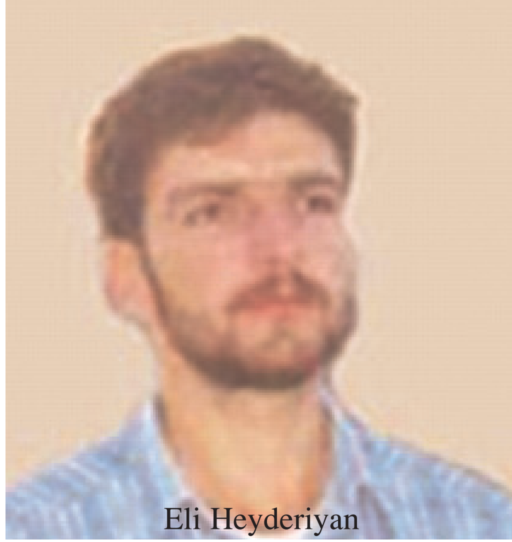

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 29 / Hejmar 341 / Gulan 2010

Şirin Elem Hulu

Eli Heyderiyan

Ferhad Wekili

Ferzad Kemanger

YA DEMOKRATİK ÇÖZÜM YA KUTSAL DİRENİŞ

Yeni bir mücadele sürecine girilmiştir

Önder Apo yeni dönemi "Varlığını Koruma ve Özgürlüğü Kazanma Dönemi" olarak tanımladı. Demek ki Kürt toplumu için halen varlığını korumak ciddi bir sorun durumundadır. Yani varlığına kasteden, tehdit eden tehlikeler halen devam etmektedir. Halkımızın varlığını koruma sorununun olması ne demektir? Bu çok net olarak gösteriyor ki Kürt toplumu üzerinde inkâr ve imha tehdidi ve tehlikesi halen sürmektedir...

sayfa 2'de

Kürdistan halkı 1 Mayıs'ın coşkusuyla Şehitler Ayı'nı karşılamıştır

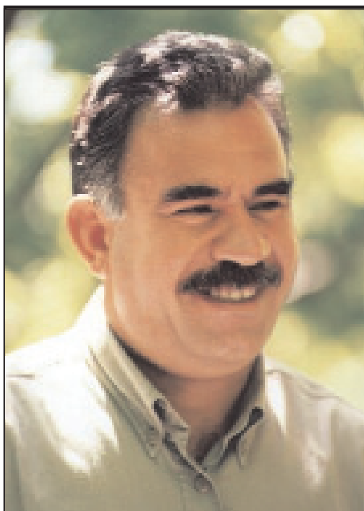
1 Mayıs dünya emekçileri tarafından birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak her yıl dönümünde olduğu gibi bu yılda kutlandı. 1890'dan bu yana emekçiler dünyanın neresinde olursa olsun dil, din, ırk, cinsiyet farkına bakmaksızın sürekli olarak böyle bir günü kutlamayı kendileri için mutlaka yerine getirilmesi gereken bir görev olarak kabul ettiler. Elbette emekçilerin 1 Mayıs'a bu kadar değer vermelerinin...

sayfa 5'te

Mücadele gerçeğimiz birbirine eklenen şehitler halkasından oluşan bir direniş zinciri gibidir

Hareket ve halk olarak bu temelde yeni bir 1 Mayıs'ı ve Mayıs Şehitler Ayımızı karşılıyoruz. 1 Mayıs işçi ve emekçi bayramının, emekçilerin birlik, dayanışma ve mücadele günlerinin tüm yoldaşlara ve halkımıza kutlu olmasını diliyoruz. Newroz ve 1 Mayıs ruhlarının tüm ezilenlerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin özgürlük ve demokrasi özlemlerini daha çok canlandıracağı ve bu temeldeki mücadelelerini...

sayfa 7'de

Devlet çok sert ve acımasızca Kürtlere yönelebilir herkes kendi tedbirini almalıdır

ABDULLAH ÖCALAN

Halk belediyeciliğini geliştirmek önemlidir. Daha önce de buna ilişkin değerlendirmelerim olmuştu. Para, maddi sıkıntılar bahane olmamalıdır, önemli olan irade ve örgütlenmedir, halkla birlikte çok şey yapılabilir. Demokratik anayasa isteğimizi tekrar belirtiyorum. Bu husus anlaşılmalıdır. Anayasa'da yapılan değişiklikler demokratik bir anayasa için değildir. 12 Eylül anayasasının ruhu ve özüne dokunulmuyor. İşte görülüyor; 12 Eylül darbecilerine yargı yolu açılması için zamanaşımının kaldırılması yönündeki önergeyi kabul etmediler! Yine çocuklarla ilgili yeni düzenlemeleri yapmadılar! Ne demek CHP ve MHP ile aynı paralele düşmek? Böyle şey olur...

sayfa 16'da

İÇİNDEKİLER

YENİ BİR MÜCADELE SÜRECİNE GİRİLMİŞTİR

"Eğer demokratik siyasi çözüm süreci gelişirse, artık yeni dönemin duruşu, mücadelesi, üslubu elbette buna göre şekillenecektir. Yok, bu gelişmez ve yeni bir direniş mücadelesi gündeme gelirse, elbette bütün çalışmalarımız, onun planlanması, hedefleri, üslubu, tarzı bu mücadeleye göre şekillenecektir. Kısaca kendimizi geçmişe göre değiştireceğiz, yenileyeceğiz"

Önder Apo yeni dönemi "Varlığını Koruma ve Özgürlüğü Kazanma Dönemi" olarak tanımladı. Demek ki Kürt toplumu için halen varlığını korumak ciddi bir sorun durumundadır. Yani varlığına kasteden, tehdit eden tehlikeler halen devam etmektedir. Halkımızın varlığını koruma sorununun olması ne demektir? Bu çok net olarak gösteriyor ki Kürt toplumu üzerinde inkâr ve imha tehdidi ve tehlikesi halen sürmektedir. Soykırım uygulamaları devam etmektedir. Kürdistan'ı bölüp parçalayan, Kürt toplumunu sömürgeleştiren inkâr ve imha sistemi hala devam etmektedir. Geçtiğimiz uzun mücadele sürecimiz içerisinde bu sisteme karşı önemli bir direniş geliştirip sistemi darbeleme, zayıflatmada belli bir düzeyi yakalamış olsak da, halen kapitalist tekelci dünya hegemonik sistemi Kürdistan'ı yok sayan ve Kürt toplumunu yok etmek isteyen hedefinden, amacından vazgeçmiş değildir. Dikkat edilirse halk direnişimiz sonucunda Kürt'ün varlığı dil ucuyla kerhen söylense de, sadece "Kürt köken olarak vardır, birey olarak vardır" denerek, Kürtlerin bir toplum olma, halk olma gerçeği inkâr edilmekte, dolayısıyla halk olmaktan kaynaklanan hakları kabul edilmemektedir.

Otuz altı yıllık kahramanca sürdürülen direniş mücadelemiz kaba ret ve inkâr politikasını yenilgiye uğratmış, başarısız kılmıştır. Artık ittihatçı, beyaz Türkçü milliyetçiliğin kaba ret ve inkâr yöntemleriyle sürdürdüğü siyasetin başarı şansı kalmamıştır. Dolayısıyla bu sistem aşılmaktadır. Fakat bunun yerine daha gizli, daha sinsi, daha inceltilmiş bir inkâr ve imha sistemi inşa edilmeye çalışılmaktadır. Günümüzde ABD, İngiltere, İsrail öncülüğünde yaratılmak istenen yeni dünya sisteminde ve Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında geliştirilen Ortadoğu yapılanmasında Kürdistan'a düşen, daha inceltilmiş, sinsi ve gizli bir inkâr ve imha sistemi olmaktadır. Eskinin kaba ret ve inkâra dayalı ulus-devlet milliyetçiliğinin, faşizmin Kürt'ü inkâr ve imha siyasetini başarıya götüremediği görülünce, günümüzde Ilımlı İslam'a dayalı, Türk İslam sentezini esas alan bir yeni çizginin daha sinsi ve gizli bir biçimde inkâr ve imha sistemini inşa etme çabası söz konusudur.

Kaba ret ve inkârcılık artık sürdürülememektedir

Kürdistan'ı bölüp parçalayan, askeri işgal altına alan, ekonomik ve siyasi olarak sömürgeleştiren, kültürel soykırıma tabi tutan sistem günümüzde kendisini bu temelde yeniden restore etmeye çalışmaktadır. Eskisi gibi kaba bir biçimde Kürt'ün yokluğunu savunmamaktadır. Kürt olgusu karşısındaki kaba inkârcılık artık sürdürülememektedir. Bu durumu aşarak Kürt'ün varlığını kabul etmektedir. Ancak onun bir köken olarak, birey olarak var olduğunu söylemektedir. Bir toplum ve halk olduğunu ret ve inkâr etmektedir. Bu da inkâr ve imha sisteminin öz itibariyle devam etmesi, inceltilerek gizli ve sinsi bir biçimde sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Kürt'ü inkâr ve imhayı öngören dünya sisteminin ve bu sistemi yürüten öncülüğün günümüzde Kürdistan'a ve Kürt toplumuna yaklaşımı bu çerçevededir. ABD öncülüğünün izlediği Kürt politikasının esası budur. Bu politikayı, Türkiye ve Irak rejimlerini yeniden yapılandırarak bir yeni inkâr ve imha sistemine kavuşturmak istemektedir. Türkiye'de yürütülen mücadele tamamen böyle bir restorasyonu içermektedir. Yine Irak'ta yürütülen mücadele, yaşanan siyasi olaylar tamamen sistemin kendisini bu biçimde yapılandırmasına dönüktür. Dikkat edilirse ABD öncülüğü Irak ve Türkiye rejimlerini bu temelde yeniden yapılandırarak ABD-Türkiye-Irak üçlü ittifakını kurup, bunu Büyük Ortadoğu Projesinin çekirdeği yaparak, Ortadoğu hegemonyasını buna dayalı bir biçimde gerçekleştirmek istemektedir. Bu siyaset Kürt toplumu açısından daha inceltilmiş, sinsi ve gizli yöntemlerle sürdürülen bir inkâr ve imha sistemini öngörmektedir. Bu konuda asla yanılmamak gerekir. Dünyayı yeniden yapılandırmaya çalışan kapitalist hegemonyanın Kürt politikası bu çerçevededir. Nitekim AKP öncülüğünde Türkiye'de yapılmaya çalışılan yeniden yapılandırma tamamen bu siyasete dayalıdır. Zaten AKP yöneticileri de temel amacın PKK'yi imha ve tasfiye etmek olduğunu açıkça söylemekte ve artık bunu gizleyememektedir. Irak'taki siyasi yapılanma da giderek Kürtlerin haklarını daraltan, fırsat bulursa yok etmeyi öngören bir çizgide geliştirilmeye çalışılmaktadır. Eğer Türkiye ve Irak siyasi yapılanmaları yürütülen yapılandırma çalışmaları başarı kaydeder ve ABD'nin öngördüğü üçlü ittifak gerçekleşirse, bu durum Kürdistan için daha inceltilmiş ve gizlenmiş yeni bir inkâr ve imha sisteminin tesis edilmesi olacaktır. Böyle bir sistem oluşturuldukça da, bu sistem güçlerinin Hareketimize ve halkımıza imha ve tasfiye saldırılarını ideolojik, siyasi ve askeri boyutlarda çok daha kapsamlı bir biçimde yönelteceği kesindir. İşte imha ve yok etme tehdidi ve tehlikesi buradan ortaya çıkmaktadır.

Dikkat edilirse, halkımız için var-lık-yokluk sorunu halen çözümlenmiş değildir. Varlığına kasteden ve onu yok etmek isteyen tehdit ve tehlike bir dünya sistemi olarak varlığını halen sürdürmektedir. Önder Apo'nun da çok net belirttiği gibi *"Kürt halkının yürüttüğü mücadele her şeyden önce bir varlık mücadelesidir. Var olma ve özgür olarak yaşama mücadelesidir."* İşte bu gerçeği Hareket ve halk olarak elbette derinliğine görmek, anlamak ve bunun gereklerine göre kendimizi hazırlamak durumundayız. Mademki inkâr ve imha sistemi inceltilmiş olarak kendini yeniden yapılandırıyor ve dünya ölçüsünde varlığını sürdürüyor; Hareket ve halk olarak bizim de bu inkâr ve imhayı tüm biçimleriyle açığa çıkarıp deşifre ederek parçalayıp yok etmeyi sağlayacak bir mücadeleyi öngörmemiz, bilinçte, örgütte, eylemde kendimizi böyle bir mücadeleyi başarıyla yürütecek hale getirmemiz gereklidir. İşte yeni sürecin temel özelliklerinden birisi budur. Yani geçmişte var olan imha ve yok etme tehlikesi halen sürmektedir; fakat eskisi gibi kaba yöntemlerle ve açık bir biçimde yapılmamaktadır. Daha inceltilmiş olarak, daha gizli ve sinsi yöntemlerle, halkımızı daha fazla aldatmaya, oyalamaya dönük yöntemlerle yürütülmektedir. Bu bakımdan yeni imha ve tasfiye saldırıları çok daha tehlikelidir. Çünkü gizlidir, sinsidir, oyunlarla doludur. Eskinin kaba ret ve inkârını görmek, anlamak, deşifre etmek kolaydı. Herkes bu politikaları çok rahatlıkla görebilirdi. Nitekim kısmi bir çalışma ve halkı aydınlatma bu sisteme karşı güçlü bir halk direnişini örgütlemeye imkân ve fırsat verdi. Oysa şimdi ABD ve AKP eliyle geliştirilmeye çalışılan yeni inkâr ve imha sistemi çok daha gizli, sinsi ve inceltilmiş yöntemlerle yürütülmektedir. Herkesin bunu görmesi, anlaması geçmişteki kadar kolay değildir. Bu nedenle de bu sistemi görüp anlamak, bunu halka anlatmak, halkı bu konuda ikna etmek, bilinçlendirmek, örgüt ve eylem içerisine çekmek geçmiştekinden çok daha fazla çaba gerektirir, yeni yöntemler ister, daha yoğun bir mücadeleyi gerekli kılar. Bu nedenle bizim de yeni dönemde Kürt halkının varlığını koruma savaşını başarıyla yürütebilmemiz için elbette yöntemlerimizi derinleştirmemiz, yenilememiz, çabamızı arttırmamız, örgütlenmemizi daha fazla geliştirmemiz gereklidir. Bunu başta gerilla olmak üzere tüm örgütlerimizin, halkımızın görüp, bunun gereklerini yerine getirme görev ve sorumluluğu vardır.

Yeni bir süreçten geçiyoruz

Diğer yandan, Önderliğimizin on yedi yıldır yürüttüğü *"Kürt sorununu siyasi diyalog yöntemiyle çözme, özgürlüğü bu temelde yakalama süreci"*nde aşılma ve değişim olmaktadır. Şimdiye kadar yalnız başına bütün çabalarımızı; ideolojik, örgütsel, askeri faaliyetlerimizi böyle bir stratejik amacı gerçekleştirmeye göre örgütledik, planladık ve yürüttük. Ancak Önder Apo'nun da açıkça ifade ettiği gibi, yalnız başına artık bu biçimde sonuç alınmıyor. Dolayısıyla bu konuda bir netleşme süreci yaşanıyor. Artık yeni bir süreç kesinlikle gereklidir. İçinde bulunduğumuz günler ve haftalarda bu yeni sürecin nasıl gelişeceği netleşecektir. Yani siyasi diyalogla Kürt sorununa çözüm bulmanın önünü açmak, koşullarını yaratmak için yürütülen mücadele sürecinin sonuna gelinmiştir. Artık ya açıkça bu siyasi diyalog ve buna dayalı pratik çözüm süreci adım adım gelişecektir, ya da bu olmazsa Kürt halkı kendi özgürlüğünü kendi özgücüne, öz örgütlülüğüne ve özsavunmasına dayalı olarak geliştirecektir. Bunu Newroz'da halkımız netçe ifade etmiştir. *"Ya demokratik çözüm ya görkemli direniş"* demiştir. Dolayısıyla içinden geçtiğimiz günler bir netleşme dönemidir. Hangisinin gerçekleşeceğini bu günler gösterecektir. Fakat şu artık kesindir: Bundan sonraki süreç geçmişteki gibi devam etmeyecektir. Eğer demokratik siyasi çözüm süreci gelişirse, artık yeni dönemin duruşu, mücadelesi, üslubu elbette buna göre şekillenecektir. Yok, bu gelişmez, yeni bir direniş mücadelesi gündeme gelirse, elbette bütün çalışmalarımız, onun planlanması, hedefleri, üslubu, tarzı bu mücadeleye göre şekillenecektir. Kısaca kendimizi geçmişe göre değiştireceğiz, yenileyeceğiz, yeniden yapılandıracağız. Böyle bir yeni süreçten geçiyoruz.

Elbette biz Hareket ve halk olarak siyasi çözümü tercih ettik. Önderliğimiz bu doğrultuda on yedi yıldır kapsamlı bir mücadele yürüttü. Halen de bu mücadeleyi sürdürüyor. Bunun önü açıldığı müddetçe bizim tercihimiz elbette böyle bir çizgide yürümektir. Fakat bu, açıkça görülüyor ki, yalnız başına bizim çabamızla gerçekleşmiyor. Kürt sorunuyla ilgili tüm güçlerin benzer yaklaşım göstermesi gerekiyor. Onlar bu yaklaşımı göstermezlerse bizim çabalarımız istenen sonucu vermiyor ve boşa çıkıyor. Biz de ilelebet kendimizi buna bağlayamayız. Bundan sonra elbette gerçekleşirse siyasi diyalogla Kürt sorununun demokratik siyasi çözümüne açık olacağız. Ama bunu beklemeyeceğiz. Bu gerçekleşmiyor diye, sadece buraya tıkanıp kalmayacağız. Özgürlük Hareketimiz çaresiz değildir, Kürt halkı alternatifsiz değildir. Kendi çaresini ve alternatifini ortaya koyacaktır. İşte bu da görkemli direniş süreci olacaktır. Kendi özgürlüğünü özgücüne ve özsavunmasına dayalı olarak yaratma süreci olacaktır. Bütün alanlarda çalışmalarımız, hedeflerimiz, görevlerimiz, planlamamız buna göre oluşacak, yapılandırılacak ve yürütülecektir.

YA DEMOKRATİK ÇÖZÜM YA KUTSAL DİRENİŞ

Dünyada, bölgede ve ülkemizde önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Finansal krizin etkileri hala devam etmekte ve bu durum farklı zamanlarda farklı ülkelerde -Yunanistan örneğinde görüldüğü gibi- kendisini patlamalar biçiminde dışa vurmaktadır. Küresel sermaye güçleri yaşadıkları krizin ağır etkilerini bölgelere, ülkelere taşırarak yaşadıkları sorunlara çözüm aramaya çalışmaktadır. Ancak atmış oldukları her adım kendilerini rahatlatmak yerine daha da çözümsüz bırakmaktadır. Bu çözümsüzlük kendisini daha çok siyasal ve toplumsal alanda göstermektedir. Dünyanın sıcak, sorunlu alanları olarak bilinen bölgelerinde yaşanan sorunların halen aşılamaması hatta bu sorunların daha da derinleşmesi çözümsüzlüğün daha kapsamlı hale gelmesinde önemli bir yer tutmaktadır.

ABD geçmişte arka bahçe olarak gördüğü Latin Amerika ülkelerinde giderek daha fazla zorlanmaya başlamıştır. İktidar odaklı çözümleri esas almış olsalar da bu ülkelerdeki muhalif hareketler destek görmektedir. Bu tür iktidarların sayısı ise her geçen gün biraz daha artmaktadır. ABD'nin Latin Amerika'da yaşadığı bu sorunlar dünyanın diğer bölgelerinde de yaşanmaktadır.

ABD merkezli küresel sermaye güçlerinin yaşadığı bu sorunlar uluslararası alanda güç ilişkilerinin sorgulanması ve yeniden düzenlenmesi ihtiyacı gibi bir sonuç da yaratmaktadır. Bu şekilde yeniden masaya yatırılmaya çalışılan güç ilişkileri içersinde de Rusya, Çin vb. ülkeler de kendilerini etkin kılmaya çalışmaktadır. Birçok alanda kapitalist emperyalist sisteme karşı itirazlar yükselmektedir. Sisteme yönelik rahatsızlıklar birçok alanda giderek artmaktadır. Uluslararası küresel güçler yaşadıkları bu sorunların önüne geçmek için bir çaba içersine girseler de, bunlara çözüm bulmaktan çok uzaktırlar.

En son nükleer silahların kontrolüne ilişkin yaptıkları toplantıda bu açığa çıkmıştır. İran'da yapılan toplantı da bunun böyle olduğunu kanıtlamıştır. Bu toplantıya ideolojik ve siyasi olarak çok farklı yerlerde bulunan birçok ülkenin katılımı SSCB'nin dağılması öncesi var olan Üçüncü Dünya ülkeleri gerçeğini hatırlatmaktadır. Ancak İran gerçeğinde olduğu gibi bu ülkelerin bir kısmının demokratik karakterde olmaması, bunların etkisini zayıflatmaktadır. Çünkü günümüzde gerçek anlamda anti-emperyalist ve anti-kapitalist olmak ancak ve ancak demokratik topluma dayanan bir siyasal yaklaşımla mümkündür.

Yaşadıkları sorunlar karşısında çözümsüz kalan küresel sermaye güçleri, dünyanın sıcak alanları olarak kabul edilen Ortadoğu ve çevre bölgelerinde de büyük bir açmazla karşı karşıyadır. Afganistan'da, Pakistan'da çatışmalar giderek daha fazla şiddetlenmektedir. Irak'a işgalin ardında istenilen bir biçim verilememiştir. Yapılan son seçimler şiddetin daha da tırmanacağını göstermektedir. İran karşısında başarılı olamamışlardır. Filistin-İsrail çatışmalarına çözüm arayışları tam bir karmaşaya dönüşmüştür.

Uluslararası ve bölgesel alanda yaşanan bu gelişmeler ülkemizi ve mücadele içersinde olduğumuz güçleri de yakından etkilemektedir. Hatta doğrudan içersinde oldukları için bu durum etkilenmenin de ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Uluslararası ve bölgesel güçler arasındaki ilişki ve çelişkilerin içiçeliği de böyle bir sonuç yaratmaktadır.

ABD'nin Ortadoğu politikasının merkez noktalarından birini Kürt sorunu oluşturmaktadır. Nasıl İngiltere ve Fransa Kahire Anlaşması ile Ortadoğu'ya çıkarları doğrultusunda bir biçim vermeye çalışmışsa, ABD de Ortadoğu'ya yeniden biçim kazandırmak isterken, Kürtleri kendisine bir basamak haline getirmek istemektedir. ABD'nin böyle bir politika belirlemiş olmasının esas nedeni Irak-Türkiye, İran-Türkiye, Suriye-Türkiye ilişkilerinin Kürt ve Kürdistan üzerine kurulmuş olması gerçeğidir.

Geride bıraktığımız süreçte gerek mücadele içerisinde olduğumuz güçlerin kendi içlerinde gerekse de aralarında süren ilişkilerin merkezinde de bu gerçeklik yatmaktadır. Bu nedenle de Özgürlük Mücadelesi'ne karşıtlık temelinde egemen devletler ve uluslararası güçler arasındaki ilişki daha da geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu temelde de egemen devletlerarasındaki ikili-üçlü görüşmeler ve Güney Kürdistan yerel hükümetinin de içersinde yer aldığı üçlü mekanizma çalışmaları daha da yoğunlaştırılarak sürdürülmüştür. Bu çerçevede ABD'de, uluslararası nükleer silahların kontrolüne ilişkin yapılan toplantı ve görüşmeler; İran merkezli olsa da bölgemizi ve Kürdistan'ı etkileyecek bir özellik taşımıştır. Yine TC Başbakanı ile ABD Başkanı arasındaki görüşmelerin merkezinde Mücadelemiz yer almıştır. Bu görüşmenin dışında çeşitli uluslararası güçlerle yapılan diyalog ya da ikili görüşmelerde benzeri bir durum söz konusu olmuştur.

İran'daki idamlar Kürt düşmanlığında birleşen tüm ülkelerin adına yapılmıştır

İran ile ABD arasında yaşanan sorunlar güncelliğinden bir şey kaybetmemiştir. Kimi zaman gündemin alt sıralarına düşse de bu gerçek değişmemiştir. ABD'nin İran'ı siyasal ve ekonomik kuşatma altına alarak sınırlandırma arayışları devam etmiştir. Bununla birlikte iç muhalefet de bir gelişme eğilimi içersine girmiştir. İran yaşadığı bu duruma rağmen Kürt politikasında bir yaklaşım değişikliği içerisine girmemiştir. Kimi zaman oyalayıcı bir yaklaşım içerisine girmeye çalışsa da bu tutumunda ısrar etmiştir. Gelinen aşamada ise doğrudan bir tehdit ve yönelim içerisine girmiş, Türkiye ile ilişkilerini sıklaştırmış ve ortak operasyon hazırlıkları içerisine girmiştir. Son gerçekleşen idamlar İran'ın bölge gericiliğiyle birlikte halkların özgürlük mücadelesine karşı her türlü kirli savaş içine gireceğini ortaya koymuştur. Bu idamlar sadece İran'a ait olarak görülmemelidir. Bu idamlar Kürt düşmanlığında birleşen tüm ülkelerin adına yapılmıştır. Ancak İran ve bölge ülkeleri büyük bir yanılgı içindedir. Artık idamlar 19. ve 20. yüzyıldaki gibi toplumların özgürlük mücadelelerini bırakalım geriletmesini, toplumdaki öfkeyi daha da arttırarak söz konusu rejimlerin çöküşünün başlangıcı olacaktır. Dört devrimcinin ve yurtseverin idamı İran'daki özgürlük mücadelesini yükselteceğini yakın zamanda herkes görecektir.

Bu idamlarla İran, statükocu ve dış güçlerle kurduğu gerici siyasal ilişkileri politikasının merkezine yerleştirdiği görülmüştür. Uluslararası alanda kimi demokratik çevrelerle ilişki içinde olmaya çalışsa da İran içinde ve bölgede oynadığı rol gerici güçleri ve statükoyu besleyen, dış güçlere de bölgeye müdahale imkânı veren karakterdedir. Eğer Kürt Özgürlük Hareketiyle ve demokrasi güçleriyle ilişki içinde kendini dış güçlere karşı korumaya çalışırsa ilişki kurulmalı, ama bu tercih yerine bölge gericiliğine dayanırsa buna karşı da mücadele edilerek İran'da demokratik güçlerin gelişmesi yönünde bir politika izlenmelidir. İran'a Kürt sorununu çözmediği ve siyasal sisteminde demokratikleşme yaşamadığı taktirde dış güçler karşısında ayakta duramayacağı gösterilmelidir.

Irak seçim sonuçları devlet içi dengelerin değiştiğini göstermektedir. Bu durum, Şii-Sünni ve Kürt çelişkisini ciddi siyasal bir sorun haline getirmektedir. Irak Arap politikası derin çelişkiler yaşadığı gibi, Kürtlerle Irak arasındaki ilişkiler de eskisinden daha olumsuz bir sürece girmiş bulunmaktadır.

Bu çatışmalı süreç ortamında Güneyli güçler ulusal birlik ve demokratikleşme temelinde kendi siyasal pozisyonunu güçlendirme yerine, TC ile ilişkilenerek Irak'ta bir denge kuracağını sanmaktadır. Güneyli güçler, Türkiye'nin Kürt düşmanlığındaki öncü konumunu ya kavramaktan uzaktır ya da çok basit çıkarlar ve politikalar çerçevesinde Kürt ulusal gerçeği karşısında çok tehlikeli oynamaktadırlar. Güneyli güçlerle, özellikle KDP ile Türkiye arasında son zamanlarda yapılan görüşmeler, Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı uğursuz diyebileceğimiz ilişkiler içine girdiklerini göstermektedir. Zaten AKP'nin demokratik açılım kod adını verdiği tasfiye politikasına destek vererek Kürt Özgürlük Hareketi karşıtı bir duruma düşmüş bulunmaktadırlar. AKP'ye verilen tasfiye hareketine meşruiyet kazandırmaları 1999 yılında gerçekleşen uluslararası komployа meşruiyet kazandırmalarına benzemektedir. Türkiye'de ve Kuzey Kürdistan'da Kürt Özgürlük Hareketi'ne ve Kürt demokratik hareketine yönelik siyasi saldırılar esas olarak da cesaretini ve meşruiyetini Güneylilerin bu tutumundan almaktadır. Yalnız siyasal alanda Türk devletinin yedeğine düşülmemiş, askeri alanda da tehlikeli ilişkiler içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kuzey'deki operasyon dalgası, sınırdaki askeri yığınak ve Güneyli güçlerle yapılan görüşmeler, Mücadelemizin tasfiye edilmesi istemi sürecinde bir noktaya gelindiğini göstermektedir. Neçirvan Barzani'nin Türkiye'ye giderek yaptığı görüşmeler ve Mesut Barzani'nin gündeme giren ziyareti bu hazırlıklar için de önemli bir gösterge olmaktadır. Neçirvan Barzani'nin Türkiye'de tamamen PKK karşıtı ilişkiler içine girdiği görülmektedir. Sık sık Türkiye'ye gitmesi bu ilişkilerin ne kadar tehlikeli bir nitelikte olduğunun kanıtıdır.

Güneyli güçlerin içine girdikleri bu tehlikeli durumun dikkatle takip edilmesi gerekmektedir. Ulusal konferans bu konuda en önemli tedbir olarak ele alınması gerekirken, Kürt demokratik kamuoyunda bu durumun tartıştırılması, Kürt demokratik kamuoyunun Güneylilerin yapacağı olumsuzluklar karşısında duyarlı hale getirilmesi önem kazanmaktadır. Bu yapılmadığı taktirde, olumsuz bir tutum içine girdiklerinde bunun yol açacağı tahribatları gidermek zor olacaktır. Eğer bugünden belirli düzeyde Kürt demokratik kamuoyu oluşturulursa bu tür olumsuzluklara girmelerinin önü alınacak ya da daha fazla olumsuzluğa girmelerine engel olunacaktır.

12 Eylül uygulamalarını aratmayacak durumlar yaşanmaktadır

Türkiye'de anayasa değişiklikleri çatışması içinde Özgürlük Hareketi'ni tasfiye planı, hareketi bölme noktasında da geliştirilmek istenmektedir. Bir taraftan dışarıdan baskı arttırılırken, diğer yandan hareketin içine yönelik bir özel savaş saldırısı yürütülmektedir. Bu yanıyla 2003-2004'leri anımsatan bir tasfiye sürecinin geliştirilmek istendiği görülmektedir. Bir yandan siyasal soykırım saldırıları ve demokratik siyasal alanda baskının arttırılması, diğer yandan faili meçhullerin yeniden başlaması, tutsaklara yönelik uygulamalar ve birçok yerde Kürtlere yönelik saldırıların gerçekleştirilmesi Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı planlı bir saldırı olduğunu göstermektedir. Birçok yönüyle 12 Eylül uygulamalarını aratmayacak durumlar yaşanmaktadır. TMK'nın (Terörle Mücadele Kanunu), Olağan Üstü Hal'i tam bir özel savaş mantığıyla Kürdistan'a dayattığı açıktır. Öyle ki 12 Eylül ve OHAL dönemlerinde bile bu kadar ucuz tutuklamaların yapıldığı görülmemiştir. Türkiye'de Ergenekon davalarıyla derin devletin tasfiyesinin yaşanmasının aksine, tüm kurumlarıyla mücadelemize karşı harekete geçilmiş olunduğu görülmektedir. Sahte açılım söylemleriyle yeni ve daha da kapsamlı bir 12 Eylül ya da 1990'lı yılların çok boyutlu saldırılarıyla karşıya olduğumuz açığa çıkmaktadır.

Uluslararası ve bölgesel alanda yaşanan gelişmeler ve Türkiye'de yaşananlar, yeni ve kader belirleyici bir sürece girildiğinin habercisi olmaktadır. Egemen güçlerin kendi aralarındaki çıkar kavgaları ve bu güçlerin başta PKK olmak üzere demokrasi güçleriyle olan çelişkileri, yaşanan sürecin ağırlığının artık mevcut siyasal iktidar tarafından kaldırılmayacağını göstermektedir. Doğal olarak bu süreç gelinen aşamada tüm güçlere kendini yeniden gözden geçirmesini ve yeni siyasal dengelerin oluşmasını dayatmaktadır.

Önder Apo özellikle son bir yıldaki gelişmelerin netleştirdiği durumlar temelinde yeni bir değerlendirmede bulunarak mücadele tarihimizi dört döneme ayırmıştır. Önümüzdeki süreci de dördüncü dönem olarak *ulusal varlığı koruma ve özgürlüğü sağlama* dönemi şeklinde değerlendirmiştir. 1993'ten 2003 yılına hatta günümüze kadar da uzayan üçüncü dönem, daha çok müzakere arama ve bu temelde demokratik çözümü gerçekleştirme çerçevesinde geçmiştir. Her ne kadar üçüncü dönemde de önemli düzeyde meşru savunma pozisyonu temelinde direniş sürse de esas olarak demokratik çözüm arayışı ağır basmıştır. Bu arayış hem mücadelemizin geldiği düzeyin hem de 1990'lı yıllardan başlayarak Önder Apo şahsında paradigma değişiminin geliştirilmeye çalışılmasının sonucudur. Paradigma değişimi esas olarak İmralı'da gerçekleşse de öncesinden bu paradigma değişimini gerçekleştirecek düşünce dinamizmi ve zihniyet değişimi belirli düzeyde yaşanmıştır.

Önder Apo'nun 1990'lı yıllardan bu yana sabırla sürdürdüğü müzakere arayışı ve demokratik çözüm çabalarına Türk devleti hiçbir zaman ciddi bir cevap vermemiştir. 1999'da gerilla'nın önemli oranda Türkiye sınırları dışına çıkmasından sonra da Türk devleti demokratik çözüm açısından bir zihniyet değişimi ve bu temelde bir çözüm yaklaşımı içinde olmamıştır. Buna karşı Hareketimiz 2004 1 Haziran Hamlesi'ni başlatarak Türk devletini, demokratik çözüme zorlamak istemiştir. Ne var ki Türk devleti 1 Ekim 2006'da yaptığımız tek taraflı ateşkes sürecinde de oyalama politikası

izlemiş, hatta bu süreci bir tasfiye fırsatı olarak değerlendirmek istemiştir. 2007 seçimi sonrası siyasi ve askeri saldırıların arttırılması, bu süreçte neden tek taraflı ateşkes istendiğini ve ne amaçla değerlendirildiğini açıkça ortaya koymuştur. Hareketimiz buna rağmen Zap direnişi sonrası da demokratik çözüm arayışını bırakmamıştır. Özellikle 29 Mart seçimleri öncesi demokratik çözüme fırsat tanımak için üzerine düşen her şeyi yapmıştır. 29 Mart seçimleri sonrası ve ortaya çıkan sonuçlar demokratik çözüm doğrultusunda adım atılmasını gerektirirken tam tersine siyasal saldırılarla demokratik siyaset geriletilip demokratik çözüm süreci sabote edilmiştir. Hareketimizin ve Önderliğimizin demokratik çözüm için sorumlu davranması da demokratik açılım kod adını verdikleri tasfiye politikasıyla boşa çıkarılmıştır. Ancak Türk devletinin demokratik çözüme yanaşmaması Hareketimizin izlediği demokratik çözüm politikasının da sonunu getirmiştir. Bu nedenle önümüzdeki dönem yeni bir mücadele sürecini gündeme getirmiştir. Buna *ulusal varlığı koruma ve özgürlüğü sağlama dönemi* demekteyiz.

Müzakere ve demokratik çözüm ancak mücadele sonucu ortaya çıkacaktır

Dördüncü dönemin anlamı, Kürt halkının varlığını ve özgürlüğünü kazanması ancak mücadeleyle gerçekleşecektir. Müzakere ve demokratik çözüm de ancak bu mücadele sonucu ortaya çıkacaktır. Ortaya çıkmıştır ki Türkiye'deki siyasal ortam halen çözümü sağlatacak durumda değildir. Bu nedenle yeni dönemde mücadelenin çok boyutlu geliştirilerek Türkiye'yi çözüme zorlama politikasının esas alınması gerekmektedir.

Önderlik daha geçen yıl 10 Kasım'da başlayan meclisteki tartışmalar ve 17 Kasım saldırısından hemen sonra; *"bu bir oyundu bitti"* deme gereğini duymuştur. İçerisinden geçtiğimiz süreci Fransa ve Rus devrimlerinin gerçekleştiği süreçlerle karşılaştırmıştır.

Ana özellikler ve yerine getirilmesi gereken görev ve sorumluluklar itibarıyla Mücadelemiz açısından her yönüyle bu şekilde netleşen dördüncü dönem aynı zamanda karşıt-egemen-düşman güçlerin de saldırı ve yönelimleriyle sonuç almak istedikleri bir süreç olma özelliğine de sahip bulunmaktadır. Onlar da bu dönemi, özgürlük ve demokrasi mücadelemize karşı devreye koydukları tasfiye konseptine dayanarak bir sonuca götürmek istemektedirler. Bu konuda kendi aralarında bir uzlaşmaya da varmışlardır. Son süreçte gerek Türk devlet yetkililerinin, gerekse de uluslararası ve bölgesel güçlerin gerçekleştirdikleri diplomasi trafiğinin ve aralarında sağladıkları mutabakatın altında bu gerçeklik yatmaktadır.

Dördüncü dönemde Türkiye'deki radikal demokrasi güçleri başta olmak üzere demokrasi güçleriyle birlikte bir demokrasi hareketi yaratılıp Türkiye'yi demokratikleşme ve Kürt sorununu çözme çabaları da en yüksek düzeyde yürütülmek durumundadır. Geçmişte bu amaç için gösterilen yetersiz çabaların aşılıp sonuç alıcı bir yaklaşımla demokrasi hareketini yaratmak ve demokrasi mücadelesinin içine sokmak önümüzdeki dönemin en temel görevlerinden biri olarak ele alınmalıdır.

Böyle bir mücadelenin toplumsal zemini olan Demokratik Toplum Kongresinin toplanmasının, siyaset akademilerinin, komün ve kooperatiflerin kurulmasının ve öz savunmanın geliştirilmesinin önemi daha da artmıştır.

En yakın zamandaki gelişmeler de Türkiye'nin Kürt sorununu çözme konusunda zihniyet değiştirmediğini netleştirmiştir. Yapılan anayasa değişiklikleri, Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorunuyla ilgili olmadığı gibi, aksine Kürtler üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırımı hedefleyen 12 Eylül anayasasını kabul edilebilir hale getiren bir sonuç ortaya çıkarmıştır. BDP'nin hiçbir biçimde dikkate alınmaması, AKP'nin demokratik zihniyette olmadığının kanıtıdır. Öyle ki anayasa oylamasından sonra BDP'ye karşı yoğun bir saldırı başlatılmıştır. BDP şahsında Kürt Özgürlük Hareketi geriletilmeye ve Özgürlük Hareketi'ne yönelik saldırıya meşruiyet kazandırılmaya çalışılmaktadır. AKP kimi liberalleri de yanına alarak Kürt Özgürlük Hareketi'ni boğuntuya getirme çabası yürütmektedir. Böylece derin devlet ve milliyetçi çevreleri tatmin etmeye çalışmaktadır. Bu tutumuyla bir daha Kürt Özgürlük Hareketi'ni en iyi ben bastırırım, Kürt Özgürlük Hareketi'ni kuşatacak ve tasfiye edecek araçlara ben sahibim demektedir. Böylece kendine verilen Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme rolünü yerine getirmeye çalıştığını ortaya koymaktadır. Milliyetçi çevrelerin oyunu alma amacı da bu saldırının diğer bir nedenidir.

Türkiye'nin uluslararası görüşmelerde İran'ı savunur bir hava içersine girmesinin ve Suriye ile ilişkilerini sıkılaştırmasının Kürt Özgürlük Hareketi'ne yönelik nasıl bir tasfiye planı içinde olduğunu ortaya koymaktadır. İran'ın Türkiye'yi yanında tutmak için idamlara başvurması da PKK'ye karşı dayatılan tasfiye ve imha konseptinin boyutunu göstermektedir. Türk devleti 1926 yılında uygulamaya koyduğu ve sonraki süreçte tam bir soykırıma dönüşen Doğu Islahat Kanunu'nu günümüz koşullarına uyarlayarak yürürlüğe koymak istemektedir. Hatta bu soykırımın kapsamını yeni soykırım konsepti biçiminde genişletmiş bulunmaktadır. Bu soykırımı; sadece fiziki katliamla, sürgünle, asimilasyonla yetinmeyerek, Kürdistan'ı; tarihi, kültürü, coğrafyası, zenginlikleri ve güzellikleriyle birlikte, Kürt adıyla anılan, Kürt'ü çağrıştıran ne varsa bunları da yeryüzünden silerek gerçekleştirmek istemektedir. Bunu da sözde Kürt'ü kabul ediyormuş maskesi adı altında yapmaktadır.

Türk devletinin bu tasfiye konsepti, Hareketimiz tarafından daha önce dile getirildiği gibi, 1982' de İsrail'in Lübnan'a yönelik işgal hareketiyle bir paralellik arz etmektedir. Aynı şekilde Hareketimizi uluslararası ve bölgesel alanda yalnızlaştırma, işbirlikçi-hain kesimleri yanlarına alarak savaştırma ve tüm bu alanlarda sağlanacak ortaklaştırma ile bir saldırı gerçekleştirilmek istenilmektedir. Ancak bu şekilde sonuç alabileceklerini düşünmektedirler. Ancak Kürdistan'ın Lübnan, PKK ve FKÖ'nün de karakter ve yapı itibarıyla aynı olmadığı da açıktır.

Öte yandan PKK'nin gücü kırılamamış, aksine 2010 Newroz'unda görüldüğü gibi büyük bir gelişme yaşanmıştır. Bütün Kürdistan parçalarında ve bulunduğu her alanda PKK'nin güç kazandığını herkes kabul etmektedir. Siyasal soykırım saldırıları sonuç vermemiş ve işbirlikçiliğin önü açılamamıştır. Türkiye, İran ile ABD arasında yaşanan sorunlar ikilemi içersinde kalmaya devam etmektedir. Bu şekilde her iki devleti birlikte idare etme politikasından vazgeçmemiştir. Bu durum Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı Türkiye'nin zayıf karnını oluşturmaktadır.

En son örnek, Türkiye ve Brezilya'nın İran'ın nükleer silah konusunda yaşadığı sıkışma karşısında aldıkları tutumdur. İran'ın nükleer silah konusunda sunduğu önerinin Türkiye tarafından kabul edilmesi uluslararası güçlerde rahatsızlık yaratmıştır. BM Konseyi'nin yaptırım kararına hazırlanırken Türkiye'nin İran'la ortak davranması, bu güçlerin Türkiye'nin politikasına kuşkuyla yaklaşmalarını beraberinde getirmektedir.

Ortadoğu'da hem uluslararası güçler hem de bölgesel güçler çözüm üretmeyen politikaların esiri olmuş durumdadırlar. Bir sorunu çözüyoruz dediklerinde karşılarına başka bir sorun çıkmaktadır.

Hareketimizin dördüncü döneme girmesi engellenmek istenmektedir

Irak'ta yapılan seçimin sonuçları bu ülke üzerine planlama yapan güçlerin hesaplarını bozmuştur. Bu güçler seçimlerden başarılı çıkamamışlardır. Seçim sonuçları Irak'ta çatışmaların daha da şiddetlenmesine neden olabilecek koşulları da beraberinde getirmiştir. KDP ve YNK'nin durumu da bundan farklı değildir. Güney Kürdistanlı siyasi güçlerin seçim sonrası Irak üzerinde etkileri eskiye göre azalmış, Kerkük konusunda da Kürtlere karşı bir ittifakın olduğu ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de ve bölgesel alanda yaşanan bu gelişmeler, Ortadoğu, Kürt ve PKK politikasında hesap yapan güçlerin istediği sonuçları alamadıklarını göstermektedir. Buna rağmen tasfiye ve imha konseptinden vazgeçmemişlerdir. Kendileri açısından olumsuz olan durumları lehlerine çevirme arayışlarını sürdürmektedirler.

Bu çerçevede ABD Hareketimizin dördüncü döneme girmesini engellemek istemektedir. Bunun için de harekete geçmiş bulunmaktadır. Onun içindir ki, doğrudan müdahalede bulunarak PKK'ye karşı yürütülen savaşın arkasında asıl olarak kendisinin olduğunu gizlemez bir duruma gelmiştir. PKK'yi açık düşman ilan etmesinin ardından, büyükelçisinin BDP'yi tehdit etmesi ve Avrupa'daki Kürt kurumlarına yönelik operasyonlarda görüldüğü gibi siyasal soykırımı uluslararası alana taşırmış olmasının nedeni de bu gerçekliktir.

Türk devleti de özel kirli savaşını topyekûnlaştırarak; Güney Kürdistan yerel hükümetini de yanına alarak Irak, İran ve Suriye devletiyle birlikte ortak bir plan etrafında birleşerek bunu sağlamaya çalışmaktadır. Tüm bu saldırılar da yoğunlaştırılan psikolojik savaş ortamında yürütülmektedir.

Yürütülen bu psikolojik savaş ile gerçekler tersyüz edilerek, özel-kirli savaşa zemin yaratılmak istenilmektedir. Bunun için de şimdiden harekete geçilmiştir. Meşru savunma direnişimize karşı başlattıkları karalama kampanyalarının nedeni de bu gerçekliktir. Bu kampanyalarla direnç noktalarımız kırılmak istenilmekte ve yeni soykırım politikasının önündeki engeller ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

Devletin ve AKP'nin, Hareketimizin demokratik çözüm politikasını bir zayıflık görerek zamana yaymış bir tasfiye politikası izlemesi karşısında Hareketimiz 1 Haziran 2004 Hamlesi'ni başlattığında da benzeri karalama kampanyaları yürütülmüştü. O dönemde, bu kutsal direniş kararının Önder Apo tarafından verildiği, amacının da Güney'deki kazanımları yok etmek olduğu biçiminde Genelkurmay merkezli bir kara propaganda yapılmıştır. Güya gerilla direndiğinde Genelkurmay bunu gerekçe yapıp Güney'e girecekmiş ve böylelikle Güney'deki kazanımlar ortadan kaldırılacakmış! 1 Haziran Hamlesi'nden bu yana mücadele göstermiştir ki eğer bu kutsal direniş olmasaydı bugün dört parçada Kürtler çok zayıf duruma düşeceği gibi, Güney'deki kazanımlar da bugünkünün çok gerisinde olacak, hatta tümüyle ortadan kaldırılacaktı. Ancak Kürt Özgürlük Hareketi'nin direnişi bütün parçaların direnişi olarak Güney Kürdistan kazanımlarının barikatı olduğu gibi, tüm parçalarımızdaki Kürt halkının özgürlük mücadelesini de güçlendirmiştir. Bugün Güney Kürdistan etrafında güçlü bir özgürlük mücadelesi, Kürt halk gerçekliği ve dinamik Kürt kamuoyu bulunmaktadır. Kürdistan halkının bu mücadelesi ve bu gücü karşısında Türkiye Güney Kürdistanlı güçleri muhatap almak zorunda kalmıştır.

> "Son dönemlerde gerilla sahasında ortaya çıkan eylemler ve bu eylemlerin içbölgelerde-Karadeniz'de olması karşısında TSK da oldukça paniklemiş görünmektedir. İlker Başbuğ bu eylemler karşısında PKK'yi yok etmekten çok 'TSK kendini savunacak güçtedir' demektedir. Abdullah Gül'ün sert konuşması, teslim olun çağrısı yapması, devletin acizliği yanında Kürt sorununda hiçbir çözüm politikası olmadığını da bir daha ortaya koymuştur. Her panikleme hali gözü kara hareket etme anıdır aynı zamanda. Diğer yandan her panikleme anı panikleyen gücün kaybetmeye en yakın olduğu zamanı ifade eder"

Şimdi de 1 Haziran Hamlesi'ne karşı yürütülen kirli propaganda farklı bir biçimde sürdürülmektedir. Bu kirli-psikolojik savaş yürütenlere göre AKP demokratik açılım yapıyormuş, Kürt sorununu çözecekmiş, ancak PKK, AKP'ye karşı mücadele başlatarak bunu engellemeyi hedefliyormuş! Bu propagandanın açılım kod adı verilen tasfiye politikasını Kürtlere kabul ettirmeye çalışan psikolojik savaş merkezi tarafından üretildiği açıktır. Bazı yeminli PKK ve Apo düşmanı Kürtlerin, kimi liberallerin ağzından çıkanlar da bu psikolojik savaş merkezi tarafından bunlara servis edilmektedir.

Dördüncü dönem kıyasıya bir mücadele dönemi olacaktır

Dördüncü döneme böylesi koşullarda girilmektedir. O nedenledir ki, dördüncü dönemin temel özelliği olan *"varlığını koruma ve özgürlüğü sağlama"* her türlü saldırıyı boşa çıkarma, kazanımları koruma ve yeni mevziler elde etme mücadelesinin yükseltildiği bir süreç olmakla birlikte, saldırıların daha da yoğunlaşacağı ve buna karşı verilecek kıyasıya bir mücadele dönemi olma özelliğini de taşımaktadır.

Çünkü bu dönemde düşman daha direkt yönelimler ve daha sinsi planlar çerçevesinde sonuç almak isteyecektir. Bunun için de Erdoğan'ın dediği gibi son 25 yılın tüm saldırı araç ve yöntemlerinin yanı sıra yenileri de devreye konulacaktır. Demokratik siyaset üzerinde oynanan oyunlar daha da derinlikli ve kapsamlı sürdürülecektir. Sadece demokratik siyaset alanında değil 2003 ihanetçiliği örneğinde de görüldüğü gibi Hareketimizi bölme arayışlarını yeniden devreye sokmak isteyeceklerdir. Son zamanlarda bu yönlü psikolojik savaş yürütmeleri de bu yönlü bir çaba içinde olduklarını göstermektedir. Diğer yandan başta toplumun maneviyatının en önemli boyutu olan din başta olmak üzere demokrat-sosyalist çevrelere ait olması gereken argümanlar kullanılarak her türden ideolojik saldırı ve manipülasyon araçları devreye sokulacaktır. Askeri ve siyasal alanda yenilgi yaşayan TC, bu yenilgilerin intikamını almak için en etkili ve kısa sürede sonuç alıcı askeri yöntemleri devreye sokmanın planlarını yapmaktadır. KCK operasyonlarından istedikleri sonucu alamamanın öfkesi ile faili meçhulleri yaygınlaştırmaları muhtemeldir.

Bütün bu gelişmelere bağlı olarak Hareketimizin Türkiyelileşme projesinin boşa çıkarılması için AKP hükümeti tarafından her türlü yol ve yöntem denenecektir. Önderliğimizin ve Hareketimizin çözüme yönelik tüm adımlarının karşısında konumlandırılan AKP'ye bu temelde verilen rol oynatılmaya çalışılacaktır. AKP bu rolünü etkili biçimde yerine getirmek için devlet-iktidar-yargı-ordu vb. her yerde kendisini konumlandırmaya çalışmaktadır. Bunun için de sürece siyasal-kültürel soykırım damgasını vurmaktadır. Bu soykırımın faili de AKP eliyle TC olmaktadır.

1 Mayıs'ın kutlanmasına izin verilmesinin nedeni de Hareketimizle devlet arasında ortaya çıkacak çatışmada devletin ve hükümetin daha geniş kesimleri karşısına almak istememesindendir. Bu sürece bir hazırlıktı. Bir demokratik yaklaşımın sonucu değil, Özgürlük Hareketi'ne karşı yürütecekleri savaşta Kürt Özgürlük Hareketi'yle ittifak yapabilecek güçlerin en aza inmesini sağlamaya çalışmaktı. Ancak yine de 1 Mayıs'ta meydana çıkan kitleler AKP'nin politikalarına karşı duracak önemli bir potansiyelin varlığını da ortaya koymuştur.

Son dönemlerde gerilla sahasında ortaya çıkan eylemler ve bu eylemlerin iç bölgelerde-Karadeniz'de olması karşısında TSK da oldukça paniklemiş görünmektedir. İlker Başbuğ bu eylemler karşısında PKK'yi yok etmekten çok "TSK kendini savunacak güçtedir" demektedir. Abdullah Gül'ün sert konuşması, teslim olun çağrısı yapması, devletin acizliği yanında Kürt sorununda hiçbir çözüm politikası olmadığını da bir daha ortaya koymuştur. Her panikleme hali gözü kara hareket etme anıdır aynı zamanda. Diğer yandan her panikleme anı panikleyen gücün kaybetmeye en yakın olduğu zamanı ifade eder. Bu da bilinçli ve örgütlü güçlerin arayıp da bulamadığı fırsatları ortaya çıkarır. Koşullar Lenin'in *"ne bir gün önce ne de bir gün sonra"* dediği Rus Devrimi günlerine benzemektedir.

Mücadelemiz karşısında çöken TC, 'hasta adam' Osmanlı devleti gibi uluslararası güçler tarafından ayakta tutulmaktadır. Çöken devlet kendi içinde önemli çatlaklar yaşamaktadır. Bu çöken devleti ayakta tutmaya çalışan güçler de kendi aralarında çatışmaktadır. Bu da Rus ve Fransız Devrimi öncesi ya da devrim sırasında yaşanan ulusal ve genel dünya gerçekliğine benzemektedir. İşte bu nedenle Rus ve Fransız devrimcilerinin üstlendiği ulusal ve uluslararası öncülük rolünün bir benzeri bugün PKK'nin önüne gelmiş bulunmaktadır. Yani artık sadece dar bir ulus sorunu ya da Türkiye ve bölge ülkelerinin yaşadığı siyasal krizden öte bir siyasal durum ortaya çıkmıştır. PKK, tüm bölgeyi ve dünyayı ilgilendiren bir Özgürlük Mücadelesi'nin temsil gücüne ulaşma imkânına kavuşmuş ve büyük gelişmeleri yaratma fırsatı yakalamış bulunmaktadır. Önderlik, tam da bu noktaya dikkat çekmektedir. Herkese ciddi olma çağrısı yaparken, sürecin ne kadar ciddi, hassas olduğunu göstermektedir. Şimdi bu ciddi dönemin öncülüğünü yapma zamanıdır.

Kürdistan halkı 1 Mayıs'ın coşkusuyla Şehitler Ayı'nı karşılamıştır

Mayıs devrim mücadelesinde yaşanan şahadetlerin anısına adanmışlığı ifade eden bir ay olmuştur.

1 Mayıs dünya emekçileri tarafından birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak her yıl dönümünde olduğu gibi bu yılda kutlandı. 1890'dan bu yana emekçiler dünyanın neresinde olursa olsun dil, din, ırk, cinsiyet farkına bakmaksızın sürekli olarak böyle bir günü kutlamayı kendileri için mutlaka yerine getirilmesi gereken bir görev olarak kabul ettiler. Elbette emekçilerin 1 Mayıs'a bu kadar değer vermelerinin nedenleri var:

1880'li yıllar, ağırlıklı olarak kol emeğinin kullanıldığı ve çalışma şartlarının çok kötü olduğu yıllardı. İşçilerin karın tokluğuna çalıştırılması ve günde 14-15 saat ve haftada 6 gün çalışmaları söz konusuydu. Şirketler emek gücü sömürüsü ile eşi görülmemiş bir hızla büyürken, işçiler, işyeri güvenliği, sağlık koşulları, örgütlenme ve grev gibi en temel haklarından yoksun yaşıyorlardı. Bu koşulların düzeltilmesi için ilk kez 1856'da Avustralya'nın Melbourne kentinde taş ve inşaat işçileri, günde sekiz saatlik iş günü için Melbourne Üniversitesi'den Parlamento Evi'ne kadar bir yürüyüş düzenledi. Ve daha sonra 1 Mayıs 1886'da Amerika İşçi Sendikaları Konfederasyonu önderliğinde işçiler günde 12 saat, haftada 6 gün olan çalışma takvimine karşı, günlük 8 saatlik çalışma talebiyle iş bıraktılar. Chicago'da yapılan gösterilere yarım milyon işçi katıldı. Luizvil'de 6 binden fazla siyah ve beyaz işçi, birlikte yürüdü. İşçilerinin başlattığı grevde, grev kırıcılarının saldırısıyla yaşanan provokasyon sonucunda büyük olaylar meydana geldi ve bu olaylar sonucunda işçilerden ölen, yaralanan ve tutuklananlar oldu. Yapılan yargılamalar sonucunda Porsans, Pies, Engel ve Fişher gibi işçi liderleri katledildi.

1889'da toplanan II. Enternasyonal'de Fransız bir işçi temsilcisinin önerisiyle 1 Mayıs gününün tüm dünyada "Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü" olarak kutlanmasına karar verildi. Ve daha sonraki yıllarda1 Mayıs dünyada işçi bayramı olarak kutlanmaya başlandı. Tüm dünyada 1 Mayıs işçi bayramı olarak kutlanırken Türkiye'de "Bahar Bayramı" olarak kutlanıyordu ve 12 Eylül faşist askeri darbesiyle birlikte de 1 Mayıs'ın kutlanması tamamen yasaklandı.

Tarihi geçmişi itibarıyla böyle bir anlam ifade eden, 1 Mayıs'ın bir yıldönümünü daha geride bıraktık. Dünyanın birçok ülkesinde emekçiler 1 Mayıs'ı günün önemine ve anlamına uygun bir şekilde karşıladılar. Geçmişe oranla kıyaslandığında, bu yılki 1 Mayıs etkinlikleri son yıllardan çok daha coşkulu geçti. Yaşanan bu gerçeklikten hareketle, emekçiler açısından 1 Mayıs'ın günümüzde ifade ettiği anlam üzerinde bir kez daha durmak istiyoruz.

Elbette bu yılki 1 Mayıs kutlamalarından tüm dünya emekçilerinin kendi cephelerinden çıkaracakları sonuçlar vardır. Emek, sosyalizm, işçilik, egemenlikli sömürücü sisteme karşı emek mücadelesinin günümüzde aldığı biçim vb. bunlar arasında yer almaktadır. Gerçi bu kavramlar 20. yüzyılın son yıllarından itibaren tartışma konusu olsalar da, gelinen aşamada ana yönleriyle belirginlik kazanmışlardır. Devlet olgusu, devlet dışı toplum örgütlemesi, devlet dışı toplumun örgütlenme zemini ve dinamikleri bunlar arasında yer almışlardır. Özellikle de Önder Apo'nun yapmış olduğu belirlemeler bu konuda büyük bir önem taşımaktadır.

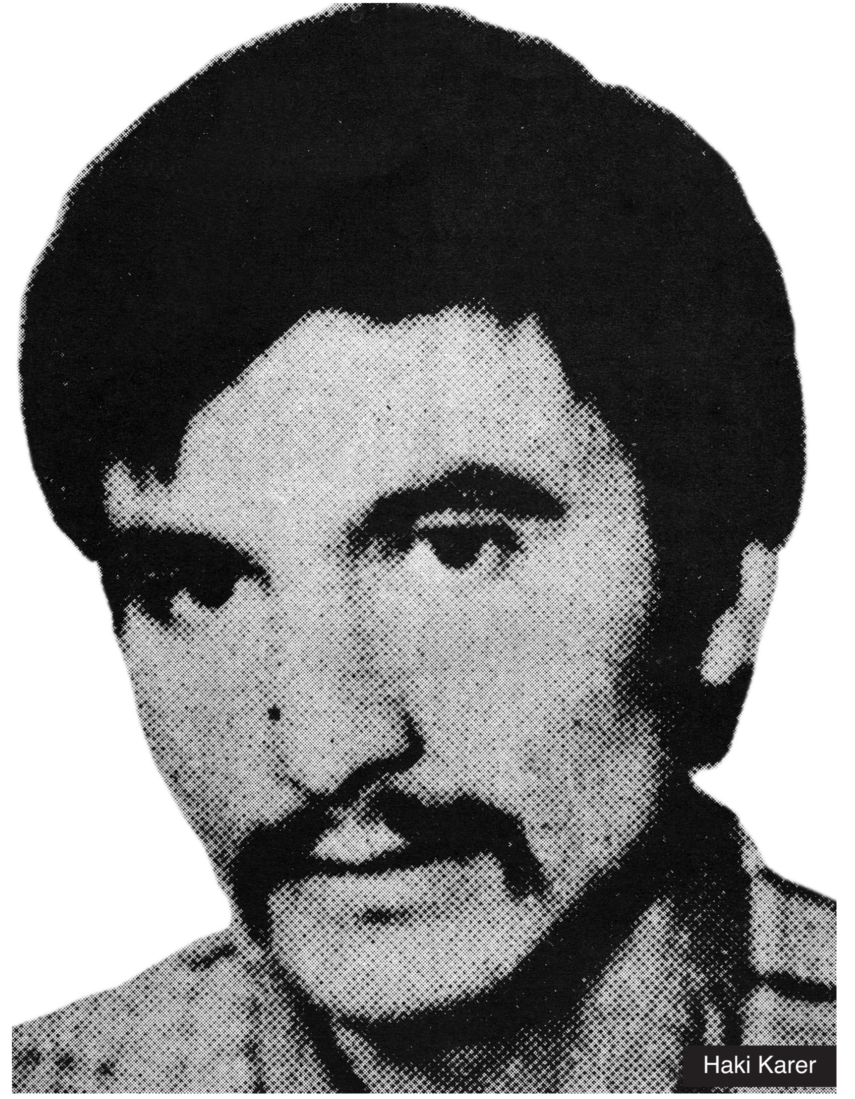
Dünya emekçileri bu anlamda 2010 1 Mayıs'ını, 20. yüzyılın son yıllarından daha farklı karşılamışlardır. Hala akıllardadır; reel sosyalizmin çözülüşü, genel dünya ölçeğinde sosyalizm açısından da bir moral bozukluğu yaratmıştı. Yaşanan bu moral bozukluğu emek mücadelelerini olumsuz açıdan etkilerken, küresel sermaye güçleri açısından, "bir başarı" olarak ilan edilmişti. Hatta "tarihin sonu", "ideolojilerin sonu" gibi iddialı değerlendirmelerde bulunanlar bile olmuştu. Ancak bu fazla uzun sürmedi. 2000'li yılların ilk on yılına gelindiğinde küresel sermaye güçlerinin yaşadığı kriz, kapitalistlerin ilan ettikleri zaferlerinin aslında daha fazla çöküşe gitmeye başladıkları an olduğu açığa çıktı.

Dünya emekçileri 2010 1 Mayıs'ını oluşan böylesi koşullarda karşıladı. Dünya emekçileri lehine oluşan bu tablo Türkiyeli ve Kürdistanlı emekçiler açısından da geçerliliğini korumaktadır. Hatta çok daha fazla bir elverişlilik oluşmuştur. Türkiye'de ve Kürdistan'da sayısı milyonlara varan emekçinin meydanları doldurması da bunun bir kanıtıdır. 32 yıldır yasaklı olan Taksim'de emekçiler 1 Mayıs'ı büyük bir coşkuyla karşılamışlardır. Newroz'da Kürt halkının yaptığı çağrı bu şekilde 1 Mayıs'ta yanıtını bulmuştur.

Kürdistanlı emekçiler Newroz'da Türkiyeli kardeşlerine ortak örgütlenme, birlikte mücadele ve demokrasi mücadelesini beraber yükseltme çağrısında bulunmuşlardı. Türkiyeli emekçiler 1 Mayıs'ta buna hazır olduklarını göstermişlerdir. Önemli olan da bu gerçeğin görülmesidir. Newroz'da yapılan çağrıya 1 Mayıs'ta verilen cevabın doğru algılanmasıdır. Halkların buluşmasını sağlama başarısının gösterilmesidir.

Türkiyeli ve Kürdistanlı emekçiler 1 Mayıs'ı böylesi koşullarda karşılamışlardır. Bu anlamlı bir karşılamadır. Mayıs ayının özelliği de bu karşılamanın ruhuna uygun davranmayı bir görev olarak dayatmaktadır.

Mayıs ayına temel anlamı emeğin günü olan 1 Mayıs vermiş olsa da, emekçilerin mücadele tarihinin gelişimi içersinde anlam zenginliğine ve derinliğine kavuşmuştur. 1 Mayıs'ın yıl dönümleri emekçilerin akan kanlarıyla kıpkızıla boyanmıştır. Yine Mayıs ayının her günü emekçilerin kahramanca direnişlerine ve yaşanan şahadetlere tanıklık etmiştir. Onun içindir ki, Mayıs ayı aynı zamanda, devrim mücadelesinde yaşanan şahadetlerin anısına adanmışlığı ifade eden bir ay olmuştur.

Haki Karer

Şehitler Ayı'nın anlamı derinleşmiştir

Emekçiler 2010 yılının 1 Mayıs'ını karşılarlarken, şehitlerine olan bağlılıklarını da göstermişlerdir. Kürt Özgürlük Hareketi ve demokrasi güçleri Mayıs ayını bu bilinç ve ruhla karşılamışlardır. Newroz coşkusunu 1 Mayıs'ta alanlara taşırmışlardır. Bu coşkuyla şehitlerini selamlamışlardır. Onlarca yıldır da şanlı Şehitler Ayı olarak kabul ettikleri Mayıs ayını anlamına ve ruhuna uygun yaşatmışlardır.

Elbette Kürt Özgürlük Hareketi ve demokrasi güçleri için sadece Mayıs ayı değil, senenin on iki ayı ve her günü kahramanca direniş ve şahadetlere tanıklık etmiştir. Mayıs ayının şehitlere adanmış olması da, yaşanan bu şahadetlere cevap olma nedeniyledir. Mayıs ayının bu şekilde onurlandırılmış olmasının da nedenleri vardır. Kürdistan Özgürlük Mücadelesi ilk şehitlerini Mayıs ayı içersinde vermiştir. Bu ay içersinde yaşanan her bir şahadet de, yeni başlangıçların yapılmasının temel gerekçesi haline getirilmiştir. Yaşanan şahadetlere bağlı kalınarak yeni kararlaşmalar yaşanmıştır. PKK böyle bir kararlaşmanın sonucu olarak ortaya çıkmış, Kürdistan'da ilk yoksul köylü mücadelesi olan Hilvan direnişi ve ardından yaşanan halk yönetimi pratiği bunun sonucunda gerçekleşmiştir. Yine bu ay içerisinde ortak değerler olan Türkiye devrim mücadelesinin yaşadığı şahadetler vardır. Mayıs ayının şehitlere adanmış olmasının altında asıl olarak bu gerçeklikler yer almıştır.

2010 Mayıs'ında İran rejiminin gerçekleştirdiği idamlarla Şehitler Ayı olan Mayıs ayı Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt halkı açısından daha fazla bir anlam kazanmıştır. Nasıl ki 2010 1 Mayıs'ı yeni anlamlar yüklenmişse aynı şekilde 2010 Mayıs ayı da aynı şekilde yaşanan şahadetlerle anlamını derinleştirmiştir.

İran rejimi Türkiye, Suriye ve Irak yönetimleriyle birlikte oluşturduğu anti-Kürt ittifakı temelinde Kürt Özgürlük Güçlerine saldırılarını yoğunlaştırmıştır. Bu devletlerarasında yeni saldırıların görüşüldüğü bir süreçte; Ferzad Kemanger, Şirin Elemhuli, Eli Heydari, Ferhat Vekili adlarındaki dört PJAK üyesi ile birlikte Mehdi Esleman adındaki bir tutsağı idam sehpalarında katletmiştir. Gerçekleşen bu katliam Şehitler Ayı olan Mayıs'ın anlamına yeni anlamlar katmıştır.

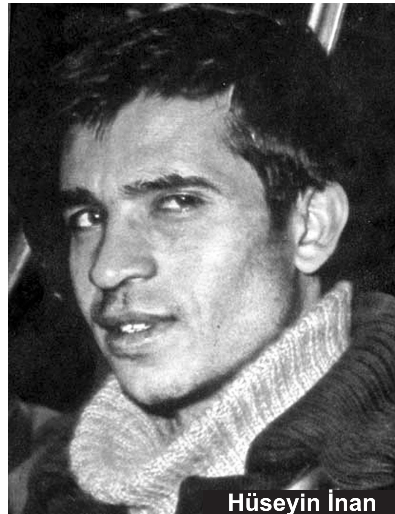
Şehitler Ayı kahramanca yürüyüş temelinde yaratılmıştır

Türkiye devrimci hareketi, 6 Mayıs 1972 yılında Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam sehpalarında katledilmesiyle birlikte şehitlerini adamaya başlamıştır. Tabii bu 6 Mayıs'la da sınırlı kalmamıştır. Buna 31 Mayıs 1972'de Nurhaklarda Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alparslan Özüdoğan'ın şahadetleri eklenmiştir. Bir yıl sonra da 1973 yılının 18 Mayıs'ında Diyarbakır zindanlarında İbrahim Kaypakkaya işkence tezgâhlarında katledilmiştir. Yaşanan tüm bu şahadetler, Türkiye devrimci hareketi açısından o dönemin büyük kayıpları olmuştur. Bu kayıpların ardından Türk devletinin "devrimci mücadelenin kökünü kazıdık" demelerinin nedeni de, yaşanan bu kayıpların niteliği nedeniyledir. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusunun(THKO) öncüleriydi. Sinan Cemgil, Kadir Manga ve Alparslan Özüdoğan'da dağa çıkan ilk öncü THKO gerillalarıydılar. İbrahim Kaypakkaya Türkiye Komünist Partisi Marksist-Leninist'in kurucusuydu. Türk devleti 1972 ve 1973 Mayıs'ında bu devrimci öncüleri katletmişti.

Ancak öncülerini kaybeden devrimci mücadele, yaşanan şahadetlerin büyüklüğüne rağmen yenilgiye boyun eğmeyerek, bir toparlanma içersine girmiştir. Bu toparlanma içersinde de Önder Apo'nun rolü büyük olmuştur. Türkiye devrimci hareketinin öncülerini ortak değer kabul ederek, onların anısına ve mirasına sahiplik etmiştir. Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimcilerin ortak mücadele ve örgütlülüğünü bu temelde geliştirmeyi önüne bir görev olarak koymuştur. Bugün Kürt Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin yakalamış olduğu bu gelişme düzeyi her yönüyle bu büyük devrimcilerin anısına verilen bir karşılık olarak tarih içerisindeki yerini almıştır.

Deniz Gezmiş

Yusuf Aslan

Hüseyin İnan

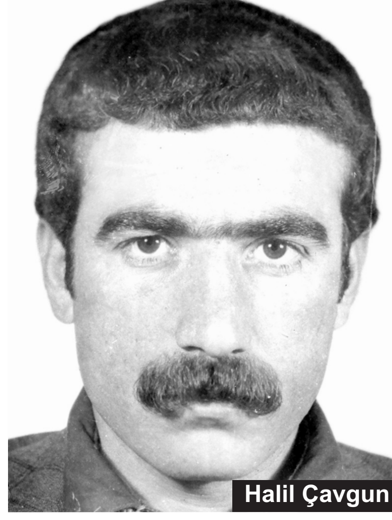

Sinan Cemgil

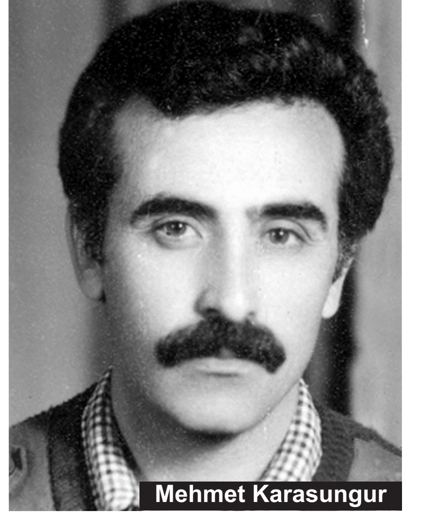

Kadir Manga

Alparslan Özdoğan

İbrahim Kaypakkaya

Leyla Qasım

Halil Çavgun

Mehmet Karasungur

Leyla Qasım'ın ve Hesen Heme Reşîd, Nerîman Fuad, Azad Silêman Mîran û Cewad Hemewendî isimli dört mücadele arkadaşının 13 Mayıs 1974 günü Faşist-ırkçı Irak Baas rejimi tarafından idam sehpasında katledilişi ise Mayıs ayının Kürdistan halkı açısından şehitleriyle buluşmasında önemli bir yer tutmuştur. Leyla Qasım direnişçi bir Kürt kızı olarak ne işkencelere boyun eğmiş ne de vaatlere kanmıştır. Onuruyla uğruna mücadele ettiği davası uğruna yaşamını feda etmesini bilmiştir. Leyla Qasım bu boyun eğmez tutumuyla Beselerin, Zarifelerin yılmaz bir takipçisi olarak Kürt gençlerine örnek olmuştur. 18 Mayıs 1976 yılında Fevzi Aslansoy Ankara'da faşistler tarafından katledilmiştir. Fevzi Aslansoy'un cenaze töreni Apocu hareketin ilk kitlesel gösterisine tanıklık etmiştir. Binlerce insan Suruç'ta bir araya gelerek Fevzi Aslansoy'un cenaze törenini gerçekleştirmiştir. Asıl olarak da bu sahiplenişten sonra Kürdistan Devrimci Hareketinin kitlesel karakteri, gücü görülmeye başlanmıştır.

Türkiye ve Kürdistan'da devrimci kabarışın yaşanmaya başladığı böylesi bir süreçte 1 Mayıs 1977'de İstanbul-Taksim Meydanı kana bulanmıştır. 42 işçi yaşamını kaybetmiş, 500'den fazla emekçi yaralanmıştır. Bu devrimci güçlere karşı açık savaş ilanının yapılması ve bu kirli savaşı yürütecek olan cuntanın adım adım örgütlendirilmesi yönünde atılan bir adım anlamına gelmiştir. Bu adımlar 1 Mayıs'tan sonra da atılmaya devam etmiştir.

1 Mayıs'ı kana bulayanlar, 18 Mayıs 1977'de bu sefer Antep'te Haki Karer'i katletmişlerdir. Gerçekleşen bu cinayet Kürdistan Devrimci Hareketi açısından yeni bir dönüm noktasına gelindiğini göstermiştir. Haki Karer'in katliyle Kürdistan Devrimci Hareketi'ne çıkarılan idam fermanının infazına geçildiği de açığa çıkmıştır. İşlenen bu cinayetin ardından da saldırıya geçilmiş ve birbirinin ardı sıra tasfiye amaçlı operasyonlar başlatılmıştır. Kürdistan Devrimci Hareketi'nin partileşme yönünde almış olduğu karar da dayatılan bu tasfiye saldırılarına karşı bir direniş mücadelesi olarak gelişmiştir.

Haki Karer'in şahadetini 19 Mayıs 1978 günü Hilvan'da Halil Çavgun'un katledilmesi izlemiştir. Polisle işbirliği içerisinde, gerici-çete faşist güçler tarafından Halil Çavgun katledilmiştir. Hilvan'da yurtsever devrimci gençliğin önderi Halil Çavgun'un katli karşısında sessiz kalınmamış; ağalığa ve gericiliğe karşı bir mücadele başlatılmıştır. Yürütülen bu mücadele sonucunda ise Hilvan'da ağalık ve gericilik bozguna uğratılmış, geçici de olsa bir halk yönetimi oluşturularak bugün özgür belediye hareketine temel teşkil edecek olan bir belediyecilik deneyimi ortaya çıkarılmıştır.

Mayıs, Kürdistan Devrimci Hareketi için sonraki yıllarda büyük direnişler ve şahadetlerin yaşandığı bir ay olmaya devam etmiştir. 17 Mayıs'ı 18 Mayıs'a bağlayan gece Diyarbakır zindanında Dörtlerin büyük eylemi geçekleşmiştir. Eylemlerini Haki Karer'in şahadete ulaştığı günün yıldönümüne getirmek isteyen Ferhat Kurtay, Necmi Öner, Mahmut Zengin, Eşref Anyık bedenlerini çıra haline getirerek, kendilerini devrim mücadelesini aydınlatan meşaleler olarak tarihe yazmışlardır. Diyarbakır'da Dörtlerin şahadetini 2 Mayıs 1983'de Kandil dağlarında ilk gerilla komutanlarımızdan Mehmet Karasungur ve İbrahim Bilgin'in şahadetleri izlemiştir. Ulusal birlik şehitleri olarak anılan bu şahadetleri ise, 1 Mayıs 1985'te Mutki'de Ramazan Kaplan ve arkadaşlarının, 11 Mayıs 1992'de Gurbet Aydın'ın (Ozan Mizgin) şahadetleri eklenmiştir.

Yaşanan tüm bu şahadetler Kürt Özgürlük Mücadelesi'ni Mayıs ayını şehitlerine adamaya ve bu ayı Şehitler Ayı olarak ilan etmeye götürmüştür. Tabii sonrasında mücadelenin kesintisizliği, senenin diğer aylarında ve günlerinde olduğu gibi, Mayıs ayında da şahadetlerin yaşanmasına tanıklık etmiştir. 13 Mayıs 1999'da Murat Demirhan (Sinan) ve Sadegül Ökmen (Rojbin Serhat) Metina'da, 31 Mayıs 2005 yılında da Ekin Ceren Doğruak (Amara) ve Uta Schneiderbanger (Nudem) şehitler Kervanındaki yerlerini almışlardır. Böylece 1 Mayıs'tan 31 Mayıs'a kadar Mayıs ayının her gününe onlarca kahraman şehit yerleşmiş ve her günü şehit kanıyla sulanan bir direniş ayı gerçeği ortaya çıkarılmıştır. Mayıs Şehitler Ayı işte böyle bir kahramanca yürüyüş temelinde yaratılmıştır.

Mayıs ayı bu temelde Kürt Özgürlük Hareketi tarafından Şehitler Ayı olarak ilan edilmiş ve her Mayıs ayında bir ay boyunca kahraman şehitlerini sürekli olarak anmıştır. Dağları, ovaları, vadileri onları adıyla anmış, doğan yeni çocuklara onların ismini vermiştir. Onlar üzerine ağıtlar, türküler yakılmıştır. Anılarına şehitlik yapılmış, kabirleri ziyaret yerine çevrilmiştir.

Gelinen aşamada şehitler Kürdistan'da yaratılan değerlerin ve geliştirilen mücadelenin esas sahipleri olarak kabul edilmişlerdir.

Kürdistan'da şehitler gerçeği artık somut, yaşanılan, hissedilen, her şeyiyle kendini var eden maddi ve manevi değerler sistemi haline gelmiştir. Parti olarak cisimleşmiş, gerilla olarak yenilmez kılınmış ve halk olarak boyun eğmez bir hale gelinmiştir. Özgürlük için ayağa kalkmış kadın, cesaret ve fedakârlık timsali olan gençlik konumuna ulaşılmıştır.

Tüm bunlar Kürdistan'da şahadet ve şehitlik olgusuna yeni bir anlam ve ruh katmıştır. Daha önce Kürdistan'da şahadet ve şehitlik kavramı kullanıldığında ülke ve halk sevgisi adına, kutsal değerler uğruna, halkımızın kendi verdiği savaşta yaşamın adanması anlaşılmıyordu. Sömürge ve kendisine ait olmayan bir halkın da zaten böyle bir kimlikle anılma hakkı elinden alınmıştı. O sadece başkasının savaşında başkası için şahadete ulaşıp, şehit olarak anılabilirdi. Çanakkale'de, Kıbrıs'ta, Kore'de ya da herhangi bir yerde başkasının bayrağı altında yaşamını verebilirdi. Böyle olduğu zaman şehit olarak kabul edilebilirdi. Tabi ki bu kocaman bir yalandı. Kürt Özgürlük Mücadelesi Kürt halkı için, "nasıl yaşamalı" sorusuna verilecek doğru yanıtla birlikte şahadet ve şehitlik kavramının da doğru temellerde anlaşılmasını sağlamıştır. Özgür halk olma gerçeği böyle bir sonuç yaratmıştır.

Mayıs ayında yaşanan şahadetler anlam zenginliği yaratmıştır

Kürdistanlı ve Türkiyeli emekçiler 2010 yılının Mayıs'ını böylesine anlam yüklü olan yaşanmışlıkların, adanmışlığın sorumluluğu ile karşıladılar. Emeğin gününe anlamlı bir şekilde karşılık verdiler. 32 yıldır emekçilere konulan yasağı mücadeleleriyle işlevsiz kıldılar. Devlete bu konuda geri adım attırarak, Taksim Meydanı'nı şanlı 1 Mayıs alanına çevirdiler. Oligarşinin 32 yıldır "giremezsiniz" dediği Taksim Meydanı'na büyük bedeller ödeme pahasına da olsa her yıldönümünde girme mücadelesini zafere ulaştırmış oldular.

Kürdistanlı ve Türkiyeli emekçiler Mayıs ayına bu şekilde emeğin kutsal gününü karşılayarak girdiler. Bu 2010 yılının Mayıs ayında yürütülecek olan mücadelenin daha da görkemli yaşanacağının habercisi olma özelliğini taşıdı. Öyle de oldu. Türk devleti inkâr ve imha savaşını yeni Kürt soykırımı temelinde tırmandırma kararını açıklayarak harekete geçti. Kuzey Kürdistan adeta yeniden askeri işgal altına alınmaya başlandı. Sayısı yüz binleri bulan asker ağır silahlarıyla sınır üstü bölgelere taşındı. Uçaklar, Helikopterler, Tanklar ve Toplarla Kürdistan coğrafyası bombalanmaya başlandı. Yapılan bu imha amaçlı saldırılar tam bir siyasal soykırım altında yürütüldü. Binlerce insan işkencelere alınarak zindanlara konuldu.

Kürdistan halkı geliştirdiği mücadele ile dünya emekçilerini selamlıyor

Kürdistan'da tırmandırılan bu özel topyekûn imha savaşı Kürdistan'ın diğer parçalarına ve uluslararası alana da taşırıldı. İdamlar, işkencelerde katletmeler, art arda cinayetler işlenmeye başlanıldı. Kürt demokratik kurumlarına saldırılar, tutuklamalar gerçekleştirildi. Gerçekleşen bu saldırılar şanlı Mayıs ayı şehitlerine daha anlamlı kıldı.

Böylece 6 Mayıs'la başlayan, Uta ve Amaralarla günümüze kadar gelen şehitler ordusunun önderliğinde ve onların kanlarıyla can verdiği özgürlük mücadelesindeki, adanmışlığın simgesi olan şanlı Şehitler Ayı'nın yeni bir yıldönümü daha karşılanmış oldu. Her yıl dönümünde olduğu gibi bu yıl da yeni değerleri yüklenerek, kendisini yaşayan ve sürekli zenginleşen bir miras olarak sonraki mücadele yıllarına bırakıldı.

Kürdistan'da ve Türkiye'de özgürlük ve Demokrasi mücadelesini bugünlere bu kahraman şehitlerimiz ulaştırmışlardır. Toplumculuk ve demokrasi bilinicine, engin yurtseverlik ve kahramanlığa onlar anlam kazandırmışlardır. Yeni bir halk gerçeğinin yaratılmasını onlar sağlamışlardır. Kürt halkının olduğu kadar, Türk halkının da ortak değerleri olan bu yaratımları, dünya emekçilerinin ve mazlumlarının da ortak değerleri haline getiren yine onlar olmuşlardır. Tüm bunlar Mayıs ayı içersinde et ve tırnak gibi iç içe geçmişledir.

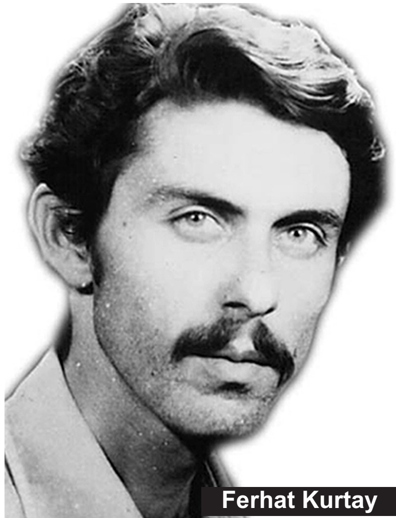
1 Mayıs emeğin günü olarak anlam kazanmış; birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kabul edilmiştir. Yürütülen mücadele içerisinde yaşanan şahadetler de Mayıs'ı şehitler ayı haline getirmiştir. Mayıs ayında yaşanan her şahadetin anlamı da farklı olmuş ve bu da anlam zenginliği yaratmıştır.

1 Mayıs emeğin uluslararası günüydü. Haki Karer şahadetiyle Deniz Gezmiş'in, Yusuf Aslan'ın, Hüseyin İnan'ın devrettikleri bayrağın taşıyıcısı olarak, Mayıs ayının enternasyonalist özelliğini daha da derinleştirmiştir. Ekin (Ceren Doğruak) ve Nudem (Uta Schneiderbanger) şahadetleriyle bu karakter daha çok anlam kazanmıştır. Ferhat Kurtay Mahmut Zengin, Necmi Öner, Eşref Anyık Diyarbakır Zindanı'nda bedenlerini meşale haline getirdiklerinde 1973 yılında yine aynı zindanda işkence tezgâhlarında katledilen İbrahim Kaypakkaya'nın da anısını yaşatmışlardır. Mehmet Karasungur ve İbrahim Bilgin şahadetleriyle 1974'de idam sehpalarında yaşamını veren Leyla Kasım'ı selamlarken, Demokratik ulusal birliğin yaratılmasının öncüleri olmuşlardır. Ferzad Kemanger, Şirin Elemhuli, Eli Heydari, Ferhat Vekili de idam sehpalarında yaşamlarını verirlerken Kürt demokratik ulus birliğinin sağlanmasının temellerini daha da güçlendirmişlerdir..

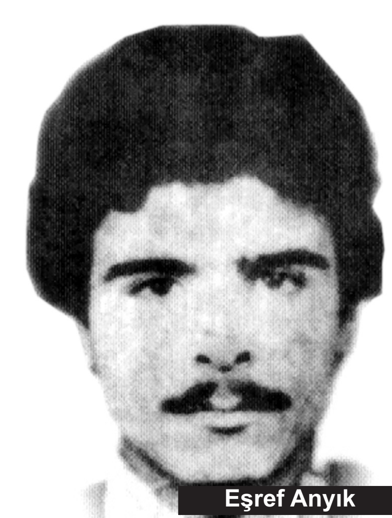
2010 yılı Mayıs'ını da Kürt halkı işte bu ruh ve bilinçle karşılıyor. Kendilerini var eden şehitlerini anmak ve sahiplenmek için her gün yeni etkinlikler düzenliyor. Toplantılar ve gösteriler yapıyor. Şehitlikleri ziyaret ediyor ve yeni bir ruhsal oluşum içerisinde şahadetlere anlam veriyor. Onları her zamankinden daha derin bir ruhla yaşıyor ve yaşatıyor. Birliğini, örgütlülüğünü, cesaret ve fedakârlığını bu temelde daha da geliştirerek, güçlendiriyor.

Kürdistan halkı bu şekilde dünya emekçilerini yeni 1 Mayıs'ta, yeni bir Şehitler Ayı'nda; Denizlerin, İbrahimlerin, Taksim şehitlerinin, Hakilerin, Halillerin, Ferhatların, Karasungurların, Mizgînlerin, Sinanların, Utaların şahsında geliştirdiği mücadelesiyle Mayıs ayının özgürlük şehitleri şahsında tüm şehitlerini bir kez daha saygıyla selamlamış oluyor.

İbrahim Bilgin

Ferhat Kurtay

Necmi Öner

Eşref Anyık

Mahmut Zengin

Mücadele gerçeğimiz birbirine eklenen şehitler halkasından oluşan bir direniş zinciri gibidir

Hareket ve halk olarak bu temelde yeni bir 1 Mayıs'ı ve Mayıs Şehitler Ayımızı karşılıyoruz. 1 Mayıs işçi ve emekçi bayramının, emekçilerin birlik, dayanışma ve mücadele günlerinin tüm yoldaşlara ve halkımıza kutlu olmasını diliyoruz. Newroz ve 1 Mayıs ruhlarının tüm ezilenlerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin özgürlük ve demokrasi özlemlerini daha çok canlandıracağı ve bu temeldeki mücadelelerini başarıya götüreceği inancımızı ifade ediyoruz. 1 Mayıs'la birlikte elbette Hareketimiz ve halkımız açısından çok önemli değer ifade eden bir aya giriyoruz. Buna Hareket olarak Şehitler Ayı dedik. Mayıs ayına boşuna Şehitler Ayı denmemiştir. Bu ayın her gününe onlarca şehit sığdırılmıştır. Her gününde onlarca kahramanlık mücadelesi verilmiştir. Kürdistan'ın dört bir yanında her gün oluk oluk kan dökülmüştür. Tarihi kahramanlıkların, halk kahramanlıklarının en yüceleri yaşanmıştır. En başta 18 Mayıs günü Hareketimiz ve halkımız açısından en önemli ve birinci kahramanlık günü olmaktadır. 18 Mayıs 1977'de Antep'te Haki Karer yoldaşın hain bir plan temelinde katledilmesi, Hareketimizin gelişimi çizgisinde çok önemli bir anlam ve yer tutmuştur. Partileşme ve direniş sürecimiz, Önder Apo'nun ifade ettiği gibi, Haki Karer yoldaşın anısına gerçekleşmiştir. Önder Apo şunu çok net belirtmiştir: *"PKK Haki Karer yoldaşın anısına inşa edilen, gerçekleştirilen bir Parti olmuştur."* Direniş mücadelesi bu kahraman şehidin intikam savaşı olarak gelişmiştir. Dolayısıyla PKK bir şehitler partisi olarak gelişmiş ve gerçekleşmiştir. PKK öncülüğünde yürütülen direniş mücadelesi tamamen bir savunma mücadelesi, saldırılar karşısında misilleme direnişi, bir intikam savaşı olmuştur. Varlığını koruma ve yöneltilen saldırılar karşısında intikamını alma mücadelesi olarak hayat bulmuştur. Dolayısıyla 18 Mayıs 1977 direnişiyle başlayan süreç bizi parti olmaya, bir şehitler partisi olarak gerçekleşmeye, gerilla olmaya, kahramanca bir gerilla direnişi haline gelmeye, serhıldan olmaya, kahramanlık çizgisinde özgürlük için direnen bir halk haline getirmeye götürmüştür. Büyük şehidimiz Haki Karer gerçeğiyle başlayan kahramanlık ordusu, şehitler ordusu zindan direnişinde Mazlumlar, Hayriler, Kemaller, Ferhatlar olmuş, gerilla direnişinde Agitler, Bêrîtanlar, Zilanlar, Erdallar haline gelmiş, halk direnişinde Vedat Aydınlar olarak, Zekiyeler, Rahşanlar olarak hayat bulmuştur. Günümüzde de 1 Haziran 2004 Atılımı temelinde gelişen kahramanca mücadele içerisinde Viyanlar, Nudalar, Adiller, Şilanlar, Akifler, Sorxwînler olarak yüzlerce kahraman savaşçı gerçeğinde kendini yenilemiş ve yeniden bir kahramanlık yürüyüşü haline getirmiştir. Dolayısıyla Mayıs şehitler ayı gerçeğimizin Hareket ve mücadele tarihimizde taşıdığı anlamı çok derinden kavramak, özümsemek, yaşamak ve yaşatmak durumundayız. PKK bir şehitler partisidir. Bu gerçeği çok derinden anlamak durumundayız. HPG bir kahramanlar ordusudur, şehitler ordusudur, şehitler çizgisinde yürüyen bir kahramanlık ordusudur. Bu gerçeği iyi bilmek durumundayız. Kürt serhıldanı kahraman şehitler öncülüğünde gerçekleşen bir serhıldandır. Bu gerçeği de iyi bilmek, anlamak durumundayız. Dolayısıyla Kürt Özgürlük Hareketi dediğimiz Hareketin Önderlik ve şehitler çizgisinde gerçekleşen bir fedai hareketi olduğu, kahramanlık hareketi olduğu asla unutulmamak ve görmezden gelinmemek durumundadır.

Şehitler gerçeğini doğru anlamak

Elbette bunu doğru anlayabilmek için de şehitler günü ve ayını yaratan kahraman şehitler gerçeğimizi, onun öncülerini, takipçilerini, günümüzde izleyicilerini doğru ve yeterli anlamamız zorunludur. 18 Mayıs 1977'de daha henüz ortada bir hareket bile yokken, küçük bir propaganda grubu varken, gerçekleşen bu büyük direniş elbette Önderlik gerçeğimizin sürdürdüğü kahramanca yürüyüşü ifade ediyordu. Dolayısıyla Haki Karer gerçeğini doğru anlamamız gerekiyor. Önder Apo, *"Haki benim gizli ruhum gibiydi"* dedi. En küçük bir tereddüt, kaygı yaşamadan Önderlik çizgisinin zafer kazanacağına duyulan büyük inançla gerçekleşen yürüyüş içerisinde bu şahadet gerçekleşmiştir. Hareketimiz henüz bir propaganda grubu iken, böyle vahşi bir katliam saldırısına maruz kalmıştır. Ancak fedai çizgisinde kahramanca yürüyerek Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesinin geliştirileceğini böylesi olayları yaşayarak görmüştür. İşte 18 Mayıs şehitler günümüz böyle yaratılmıştır. Elbette bunun öncesi de vardır. 18 Mayıs 1973'te Amed zindanlarında ser verip sır vermeme temelinde direnen İbrahim Kaypakkayaların şahadeti vardır. Yine 6 Mayıs 1972'de idam sehpasında Kürt ve Türk halklarının kurtuluşu için gözünü kırpmadan ölüme giden Denizlerin, Hüseyinlerin, Yusufların kahramanca direnişleri vardır. 30 Mart 1972'de Kızıldere'de savaşarak şehit düşen Mahirlerin, Ömerlerin kahramanca direnişi vardır. İşte PKK direnişçiliği, Önder Apo direnişçiliği, Haki Karer yoldaşla başlayan büyük kahramanlık yürüyüşü böyle kapsamlı direnişler, büyük değerler içinden süzülerek çıkıp gelmiştir. PKK direnişi tamamen 1970'ler başında Türk ve Kürt gençliğinin geliştirdiği bu kahramanlık çizgisinin Kürdistan'a taşınması ve aynı ölçülerle daha da geliştirilerek sürdürülüp günümüze taşınması olmuştur. Bu gerçeği çok iyi görmek, bilmek, anlamak gereği kesinlikle vardır.

Önder Apo'nun ifade ettiği gibi, parti ve mücadele gerçeğimiz birbirine eklenen şehitler halkasından oluşan bir direniş zinciri gibidir. Daha 1977 yılının 18 Mayıs'ında kahramanca direnerek şehit Haki Karer yoldaşın anısı bizi PKK tarzında bir partileşmeye, halkımıza kahramanca direniş içinde öncülük eden bir parti gerçeğinin yaratılmasına götürmüştür. Haki Karer gerçeğini, bu büyük şehidin anısını yaşatma bizi partileşme sürecinde Hilvan ve Siverek direnişine götürmüş, Halillerin, Salihlerin, Cumaların kahramanlaşmasını ortaya çıkarmıştır. Bu kahramanlık çizgisindeki partileşme 1980'lerin başından zindan direnişi olmuş; Mazlumları, Kemalleri, Hayrileri, Ferhatları yaratmıştır. Yine yurt dışı direnişi olarak gerçekleşmiş, Ortadoğu sahasında, Lübnan-Filistin zemininde kahramanca mücadele ederek şehit düşen onlarca parti militanını ortaya çıkarmıştır. Militan çizgide, kahramanlık ölçülerinde partileşen Hareketimiz kendini zindan ve yurtdışı mücadelesiyle kanıtladıktan sonra da, 15 Ağustos şanlı halk kahramanlığı atılımı sürecini geliştirmiştir. Bu büyük kahramanlık süreci Kürt halkının büyük kahramanı Agitleri yaratmıştır. Yine Mehmet Karasungurları ortaya çıkarmıştır. Erdalları, Hüseyinleri, Sevgatları yaratmıştır. Bêrîvanları, Bêrîtanları, Zilanları ortaya çıkarmıştır. Adilleri, Viyanları, Nudaları, Şilanları, Akifleri var etmiştir. Boydan boya otuz yedi yıllık kahramanca mücadele süreci binlerce şehidin bir direniş zincirinin halkaları gibi birbirine eklenmesi temelinde oluşan bir kahraman şehitler ordusu yaratmıştır. Şimdi bu ordu Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesine komuta ediyor. Bu ordu Kürt insanına, gencine, kadınına, emekçisine ruh veriyor, bilinç veriyor, ölçü veriyor, irade veriyor, değer katıyor. Bu ordu her türlü güçlüğü yenme gücünü, azmini, kararlılığını yaratıyor. 18 Mayıs Şehitler Günümüzü ve bir bütün olarak Mayıs Şehitler Ayımızı işte bu temelde ve böyle bir ruh ve anlayışla karşılamamız, yaşamamız, yaşatmamız gerekiyor.

Mayıs ayının her günü büyük kahramanlıklarla doludur

Unutmayalım ki, Mayıs ayının her günü büyük kahramanlıklarla doludur. 1 Mayıs Taksim şehitleri, 1977'de gerçekleşen önemli bir olay olarak halen Türk ve Kürt emekçilerinin belleğinde taptazedir. 2 Mayıs Mehmet Karasungur ve İbrahim Bilgin yoldaşın şahadeti, 1983 yılında gerçekleşen bir olay olarak Kürt halkının ulusal birliğinin harcı durumundadır. 6 Mayıs Denizlerin idamı halen Türk ve Kürt gençliğinin belleğinde taptazedir. Bir çekim gücü, cesaret ve fedakârlık gücü konumundadır. 17 Mayıs Dörtlerin şahadeti zindan direnişçiliğinde unutulmayacak bir yere sahiptir. 18 Mayıs Haki Karer yoldaşın ve yine İbrahim Kaypakkaya'nın şahadet günü olarak şehitler günü olmayı fazlasıyla hak etmiştir. 19 Mayıs Halil Çavgun yoldaşın şahadet günü olarak halen belleklerimizde taptaze durmaktadır. Mayıs ayında bunlar gibi daha yüzlerce kahramanca şehidimiz vardır. Ramazan Hocalar, Ozan Mizgînler, adını sayamadığımız yüzlerce kahraman şehit Mayıs Şehitler Ayımızın her gününe büyük bir anlam katmıştır. Dolayısıyla Mayıs ayının her gününü kahraman şehitlerimizi anma, anlama, onlara daha çok yakın olma, onları yaşama ve yaşatma günü haline getirmek durumundayız. Bunu herkesten çok ve en başta gerilla olarak elbette ki bizler yapmalıyız. Bu büyük şahadet hareketi esas olarak bir gerilla direnişi hareketidir. Bu büyük şehitler ordusu gerçekte bir gerilla ordusudur. ARGK ve HPG gerçeğini ifade etmektedir. Gerillaya komuta eden gerçeklik budur. Dolayısıyla Mayıs ayı boyunca şehitler gerçeğini daha derinden anlama, daha çok bilince çıkarma, şehitlerimizde dile gelen ölçü ve özellikleri kişiliğimizde daha çok somutlaştırma, şehitler çizgisinde eleştiri ve özeleştiriyi daha derinden yaşayarak sınıf ve cins mücadelesi temelindeki ideolojik sorgulamamızı daha çok geliştirerek kişiliğimizi yenileme, şehitlerin ölçü ve özellikleriyle donatma çabalarımızı her zamankinden çok geliştirmeliyiz. Mayıs ayının her günü şehitler gerçeğine daha yakın, şehitler çizgisini daha güçlü uygulayan, şehitler ordusunun komutasında daha net ve kararlı yürüyen bir güç olmalıyız.

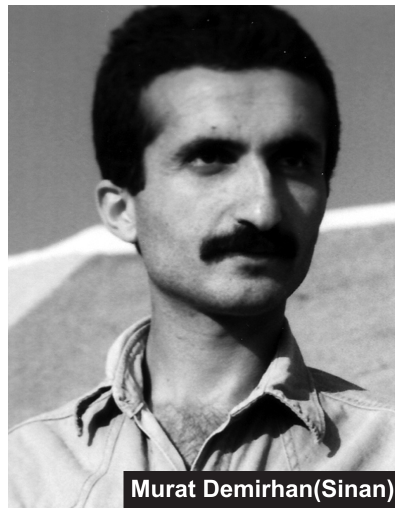

Gurbet Aydın(Mizgin)

Ekin Ceren Doğruak(Amara)

Uta Schneiderbanger(Nudem)

Dikkat edilirse halk gerçeğimiz de böyle yaklaşmaktadır. Şehitler gününü ve ayını kendi gerçeği olarak görmekte, sahiplenmekte, şehitlerimizin ölçüleriyle kendi yaşamını donatmakta ve yürütmektedir. Bu, Önderlik çizgimizin gerçeği oluyor, özü oluyor. Tamamen Önderlik çizgisinden kendi kaynağını alıyor. Hem şehitler gerçeğimiz Önderlik çizgisinin bir somutlaşması oluyor, hem de şehitler gerçeğini bu biçimde yüceltme, doğru anlama ve sahiplenme Önderlik çizgimizin bir gerçeği oluyor. Dolayısıyla şehitler gerçeğini derinden anlamak, özümsemek ve yaşatmak demek, Önderlik çizgimizi özümsemek, anlamak ve onun gereklerine göre görev ve sorumluluklarına sahip çıkıp onun gereklerini yerine getirmek demektir. Bunun için de Mayıs ayı boyunca yeni süreci kavrama, onun gereklerine göre hazırlanma, Önderlik çizgisini özümseyerek yeni mücadele hamlesini, Önder Apo'ya özgürlük hamlesini bu temelde daha güçlü ve başarılı yürütür hale gelme gereği vardır. Bu ayı her yerde tüm yoldaşlar, birliklerimiz böyle bir ruhla ve yaklaşımla yaşamalıdırlar. Her yerde, her zaman, her türlü zorluğu yenmenin temel güç kaynağı olarak şehitler gerçeğimizi görmelidirler. Eğer gerçekten şehitler çizgisine doğru yaklaşılır, anlam verilirse bilmelidirler ki aşamayacakları engel, yenemeyecekleri zorluk, başaramayacakları görev kesinlikle yoktur. Bu temelde 2010 Şehitler Ayını karşılıyor, yaşıyor ve yaşatıyoruz. Diyoruz ki: Bu Şehitler Ayımız'da başta gerilla olarak, tüm Hareket ve halk olarak şehitler gerçeğimize daha yakın olacağız, onları daha çok anlayacağız, daha güçlü sahipleneceğiz ve onların izinde daha kararlı yürüyeceğiz. Onların bize emanet ettiği bayrağı daha yükseklerde dalgalandıracağız. Onların bize yüklediği görev ve sorumlulukları daha güçlü başaracağız. Onların özlem ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere daha cesur ve fedakâr bir çizgide mücadele edeceğiz.

Ramazan Kaplan(Celal Hoca)

Murat Demirhan(Sinan)

Sadegül Ökmen(Rojbin Serhat)

YAPILANAN ve YAPILANDIRAN KURMAY ÖĞE:
DİL DEVRİMİ

"Dil, toplumsal zihniyetin sadece aracı değil, yapılandırıcı bir unsurudur. Dil bir toplumu var eden temel özelliklerdendir. Kolektif zekâ aracı olarak toplumsal doğanın esnekliğini çok hızlı geliştirir"

İnsanlık kendini tanımayı -anlamayı ve tanımlamayı- anlatmayı kendini var etmenin gereği gibi görmüştür. Varolan tarih en azından bunu böyle yansıtmaktadır. Tarihi neredeyse 'ben kimim?' sorusunun peşine takılmakla geçiren insan, kimi zaman duygu dolu şiirsel dille, kimi zaman inanç yüklü dualarla, kimi zamansa zora ve kılıca dayalı bir ifadeyle 'Ben varım!', 'Ben buyum!' diyerek kendini anlatmaya çalışmıştır.

Tarihin hiçbir aşamasında toplumsallıktan kopuk hiçbir değer yaratılamamıştır. Bu temelde yaratılanlar ise toplumsal hizmet amacıyla oluşturulmuştur. Onun için ancak toplumsal zekânın ürünü olan maddi ve manevi değerler ya da hizmetler bellek dokusunda örülerek değere dönüşüp tarihselleşebilmiştir. Bu temelde 'dil nedir, dil de böylesi bir hizmet aracı mıdır, kökeni, hizmeti, işlev ve görevi nedir?' diye hep sorulmuştur.

Toplumsallığın özünü yansıtan dili, sadece bir değer olarak ele alırsak, dil olgusunun 'dilini' bilemeyeceğimiz açıktır. Dili 'canlı tarih', 'yaşayan tarih' diye tanımladığımız zaman, değerleri var eden ve yaşatan toplumsal değer anlamına gelir. Burada kendisinde toplumsal bilinci, bilinçaltını yaşatan bir olgudan bahsediyoruz. Önderlik bilincin dile yansımasını şöyle açımlar: *"Toplumsal pratik önemli tüm adımlarında heyecan verici gelişmelere yol açmaktadır. Bu durum artan bilinçtir. Bilinç dillendirmeyi, dil de adlandırmayı, adlandırma ise simgeleştirmeyi içeren süreçtir. Bilinç süreci pratik üretkenlik için hayati öneme sahiptir."*

Bu bağlamda bir yandan toplumsal olguların (doğadan kaynaklı ya da tarıma dayalı komün) kollektivite temelindeki ilişkilenmeleri; diğer yandan (mesleki-sınıfsal) hiyerarşikleşmeye de zemin olan kurumlaşmalara kadar gelişen olguların yaratılmasında ve yaşatılmasında belirleyici rol oynayan **yaratıcı dilin** 'gen haritasını' çözmeden onun sosyolojideki önemini de bilemeyiz.

Dil sadece bir iletişim işlevi gören araç değildir. Tek başına algının realitesi de değildir. Peki, o zaman 'dil nedir?' sorusunun basite alınmadan yanıtlanması gerekecektir. Bu anlamda da dile duyulan merakın gizemi ve cazibesi arayışında inançlı adım atmaktan çekinmemek, usanmamak gerekir.

Devrimlere ebelik yapan devrim

Doğanın dili denilirken, sınırlı bir olgudan bahsedilmiyor. Dili insanlığın ana kucağı saydığı doğa ile ilişkisinden tutalım, evrensel boyutlara uzanan bir uyum, harmoni gibi algılamak daha gerçekçi olacaktır. Dil konusu, değişik zamanlarda kapsamlı araştırmalara konu olsa da bu konu; dilin kökeni, çıkış koşulları ve tarihte oynadığı rol konuları paradigmasal bakış açısı ve buna dayalı zengin yöntemlerle ele alınmamış ya da üzerinde yeterince durulmamıştır. Özellikle, bir toplumsal varlık olarak dilin tarihselliği, düşüncenin ve toplumsallığın gelişiminde dilin kurmay rolü gibi konuların üzerinde belki de çok sınırlı durulmuştur. Önder Apo'nun bu konuda belirlemeleri çarpıcıdır: *"Geniş bir dil bölgesinin oluşumu insan türüne muazzam toplumsallaşma, korunma ve besin elde etme imkânı vermektedir. Belki de tarihin henüz keşfi yapılmamış ve adı konulmamış en büyük devrimi budur. İlk büyük devrime **'Dil Devrimi'** demek uygun olabilir. Çünkü hiçbir devrim bu devrim kadar bu coğrafyada toplumsallaşmaya hizmet etmemiştir. Her gün kutsal bir kavram (keşfedilen yeni bitki ve av hayvanları) oluşturulmakta, ev düzenine yakın yerleşimlere (ilk defa güvenli yuvalarda yaşam) geçilmekte, dört mevsim en ideal haliyle yaşanmaktadır. Tüm bu süreçler kavramlaştıkça, geniş toplulukların ortak dili, dolayısıyla ilk defa ayırt edilen **'kimliği'** oluşmaktadır."*

Kendini doğadan ayırmayan Homo Sapiens'in dili bedensel işaret dili olmuştur. Bu dilin yetersizliğinden söz etsek de kendi oluşum koşulları ve kapsamı dikkate alınırsa, doğayla insan türü arasındaki uyumda, iletişimde herhangi bir boşluğa neden olduğunu söyleyemeyiz. İnsanın tüm varlığını yapılandıran ne varsa, başta algı, düşünme ve onun realite yetisi doğa kökenli olduğu için farklılaşması ve 'ikinci doğa' olarak ayrışması uzun bir zaman alacaktı. Toplumsal varlığını kurmuş olsa da yaşatabilse de (ki günümüz koşullarında sistem bu organikliği parçalayarak, çürüterek aşma girişimindedir) doğadan kopamayacağını belleğinde yaşatmakta ve ifadelendirmektedir. Halen güzelliği, estetikliği doğaya gönderme yaparak, ona benzeterek ifade etmekteyiz: Örneğin 'selvi boylu', 'gözleri kaynar pınar', 'tilki gibi kurnaz', 'yılan gibi soğuk' vb. şeklindeki tanımlamaların yanında, arzu ve istekleri ifadelendiren binlerce doğa endeksli ad, lakap kullanılmaktadır.

Kendini yapılandırma arayışı

Günümüz insan beyninin çalışma biçiminin, yaşamda toplumla sınırlı kalarak doğayla kendi arasına mesafe koyan insan zihniyetinin ürünü olduğunu unutmamalıyız. Onun için ancak dilin geçirdiği evrelerin açımlanmasıyla canlılık esaslı doğa-toplum ilişki anlamına ulaşmak mümkün olacaktır. Çünkü dilin evriminde tüm insanlık evrelerini değişime uğratan, onu hızlandırmakta devrim niteliği taşıyan gelişmeler yaşanmıştır. Bundan dolayı dilsel devrim temelinde nitel sıçrama yaşayan toplumla, doğal gelişim seyriyle yetinen toplumun düşünme kapasitesi aynı değildir. Temel fark, klan toplumu ve öncesi dönemin, kök hücre olarak doğanın bir parçası gibi, doğa diliyle yaşayan, doğa gibi davranan bir süreci anlatmasıdır. Doğal olarak da dilin evriminin doğru çözümlenmesi, doğayla insan türü arasındaki mesafenin doğru ele alınması ve çözümlenmesi için önem taşır. Burada önemli olan bundan 100.000 yıl önce yaşayan Homo Sapiens türünün benzetme, gönderme yapması değil, kendisinin varlık koşulu olarak doğanın her şeyini kendi yaşam tarzı, düşünme ve iletişim dili olarak birebir yaşamasıdır. Halen kabileciliği yaşayan Aborijinlerin çeşitli törensel davranışlarından, doğayla doğaca iletişim kurmalarından bunu görmek mümkündür.

Sesli iletişim, tüm canlıların temel özelliği sayılsa da onun sisteme kavuşturulması ancak insan beyniyle sesli dilin iç içe gelişimi sonucu gerçekleşmiştir. Başlangıçtaki bu iç içe geçiş, simgesel dili yansıtmasına rağmen, günümüz gerçeğiyle bağdaşmayan, mevcut dünya dil ve dil gruplarına benzemeyen diller ortaya çıkarmıştır. Dil, varlık gösterdiği evreden başlayarak insan anatomisindeki değişim ve dönüşümlere neden olmuş, beyin loblarının ve düşünce kapasitesinin genişlemesine hizmet etmiştir. Toplumun kök hücresi olan klan toplumundan bu yana gelişen toplumsallık, ancak belli ölçü ve kurallar çerçevesinde gerçekleşecektir. Bunlar ahlaki politik toplumun ölçü ve kurallarıdır.

Kendini ölçülendirme, kendi farklılığı temelinde doğadan ayrılmayı ifade eder. Bu ayrılık ilk başta korunma ve beslenme temelinde ortaya çıksa da daha sonra düşünce ve dilin iç içe gelişimi sonucu çekirdek toplum, kendi farkına vardıkça klan toplumu halini almıştır. Özellikle, bu boyutun değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Yani insanlar toplumsallaştıkça ölçü kazanır, fakat ölçü kazandıkça kendisi olamaz. Çünkü kendisi olma süreci (proses), dil olgusu olmadan gelişemez. Farklılık temelinde ölçüleşen toplumsal form, ilk başta ne kadar zayıf olsa da, iç dinamikler – klan içi ilişkiler, davranışlar, yaşamsal ilkeler, iletişim, hitap vb.- geliştikçe dilin toplumsallığa dönük oynadığı rol gelişme kaydeder. Açıktır ki, toplum içindeki insan, çevresinde olan doğanın herhangi bir unsuruyla değil, direkt insanla iletişim ihtiyacı duyar. Toplumsallaşma, doğayla içli-dışlı olmasına rağmen, doğadan ve kendinden çok toplumla, 'ölçüyle' uğraş demektir. Bu uğraş, dil gerektirir. Karşısındakini anlama gücü, onu düşünebilme yetisi ister.

İlk başta zayıf olsa da, iç dünyada, düşüncede dil katkısıyla gerçekleşen bir bağlaşım sadece beyinle değil, yaşamsal **ihtiyaçların** sonucu olarak kaçınılmaz pratiklerle form kazanmıştır. İkinci husus, kendi topluluğu dışında herhangi bir varlık veya unsurla iletişim, karşılaşma anlarında korunma, faydalanma girişimlerini gerçekleştirmek kendine has kimlikle yani **dil** ile ifadesini bulur. Bu, bir yandan farklılığını belirten, diğer yandan iç gerçekliğini, belki de sırrını içinde koruyan ve saklayan kimlik demektir. Bu kimlikte inanç boyutunda doğaya uygun davranılsa bile düşünce ve dilde toplumun farklılığı ifade edilir. Onun için inancın yüceltici dili olan animizmde, totemizmde 'ben ve karşımda olan, yüce olan', dolayısıyla, 'farklı olan' ikilisi vardır. Bu 'ben ve ötekinin farklı dili, totem dili, yani kimliği vardır' anlamını taşır.

Üçüncü husus olarak dil ile düşünce yetisinin iç içe örgüsü ve yapılanmasındaki bağımlılığını, onun bütünlüklü gelişimini vurgulamak gerekiyor. Toplumsallaştıkça dil ile düşünmek, derinleşmek kaçınılmaz hale gelir. Bu yeti beden, işaret dili döneminden oldukça farklı bir gelişmeyi ifade eder. Dil, toplumsallaşmadaki en önemli rolünü bu aşamada oynar. Burada dille düşünebilme sonucu, düşüncede anlamlandırma yetisinin gelişimi ve bu gelişmenin toplumda realitesini bulması bütünleştiren, sentezleyen aşama olarak adlandırılabilir. Burada öncü kurmay rolünü dil oynar. Günümüz koşullarında jest ve mimiklerin işlevliliğinin 'anlama anı'yla bağlantılı olduğunu düşünüyoruz. 'Anlama anı'nda rutin iletişim, konuşma, kendini ifade tarzı yetersiz kalıyor.

Anladığın anda dil değil beden konuşur

Sentezleme olarak adlandırdığımız aşama, toplumsal düşünceyi ifade ve şekillendirme zeminini oluşturdukça, beden ve işaret dilinin alanı daralmaktadır. Bu daralmaya rağmen, şimdi bile jest ve mimikler önemli oranda düşüncemizi, duygularımızı, ruh halimizi sesimizden önce yansıtabilmektedir. (Günümüz dilinde yardımcılığı üstlenmiş gibi görünen ve kaynağını beden ve işaret dilinden alan, istisnasız herkes tarafından tereddütsüz kullanılan jest ve mimiklerin araştırılmasında önemli mesafe kat edilse de 'neden aşılamadığı?' veya 'aşılmalı mı?' soruları netliğe kavuşturulamamıştır). Günümüz koşullarında jest ve mimiklerin işlevliliğinin 'anlama anı'yla bağlantılı olduğunu düşünüyoruz. 'Anlama anı'nda rutin iletişim, konuşma, kendini ifade tarzı yetersiz kalıyor. Anlam derinliğini ifade etmede 'acaba, anlatabildim mi?' 'nasıl anlatsam?' gibi kaygıları hepimiz yaşıyoruz. Kökeni beden ve işaret diline dayansa da günümüzde bu davranışları salt iletişim amaçlı kullanılan dil olarak ele alamayız. Çünkü belki de ifade etmek, dışa vurmak istediğimiz duygularımız, sezgilerimiz sözlerden daha çok bu davranışlarda gizlidir. Toplumsal psikolojiyi de içeren dil sentezlemesi o topluma ait sesli dille beraber, onun davranışlarını da içinde barındırır. Yani insanlar sessiz dille de iletişim kurabilir, birbirini anlayabilir. Tıpkı Önderlikle Kemal Pir'in 'bakışlardan' birbirini anladıkları gibi. Anlam derinliğini doğru ve içten ifade edebilme ve bu anlama anını isabetli bir şekilde kanalize edebilmenin yükümlülüğünden kaynaklı olduğu tartışma götürmez.

Dil yoktan var eden midir

Toplumsallıkta kurmay role sahip olduğundan bu soruya yanıt arama ünlü düşünürlerin uğraşı olmuştur. Söz ustaları dilin sırlı, sihirli 'yılanı yuvasından çıkaran', 'var eden, yaratan' hikmetine hayranlıklarını gizleyemezken, filozoflar, bilim insanları çeşitli tanımlamalar ve tezler ileri sürmüşlerdir. Ve biz de dilin farklı profillerini yansıtan bu tanımlamaların ufuk açıcı olduğunu vurgulamadan geçmeyeceğiz.

Dilin tanıtımına ilk başta kutsal kitaplarda rastlamak mümkündür. Dilin belirleyici gücünü arkasına alan iktidar, inanca dayalı yaşam dilini tarih boyunca araç olarak kullanmıştır. Kutsal kitaplara göre dil, Allah tarafından in-

> **"Dilsiz düşüncenin gerçekleşemediği bir gerçektir. Dille-sözcüklerle düşünme insana has olan bir özelliktir. İnsan kendi kendine konuştuğu zaman iletişim fonksiyonundan çok, düşünce ile dilin dayanışmasına ve anlam kazanmasına hizmet eder. Böylece toplumsal anlamın 'anlamlandırılması' gittikçe gelişir. Dilin büyüleyici gücüne inanarak toplumsal dayanışmayı içselleştirirken aynı zamanda da doğanın dilini, zekânın evrenselliğini yaşatan insan, ilahileşmeye, doğaüstüleşmeye esrarengiz sözün büyüleyici gücü ile ulaşır"**

sanlara bahşedilmiştir. Adem ile Havva'nın birbirlerini anlamaları için onlara dil vermiş, onların barınmaları, yaşamaları için 'ol' emriyle doğayı yaratmıştır. 'İlk başta söz vardı' deyimi de bunu ifade eder. İlahileştirilen dil, toplum ve insandan koparılmış ve sonradan Allah tarafından her kavme birbirlerini anlamamaları ve birbirlerini örgütlemekte sorun yaşamaları, yani birlik sağlayamamaları için farklı ad ve farklı dil verilecektir. Bu belirleme, dilin toplumsal realitedeki gücünün ifadesidir. Bunun sonucudur ki günümüz koşullarında konuşamayan çocuğuna Allah'tan dil dileyen, konuşabilmesi için dua eden pek çok anne vardır. Düşündürücüdür: anne sütü vücuda can verdiği gibi her insan anne dilinin de ruha işlediğini hisseder. Fakat dilin yaratıcısı olan **ana kadın**, zamanla dili Allahtan umar hale getirilecektir ki bu da **yaratıcı ananın** trajedisi olmaktadır.

Çünkü emekle pratikleşen irade ve kimlik simgesi iken, ilahileştirilerek insan iradesi ve kimliği dışında bırakılan dilin tek yönlü tanımlanması bilimsel ve doyurucu olmamaktadır. Dil olgusu, toplumsal yaşamın şekillendirilmesi ve anlamlandırılmasında kurucu öğe olduğundandır ki onun için *"yoktan var eden"* tanımı yapılmıştır. Yani din dilin toplumsal gücüne dayanarak, dilin toplumu yürütmede eşsiz aygıt olduğunu bilerek, onu her yönüyle kullanmış ve buna göre de tanımlamıştır. Doğruyu ve yanlışı, hakikati ve köleliği, güzelliği ve çirkinliği vb. iktidar çıkarı temelinde anlatmıştır.

M.Ö yaşayan Yunan filozoflarının dil üzerine belirleme ve tanımlamaları dönemin bilim düzeyini ve dilini yansıtmaktadır. Dile idealist ve mantık temelli yaklaşımlar olsa da Demokritos, dilin anlamla ilişkisinin olmadığını, duygusal temelde gelişen doğasal, aynı zamanda fiziksel bir olgu olduğunu ileri sürer. Bu teze göre dilin anlam bilimine yer yoktur. Nesnelciliğe dayanan bu dil tezini Avrupa bilimcileri Rönesans'tan bu yana pozitivist bakış açısına göre yapılandırarak geliştirmişlerdir. Bu doğrultu dile yaklaşımda parçalı, nesnelci veya salt öznelci, organik değil de eklektik, hatta "kuru söz" tabiriyle soyutlama vb. kimi tanımlamaları beraberinde getirmiştir. Uzun süre dil, Aristo'nun salt mantıkçılığı gölgesinde ele alındığından, belirgin tanımına ulaşamamıştır. Bu yönüyle kıyaslanırsa, Ortadoğu ortaçağ düşünürlerinin dil üzerine hayranlıkla belirttiklerinin, pozitivist bilimden daha derin mana ifade ettikleri inkâra gelmez. Örneğin, büyük şair, tasavvuf düşünürü M. Fuzuli sözün (dilin) sihrini 'yoktan var eden' diye ifade eder:

"Xelge ağzın sırrını her dem kılar izhar söz
Bu ne sırdır kim olur her lehze yoktan var söz?"

Tarih boyunca dile kapsamlı, her yönünü içinde barındıran bir tarif ve tanımın verilememesinin temel nedenini, dilin toplumdaki çok yönlü fonksiyonuna, toplumun tüm hücrelerine kadar nüfuz edebilmesi ve kurmay rolüne bağlamak daha gerçekçidir. Onun için dil üzerine yapılan tanımlamaların eksik de olsa mutlaka bir gerçeği ifade ettiklerini belirtmek gerekir. Çünkü dili tüm parametreleriyle, koordinatlarıyla kısa bir şekilde tanımlamak gerçekten de zor bir iştir. Büyük düşünür K. Marks'ın dil için yaptığı üç kelimelik tarif sadece bir yönüyle doğru ve isabetlidir: ***"dil, düşüncenin realitesidir."*** Bu tanımlama isabetli olmakla birlikte dilin sadece bir fonksiyonunu tanımlar. Diğer bir önemli tanımlama büyük devrimci Lenin tarafından yapılmıştır: *"Dil, insanlar arasında en önemli iletişim aracıdır."* Bu tanımlama da isabetli olmakla birlikte sadece dilin diğer bir işlevine vurgu yapar. Ünlü bilim insanı Wittgenstein'e göre *'Dil olguların ve bütün olarak da gerçekliğin resmidir.'* Tabii ki dil resme indirgenemez. Dil sadece var olanı, yaratılanı ifade etmez, yaratıcılığı bağrında taşıyan, yaratan bir olgudur. Önder Apo, dilin temel işlev ve görevine dikkat çekerek dili şöyle tanımlar: *"Dil, toplumsal zihniyetin sadece aracı değil, yapılandırıcı bir unsurudur. Dil bir toplumu var eden temel özelliklerdendir. Kolektif zekâ aracı olarak toplumsal doğanın esnekliğini çok hızlı geliştirir"*

Dilin halk deyimlerinde idealize edilmiş olarak edebileşen tanımlamalarına da değinmek ve bu halk tanımlamalarını yabana atmamak gerekir. Bu tanımlamaların bilimsellikten, felsefi derinlikten yoksun olduğunu söylemek gülünç olur.

Anlamın her türlü ifadesine dil diyebilir miyiz

Dili genişlik ve derinlik çapına göre değerlendiren, kültür ve sanat boyutlarını da dil olarak ele alan ve geniş anlamda tüm bunlara dil olarak tanım yapan yaklaşımlar da vardır. Bu tanımlamalara göre, dil denilen olgunun tüm toplumsal fonksiyonları işlevsel haldedir. Dil burada sadece iletişimi gerçekleştirmeyle ve düşünceyi realiteleştirmeyle yetinmiyor bir bütün olarak paradigmal rol oynuyor. Toplum ve insan şekillenmesinde temel rol üstlenen, ahlaki-politik duruştan toplum dışılığa, duygunun tüm boyutlarından tutalım terbiyevi-didaktik yapılanmaya kadar duygusal zekâ temelinde genel doğanın insan yaşamındaki içkinliğini, harmonisini anlamlandıran ve geleceğe dönük düşündürücü, ikna edici, deneyimsel-ibretamiz derslerin çıkarılmasına kadar dilin sanatsal mucizesini görmemek mümkün değildir. Sanatın sessiz dalları (yazı dili, resim, sessiz film, tiyatro, pandomim vb.) bilim teknik gelişimle yaşamda yer edinen (işaret ve semboller vb.) dil fonksiyonlarını da gerçekleştirebilmektedir. Bu özelliğine rağmen yukarıda değinilen birçok boyutun değişkenlik ve işlevlilikten daha çok durağanlıkları veya anı yansıtmaları söz konusudur. Yani sözlü dil çeviriye geldiği halde, bir müziğin, resmin, pandomimin tercümesini yapamazsınız, onları ancak kopyalayabilirsiniz. Bunlar işin bir tarafı oluyor. Diğer yandan çok anlamlı veya anlamlar düzeneğine sahip nüfuz edici çapı olan, düşünmeye ve yorumlamaya sevk eden, bunu yapamadığı sürece efektsiz sayılan bir dil olgusundan söz ediyoruz.

Toplumsal anlamın zikri

Toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanan dil herhangi bir uygarlığın ürünü değildir. İnsanlığın oluşum tarihi kadar dilin de bir gelişim süresi geçirdiği bir gerçektir. Dil yetisinin doğanın bir parçası olan insanda toplumsallığa yönelik ihtiyaçtan doğduğunun altını çizmek gerekir. İnsanlığa kılavuzluk yapan temel değerlerin toplumsallıktan kaynaklandığı gerçeği bir aksiyom olarak karşımızdadır. Bu temelde kanıtlanmış verilere dayanarak *"tarih toplumsallıkla başlar"* diyebiliriz. İşte bu toplumsallığı var eden temel öğelerden biri de dildir. Aynı zamanda dil toplumun hızlı bir şekilde formlaşması ve gelişmesinde önemli role sahiptir.

Dilsiz düşüncenin gerçekleşemediği bir gerçektir. Dille-sözcüklerle düşünme insana has olan bir özelliktir. İnsan kendi kendine konuştuğu zaman iletişim fonksiyonundan çok, düşünce ile dilin dayanışmasına ve anlam kazanmasına hizmet eder. Böylece toplumsal anlamın "anlamlandırılması" gittikçe gelişir.

Dilin büyüleyici gücüne inanarak toplumsal dayanışmayı içselleştirirken aynı zamanda da doğanın dilini, zekânın evrenselliğini yaşatan insan, ilahileşmeye, doğaüstüleşmeye esrarengiz **sözün** büyüleyici gücü ile ulaşır. Ancak bu büyüleyici güç ile doğaya hükmedeceğine, ondan yardım alacağına inanan insan, günümüzde bile doğaya hitap etmeyi, onunla konuşmayı sürdürmektedir. Örneğin, bugün bile *"Kato tu çavan veke, li dor xwe binêr"* diyebiliyoruz. O zaman, mitolojik dili, anlam dilini belli bir zaman kesimiyle sınırlandırmanın ne kadar gülünç olacağının altını çizmek gerekir. Bugün 'Mitolojik dille şimdi kullandığımız dil arasında fark var' desek bile, bu durum dilin anlamını yitirdiği; devrimsel niteliğinin, büyüleyici gücünün kaybolduğu anlamına gelmez.

Bilim ve teknikteki gelişmişliğe rağmen, doğayla bütünleşmeyi güçlü bir şekilde yaşatmanın sırrını küçümsemek, "tarihte kaldı" demek, toplum ruhunu, anlam dilini yabana atmaktan başka bir şey ifade etmez. Ve o zaman dilin canlılığı, büyüleyici gücü, esrarengiz eğreti çeşniliği "hastalık" olarak görülür. Ki bu bir sapma olmaktan öte bir anlam ifade etmez.

Toplumsal canlıcılığın dil devriminin rahmi olduğu tartışılmaz bir düşünce olarak kabul görüyor. Onun için de bu organiklik ahlaki-politik niteliğini taşıdığı sürece, dilin kendi anlam ve büyüleyici gücünü kaybetmeyeceğine inanılmaktadır. Ve bu inanç doğrudur. Çünkü dilin evrimsel yenilik olarak ortaya çıkışı toplumsal ihtiyaçtan kaynaklandığı için günlük olarak yaşamsallaşarak yapılanması kaçınılmaz olmuştur. Onun için bizi belli ölçülere kadar doğadan da ayıran dilin toplumsallığı, insan yaşamının merkezinde yer almasında yatar. Bu durum aynı zamanda insan kimliğinin doğa içinde tanımlayıcı bir faktör olarak gelişmesine yol açar. İnsanın tanımlayıcı faktör olarak zekâ düzeyinde yaşamış olduğu gelişmeler, yeni evre olarak aktarma, anlamlandırma ve kodlandırma biçiminde insanlığın devrim niteliğinde bir sıçramayı gerçekleştirmesine neden olmuştur

Beynin bir değil de birçok bölgesinin dili üretebilme yetisi bilim insanlarınca netleştirilmiştir. Bu netleşmeden şu sonuç çıkar: Beyin nasıl ki çok fonksiyonlu ve sistemler sistemi ise; dil de canlı beyin kadar fonksiyon üstlenerek sistemler sistemi haline gelir. Bu konuda diğer canlılar neden bunu yapamıyor? Veya insanı diğer canlılardan ayıran, farklı kılan nedir, sorusunun yanıtı ise insan genlerinde, sinir ağlarında yatmaktadır. Biyolojik olanın ötesine geçebilen dil, biyolojik olarak doğa içindeki farklılığını -doğada olmayan, kendine özgü zemini ve çevreyi- yaratabilen toplumsal öğedir. Bu zemin ve çevreye kültür demek ve toplumsal taban olarak adlandırmak en doğrusu olacaktır. Bu anlamda düşünce, anlam gücü olsa da kendini yapılandırmada dile ihtiyaç duyar; yani dilin diğer bir fonksiyonu da anlamın zikri olarak işlev görmesidir. Bu işlevler yaşamsallaştıkça pratikleşme gerçekleşir. Pratikleşme sonucu maddi ve manevi kültürün de yapılanması, kalıcılaşması, toplumsallığın özünün -ahlaki politik değer yargılarının- bütünleşmesi, kimlik haline gelmesi gerçekleşir.

Önderliğin belirlediği "fikir-zikir-amel" diyalektiği, "düşünce-dil-kültür" üçlemiyle ifadesini buluyor. Bu üçlemde dilin muazzam işlevi inkâra gelmez. Dil olmadan diğer öğelerin varlığı ve gelişmesi olanaksız olduğu gibi dilin de tek başına toplumsallığı ifade edebileceğini düşünmek doğru değildir. Fakat bu üçlü yapı içerisinde paradigmasal fonksiyona sahip olan iletişim, oluşum ve geliştirmede çok yönlü işlevleri olan bağlayıcı öğe de dildir.

İlahileşen şiirselliğin gizemi

Mitolojik dil, anlamlandırmada bir eğretileme dilidir. Hiçbir toplumsal değer statik olmadığı gibi dilin de ifade ettiği nesneyi zaman-mekân içinde değişmez bir şekilde betimlemesi, eğretilemesi yetersiz kalacaktır. Hele bir de betimlemeyi, dünya görüşü farklı olan milyarlarca mikro kozmosun (insan) kendilerine özgü bakış açısını eklersek, gerçekleşen herhangi bir soyutlamada dil eğretilemesi için farklı yöntem ve kavramlara başvurmasının kaçınılmazlığı görülür. Bu anlamda dil ve söz ustalarının "en ağır iş nedir" sorusuna verdiği ve devasa bir binada yerine oturtulmamış taşın yaratabileceği tahribat düzeyinde de ele alınan "gerekli olduğu anda anlamlandırmayı isabetli yapabilme" yanıtı gerçeği gözler önüne sermektedir.

Mitolojik dili "insanlığın hastalığı" sayanlar (F. Max Müller gibi) aslında toplumun esnek ve canlı yapısını ve bunun toplumsal zekâ düzeyindeki üretkenliğe etkisiyle birlikte toplumsal anlamlandırmanın zikrini yadsımaktadırlar. Bu tıpkı Demokritos düşüncesinin devamı gibi yansımaktadır. Yani anlamın anlamlandırılmasını, iç güdüsel, fiziki hatta mesleki-sınıfsal karaktere indirgemek veya "zaman-mekân içinde tedavisi yapılacak, aşılacak" diye savlar ileri sürmek, bilim hatırına buzdan hesaba -toplumsal organikliğin parçalanmasına- imza atmak demektir. Bu yaklaşım aynı zamanda dili sadece kuru işaretlerden oluşan, matematik fonksiyon üstlenen bir iletişim aracı olarak görmek anlamına gelmektedir.

Düşüncede güncelliğe takılıp kalan bir uğraşıyla ortaya çıkan günübirlik yaşam tarzı sonucunda istendiği anda bilinçaltında bir şeylerin yapılandığını yani örüldüğünü varsayarız. Bu da bizi yanılgılara götürür. Tarihle diyalektik bağını kuramayan, onun gerekliliğini kavramaktan uzak, günübirlik yaşam zihniyeti bireyi gittikçe toplumsallıktan koparır, bilinçaltında eklektik kodlama ve yapılanmayı beraberinde getirir. Bu anda anlamlandırmanın derinliği ve zenginliğinden söz edilemez. Dolayısıyla böyle bir yapılanma başlangıç ve sonucu belli olmayan olay olgu yığını veya donuk fotoğraflardan oluşan koleksiyon haline gelir. Böylesi bir bellek veya bilinçaltı, yaşama ve geleceğe dönük sağlam alt yapı oluşturmaktan uzaktır. Dil olgusu da böylesi bir bellek ve bilinçaltıyla yaşatılamaz, anlam derinliğinin zikrini, onun zenginliğini zinde kılamaz. Eğer böyle değilse, dil neyi yansıtacak, anlamlandıracak? Ve hangi ölçü ve kriterlere dayanarak toplumsallığı gerçekleştirecek? Kapitalist modernite koşullarında daha da parçalanan, parsellenen toplumsallığın dili de bu akıbeti yaşamaktan kurtulamaz. Yani güncel yaşamın anlamlılığı yadsındıkça, günübirlikleşen güncelliği reklam panoları gibi yansıtmaktan öteye gidemez.

Dilde anlamı dört dörtlük ifade etmede değişmez olguların belirleyici olduğunu söylemek zordur. Olay ve kullanma yerine uygun anlamın zikrini gerçekleştirecek dilin zenginliği ve derinliği kuşkusuzdur; ama dil anlamlandırabildiği ölçüde insanı zenginliğe kavuşturur. Sözle düşünmek, algılar sonucu kazanılan ne varsa beyin analizinden geçirmek için düşünen dille kurgulama, tasarlama, dil ve düşünce birlikteliğinin önemini vurgular. Bu bir işlevdir. Bu işlev karşısında engel olacak, onu durdurabilecek hiç bir güç yoktur. Yani 'el-kol, göz, hareket dilini kullanma, sesli, sözlü dili konuşma' denilebilir ve her insan bunu yapmadan geçinebilir. Fakat 'düşünme!' (dil dizgeleriyle düşünmekten söz ediliyor) 'beyinde bir tasarı yapma!' denilemez. Bu işlevliliğin ortadan kalkması, insan beyninin ölü olması anlamına gelir. Dilin iletişim kurma, aktarma, yani dışa yansıma fonksiyonu ise bu işlevliliğin bir görevi sayılabilir. Burada görev, işlevin realitesidir. İşlev ne kadar isabetli ve sistemli olursa, dışa yansıması da o kadar kavratıcı olur. Fakat zaman ve mekân içinde anlamlandırmada yaşanacak bulanıklığın doğallığını da görmek gerekir. Yanı sıra, bir bireyin kendini ifade etme zorluklarına vurgu yapmak istemiyoruz. Bir doğruyu ifade eden "fikri berrak olmayanın, dili de berrak olmaz" halk deyimi, kişinin düşünce, algılama yapısından kaynaklı netsizliği açıkça dile getirmektedir.

Dilde bulanıklık

Bazı ölçü ve kısıtlamalarla toplumun üst dili olarak ele alınan, yanı sıra devletin dili çerçevesine kıstırılan yazı dili veya akademik dil vardır. Anlam zenginliğini ve derinliğini ustaca ifade etmede, edebi-bedii derinliğe inmede "seçilen" olarak ele alınan akademik dilin (toplumsal ürün olsa da) donuk kaldığını, istenileni tam yansıtmadığını görmekteyiz. Bu durum da anlamı ifade etmede bir bulanıklığa, muğlâklığa zemin olmaktadır.

Toplumsal belleği kendisinde yaşatarak depo rolünü oynayan halk dilinde ise dilde anlamın canlılığını ifade etme, farklı belirtilerine işaret etme imkân ve olanakları çoktur. Bu olanaklar dilde saydamlığı sağlar. Böyle bir zeminde dil tüm fonksiyonlarını -düşüncedeki dilsel işlevlilik ve onun ifadesinin (fikir-zikir ilişkilerinde kurgunun kurumsallaşarak kalıcılaşmasını

ve geliştirilmesini kastediyoruz) yanı sıra bildirişim- iletişim rolünü vb. gerçekleştirirken hata ve yetersizliklere yol vermeden çalışır denilebilir. Bir insanın belirttiğimiz çok yönlü dil eylemliliğini gerçekleştirmesi için dille isabetli düşünebilmesinin yanı sıra, dil araç-gereçlerine ve zenginliğine sahip olması da şarttır. Fakat insanlar hiçbir zaman 'ben ait olduğum toplumun (halkın) diline yüzde yüz hâkimim, benimsemişim' diyememiştir. Zaten istese de diyemez. Dilde zaman ve mekân gözetmeksizin anlamın ifadesinde bulanıklık, netsizlik yaşanmıyor denilemez. Diğer toplumsal olgular gibi dil de statik değil, dinamiktir. Evreler boyunca iç dinamiklere dayanarak kendini yenileyen, arındıran, sistemini bozmadan değişimlere açık olan bir mekanizmaya sahiptir. Eski kitabeleri tercüme yapan günümüz insanı, eski dönem insanı kadar o sözcüklerin sihrinden etkilenemez. Çünkü kendi döneminde bu sözcüklerin taşıdığı anlam derinliğini, esrarengizliğini günümüz çevirisi bile yansıtamaz, canlandıramaz. Bunun inkâr edilemeyeceği açıktır. Genel dildeki anlam bulanıklığı derken bir de dilin tarihi evreler boyunca seyrine bakmak gerekir.

Herhangi bir toplumsal formu tanımak için ilk çaba dilde başlar. Ve bir olgu öğrenildikçe, araştırıldıkça tanınır. Dil ilk başta iletişim kurma adı altında öğrenilmeye başlanılır. Fakat dile aşina olundukça bir hazine içine girildiğinin farkına varılır. Bu hazine boşluk, yüzeysellik tanımaz. Çünkü bedendeki hücrelerin vazgeçilmez organik bağlılığına, dayanışmasına benzer bir örgüsü vardır dilin. Bu bütünlüğü Önderliğin belirlemesinden daha iyi anlarız: *"Dil, bedendir. Coğrafya bedendir. Kültür bedendir. Bedenlerinize sahip çıkın. Öyle tek başına kuru bir dil bir anlam ifade etmez. Bunlar hepsi bütünlüklüdür. Bir arada düşünülürse demokratik bir toplulukla, bunlarla birlikte bir anlam ifade eder. Dil, coğrafya, kültür, bunların hepsine ben beden diyorum."*

Bu hazineye vakıf olmanın yolu, yine de dilin jeo-sosyolojik bütünlüğünden geçer. Çağlardan bu yana dil üzerine yoğunlaşmaların, araştırmaların nedeni de bu olsa gerek. Dil deyince toplumun istisnasız her şeyini içinde barındıran ve yaşatan kimlik kılavuzuyla karşı karşıya olduğumuzu görürüz. Bundan daha kıvrak, derli toplu anlam yüklü başka bir olgu var mıdır? Olduğunu sanmıyoruz. Bilimlerin anası denilen tarih bile dilsiz değildir. Herhangi bir toplumsal konuya girişildiği zaman ilk obje dil oluyor. Sosyal bilimin temel öğesi olan dil anlamın zikri olduğu kadar zikrin de eylemini yaşattığı sürece organik bir bütün olarak vardır demektir. Bazen bunun farkında olamıyoruz; tıpkı dile (daha sonra konuşsa da), taklitle başlayan bebek gibi konuştuğumuz dilin derinliğine anlam veremiyoruz.

Olgu ve olaylar dilde ifadesini buldukça anlam kazanır, 'adlandırıldıkça değer kazanır'. Akıcı dilin gelişimiyle ve daha sonra yazı dilinin kullanılması sonucu yaşamda ne varsa, dil düzlemi içerisinde ifadesini buldukça ve adlandırıldıkça kutsanmaktadır. Hücreden mikro kozmosa, oradan evrene kadar ne varsa bir sistem içinde yansıtan dil, haklı olarak "evrimi çekirdeğine yerleştiren ilk bilim" (Hobsbawn) diye nitelendirilmiştir. Bu tanım aynı zamanda evrenden ayrıksı durmanın değil, ikinci doğanın özgünlüğünün, farklılığının belirtisidir. Evrende yaşam bulan varlıkların kendini ifade etme biçimi her zaman bilimin merak ve ilgi konusu olmuştur.

Dil sistemler sistemidir

Bir olguya veya objeye yaklaştığımız zaman belirtilerini merak ederiz. "Konuşabiliyor mu, sesi var mı, sinyalleri nasıldır, parolası nedir?" Soruları merak edilir. Yani dil, hemen hemen tüm bilimlerin ilk başvurduğu, kullandığı, faydalandığı bir bilim konumundadır. Buna dayanarak dilin sosyal bilimlerin merkezinde yer aldığını, onsuz olunamayacağını söylemek mübalağa sayılmayacaktır. Dilbilimin diğer bilim dallarıyla bağları geçici, kesintili değildir. Bu bağlar o kadar sıkı örgüler içeriyor ki herhangi bir sosyal konunun hangi bilim merciinde inceleneceği bile uzun uzadıya tartışmalara, araştırmalara neden olmuştur. Belki de bu tür yaklaşımın kendisi -bir konuyu tek bir merci altında çözme girişimiyanlıştır. Nitekim dilin evrensel ve toplumsal doğası bu yaklaşımı reddeder. Belirtilen gerçekliğin sonucudur ki bilim dalı olarak sadece bir 'toplumbilim' ile beraber 'toplum dilbilimcilik'i, bir 'ruhbilim'in yanı sıra 'ruh dilbilimi' geliştirilmiştir. Hatta dil ve matematik benzerliği temelinde 'dil cebri' gibi boyutlar geliştirilmiştir. Dilbilimin bu konumu dilin bir sistem teşkil ettiğinin kanıtıdır. Fakat dil için bu tanım bile yetersiz kalıyor.

Dilin kendi içindeki düzeni önem taşır. Farkında olmasak da her dilin mükemmel bir iç düzeni vardır. Düzen değil de iç kargaşa, dağınıklık söz konusu olsaydı, insanlar nasıl birbirlerini anlardı veya dil "evreni çekirdeğine yerleştiren ilk bilim" olabilir miydi? Düşünce yetimiz bu soru karşısında "olamazdı" dememizi gerektiriyor. Dilin en küçücük örgü materyali sayılan seslerden tutalım, tema ve metinlere kadar birbirine sıkıca bağlı olan zengin bir örgüden bahsediyoruz. Hatta daha öteye geçerek, bir düşünceyi yetkince ifade etmek ve kavratmak için bir roman bile yazılır. Yani metnin ötesinde bir roman sonucunda anlatmak istediğin fikri tamamlarsın. (Tıpkı tümceye-cümleye verilen tanım gibi.) Konunun bu düzeyde ele alınmasıyla 'bir cümleye nokta koymakla fikir tamamlanmayabilir.' denmek istenmiştir. Düşünceyi yetkince kavramak için bazen bir kitap bile yetersiz kalır. Bunu neyle açıklayabiliriz? Kanımızca, ancak insan algısının paradigmasal karakteri, toplumsal diyalektik temelinde bu soruya yanıt aramak daha mantıklı olacaktır. Dilbiliminin diğer bilim dallarıyla ilişkisi yapay olmadığı gibi, kendi içinde de sistemleşmeyi yaşaması doğal bir gelişme sayılmalıdır. Dilbilimi içerisinde de diğer bilimlerin kavşağında oluşan, özgün karakteristiği ile tanınan 'etimoloji', 'onomoloji' (adbilim), 'anlambilim' gibi sistemli bilim dalı olarak kabullenen bilim dalları vardır.

Diğer yandan, dilin morfolojisindeki sistemlilik uzun süreli dil evriminin sonucu olarak karşımıza çıkıyor. Ses → diftong (çift ses, örneğin, 'w') → hece → söz → söz dizisi → cümle → metin örgüsünün boşluk, parçalılık tanımaması bir gerçektir. Yanı sıra, her dilde herhangi bir sesin ince ayrıntılarındaki farklılığı çok çarpıcıdır. (Örneğin, Kürt dilinde 'a' sesinin altı varyasyonunu görmek mümkündür. Bu diğer akademik dillerde farklıdır, örneğin, Türkçede dörttür vb.) Diğer yandan mana içerme konusunda genel dil materyalleri, içerisindeki çeşitlilik, anlamı anlamlandırma yetisindeki hayran edici sistemlilik evrenin bir harikası olsa gerek. Burada bir düzensizlik veya karmaşa söz konusu değildir.

Kısacası dilbiliminin diğer bilimlerle ilişkisi, yanı sıra kendi içindeki sistemliliği, dilbilimin dar çerçevede sadece dil konusuna dilbilim ölçüleri temelinde odaklanması gerçekliğe ters düşer. Yukarıda da görüldüğü gibi dil, iç örgüsüyle –sistemiyle- sınırlı değildir. Yapılan tespitlerden yola çıkarak evreni içinde ihtiva eden dilin, bir sistem teşkil ettiğini söylemekten daha çok, dil, sistemler sistemidir dememiz daha gerçekçi olacaktır.

Dil jeo-sosyolojik içkinlikle yoğrulan kimliktir

Düzenli, akıcı dilin kullanımı (simgesel dil) bundan 50 bin yıl öncesine dayandırılsa da bu evreden önceki beden ve işaret dilinin yüz binlerce yıl boyunca insan türünün vazgeçilmez iletişim aracı olduğu biliniyor. Çok eskilere dayanmasına rağmen günümüz koşullarında bile beden ve işaret dili kaynaklı jest ve mimikleri kullanmadan isabetli bir tanımlama ve anlatım yapabilir miyiz diye özgüvenimizi sorgulamaya başlarız. Konuşulan tüm dillerin temelinde yer alan hareket dili tek tipli değildir. Kendini ifade etmenin bin bir çeşidi vardır. Bu çeşitlilik birey bazında düşünme ve algılama, tarz ve yöntem farklılıklarından kaynaklandığı gibi dayanışma ve paylaşım sonucu oluşan birlikteliklerin -çeşitli klan ve kabilelerin de kendi içlerinde kolektifçe kabullendikleri kendine özgü jest, mimik dillerinin olmasıyla farklılık arz ederler. Araştırmalar gösteriyor ki insan türünün yaşadığı coğrafya, hatta edindiği meslek -yaşamın koşulu haline gelen uğraş- dile kalıcı olan yerel özellikler kazandırmaktadır. Diyalektik olarak denilebilir ki dildeki bu farklılıklar yaşam buldukça kültürel farklılığa neden olmuştur. Belli veriler temelinde araştırmacılar dilin bu özelliğinin kültürel kimliğin esas karakteristiklerinden biri olduğunu vurgulamışlardır.

Ayrıca her toplum veya halk oluştuğu ve tarih boyunca yaşadığı coğrafya ve iklimine uygun dil yapılanmasına sahiptir. Bu özgünlük kapalı toplumsal modellerde (klan, kabile, aşiret) bariz ve çarpıcı yönleriyle kendini göstermektedir. Dil düzeneğinden sözlerine, hitap biçimlerinden seslerine, jest ve mimiklerinden fiziksel iletişim yöntemlerine kadar farklılıklar arz etmektedir. Herhangi bir toplumsal formun yaşadığı coğrafi-iklimsel koşullar, elbette sadece o toplumun dilinde kendini yaşatmayla yetinmiyor. Dilin bu parametrelere uygun kendini şekillendirdiğini görmek, ispatlamak özel araştırmalara başvurmadan, sade halk dilini takip etmekle, kavramakla mümkündür.

Her oluşumun yerel coğrafyayla olan ilişkileri, bir bebeği annesine bağlayan göbek bağına benzer. Yerel olgular -dil, kültür, sanat vb.- yerellikten çıktıkları zaman anlatacakları, verecekleri çok önemli kendine has mesajlarını, inceliklerini kaybederler. Bu durum, Arap sahrasında yaşayan bir Arap insanına kezvan ağacını anlatmaya, sevdirmeye benzer; oysa kezvan Kürt dilinde, sanatında, mitolojisinde yer edinmiş ve sembolleşmiştir. Tıpkı Araplardaki hurma ağacı veya deve gibi. Nitekim başkalarının gözünde bir anlam ifade etmeyen Habeşi tenli Leyla'nın, Mecnun'un gözünde hayatı kadar sevdiği güzel bir kadın olması gibi. Diller de böylece jeo-sosyoloji içkinlikleriyle yoğrulmuştur denilebilir.

Dilde yerel tarihin yoğunluğunu kendisinde barındıran **adlar**, jeo-sosyolojik içkinlikle örülüdür. Bu adları konuşturabilirsen, yılmayan bir belleğin tarih anlatımıyla karşılaşırsın. Normal sözler nominal (ilkin) anlam taşısalar da, adlar toplumun somut tarihini, onun psikolojisini, yaşam tarzını, yanı sıra coğrafya ve iklimini canlı tarih gibi yaşatmaktadırlar. Her bir toponim (coğrafi yer adları), hidronim (su, nehir vb. adları), etnonim (etnik adlar) vb. geçmişi günümüze taşıyan, insana tarihi, ideolojik, siyasi, kültürel kimliğini tanıtan bellek niteliği taşır. Herhangi bir dil anlam derinliğiyle, ifade ve hareket tarzıyla bu içkinlikleri taşıdıkları için farklılık arz edebilir.

Yerel coğrafi içkinliği yansıtan diğer bir dil eylemi de jest ve mimiklerdir. Dilden önce dil olan, günümüz insanının davranışında da dilden hemen önce beliren, 'dillenen' jest ve mimikler, dilin jeo-sosyoloji karakterini taşımaktadırlar. Yaşamsal, psikolojik yansıma sadece bir dilin sözlerinde değil, onun jest ve mimik hareketlerinde de belirgindir. Bu, her dile has olan bir özelliktir. Herhangi bir dili bildiğimiz oranda o yörenin beden dilini de anlarız. Yani "Çince cümleleri nasıl anlamıyorsak, Çinlilerin el kol hareketlerini de böylece anlayamayız" (Wittgenstein). Bu hususlar insanın yaşadığı mekânın coğrafi, iklimsel, topoloji özelliklerini taşımaktadırlar.

Farklı bir boyuttan da bakılabilir: Örneğin Siyabo otu Kürt toplumu için gayet iyi anlaşılan nominal anlam ifade ederek kabul gören bir ottur. Bu toplum içerisinde bir kelimeyle ifade edilişi yeterlidir. Anlam yetersizliğine yer kalmaz. Fakat "Siyabo"yu bu toplum dışında birisine tek sözcükle anlatmak mümkün değildir. Dil yetisinin yaşamı anlamlandırmada, derinleştirmede coğrafi içkinlikle var olabileceğinin, bu içkinlik olmadan şiirselleşemeyeceğinin farkına varmak, kendini anlamakla eşdeğerdedir. Bu içkinlikten yoksun anne ninnisi, emek ezgisi düşünülebilir mi? Konuya açıklık getirmek için halk dilinde haklı olarak kabullenilen bir deyime dikkat çekelim: "Bir lisan bir insan, iki lisan iki insan" Yani ne kadar dil biliyorsan o kadarsın demektir. Bu deyimin doğruluk payını kabullenmek gerekir. Fakat biz burada dili öğrenmekten değil, dili yaşamaktan söz ediyoruz. Toplumsal olgular okunarak, öğrenerek değil, yaşanılarak içselleştirilir. Yani bir dili içselleştirmek için onu yaşamak gerekir; dili öğrenmekle, iki dil bilmiş olursun, 'iki insan' olmak için ise o dili konuşan toplum içinde yaşayarak öğrenmek gerekir. Unutmamak gerekir ki dil, sosyolojinin merkezinde konumlanan, toplumsal psikolojiyi birebir yansıtan ve yaşam tarzıyla birlikte vücut bulan olgudur; yanı sıra, dil, insanın neyi, nerde, nasıl yaşadığını yansıtan aynadır.

Beşikteki insanlığa söylenen ninni Mezopotamya tarım dilinde gizli

İlk başta birinci doğaya, daha sonra da ağırlıklı olarak tarıma dayalı gelişim gösteren dil, çıkış gösterdiği coğrafya ve iklim verileriyle ete kemiğe bürünmüştür diyebiliriz. Hala Kürtçede kullanılan, neolitik çağa ait olan kelimelerin, kır-dağ eksenli deyimlerin bin yıllar boyunca belleklerde yaşatılması ve günümüzde kullanılır halde olması, orijinlerini koruyabilmeleri insanı düşündürüyor. Bu değişmezliğin ya da kalıcılığın sırrı nedir? Coğrafya ve iklim eksenli şekillenen toplumsal formun değer yargıları gelişime karşı direngendirler. Bu direnişin kırılmamasının temel nedeni zaman ve mekân içinde bu coğrafya ve iklim ekseninde ete kemiğe bürünen yaşam felsefesinin özü olsa gerek. Tarih boyunca ispatlanmıştır ki bu yaşam felsefesi çerçevesinde yaşam sürdükçe, dış olgular bu koşullarda kendince bir yaşamı kalıcılaştıramamışlardır. Dış olguları değişime uğratan, var olan coğrafya ekseninde gelişen temel olgu bu yaşamın ta kendisidir. Kalıcılık konusunda temel rol oynayan hususlardan biri de 'ilk

olma' olayıdır. 'İlk olma' yenilik demektir, unutulmamak demektir. 'İlk olma' başlangıcı sistemleştirerek belleklerde kalıcılaştırma demektir. Önder Apo, 20.000 yıl önce ilk dil patlamasını gerçekleştiren coğrafyanın önemini şöyle vurgular: "*Beşiklik dönemi, sadece bir ağlama ve mama isteme dönemi değildir. İlk dil ve düşüncenin, ilk yürüyüşün, doğanın ve toplumun tanınmaya başlandığı dönemdir. Tüm saflığıyla, ezmeden, sömürmeden, hırsızlık yapmadan ve sadece emeğe dayanarak yaşamın tanındığı ve böylesine oluştuğu bir dönemdir. Coğrafyamızda tarihin böyle başladığı, özünün bu olduğu kesindir."* Bu anlamda dil de diğer toplumsal olgular gibi bu coğrafyanın karakteristik özelliklerini taşımaktadır demek yerinde olacaktır.

Bilimsel araştırmalar bu düşüncenin doğruluğunu ispatlayan zengin örneklerle doludur. İlk başta doğa taklidini esas alan insan türü, daha sonraları anlamlandırma ve yorumlama yetisini işaret diliyle geliştirmişlerdir. Bundan 50–60 bin yıl önceye dayandırılan Homo Sapiens Sapiens tarafından konuşulan simgesel dilin çıkışı dönemine denk gelen dil örnekleri (en azından Sümerlerden bu yana kullanılan dil örnekleri vardır) birçok dilde kendisini koruyabilmiştir. Hatta günümüz koşullarında bile simgesel dilin ilk oluşum evresini yansıtabilen, dünyada fazla tanınmayan, çözülmeyen dil ve dil gruplarının kendilerini yaşatabilmeleri dikkat çekicidir. Örneğin, Afrika'nın bazı kabile dillerinin hem tipoloji hem de genolojik olarak hiçbir dünya diline benzemeyen yapılarının olduğu açığa çıkarılmıştır. Seslerin telaffuz edilişi bile "tıkırtılı sesler" olarak adlandırılmakta, fizyolojik olarak gırtlak, dil, ağız boşluğu mekanizması gibi özellikleriyle bilinen dillerin telaffuzu türünden olmadığı vurgulanmaktadır. Bilim insanları bu telaffuz tarzını en eski dil örneği olarak belirlemektedirler. Elli bin yıl önceye dayandırılan bu dil ve dil grupları dilbilimsel açıdan da bilinen hiçbir dile benzemiyor. İlginç olan avcılık kültürüyle yaşayan ve geçimini avcılıkla sağlayan kabileler tıkırtılı dillerini devam ettirmektedirler. Bunun coğrafyayla bağlı ilgi çekici yanı vardır. Bu topluluktan, daha doğrusu, bu coğrafyadan ayrılarak geçimini avcılıkla değil, tarım vb. ile sağlayan, kökenleri bu topluluğa dayansa da daha sonra bu topluluktan ayrılanlar, tıkırtılı dili de gittikçe terk etmişlerdir. Bu diller üzerinde yapılan araştırmaların yanı sıra, günümüz bilim insanlarının DNA'lar üzerinde yaptıkları araştırmalarla da böyle bir varsayıma ulaşılmıştır.

Bu konuda dil araştırmacılarının ortak düşünceleri, belirtilen bu vb. varsayımların kanıtlanması için elde olan verilerin yeterli olmaması yönündedir. Ancak daha derinlikli araştırmalar sonucunda daha can alıcı verilere ulaşılarak, dil olgusu üzerine yapılan ezberlerin bozulacağı kaçınılmaz olacaktır. Toplumsallaşma dönemine kadar dilin geçirdiği evrimsel süreçte dille genetik arasında ilişki karmaşıklığı söz konusudur. Toplumsallaşmanın her yönüyle kurumsallaştığı dönem olarak ele alınan neolitik çağ süresince ise düşünce ve anlama yetisi, daha düzenli, detaylı ve derinlikli işlevsel olanaklarına kavuşmanın yanı sıra bu dönem dilleri için hem tipoloji hem de genolojik olarak soyutlanma, sistematikleşme dönemidir.

Toplumsal bütünleşmenin ve tabakalaşmanın aracı olarak dil

Toplumsallıkta dilin bütünleştirici, ortaklaştırıcı rolü ön plandadır. Bu özellikler dili dil yapan vazgeçilmezler sayılır ve bu nedenle küçümsenemez aksiyom niteliği taşır. Fakat bu özelliklerin nasıl eylemselleştiği, hangi zeminde gerçekleştiği üzerinde durulması, egemenlikçi uygarlık ekseninde dilin nasıl yanlış tanımlandığını ve kullanıldığını gözler önüne serecektir. Doğrudur, insanlar aralarındaki ilişkiyi dil aracılığıyla kurarlar. Fakat dil sadece bir grubun veya topluluğun ilişki ağını oluşturmaz. Dil, onu oluşturan, geliştiren yani kurumlaştıran ve bu temelde yapısal, fonksiyonel rol oynayan insan algısı ile yerel coğrafya arasındaki kopmaz yaşam bağının örgüsünü kuran, bu ilişkinin yaşamsallaşması için sosyal-kültürel, ahlaki-politik taban oluşturan bir öğedir. Tüm bunların oluşturulması için coğrafi alan darlığından ve dilin nüfus çapından söz edilemez. Örneğin, bir klan toplumunda bu saydığımız özelliklerin toplumsal hücreleri yeşertilmiştir. Bunun sonucudur ki Önder Apo bu oluşumu *"kök hücre"* diye tanımlamıştır. Bu gerçekliğe dayanarak, kök hücrenin bir bütün olarak jeo-sosyolojik yapılanma olduğunu söyleyebiliriz.

İnsan, simgesel dilin gelişmesi ve yerleşik tarım yaşamına geçişle birlikte, ikinci doğa olarak birinci doğadan var olan farklılıklarına dayanarak sosyal boyutta geniş çapta gelişmelere imza atmıştır. Bir tarım kültürüne, daha sonra kentleşmeye geçiş, tahakkümcü mantığın sapkınlığı da dahil muazzam sosyal gelişmeler, dil faktörüne değinilmeden, dilin rolünü görmeden sağlıklı bir izaha kavuşturulamaz. Bu gelişmelerle beraber dil daha geniş oluşturucu, farklılaştırıcı özelliği ile oluşan sosyal yapının tüm boyutlarında yapısal işlevliliğini göstermektedir. Kentleşme aynı zamanda, dilin daha geniş ve farklı işlevlerini gerçekleştirme yapısı ve zemini olma anlamına gelmiştir.

Burada farklılaşma derken gelişmeler sonucu daha geniş çapta bir oluşum ve tarım toplumuyla sınıflaşma bazında oluşan gelişme ve farklılıkları kastediyoruz. Dilin dar klan, aile, hanedan, aşiret kalıpları dışına taşarak yapısal işlev görmesi söz konusudur. Bu zemin eski zemine benzemez. Söz konusu zemin ticaret zemini, yeni formlaşan yaşamsal ihtiyaçlar zemini, ortak pazar zemininin gelişimidir. Ortak pazarın dili ne kadar yaygın ve işlevsel olursa, bir o kadar bütünlüğü içiçeliği, kapsayıcılığı başarır, geniş çaplı oluşum vesilesine dönüşür. Sonuçta ortak dil olarak aynı özellikleri taşıyan muazzam toplumsal yapıların, özellikle mesleki-sınıfsal oluşumların yapılanmasına neden olur. Dikkat edilirse ortak dil hem kendisini oluşturuyor, hem de bu temelde farklı oluşum ve yapılara neden oluyor. Uluslaşmaya halklaşmaya giden toplumsal prosesler (süreçler) bunun bariz örnekleridir. Bu konuda ayrıştırılması gereken hususlar üzerinde de durulması gerekiyor.

Dilde var olan diyalekt, lehçe ve şivelerden birinin -halk, toplum dil alt yapısını da esas alarak- ortaklaşmanın etkisiyle sivrilip aile, hanedan, aşiret sınırlarını aşarak yaygınlaşması önemli hususlardandır. Bu sadece pazarın etkisi sonucu yaygınlaşma ile sınırlı değildir; zenginleştikçe bütünleştiren geliştikçe geliştiren konumdadır. İkinci önemli husus, bu oluşumda tarım toplumu ekseninde olan gelişmelerde iktidarın rolünün silik olmasıdır. Yani dilin çıkışı ve gelişimi hiyerarşi, iktidar veya devlet eksenli olmamıştır. Fakat simgesel dilin kapsayıcı, yapılandırıcı özellikleriyle iktidar, devlet ekseninde ve doğrultusunda analitik zekâ içkinliğiyle toplumun yapılandırılmasında muhteşem bir yaratıcılıkla kullanıldığı inkâra gelmez. Değindiğimiz oluşum ve yapılanma toplumsal yaşam tarzına dayalı ilişki ağından kaynağını alan dil oluşumudur. Burada iktidarın tahakkümü yok gibidir, hatta tersini düşünmenin daha doğru olacağı kanısındayız. Yani oluşum ve işlevliliğinden dolayı dil, iktidara, devlete değil, iktidar bu dile muhtaç ve borçludur. Çünkü dil devletten önce varlık gösteren, sistemleşen ve klandan başlayarak toplumsallığın tüm evreleri boyunca yapılandırma ve sistemleştirmeyi üstlenen bir olgudur. Bununla beraber dilin iktidar tarafından kullanımı üzerinde de durulması gerekir. Sesli dili ustaca kullanan iktidar daha sonra üst toplum dili olarak yazı dilini, kültürünü tekel dili haline getirmiştir.

İlk başta tarım temelinde gelişen toplulukların ortak çıkara dayalı dilinin oluşumu, bu merkezileşmenin çıkarına uygun oluşum seyri gösterir. Burada dilsel ilişkilerin önüne ket vuran, bu prosesi frenleyen iktidar aygıtı söz konusu değildir. İkinci doğa, iç kimlik farklılıklarını dille ifade etseler de ilişkiler sonucu belli evrede ortak dil prosesini yaşayarak yapılanmışlardır. Gelişen diyalektiğe dayanarak "saf dil yoktur" belirlemesi, toplumsal diyalektiği yansıtır. Özellikle, Ortadoğu'da yaşanan genetik, zihni, kültürel içiçeliği göz önüne alırsak, bu belirlemenin tartışılmasına ihtiyaç kalmaz. Bunun yanı sıra belirtelim ki, bu belirleme "diller, kökten bir değişim ve dönüşüm evresine uğradılar" anlamını da taşımaz. Bir dilin kökünden değişmesi, onu yaşatan halkın tarih boyunca yaşadığı coğrafya, iklim yaşam tarzının ve böylelikle belleğinin değişmesi, yok olması anlamını taşır. Tarih boyunca dillerin toplum ihtiyaçları temelinde alış-verişleri yaşamaları doğaldır. Toplumun üretim ve tüketim endüstri yelpazesinin etkisi altında diller birbirinden çok sayıda ve çok çeşitte elementler ve materyaller alıp vermişler; bir nevi zihinsel dayanışmada bulunmuşlardır. Dil tarihinin böyle bir gerçekliği de vardır: Tarih boyunca diller, mitolojilerle, dinlerle, bilimle, kültürle, ticaretle vb. taşınmış, alandan alana, hatta kıtadan kıtaya geçerek kullanılmıştır. Etimolojik açıdan ahlaki kültürel boyutlardan tutalım, sınıfsal, cinsiyetçi, kurumsal, mesleki, mitolojik, dini, ticari, askeri kurumlaşmalarına kadar Mezopotamya çıkışlı tarıma dayalı dilin elementlerinin diğer dillerde kök hali yaşatılmaktadır. Hatta bunun üzerinde zihinsel bir dayanışmanın geliştiği bile söylenebilir.

Dilin bozulmasının nedeni toplumun politik-ahlaki gözeneklerinin tıkanmasıdır

Dil ilişkileri sonucu oluşan zenginlikle, bir dilin çıktığı coğrafya ve iklime dayalı zenginliklerini ayrılaştırmamak gerekir. Bu zenginlik işlevlilik kazanmadığı sürece, unutulabilmiştir veya yürütülen asimilasyon politikaları sonucu geniş çapta tahribata, bozulmaya hatta bitişe doğru sürüklenmiştir. Bir yandan toplumda yaşanan evre ve gelişmelerini yansıtan dil olgusunun kendi iç düzeni, yerel yaşam tarzına dayalı mana derinliği ve doğallığından bir şeylerin kaybettiğini ilk baştan fark etmek, hissetmek zordur. Kavradığı, anlam verdiği anda kaybettiğinin biriki kelimeden ibaret olmadığının, bu kaybın böyle giderse benlik, bellek, kimlik yitimi olduğunun farkına varılır.

Bunun için en azından toplumsal dilin toprak bağı, politik-ahlaki gözenekleri arındırılmadıkça, duygu, sezgi, hakikat dolu dil hazinesini, ana sütü değerinde ve arılığında tanımlanan bu mucizeyi yaşatmak zordur. İlk başta belleğimizdeki bu gözenekleri temizlemezsek, bu annenin (dilin) 'sen beni taşıyansın, devamımsın, varlığımsın!' feryadına karşı belleksizleştirilen evladının 'mangurtluğuna' tipik bir örnek oluruz. Bu gözenekleri, devlet ve iktidarcı zihniyetten korumak ve yaşatmak, iktidar yolu ve aygıtlarıyla yapılamaz. Bu zihniyet temelinde bir yaklaşım, dilin toplumsal, yerel gerçekliğini eritmekle, daraltmakla, onu iktidar zihniyetinin çıkar temelli siyasal aracına dönüştürmekle sonuçlanır. Dilin yaşatılması, dil üzerinde suni bir şekilde milliyetçi zihniyetle mühendislik yapmakla olmaz. Eğer tarih, yaşanandan ders çıkartmak, ibret almak ise, Türk milliyetçiliğinin dil üzerinde yaptığı oyunlara bakmak yeterli olacaktır. Bunun için ahlaki politik yaklaşım temelinde ilk başta, toplumsal yaşam projelerinin, buna paralel dilsel, kültürel vb. projelerin geliştirilmesi daha gerçekçi bir çözümdür.

Simgesel dil insanla uğraş dilidir

Dilin evrimsel gelişimi üzerine araştırma ve inceleme yapılsa da insan zekâsının gelişimi ve toplumsallaşmasında dilin **devrim** niteliğindeki sıçrayışı ve rolü, bu bakış açısıyla ele alınmamıştır. Uzun zaman (20. yüzyılın ortalarına kadar) ağırlıklı olarak mantık gölgesinde bir gönderme niteliğinde ele alınan dil bilinci, sınıfsal mücadelelerinin gürültüsü ve tarihi yankısı içerisinde sesini duyuramamıştır. Oysa devrimlere ebelik yapan kendisi değil miydi?

Uzun zaman insanlık tarihiyle uğraşan ünlü düşünürler bile bu hususun önemini açığa çıkaramamışlar ya da küçümseyerek üzerinden geçmişler. Uzağa gitmeyelim, bundan 25–30 sene önceki dil araştırmalarında "tarih öncesi"(?) dönemlerde yazı gelişiminin toplumsal, biyolojik, zihinsel yapılarda herhangi bir sıçramanın, gelişkinliğin, farklılığın yaşanmadığı vurgulanırdı. Fakat bir "küçük fark"tan(?) söz edilebilir demişler: "Son on bin yıl giderek hızlanan gelişmeleri, insan topluluklarına doğada var olmayanı üretebilmeyi sağlayacak bilgi ve beceriyi kazandırmıştır." Bilimsel araştırmalar gösteriyor ki, bu sadece "bir küçük fark" değildir, yeni, yaratıcı düşüncenin hızlı bir şekilde yapılanmasıdır. 'Doğada olmayanı üretebilme' aşaması-özünde ikinci doğanın evrimsel aşaması-yer yer devrimsel sıçrayışı bile beraberinde getirebilmişse, kanımızca bu nitel atılımın küçümsenecek hiçbir yanı olamaz.

Birinci doğadan ayrılma zihinsel ve toplumsal gelişmeler sonucu olabilir. Boşluklar tanımayan yaşamsal örgünün ani değişimi ve gelişiminin diyalektik aykırılığı bilinmektedir. İkinci doğa oluşumu, insanın kendi gücüne dayanarak kendini yeniden oluşturma girişimidir. Doğadan kopmasa da insan kendi farklılıklarını, "mikro kozmos"luğunu sezmeye başlamıştır. Klan temelinde bütünlüklü toplumsallaşma -**insanla uğraşı**, iç işleyiş ve yaşamla uğraşıgerektirmiştir. Bu "yeni dünya"da dil hem gelişen hem de geliştiren devasa işlev üstlenmiş oluyor. Günümüzden 150.000 yıl önce beden ve işaret diliyle iletişim kuran Homo Sapiens türü düşünsel, dilsel ve kültürel gelişmeler sonucu toplumsallaşmayı daha da geliştirdikçe, o zemini ve fonksiyonu daralmış beden ve işaret dilinden daha gelişkin dil evresine, simgesel dile geçiş yapmıştır.

Artık dilde devrim niteliğindeki yeni yapılandırmalar, insan olgusunun farklı ele alınışı doğa dilinin beden ve işaret dilinin ufkunu aştığından yeterli olamamaktadır. Gelişen dili Önder Apo şöyle tanımlar: *"Simgesel dil yapısının düşünce üzerinde muazzam bir etkisi*

olmuştur. Beden dilinden kurtulmak ve kelimelerle düşünmek en büyük zihniyet devrimlerinden belki de ilkidir. Bu bir yandan insan türünün hayvanlar âleminden kopuşunu hızlandırırken öte yandan toplumların simgesel dil kuruluşları etrafında kümelenmelerine büyük ivme kazandırır. Çünkü aynı ses düzenlerini konuşanlar, giderek hem daha farklı hem de zekâ gücü kazanmış olarak birliklerini geliştirirler. Toplumları artık simgesel dilleri kimliklendirmektedir. Neolitik devrim bu dilin önemli katkısıyla gerçekleşmiştir. İşaret diliyle bu devrimsel aşamaya varılması zordur."

Araştırmacılar simgesel dile geçişi yaklaşık 50–60 bin yıl önceye dayandırmaktadırlar. 150–200 bin yıl önce Homo Sapiens türü bu dilin gelişimiyle Homo Sapiens Sapiens -düşünen ve konuşan insan- aşamasına geçiş yapabilmiştir. Sadece üreten, yaratan insanın dili toplumsal olabilir. Toplum üretkenliği dışında, dil yetisinin simgesel dile -sesli yaratıcılığa- ulaşabilmesi imkânsızdır. Arkeolojik kazılar sonucu ortaya çıkan bilgiler, simgesel dilin akıcılık kazanmasının, kutsalları kavramlaştırarak bellekleştirmesinin bundan 20 bin yıl önce Mezopotamya'da toplumsallığın daha da gelişimiyle mümkün olduğu kanısını güçlendirmektedir. *"Tıpkı canlıların oluşumunda ana hücrenin milyar yılı aşan çabası ile bitkisel ve hayvansal tiplerin oluşumuna geçildiği gibi, klân toplumunun milyonlarca yıllık yaşam serüveni de heterojen topluma geçişi mümkün kılmıştır. 'Çoklu Toplum Devrimi' evrensel tarihin en temel aşamalarından biridir. Esas olarak 'simgesel dil'in 'işaret dili'nin yerine ikame edilmesiyle bu aşama kat edilmiştir. İnsanın simgesel dili, beden ve gırtlak yapısı nedeniyle büyük bir gelişim potansiyeline sahiptir. Düşünce devrimini mümkün kılacak olan da simgesel dil olanağıdır"*

Yılanı deliğinden çıkaran dil

Simgesel dille kümeleşen toplumların bir merkeze bağlılığı inanç temelinde olsa da kaçınılmazdır. Tapınak ve kutsanmış yerlerin oluşumunun böyle bir ihtiyaçtan kaynaklandığı yadsınamaz. Gezgin, yarı göçebe yaşam tarzları olan klan ve kabilelerin muhakkak kutsal yerleri, tapınakları vardır. Bu icadın onlara ait olduğu belirlemesi daha gerçekçidir. Bunu tarihi söylence ve mitolojiler kanıtlamaktadır. İlk başlarda, bu tapınaklarda ürün, gıda vb. birikimi ve onun korunması mümkün olmamaktadır. Çünkü biriktirme, doğal toplumun, göçebeliğin doğasına ters düşmektedir. Daha sonraki aşamada, ürün birikimi ve onun korunma ihtiyacı geliştikçe, zigguratlaşma veya mabetleşmeyle merkezileşme yaşanır diyebiliriz. Mabetleşme, tarım kültürü temelinde yerleşik yaşamla birlikte, merkezileşmenin sonucudur. Yani ikinci doğanın istisnasız her şeyi mabet yörüngesi içinde işlevli kılınmaktadır. Simgesel dil, toplum odaklı devrimsel çıkışıyla kimlik kazandırmayı beraberinde getirse de, zaman geçtikçe görülecektir ki, mabetleşme ile bu prosesin resmileşmesi, mabedin sömürü odaklı merkez halini alması simgesel dilin farklı kullanımını da beraberinde getirmiştir. Önder Apo simgesel dil aracılığıyla toplum üzerindeki sömürüye şöyle değinmektedir:

"Sermaye ve iktidar birikiminde simgesel dil vasıtasıyla gerçekleşen analitik düşünce belirleyici rol oynar. En başta bu düşüncenin yalana dayanan, hileli ve içten olmayan gücünü kullanarak, toplumu tutsak etmekte ve sömürmekte büyük yetenek kazanılmış olmaktadır. …Olumlu yönde kullanılması insan türü için dünyayı sürekli bir 'bayram yerine' çevirebilir. Olumsuz yönde çalıştırılırsa, ezici çoğunluk ve çevre canlıları için cehenneme de çevirebilir. Tıpkı nükleer güç gibidir. Bu enerjiyi çok iyi kontrol etmek kaydıyla toplumun hizmetinde kullanmak büyük yararlar sunar."

Yanı sıra simgesel dilin analitik düşüncenin yapılanmasındaki rolüne değinerek, doğal toplum üzerinde negatif gelişmelere zemin sunduğunu ise şöyle özetler: *"Ama insanın simgesel dilinde bin bir hileli, yalanlı ve içten olmayan (duygusallık taşımayan) düşünce okumak mümkündür. Bu düşünce tarzının korkunç tehlikesi, asıl büyük tahribatını uygarlık sürecine geçişle gösterecektir."* Daha sonra Önderlik: *"Şüphesiz simgesel dil ve analitik düşünce kendi başına olumsuzluk taşımazlar; sadece olumsuzluklara uygun koşul sunarlar. Asıl olumsuzluk zincirini başlatan, sermaye ve iktidar aygıtlarındaki gelişimdir"* diye simgesel dil gerçekliğine vurgu yapar. Simgesel dilin bu temelde kullanımının sonucudur ki, bazı düşünürler dile şöyle bir tanım yakıştırmışlar: 'Dil, insana kendi düşüncelerini gizletmek için verilmiştir'. Günümüz halk dilinde istisnasız herkesin yaşadığı ve kullandığı bu gerçekliği görebilmekteyiz. Örneğin: 'dilinin altındaki baklayı çıkar', 'leb demeden leblebiyi anlamak', 'mısmıs demektense, Mustafa de!' veya 'ok yaydan çıktı' gibisinden onlarca örneğe rastlayabiliriz.

Simgesel dilin gelişimi ile kutsallıklara anlam kazandırmak ve bunun zikri ve eylemini toplum belleğinde gerçekleştirmek olanaklı hale gelmiştir. Simgesel dilin kullanımıyla Mezopotamya çıkışlı tarım toplumunun gerçekleştirdiği "en büyük devrim" diye nitelendirilen neolitik çağ devrimi, kavramlaşan söze, sese, anlam kazandırarak tarihleşmeden yani yazıya geçmeden de harikalar yaratabilmiştir. Tarihi yazıdan başlatmak, anneyi oğulla tanıtmaktan başka bir şey değildir.

Tarımsal emeğe dayalı akıcı dilin anlam gücü derinleştikçe, insanı, yaşamı daha içten anlatan edebi-bedii anlatım -toplumun ruhunu yansıtan şiirsel dil- gelişme kaydedecektir. Toplumda anlamlandırılan ne varsa -bir kültürel, sanatsal üründen tutalım, mesleki ve gittikçe sınıfsal çarpıklıkların hiyerarşisi temelinde gelişen ürünlerine kadar-dilin gerçekliğini, kullanım performansını iyi değerlendirmek gerekiyor. Yani klandan başlayan toplumsallık, kendi ritüellerini, ister güce dayalı, ister mevsimi ritüeller olsun, isterse de kutlama veya ölüm-kalım ritüelleri olsun dilin (sözün, sesin, hitabın, şiirselliğin) beyinleri, yürekleri fetheden esrarengiz gücüne dayanarak yeniden yaratmayla, kurumlaştırmayla mümkün kılabilmiştir. Dilsiz bir düşüncenin toplumsallığa hizmet etmesinden onu geliştirmesinden söz edilemez.

Yazı diline geçiş süreci kenti kimliklendirme sürecidir

Yukarıda belirtildiği gibi, analitik zekânın gelişimine zemin sunan, performans kazanmasında kurucu rol oynayan simgesel dil olmuştur. Bir nevi, sözlü, kavramlı dil, doğayı adlandırma, ses dizimi temelinde anlam kazandırma dilidir. Anlaşılması için örneklendirsek yerinde olur; hala kullandığımız jest, mimik veya doğa taklidi sonucu oluşmuş kelimeler dili zenginleştirmektedir. Örneğin, "suyun şırıltısı, kuşların pırıltısı" vb. gibi doğayı yansıtan kelimelerin ses boyutu itibariyle doğayla direkt bağlantısı vardır. Nitekim buna istinaden dilin çıkışını jest, mimik, taklide dayandıran dil teorileri de mevcuttur. Fakat 'dil' (ağız içindeki organ) kelimesini doğaya bağlayan ses öbeğini bulamayız. Birinci doğadan ayrışan simgesel dilin bu gerçekliği onu ikinci doğaya has, analitik zekâya götüren dil olduğunun kanıtıdır.

Dilin soyutlama gücü, şiirsel akıcılığı nasıl ki mabet ilgisi dışında bırakılmadıysa, daha sonra gelişen yazı dili de mabet etrafında ete kemiğe büründü. İlk başta kaya üstü çizimler, resimler doğayı ifadelendirse de daha sonra iletişim işlevini hiyerogliflerle devam ettirmiştir. Bunların yapımı ve gelişimi toplumun beyni haline gelen mabetlerin dışında olamazdı. Aynı zamanda bu el işleri mabet için kendi döneminde büyük bir zenginlik, muhteşem sanat eseri, ileriye dönük bozulmaz yapıt niteliği taşır. Nasıl ki bugün bile Arapça yazısı 'Kuran' yazısıdır diye, ayak altından kaldırılıp, öperek kutsanıyorsa, 12 bin yıl önceki insanın döneminin mucizesi veya şaheseri olan yazı yapıtına tapmaması, onu varlığı gibi korumaması mümkün müdür? Bu yazı normal bir yazı sayılmaz; inanan her klan, kabile ve aşiretin kimliğine dönüşen, kutsal icat niteliği taşır. Yazı dilinin çıkış ve gelişim dönemlerini hangi boyuttan ele alırsak alalım, dilin yolları (özellikle, yazı dilinin yolları) yine de tapınaklarda, zigguratlarda birleşir. Yanı sıra belirtmek gerekir ki, yazı dili iktidarlar, hükümdarlar, yani fertler tarafından yaratılmamış, icat edilmemiştir. Yazı dili kolektif zekânın ürünüdür. Yani bir kişi veya kral tablet, kaya üstü yazılar yazabilir, hesap-kitap, yazı-alfabe geliştirebilir. Verilen emeğe rağmen, bu onun icadı sayılmaz. Toplumsal birikim ve kazanımın sonucu olan yazı dilinin olsa olsa, bireyler tarafından ustalık ve yaratıcılıkla yansıtılması, geliştirilmesidir.

Tarım emeği sonucu oluşan ürünün artışıyla bir paylaşım söz konusudur. Kentleşen toplumlarda paylaşımın yapılması kendisiyle bir hesap kitap mekanizmasını da getirmiştir. Bu husus kent eksenli salt analitik düşünce gerçekliğini ifade eder. Gelişen sözel dil ile yazı dilinin ayrışımının sınıfsal tabakalaşmadaki kullanımını iyi çözmek gerekir. Hesap-kitap yapıldıkça tabakalaşma derinleşir. Zaman geçtikçe yazım kültürü aracılığıyla orta tabaka denilebilecek tabakalaşma geleneksel leşerek kurumsallaşır.

Yazı dilinin gelişimi insan beyninde var olan anlam gücünü şekillendirdiği, derinleştirdiği böylelikle düşünceyi sistemleştirerek pekiştirdiği gibi pratik olarak hesap-kitap, yazı dili temelinde de meslekileşmeye, tabakalaşmaya hizmet etmiştir. Hesap-kitabı herkes yapamaz, yazı dilini herkes kullanamaz, anlayamaz. Bu gerçekliğin herkes yasalar koyamaz tabiriyle eşdeğerdedir dememiz yanlış olmayacaktır.

Resmi veya akademik dil

Bu gidişle sözel ve yazı dili artık iktidar elinde hâkimiyeti, tahakkümü kutsama aracına dönüştürülmüştür. Yazı dili devlet aristokrasisi tarafından tekelleştirilmiştir. Üst toplumun simgesel dil temelinde bir oluşuma kavuştuğu ve kendi içinde tabakalaşmaya gittiğini tarihi kaynaklardan da görmek mümkündür. Fakat dilin hizmeti veya dil üzerinde oynanan oyunlar bunlarla bitmiyor. Toplum veya geniş halk diline rağmen üst toplumun kendine özgü dilinin gelişmesi söz konusudur. Orta tabaka veya aristokrasi dili alt toplum dili kadar zengin değildir,

olamaz da. Çerçevesi, kullanım çapı dardır. Anlam gücü zayıftır. Alt toplumun dil zenginliğini içinde barındıramıyor vb. Bu zengin oluşumu, zaman geçtikçe halk dilinin bir üst dili sayılan, kâh resmi dil, kâh yazı dili, kâh akademik dil diye tanımlanan dilin kökeni, alt yapısını ve başlangıcı olarak tanımlamamız yerinde ve doğru olacaktır. Dilde bu gelişme ağırlıklı olarak kent ekseninde ete-kemiğe bürünmüş ve iktidar tekeliyle resmileştirilerek meşruiyet kazandırılmıştır. Kent dışı toplulukların (kabile, aşiret) dillerindeki içtenlik, şiirsellik, doğayı yansıtabilme gücü canlılıklarını koruyabildikleri halde, kent eksenli resmi dilde bu canlılık yok gibidir. Nesnelleşme hız kazandıkça, dilin yansıtabileceği ahlaki gözenekler erozyona uğrayarak ortadan kalkmaktadır. Bu dilde birinci doğanın, tarımsal emeğin emarelerini görmek, duymak zordur. Dil ve toplum ilişkilerini bu yönüyle ele almak önem taşımaktadır. Mezopotamya'nın, özellikle Kürdistan toplumsal yapılanmasının kendine özgü dil yapılanmasını doğurması kaçınılmazdır. Tarih boyunca konfederal yapılanma temelinde gelişen Kürt halk dilinin araştırılmasının şimdiye kadar dile yetersiz, yüzeysel, iktidarcı yaklaşımları ve ezberleri bozacağına da inanıyoruz.

Bu açıdan unutulmamalı ki, "eski, ilkel, parçalı dil" tabirleri ile "yerel, kent dışı toplum dili" deyip geçmek, dilin doğayı, toplumu, insanı yansıtma yetisini, benmerkezcilikten, nesnellikten uzak doğa zekâsına dayanan soyutlamalarını, dolayısıyla kudretini göz ardı etmek anlamına gelecektir. Dilin doğasında anlayışları, davranışları, kısacası özü insandan çok topluma, toplumdan çok doğaya indirgeme -evrenselliği ifade edebilme- vardır. Bu inkâra gelmez ve küllendirilemez bir gerçekliktir. Belirttiğimiz husus üzerine Çinok diline ait bir örneği vermek yerinde olacaktır: "Kötü adam zavallı çocuğu öldürdü" cümlesi yerine Çinoklular "adamın kötülüğü çocuğun zavallılığını öldürdü" cümlesini kullanmaktadırlar. (Boas F. Chinook Dili). Resmileşen, akademileşen dilde iç dünyasıyla bir bütün olan insanın bu şekilde yansıtılmasını beklemek, kanımızca bir yanılgı olacaktır.

Resmileşen dil aynı zamanda iktidarın tekeli konumundadır. İktidar geleneği dil üzerindeki sınırsız tasarrufunu müthiş bir titizlikle sürdürmektedir. Bununla beraber bilgi birikimini koruma, koruma adı altında gizleme, kuşaktan kuşağa aktarma işlevini görmektedir. İktidarın, asalak gibi yaşayan üst toplumun egemenliği altında kullanılan yazı dilini gelişmişlik göstergesi olarak algılamak, yazı dilinden yoksun olsa da, zenginliğine, derinliğine bedel biçilemeyen halk dilini küçümsemek, tıpkı kır doğallığından, kent parıltısına koşmaya benzer.

Belirtmek istediğimiz şudur: dil sadece "düşüncenin realitesi" (K. Marks) olarak dil ve düşünce dayanışmasını isimlendirmek, onu kavramlaştırmak değildir. Diğer yandan canlı tarih olarak kuşaktan kuşağa, geniş anlamda toplumsal oluşumdan günümüze aktarım yetisi ve misyonuyla sınırlı değildir. Aynı zamanda toplumsallığı oluşturan, şekillendiren anlamı anlamlandırma eylemidir. Genel işlevi, düşünen dille zihniyet yapılanmasını geliştirmesi ve bu gelişmenin toplumsal tabanda oturtulması olmuştur. Yanı sıra, anlamın zikri ise dilin yüzeyde olan görevleri arasındadır. Kürt dilini sadece bu boyutlar çerçevesinde değil, aynı zamanda komünal-konfederatif yapılanma temelinde oluşan bir toplumun, halkın dili olarak ele almakla, incelemekle en doğru ve verimli sonuçlara ulaşılacaktır.

SİYASET TOPLUMUN VAZGEÇİLMEZİDİR

Siyaset günlük yaşamda en çok kullanılan kavramlardan biri. Kullanımı bu kadar yaygın olmasına karşın gerçeği çok fazla biliniyor değil. İnsanların uzak durduğu, güvenmedikleri, yalanla, hileyle, kurnazlıkla, sahtekârlıkla eş tuttukları ve saygınlıktan uzak bir kavram durumunda. Demokrasi ise hep özlenen, vaat edilen, ulaşılmaya çalışılan ama bir türlü de içeriği doldurulamayan, herkesin kendi amaç ve maksatlarını gerçekleştirirken arkasına saklandığı, kendine göre kullandığı bir kavram. İkisinin bir araya getirilmesi ise işleri daha da içinden çıkılmaz hale getiriyor.

Üzerlerinde mutabakat sağlanamayan bu iki kavramın bir araya gelmesiyle tartışmalar içinden çıkılmaz bir hal alıyor. Bu nedensiz değil elbet, toplumun denetlenebilmesi, yönetilebilmesi ancak bu kavramların çarpıtılmasıyla, içeriğinin boşaltılmasıyla ve kendini savunamaz hale getirilmesiyle mümkündür. Kavramları muğlâklaştırmak, içeriğini boşaltmak, sulandırmak, 'öyle de olur böyle de olur' derekesine indirmek bilinçli bir yaklaşımdır ve devlet-iktidar kaynaklıdır.

İnsanlığın genel, değişmez doğruları, temel gerçekleri vardır. En küllenen gerçekler de bunlardır. Oysaki bu doğrular üzerinden toplum oluruz. Bu doğrular üzerinden insan kalırız. Bu doğrular temelinde geçmişimizi anlamlandırır, geleceğimizi belirleriz. Tüm farklılıklarımıza karşın birlikte yaşama, paylaşma ve bunu geliştirme iradesini bu ortak doğrular temelinde yakalarız. Bu temel doğrulardan biri siyaset kavramıdır ve ne yazık ki üzerinde en çok spekülasyon yapılan kavramların başında gelmektedir. Tarihsel kaynaklara baktığımızda neredeyse egemenliğin başlangıcına kadar uzanan bir saptırmayla karşı karşıyadır.

Eğer insan toplumsal bir varlık ise, insanlığını toplumsallaşarak kazanmış siyaset (ya da politika) insanlık kadar eskidir. İnsanlaşmamızın siyasetle başladığını ve 'gerçek anlamda' siyaset yapabildiğimiz kadar geliştiğini söyleyebiliriz. İlk insan topluluklarından günümüzün karmaşık toplumlarına kadar siyaset insanın vazgeçemeyeceği, ihmal edemeyeceği, ihmal ettiğinde zayıf düşeceği, iradesini, kimliğini ve kendini kaybedeceği bir gerçekliği oluşturmaktadır. İnsanlığımız için bu denli eski ve önemlidir. O halde nasıl oluyor da siyaset bu kadar antipatik, yabancı, güvenilmez bir olgu olarak görülüyor, siyaset bir tarafta, toplum bir tarafta ilişkisiz gibi durabiliyor?

Siyaseti tanımak

Siyaset (ya da politika) iki kişilik bir birimden, milyonları kapsayan birimlere kadar toplumu oluşturan irili ufaklı birimlerin ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarını çözebilmek için tartışma, karar alma ve bunu uygun araç-yöntemlere kavuşturmak üzere planlamalara gitmesidir. Siyasetin tanımını böyle yapabiliriz. Bu tanım kapsamında siyaset, en küçük toplumsal birimden, ulusal ve küresel çaptaki birliklere kadar, her yerde ve herkesçe yürütülen bir faaliyettir. Kısa-uzun süreli, yerel-evrensel kapsamlı, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel çeşitlilikte; demokratik-anti demokratik içerikte, devletçe ve devlet dışı yürütülen türleriyle insanı ve toplumu ilgilendiren her sahada adeta anlık yürütülmektedir.

Siyasetin belli kesimlere ve kurumlara has bir olgu olarak ele alınması, daha çok da devletçe yürütülen bir faaliyet olarak görülmesi ise siyasetin gücüyle, toplum yaşamına yön vermedeki etkinliğiyle ilgili ve de insansal gelişimimizin başlangıcından beri değil, bir süreçten sonra, egemenliğin-sömürünün-tahakkümün ortaya çıkmasından sonra gelişen bir durumdur.

Egemenlikli, devletçi, iktidarcı sürecin başlangıcına kadar siyaset; toplumu oluşturan tüm birimlerin ve bireylerin doğrudan katıldığı bir faaliyettir. Toplumun beslenme, korunma, varlığını devam ettirme gibi ihtiyaçlarını ve karşı karşıya kaldığı sorunlarını çözmek üzere bir araya gelerek tartışması ve kararlara ulaşması gerçek siyasetin kendisidir. Son derece demokratiktir, her birim ve bireyin doğrudan katılımına ve kendini özgürce ifadelendirmesine açıktır. Yaşlı, hasta ve çocuklar dışında herhangi bir kişiye ya da kesime ayrıcalık söz konusu değildir. Özellikle bireyin klan dışında kendini tanımlayamadığı süreçlerde siyaset bu en saf haliyle yürürlüktedir. 'Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için' ilkesine göre işlemektedir. Ortak akla dayanması ve toplumsal yarar esastır. Klanı oluşturan üyelerin hep birlikte ihtiyaçları ve sorunları konusunda fikir oluşturmaları ve bunları tartışarak karar haline getirmeleridir. Zaten siyaset, ne kadar çarpıtılırsa çarpıtılsın bundan başka bir şey değildir ve bu anlamıyla toplumun en vazgeçilemez, en insani gerçeğidir. Egemenliğe, sömürüye, köleliğe konu olmayan toplumun yürüttüğü bu faaliyete siyaset (ya da politika) diyoruz. Siyasetin bu biçimiyle yürütüldüğü insan topluluğu en demokratik, en güçlü, en gelişkin ve iradeli topluluk demektir.

Toplumsallığımız bu siyaset tarzı ile gelişmiştir. İnsanlığımız bu siyaset gerçeği iledir ki bir canlı türü olarak doğada karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmiş, toplumsallığını geliştirerek evrendeki canlı cansız varlıklardan nitelik olarak ileri bir aşamaya ulaşmıştır. Bu anlamıyla siyaseti bir devlet faaliyeti olarak tanımlamak ve devletin doğuşuyla başlatmak en büyük saptırmadır. Bu siyaset gerçeğinin toplumdan çalınması, siyaset yapma hakkının bir takım kişi ve gruplara mal edilmesi, insanların buna ikna edilmesi, siyaset dışına itilmesi adeta tüm kötülüklerin sökün etmesine yol açmıştır. Toplumsal sorunlar olarak adlandırabileceğimiz tüm sorunlar esasında siyaset gerçeğinin tekelleştirilmesiyle, bir takım kişi ve gruplara mal edilmesiyle başlamıştır.

İnsanlığın klan, kabile halinde yaşadığı dönemin komünal dönem olarak adlandırılması özünde onun tüm karar ve uygulama süreçlerini birlikte gerçekleştirmesinden ileri gelmektedir. Temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere her şeyin paylaşılması, bugünkü insanlığımızın üzerinde yükseldiği toplumsallaşmanın temelini oluşturur. 'Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için' ilkesi bu dönemin temel özelliğidir. Buna yol açan sadece tüketim maddelerinin değil, karar ve uygulama süreçlerinin komün ya da klanı oluşturan tüm üyelerin katılımıyla, paylaşımıyla gerçekleşmesidir. Topluluğun karşı karşıya kaldığı sorunların ve ihtiyaçların ortaklaşa tespiti ve kararlaştırılması, uygulama süreçlerine tüm topluluk üyelerinin canla başla, ellerinden gelenin en iyisini yapma temelinde katılmalarını sağlamaktadır. Ortak alınan kararların uygulanma safhasında en ileri ahlaki yaklaşım şekillenmektedir. Kendisi hakkında kararlara giden topluluk üyeleri, alınan kararların uygulanmasında gevşek, bireyci, fırsatçı, hesapçı, çıkarcı vb. yaklaşımları en büyük kötülük olarak nitelemektedir. Doğru siyaset iyi ahlakı getirmektedir. Zerdüşt'ün söylediği gibi *"iyi düşün, doğru söyle, güzel yap!"* ilkesi işlemektedir.

Kadının siyaseti en demokratik siyasettir

İnsanlık bu siyaset gerçeğiyle ortaya çıkmış, şimdiyle kıyaslandığında en sorunsuz, en adil, eşit ve özgürlükçü yaşam dönemi böyle bir siyasetin ürünü olarak vücut bulmuştur. Sorunlar herkes için geçerlidir, çözümler de herkesin katılımıyla bulunmakta ve topluluğun tümü açısından en elverişli sonuçlara ulaşılmaktadır. Doğadan kaynaklı sorunlar dışında ciddi bir toplumsal sorundan bahsedilemez. Topluluk yararına iyi düşünen, doğru söyleyen ve güzel yapan saygınlıkla ödüllendirilmekte, doğal bir otoriteye kavuşturulmaktadır. Doğayla yakınlığı, duygusal zekâsının gelişkinliği ve ana olmaktan kaynaklanan sorumluluk duygusuyla kadın bu sürecin doğal önderidir. Ana-kadının gözetiminde işlerliğini sürdüren bu siyaset tarzıyla gelişme gösteren insansal yürüyüşümüz, neolitikle büyük bir devrim gerçekleştirmiş ve günümüze kadar varlığını sürdüren temel yaşam ilkelerinin, ölçülerinin ve yaratımlarının temelini oluşturmuştur.

Toplumun hayati sorunlarını çözme sanatı olarak siyaseti bu dönemde yönlendiren kadındır. Kadın öncülük ettiği gelişmelerle neolitik devrime yol açarken bu, kadına tanrıçalık sıfatı kazandırmış, toplulukların manevi dünyasında tanrıça kültünün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çünkü siyaset bu süreçte en demokratik içeriğiyle yürütülen bir gerçekliktir. Topluluk içindir, topluluğun kendisi tarafından yapılmaktadır ve ortaya çıkardığı kararlar topluluğun gönüllü birliği içinde ahlaki bir tutum temelinde pratikleştirilmektedir. Henüz ayrıcalıklı bir kesimin tekeline alınmamıştır, toplum için toplumun kendisi tarafından yürütülen en insancıl, en doğal, insan olmanın gereği bir faaliyet durumundadır. Siyasetin dışında kalmak diye bir şey söz konusu değildir. Herkes topluluk yararına düşünmek, karar süreçlerine katılmak ve açığa çıkan sonuçlar temelinde canı gönülden pratiğe girmek durumundadır. Siyaset yalansız, hilesiz, kolektif, eşitlikçi ve özgür bir düşünce sistematiğine dayanmakta yine ahlaki ilkeler temelinde pratikleşmektedir. 'Ahlaki politik toplum' olarak adlandırdığımız bu süreç insanlığın "cennet" olarak adlandırdığı sürecin kendisidir. Onu cennet olarak belleklere işleyen bu siyaset gerçeğinin sağladığı eşit, adil, dayanışmacı, özgür, üretken yaşamdır.

Siyasetin bu en demokratik uygulanışı toplumsal zekânın, ortak aklın en yaratıcı biçimde açığa çıkması demektir. Sömürü, egemenlik, kölelik, yalan, hile, şiddet, açlık, zulüm, savaşlar, sürgünler, baskılar ve yasaklar insanlığın bu siyaset gerçeğinden koparılmasıyla, hâkim siyasetin gelişmesiyle at başı gelişmiştir. Zira bir toplumun kendisi için siyaset yapamaz hale getirilmesi demek kendisi için düşünemez, tartışma yürütemez, karar alamaz ve uygulayamaz hale getirilmesi demektir ki bu köleliği ifade eder.

Köy gibi küçük yerleşkelerden kent tipi yerleşkelere geçen topluluklar karmaşık ve kalabalık üretim tekniklerine ihtiyaç duymaktadırlar. Yönetilme ve güvenlik sorunları boy vermektedir. Bu temelde yaşlı tecrübeli kişiler ve uzmanlaşanlar doğal olarak öne çıkmakta ve topluluk siyasetinde etkin bir konuma ulaşmaktadır. Tanrıça inancının mekânları olan tapınaklarda faaliyet yürüten rahiplerden başlayarak, avcı, yönetici, yaşlı-tecrübeli erkekler arasında toplumsal üretime el koyma ve ayrıcalık oluşturma biçiminde gelişen eğilim kendi zihniyet kalıplarını hazırlamaktadır.

Siyaset henüz toplum yararına bağlıdır ve demokratik özüne uygun işlemektedir. Ancak ilerleyen süreçlerde zihniyet kalıplarında yaşanan farklılaşma, tanrı ve tanrı-kral fikrinin toplumda yayılmasına tanık olacaktır. Toplumsal birikime el koymak, hırsızlamak isteyen yönetici-rahip-askeri şef ittifakı şekillenmektedir. Onca mitolojik söylem, yaratılış efsanesi, tanrı-krallar ve panteonları sırf insanın kendi oluşumunu anlamlandırma çabası olarak değerlendirilemez. Şekillenen yeni toplumsallaşmanın zihniyette şekillendirilen izdüşümüdür.

Tanrı icatçıları kadın eksenli demokratik siyaset tarzının aşılmasını, belli kesimlere ayrıcalık ve çıkar sağlayan yeni bir siyaset anlayışının geçirilmesini her şeye kadir, güçlü, korkutucu, sözü dinlenmesi ve itaat edilmesi gereken bu tanrı-krallar üzerinden sağlayacaklardır. Kadının öncülüğü ve doğal demokratik otoritesi ayrıcalık ve çıkar amacıyla, yani iktidar amacıyla hırsızlanacaktır. Toplumun ihtiyaçları, sorunları giderek 'her şeyi bilen, gören, duyan' bu tanrılar tarafından karara bağlanacak, kullara düşen onların söylediklerini yapmak olacaktır. Bu kesimler çıkarlarını tanrıların ağzından ifade ederek toplumun demokratik siyaset yapma sürecine karşı hâkim siyasetlerine işlerlik kazandıracaklardır. Tanrıça inancına karşı, tanrı-kral yaratımları tamamen bu gerçeğe dayalıdır. Toplumu adım adım siyaset dışına iten, karar süreçlerinin dışında bırakan bu kesimler öncelikle zihinsel hegemonyayı oluşturacaklardır. Tapınaklarda rahiplerce yaratılan mitolojik kurgular kabul gördükçe siyaset de renk değiştirecektir.

Toplum içinde geliştirilmek istenen artık ürüne el koymaya dayalı yeni sistem öncelikle zihinsel olarak kurgulanmıştır. Mitolojik hikâyeler biçiminde ilahi güçlerin istemi ve emri olarak topluma sunulan zihniyet kalıplarının kabulü oranında vücut bulmaktadır. Geliştirilmek istenen yeni sisteme gökyüzünden meşruiyet sağlanmaktadır. Tanrı adına iletilenler kesin doğrulardır, emirdir. Tercih yapmak, kabul etmemek söz konusu bile değildir. Topluma, kendisi için siyaset yapmayı bırakması, tanrıların (bunu yükselen egemenlikçi kesim olarak okuyabiliriz) öngördüğü siyaseti uygulaması dayatılmaktadır. Bunun daha güvenli, daha bereketli, daha iyi olacağı söylenmektedir.

Hâkim siyaset kadına karşıtlık biçiminde doğuş yapmıştır

Bunu yönetici, rahip ve askeri şef üçlüsünün siyaseti tüm toplum için değil, kendi ayrıcalıkları için kullanmalarının ilk biçimi olarak değerlendirebiliriz. Hâkim siyaset bu biçimiyle topluma kendi çıkarına olmayan düşünce ve eylemleri kabul ettirme temelinde gelişmiştir. Bunu yaparken doğal toplumun karşılaştığı sorunları kullanma yetenekleri müthiştir. Doğal toplum olarak adlandırdığımız klan toplumunun verimli ve elverişli coğrafyalarda toplanmasının getirdiği sorunlar ve ihtiyaçlar üzerinden kazandıkları ayrıcalıkları meşrulaştırmanın ve kurumlaştırmanın temel yolu olarak hâkim siyaseti geliştirmişlerdir. Yarattıkları erkek karakterli, korkutucu, güçlü, otoriter tanrı figürlerinin ilk yaptıkları uzun ve kanlı savaşlardan sonra annelerini yenmek ve denetime almaktır. Bu anlamıyla hâkim siyaset öncelikle ana-tanrıça kültürüne ve onun eşitlikçi, adil, paylaşımcı, ayrıcalıklara ve haksızlığa yer vermeyen siyasetine karşı yürütülmüştür. Toplumsal birikime el koymak isteyen kesimler karşılarında ana tanrıça inanışını bulmaktadır. Toplumda ayrıcalık, otorite ve iktidar geliştirmek isteyen güçler toplumun eşitlik, özgürlük, dayanışma te-

melindeki birliğini ve gelişimini esas alan ana-tanrıça inanışına karşı büyük bir mücadele yürütmektedir. Mitolojilerle doğal toplumun eşitlikçi, paylaşımcı, katılımcı siyasetini oluşturan kadın eksenli düşünüş, ana-tanrıça kültürü aşılmakta ve kölelik geliştirilmektedir. Mitolojik hikâyelerin sonuç almadığı yerde yalan, hile ve zor devreye girmektedir. Analitik aklın yaratıcılığı ile toplum adım adım öz niteliklerinden koparılmakta, kendisi hakkında düşünme ve karar alma gücünü yitirmektedir. Tanrılar adına emredileni yapmak en doğru siyaset olarak kabul ettirilmekte, dayanışmacı, eşitlikçi, bütünlüklü toplum gerçeği parçalanmaktadır. Gelişmekte olan sınıflaşmadır, egemenlik ve kölelik temelinde toplumun yeniden şekillendirilmesidir.

Yeni doğan erkek tanrıların anneleri ve eşleriyle giriştikleri mücadeleleri anlatan mitolojik hikâyeler özünde toplumda gelişen bu yarılmanın, farklılaşmanın ve çelişkinin aldığı çatışmalı hali anlatmaktadır. Toplumsallaşmayı açığa çıkaran, neolitik devrim gibi insanlık tarihinde en büyük gelişme aşamasını yaratan kadın öncülüğündeki demokratik siyaset ile erkek egemenlikli hâkim siyasetin kavgası tanrı ve tanrıçalar arasındaki savaşla ifadelendirilmektedir. Mitolojiyi böyle okuduğumuzda o dönemin toplumsal çelişkilerini ve çatışmalarını görürüz. Mitolojiler bize hâkim siyasetin ilk hedefinin kadın olduğunu anlatır.

Toplumun kendi geleceği için düşünmesi, karar süreçleri oluşturması ve bunu uygulamaya geçirmesi yerini toplum adına düşünen, karar veren ve uygulatan kutsal kişilere ve kurumlara bıraktıkça siyasetin nitelik değiştirmesine, gerçek işlevinin tersine dönmesine, toplumun en vazgeçilmez ve temel etkinliğinin toplumu denetime alma ve bir azınlık için kullanma aracına dönüşmesine tanık oluruz. Siyaset artık toplumun sırtında bir kene gibi yaşayan toplum karşıtlarının, egemenlerin, tekellerin en temel silahıdır. Erkek egemen karakterde kadına düşmanlığı derinleştiren, doğayla bütünlük yerine doğaya hâkimiyeti salık veren, topluma tanrısal aklı esas alarak kendi aklını bir kenara bırakmayı öğütleyen eril, dinsel karakterli, yalan ve şiddet üzerine kurulu yapısıyla adeta toplumu öğüten bir makine gibi işlemeye başlayacaktır.

Devletçi uygarlık toplumsal sınıflaşma ve parçalanmanın derinleştiği, toplumsal sorunlar ve çelişkilerin arttığı, insanın doğayla ve birbiriyle dayanışmacı bağlarının koparıldığı süreci ifade eder. Günümüze kadar süren toplumsal parçalanma, hâkim siyasetin ürünüdür. Tabii toplumsal parçalanmayla birlikte siyaset de farklı içerikler ve nitelikler kazanmıştır. Artık tek bir siyaset yoktur, toplumun parçalanan tüm kesimlerinin kendine özgü siyasetleri ortaya çıkmıştır. Zihniyeti, yöntemleri ve araçlarını güçlü, ikna edici biçimde oluşturan hâkim siyasal akımlar ağırlıkla iktidarı-devleti ele geçirmeye odaklanırken; devletçi uygarlığın dışında kalan kesimler ise iktidardan ve devletten uzak, demokratik siyasetleri temelinde toplumsallıklarını sürdürmeyi esas almışlardır. Toplumun kendi siyasetini yürütmesi demek sınıflaşmaya, devletleşmeye, iktidar olgusuna dolayısıyla sömürüye ve köleleşmeye direnmesi demektir. Tarih bu anlamda uygarlık güçleriyle özgür kabile ve aşiret topluluklarının çatışmalarıyla doludur. Demokratik uygarlığı oluşturan kabile ve aşiret toplulukları hâkim siyasete karşı her fırsatta direnmişler, birçok devletçi uygarlık gücünü yerle bir etmişler ancak hâkim siyasetin ortaya çıkardığı devletçi uygarlık gerçeğini ortadan kaldıramamışlardır. Yine devletçi uygarlık güçlerinin sınıflaştırdığı, köleleştirdiği emekçi, ezilen kesimler de öz siyasetleriyle yaşamak için birçok direniş ve isyan örgütlemişlerdir. Bu çabaların tümü toplumun kendi siyasetini yürütme ve yaşamını bu temelde sürdürme çabalarıdır ve kutsaldır.

Kendi adına siyaset yürütemeyen toplum ölü bir toplumdur

Her iktidar gerçeği çeşitli sınırlamalarla ve çelişkilerle var olur. Kendisi bir çelişki ve kriz nedeni olan iktidar gerçeği yol açtığı toplumsal çelişkilerin yanı sıra coğrafi, iklimsel sınırlamalarla da karşı karşıyadır. Yine kendisi gibi farklı iktidar güçlerinin baskısı altındadır. Dolayısıyla bir ömrü vardır. Tarihteki tüm iktidarcı-devletçi uygarlık güçleri bu yasanın hükmü altında kalmışlardır. Çelişkilere ve sınırlamalara dayanmak için sömürüyü ve gaspı derinleştirmek, bunun için de hâkim siyasetlerini geliştirmek durumundadırlar. Yeni zihniyet kalıpları ve bunlara dayalı siyaset araç ve yöntemleri yaratılmadan iktidarı sürdürmek olanaklı değildir. Hâkim siyasetin çeşitlilik ve derinlik kazanması yine giderek tek siyaset gerçeği olarak algılanması bu durumuyla ilgilidir. Hâkim siyasetin köleci, tahakkümcü, anti-demokratik yönetim anlayışı sağladığı meşruiyet ve kullandığı zor aygıtlarıyla kent devletinden merkezi devlete, küresel imparatorluklara kadar uzanan baskı ve iktidar aygıtları, esasında toplumun kendi adına siyaset yapma gücünü kırdığı oranda yaşam bulabilir. Kendi adına düşünemez, karar alamaz, plan yapamaz yani siyaset yürütemez toplum ise ölü bir toplumdur. Böyle bir insan yığınına toplum denilemez ve toplum gerçeği bunu kaldıramaz. Dayanma ve tahammül gücü bir yere kadardır. Hâkim siyasetin yeni meşruiyet araçlarına ihtiyaç duyması toplumsal gerçeğin bu yapısından ileri gelir.

MS. 500–1500 arası döneme damgasını vuran hâkim siyaset Hıristiyanlık, İslamiyet gibi büyük dinlerin sağladığı zihniyete ve meşruiyete dayanmıştır. Rönesans ve reform hareketleri eşliğinde yaşanan aydınlanma süreci, kavim, kabile ve aşiret direnişleri öz olarak toplumun dini dogmatizm altında yaşadığı iradesizleştirilme gerçeğine karşı direnişidir. Toplumların kendi siyasetleri temelinde baskısız, sömürüsüz, eşit ve özgür yaşama istemidir.

Günümüzde hâkim siyaset ideolojik, felsefi ve kurumsal olarak derin bir bunalımı yaşamaktadır. Tüm toplumlarda siyasete güven azalmıştır. Hâkim siyasetin zihniyet kalıpları dökülmekte, kurum ve ilişkileriyle çıkmazı yaşamaktadır. Toplumlar bu siyaset tarzı ile sorunlarının çözüleceğini düşünmemektedirler. Bu kanı ve inanışlar objektif olarak bir gerçeğe de denk gelmektedir. Çünkü siyaset dar boğazdadır, çözümsüzdür. Bu nedenle tüm dünyada siyaset tartışmaları yapılmakta ve bu kavramın yeni tanımlarına ulaşılmaya çalışılmaktadır. Hâkim siyasete meşruiyet sağlayan, perdeleyen bileşenlerin çözümsüzlüğü aşılamamaktadır. Çünkü egemenlerin kâr ve iktidar amaçlı hâkim siyasetinin sınıfsallık, ataerkillik, devlet, din ve bilim gibi meşruiyet kaynaklarının toplumsal sorunların ve krizin esas nedenleri olduğu gün gün açığa çıkmaktadır. Hâkim siyasetin üzerinde yükseldiği bu yapıların bunalımı ve çözümsüzlüğü katlanarak büyüdükçe toplumsal krizi derinleştirmektedir. Yaşanan kaostur.

Kapitalist sistemin toplumları güçten düşürdüğü iyice açığa çıkmıştır

Kapitalist sistemin çeşitli isimler altında yürütmüş olduğu siyasetin kâr ve iktidar için toplumsal değerleri sınırsızca hırsızlama olduğu, doğayı mahvettiği, ahlakını, politikasını kırarak toplumları güçten düşürdüğü iyice ortaya çıkmış durumdadır. Toplumsal varlığı tehdit eden, en kemirgen, yozlaştırıcı kesim olarak bürokrasi tüm toplumların en soysuz kesimlerini kapsamaktadır. Hâkim siyasetin kurum ve araçlarına alternatif olarak, tartışmalar, girişimler, arayışlar en yaygın halini yaşamaktadır. Kapitalist uygarlık büyük yalanlar eşliğinde yürüttüğü hâkim siyasetle doğa ve toplumda derin yaralar açtıkça bu arayışlar da gelişmekte ve toplumların kendi siyasetlerini geliştirme, siyaseti demokratikleştirme çabaları yoğunlaşmaktadır. Tarih boyunca iktidar ve egemenliğin, sömürü ve talanın yoğunlaştırılması sanatı olan hâkim siyasetin gerçekliği iyice deşifre olmuştur. Meşruiyetini gökyüzünden alan, kendini dini referanslara dayandıran hâkim siyaset gerçeği kapitalist uygarlık çağında aşılmış, gelinen aşamada insanlığa büyük acılara mal olan ulus-devletçi hâkim siyaset de toplumlar nezdinde iflas etmiştir. İnsanlık için kaldırılamaz boyuta ulaşan, açlık, işsizlik, doğa tahribatı, cinsiyetçilik, eşitsizlik kendini bilime ve 'halkın egemenliğine' dayandırdığını iddia eden günümüz hâkim siyasetinin gerçeğini de ortaya dökmektedir. Artık siyaset nedir, kaynağını nerden almalı, nasıl yürütülmeli soruları daha güçlü sorulmakta ve küresel düzeyde yanıtlar aranmaktadır. Bin yıllardır toplumları köleleştiren, sömüren, iktidarı adına tarifsiz acı ve yıkımlara sürükleyen egemenlerin maskelediği, kutsal kılıflara sararak yürüttüğü siyasetin yerini demokratik siyasetin araçları ve yöntemleri almakta, artan bir biçimde toplum yaşamına yön veren yeni yapılanmalar ortaya çıkmaktadır. Öz yönetim, yerinden yönetim, üçüncü alan, doğrudan demokrasi, sivil toplum, a-devlet tartışmaları ve uygulamaları yaygınlaşmakta, komünler, meclisler, kongreler, özgür belediyecilik gibi kurumlaşmalar temelinde demokratik siyaset geleneği büyük bir canlanmayı yaşamaktadır.

Kudretli tek tanrı inancı çoklu toplum gerçeğini sınırlandırır

Uygarlık tarihini bir anlamda toplumun siyaset dışına itilme, söz ve karar gücünün kırılması tarihi olarak da değerlendirmiştik. Uygarlık aşamalarının tümü toplumun öz çıkarları temelinde düşünme, tartışma ve karar alma gücünü kırdığı oranda hâkimiyet tesis edebilmiştir. Yani toplumun politik niteliğini zayıflatabildiği, onun adına karar alma yetkisini çeşitli meşruiyet ve zor araçları vasıtasıyla gasp edebildiği oranda varlık bulabilmiştir. Her uygarlık aşamasının ömrü bununla doğru orantılı olagelmiştir. Köleci, feodal, kapitalist, emperyalist vb. biçimlerde isimlendirilen bu aşamaların her biri bir öncekinden daha fazla, daha derinlikli devletleştirme, sınıflaştırma ve sömürme özelliğindedir. Kapitalist aşamanın feodalizmden, feodalizmin kölecilikten daha ileri, daha gelişkin olduğu demagojiden ibarettir. İnsani ve toplumsal özelliklerin her aşamada bir öncekinden daha fazla kırıma uğratıldığını, baskı, sömürü, çarpıtmanın daha derinleştirildiğini ve yaygınlaştırıldığını, devletin daha büyüdüğünü, iktidarın toplumun tüm dokularına nüfuz edercesine yaydırıldığını görürüz. Bu insanlık için daha fazla ilerleme değildir.

Köleci dönem hâkim siyasetin dolayısıyla onun en gelişkin iktidar aygıtı olarak devletin kendi özgür yasaları temelinde işleyen toplumsal dokuyu yaralama, bozma ve değiştirme gücü günümüze oranla son derece sınırlıdır. Hâkim siyasetin topluma sızdırılması ve yaygınlaştırılması günümüzle kıyaslanamaz bile. Halkların kabileler, aşiretler, kavimler biçimindeki yaşam ortamlarında geçerli olan demokratik siyasettir. Köleci devletlerin ulaşma ve denetime alma olanakları zayıftır. Denetim altındaki bölgelerde uygulanan hâkim siyaset, hegemonya ve iktidarı adeta anlık geliştiren, ruhlara, duygulara, güdülere dek sızdıran günümüz hâkim siyasetiyle karşılaştırıldığında son derece etkisiz ve zayıftır. Toplumsal dokulara derinliğine işlemekten uzaktır. Halkın öz siyasetiyle birlikte var olabilmektedir. Çoğu yerlerde hükmünü yürüten halkın öz siyasetidir. Köleci devlet ve iktidar sahipleri hem fiziki ve hem düşünsel olarak toplumun dışındadır ve hâkimiyetleri sınırlıdır.

Feodal dönem köleciliğe göre devlet ve iktidarın topluma daha fazla nüfuz ettiği, etkileme ve yönlendirme gücünün daha arttığı, iktidar aygıt ve araçlarının daha geliştiği buna paralel toplumun biraz daha daraltıldığı, özgürlük alanlarının ve yeteneklerinin daha bir sınırlandırıldığı bir süreci ifade eder. Köleci dönemde sınırlı olan yönetim erki ve bürokrasisi gelişme gösterir, aristokrasi olarak tanımlanan kesimin gelişmesi yaşanır, devlet kurumları çeşitlenip yaygınlaşır. Meşruiyet araçları olarak tek tanrılı dinler toplumu bir ağ gibi saran kurumlaşmalara kavuşur. Toplumların öz siyasetine yön veren komünal düşünüş ve inanış biçimleri yer altına çekilmek, daha çok da mezhepler şeklinde varlığını sürdürmek durumunda kalır. Kudretli tek tanrı inancı çoklu toplum gerçeğini sınırlandırır. Tek tipleştirme dinlerin sağladığı meşruiyet temelinde daha da gelişir. Kilise, havra, cami ve tapınaklarda toplum zihniyeti karartılır ve egemenlerin hâkim siyaseti yaygınca üretilir. Doğal toplumun demokratik siyaset alanları bir bir düşürülür. Yine de tarım ve köy toplumu şehir ve devlet toplumuna göre hem nicelik hem nitelik olarak daha gelişkindir diyebiliriz. Komünal özellikler, ahlaki ilkeler ve öz siyasete dayalı toplum yaşamı belirgindir. İmparatorluklar ve devletler içerisinde birçok kabile, aşiret, kavim kendi dilleri, kültürleri, inançları temelinde çoğunlukla da özerk bir durumda devletlerle bir nevi ittifak halinde varlığını sürdürmektedir. Vergisini ödemekte, gerektiğinde devletin asker talebini karşılamakta ancak toplumsallığına kendi yön vermektedir. Yine aynı dini inanış altında bile olsa yaygın bir mezhepleşme ve tarikatlaşma biçiminde toplumsal farklılığın ve çeşitliliğin yaşatılması söz konusudur. Feodal uygarlık çağında hâkim siyaset daha bir yaygın, daha sıkı örgütlenmiş, daha güçlü meşruiyet araçlarına ve kurumlarına kavuşturulmuştur, ancak hala mekânı, görünüşü, dili, kültürü ile toplumun dışındadır ve tahribatı sınırlıdır.

Kapitalist uygarlık çağında bu durum toplumun aleyhine en büyük değişimi geçirmiştir. Tüm demagojik ve propagandatif söylemlere rağmen, kapitalist uygarlık çağında siyasetin kaynağının toplum olduğu, meşruiyetini toplumdan aldığı ve iktidar sahibi seçkinlerin yürüttüğü bir faaliyet olmaktan çıktığı doğru değildir. Bu büyük bir yanıltmacadır ve hâkim siyasetin ürünüdür. Toplumun siyasal etkinliğinin ya da politik özelliğinin iktidar ve tekelleşme adına kırılmaya başlandığını, sömürü, gasp ve talan amaçlı olduğunu belirtmiştik. Tekelleşme ve teketler tekeli olan devletleşme uygarlığın doğuşundan beri süregelen bir olgudur. Kapitalist uygarlık aşamasında buna bir de bireycileşme eklenmiş devlet ve iktidar olgusu azmanlaştırılmıştır. Bu toplumun en dar sınırlara hapsedilmesi, ahlaki ve politik özelliklerini en kullanamaz hale getirilmesi demektir. Sömürünün azamileşebilmesi için toplumun düşünme, tartışma, karar gücünün maksimum düzeyde kırılması gerekir.

Kapitalist uygarlık sürecinde Hegel'in *"tanrının yeryüzüne inmiş ve yürüyüşe geçmiş hali"* diye tanımladığı ulus-devletin kapsamına almadığı hiçbir insan topluluğu kalmamıştır. Dünyanın en ücra köşelerine kadar devletçilik, iktidar, kâr ve sermaye olguları taşınmıştır. Okullar, üniversiteler, medya, tink-tank kuruluşları, internet gibi ideolojik hegemonya araçları patlama yapmıştır. Toplumun ahlak ilkesinin yerine inşa edilen hukuk yaşamın adeta her alanını anı anına egemen sistemin çıkar ve amaçları temelinde düzenleyerek toplumun ahlak ilkesini bir kenara itmiştir. En ufak bir olayda bile neyin suç, kimin suçlu olduğuna devlet karar vermekte, doğumdan ölüme kadarki her yaşam evresi devletin bilgisi, kuralları ve onayı temelinde yürütülebilmektedir. Meşru savunma hakkı başta olmak üzere toplumun kendini savunma ve geliştirme araçları tümden elinden alınmıştır. Milliyetçilik temelinde geliştirilen azami iktidar ve sömürü aygıtı olarak ulus-devlet gerçeği adeta toplumun inkârı ve imhası temelinde işlemektedir. Tarihin tanık olduğu en sıkı, en derinlikli, en yaygın iktidar aygıtı olarak ulus-devlet; en güçsüz, politik ve ahlaki ilkelerinden soyundurulmuş, savunmasız bırakılarak her türlü sömürüye ve talana açık hale getirilmiş toplum demektir. Devletçilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilikle azdırılan bireycilik hiçbir toplumsal sorumluluk gözetmeden kâr ve iktidar peşinde koşmaktadır. Doğaya yaptığı gibi toplumu da mahveden, bindiği dalı kesen, kendini var eden koşulları ortadan kaldıran kapitalist uygarlık gerçeği bir kanser gibi doğamızı ve toplumsallığımızı kemirmektedir.

Devletsiz toplum olmaz mı

Siyaset kavramının çok uzağında bir toplum düzeyi açığa çıkarılmıştır. İnsanlığımız kapitalist uygarlık aşamasında hızla toplum olma niteliklerini kaybetmekle karşı karşıya kalmıştır. Aynı doğamız gibi hatta ondan daha tehlikeli bir biçimde toplumsallığımız varlık-yokluk sorunuyla karşı karşıyadır. Devlet büyürken, bürokrasi devleşirken, tekelleşme küresel şirketleşmelere ulaşır, kısıtlanamaz-sınırlanamaz hale gelirken toplum alabildiğine zayıflatılmıştır. Ahlaki örgü dağıtılmış, para, sermaye, iktidar için her şey mubah anlayışı toplumlara neredeyse hâkim kılınmıştır. Siyasetçilik en ucuzundan egemen sınıflar adına idarecilik yaparken, bürokrasi bu toplum ve doğa karşıtı canavarlaşmış devlet aygıtını yürütürken, sözde bilim adamları ve mekânları eski din adamları ve mekânlarından daha utanmazca devletsiz yaşamın olamayacağı yalanını geliştirirken yine medya bireycilik, paragözlük, tüketicilik, gibi olguları yayarken adeta toplumsallığımıza karşı bir savaş düzenindedirler. Siyasetin bir devlet işi olduğu, devletten ayrı bir siyaset ve toplum gerçeğinin olamayacağı neredeyse tartışılmaz kabullerden biri haline gelmiştir.

Bin yıllardır iktidar güçlerinin çöplüğünden beslenen, egemenlerin ayakucunda iktidar olanaklarından yararlanmak için her türlü ahlaksızlığı sergilemekten çekinmeyen orta sınıfın, tüccar, tefeci, simsar, bezirgân tayfasının sistemi olarak gelişen kapitalist sistem, iktidarı toplumun gözeneklerine kadar taşımıştır. Ulus-devlet ile birlikte egemenlik toplumun içine taşınmış, toplum adeta devletleştirilmiştir. Bu kölelikten beter bir durumdur. Devletsiz toplumun var olamayacağı yalanına herkes inandırılmış, herkes kendini devletin sahibi sayacak kadar yanılgı içine çekilmiş, neredeyse toplumun yerini devlet almıştır. "Toplumsuz da yaşanabilir, ancak devletsiz yaşanamaz" diyebilecek kadar toplumsallığından uzak düşürülmüş insan gerçeğine kapitalist uygarlıkla birlikte ulaşılmıştır. İnsanın toplumsal bir varlık olduğu, toplumsuz insan olunamayacağı unutulan bir gerçek halini almıştır. Ahlaki ve politik toplumun insanın en büyük hakikati olduğunu hatırlayan bile yoktur. Bin yıllardır amaçlanan ama başarılamayan ahlaki ve politik özelliklerini kaybetmiş, sürüleşmiş, hayvanlaşmış toplum gerçeğine bu uygarlık aşamasında ulaşılmıştır. Alman faşizminde temsilini bulan devletleştirilmiş toplum bunun en çarpıcı örneğidir. Doğamız en büyük tahribatla bu uygarlık sürecinde karşı karşıya gelmiştir. Kadın düşürülebileceği en dip noktaya bu uygarlıkta düşürülmüştür. Tek tipleşme etnik, dini, kültürel farklılıkların silinmesi adeta toplumun eritilerek tek renkli, tek sesli kurşun askerler misali egemenlerin hizmetine sunulması, kapitalist uygarlık sürecinde yaşanmış, bedeli on milyonlarca insanın öldüğü iki dünya savaşı, hala hızından bir şey kaybetmeyen ve dünya savaşlarındaki kayıpları katlayan bölgesel savaşlar bu uygarlık sürecinde süreklilik kazanmıştır.

Hâkim siyaset kâr ve sermaye birikiminde en ileri noktaya ulaşmış, tekelleşme küresel ölçekte bir olgu halini almıştır. Tüm milliyetçi, bağımsızlıkçı demagojilerine karşın küresel tekellerin uydusu ve uşağı haline gelen ulus-devletlerle insanlık sömürüye sonuna kadar açılmış, medya ve bilişimin gücünü ellerinde bulunduran küresel güçler ve işbirlikçileri toplumsal yabancılaşmayı en derin yaşayan bireyci insan gerçeğini "özgür insan"; bunlardan oluşan sürü gerçeğini de toplum olarak yutturmayı başarmışlardır. Doğamızdan daha fazla toplumsallığımız tahrip edilmektedir. İnsanlık için en ağır, en taşınamaz, en ölümcül sonuçlara yol açabilecek nükleer silahlanma, doğanın tahribi, ahlaki ve moral yitimi, adaletsizlik, işsizlik, fuhuş, insan ticareti gibi olgular karşısında bile sorumluluk duymayan birey ve "toplum" gerçeği bu sözde en gelişkin uygarlık aşamasının ve onun devletçi, milliyetçi, bilimci, dinci hâkim siyasetinin ürünüdür. Toplumun maksimum düzeyde kuşatıldığı, iç örgütlülüğünün, dini-etnik-kültürel farklılıklara dayalı zenginliğinin eritildiği, neredeyse anlık denetlendiği ve müdahale altına alındığı bu uygarlık sürecinde canlı, gelişme halinde, üretken, kendisi için düşünen-karar alan-uygulamaya geçen tek bir toplum biriminden bile bahsetmek zordur. Bireysel özgürlük kandırmacası altında kimse kimseye söz söyleme, müdahale etme durumunda değilken, devlet her şeye ve herkese karışma, müdahale etme, kural koyma ve uygulatma gücüne ulaşmış tanrısal bir güce kavuşmuştur. Hâkim güçlerin iktidar ve tekel aygıtı olarak devlet devleşirken toplum cüceleştikçe cüceleşmiştir. Günümüzde varlık-yokluk sorunu yaşayan bu anlamıyla sadece doğamız değil toplumsallığımızdır. Yaşanan en hafif deyimiyle tam bir 'toplumkırım'dır.

Başta medya-bilim ve eğitim kurumları, din ve siyaset kurumları olmak üzere uygarlığın dayandığı tüm kurumlar bu 'toplumkırım'ının uygulayıcıları olarak rol oynamaktadır. Toplum düşünemez, tartışamaz, kendisi hakkında karar alamaz, hiçbir süreçte hiçbir şeyi değiştirme iradesini gösteremeyen zavallı bir varlık konumuna düşürülmüştür. Ahlaki ve politik özelliklerini yitirmiş toplum dediğimiz işte tam da böylesi toplumlardır.

Demokratik siyaset öncelikle toplumsallığın savunulmasıdır

Seçme-seçilme ve oy hakkı yine sözde ifade ve örgütlenme özgürlüğü olgularını toplumun siyasete katılımının en ileri biçimi olarak sunmak çok tanıdık ve bildik bir söylem. Bu biçimde toplumun kendi siyasetini oluşturduğu, yine siyasete yön verdiği çokça iddia edilmekle birlikte gerçeği ifade etmiyor. Temsili demokrasi de denilen, belli aralıklarla seçilen parlamenterler yoluyla toplumun kendi siyasetini konuşturabilmesi mümkün değildir. Kâr ve iktidar üzerine inşa edilmiş hiçbir sistemde demokratik siyasete, halkın doğrudan katılımına yer yoktur. İktidar ve sermaye sahiplerinin ihtiyaç duyduğu toplumsal rıza ve meşruiyetin bu tarz bir katılımla sağlandığı her geçen gün daha fazla insan tarafından anlaşılmaktadır. Demokratik olmayan seçimlerle, demokratik olmayan partiler üzerinden gerçekleştirilen bu aldatmacada kitlelerin önüne sürülen aday listesini onaylaması istenmekte, toplumun bunlar üzerinde hiçbir yaptırım imkânı bulunmamaktadır. Ne geri çekme hakkı vardır, ne denetleme hakkı vardır ne de karar süreçleri halkın katılımına açıktır. En ileri demokrasilerin uygulandığı iddia edilen Batı Avrupa ülkelerinde siyaset en yoğun biçimde kâr ve sermaye tekellerinin denetimi ve yönlendirmesi altındadır. Devlet sistemleri halkın demokratik siyasetine ve bu siyasetleri uygulamaya tamamen kapalıdır.

Her devletin bir de derini vardır ve işleyen bunların derin siyasetidir. Güç ve iktidar sahiplerinin bürokrasileri milyonlarla ifade edilen bir kesimi oluşturmaktadır. Devletin neredeyse tüm kademeleri iktidar ve hiyerarşi temelinde işleyen ve kapsamlı ideolojik meşruiyet araçlarıyla bütünlenen bir sistemi oluşturmaktadır. Bunun herhangi bir siyasal parti tarafından bırakalım halklar lehine değiştirilmesini, etkilenmesi bile çok kolay değildir. İktidara gelen her hükümet değişmez devlet çıkarları olarak belirlenen sermaye ve iktidar sahiplerinin politikalarına uymak durumundadır. Her koşulda hükmünü yürüten hâkim siyasettir. Kimi zaman sol, kimi zaman sağ, kimi zaman sosyal demokrat partilerin hükümete gelmeleri ton değişikliğinden öte bir anlam ifade edememektedir. Bu anlamda demokratik siyaset olarak lanse edilen parti ve seçim sistemleri, meclisler, senatolar ve parlamentolar önlerine konulan görevleri yapmakla sorumlu bir memurlar topluluğundan öte bir anlam ifade etmez. Sadece sistemin kendi siyasetini saklamakta kullandığı bir yalan perdesi olabilir.

Toplum kırım olarak nitelediğimiz tüm yönelimler bu hâkim siyasetin kurumları ve sistemi tarafından yürütülüyor. Toplumumuzu ve doğamızı yıkıma uğratan tüm uygulamalar bu yanılsamanın sağladığı meşruiyet ve rızaya dayandırılarak yürütülüyor. Hiçbir çağda olmadığı kadar derinleşen toplumsal ve ekolojik krizler en ileri demokratik siyaset olarak tanımlanan demokrasiyle, toplumun geleceği ve çıkarları ile hiçbir ilgisi bulunmayan bu hâkim siyaset türü altında yaşandı yaşanıyor. İşte demokratik siyasetin tanımı ve işlevi de bu noktada belirginleşiyor. Demokratik siyaseti işte tam da burada bir kez daha tanımlamak gerekiyor. Yürütülen toplum ve doğa kırımına karşı toplumun öz niteliklerini yeniden kazandıran, toplumun demokratik siyaset yürütebileceği bunun bilinç, örgütlülük ve tartışma düzeyini kazanabileceği zihniyet örgüsünü, alanları açığa çıkaran siyaset çalışmasına demokratik siyaset diyebiliriz. Demokratik siyaset büyük tahribata uğratılan ve yok oluşa doğru sürüklenen topluma kendine sahip çıkma, kendini koruma, konuşturma ve özgürlük temelinde geliştirme gücü kazandırmanın uğraşı, çabası ve sanatı oluyor.

Kendi hayati ihtiyaçları, sorunları ve işleri üzerinde düşünebilen, tartışıp karara gidebilen ve bu doğrultuda eyleme geçebilen toplum, yaşanan toplum kırımın da doğa kırımın da tek çaresi ve çözümü olacaktır. Sürdürülen kültürel ve siyasal soykırım, tek tipleşme, farklılıkların silinmesi, yabancılaşma, kâr ve iktidar tapıcılığı, ahlaki ilkeden kopuşun önüne ancak böyle geçilebilir. Özlediğimiz eşit ve özgür toplumsal şekillenme ancak böyle bir siyaset temelinde kendini yeniden üretme gücüne kavuşan toplumun ürünü olarak gelişebilir. Bunun dışında başka bir yol yoktur. Binyıllardır toplumsallaşmamızı yaratan, geliştiren ve güvence altına alan politik ve ahlaki özelliklerin güncellenmiş yeni yorumu olarak demokratik siyaset çalışması yürütülmeden, toplumlar bu temelde felçli durumlarını aşmadan, eşit ve özgür toplum ütopya olarak kalmaya devam edecektir. Kendini toplum kurtarıcılığı üzerinden tanımlayan, bunu da bir devrimle devlet aygıtını ele geçirerek gerçekleştirebileceğini düşünen devrim ve devrimcilik anlayışı reel sosyalizm pratiğinde ve ulusal kurtuluş mücadeleleri sonrası ortaya çıkan ülkelerde iflas etmiş bir gerçekliktir. Tarihi ilerlemeci, düz-çizgisel bir mercekten okuyan, sınıflaşmayı ilerleme sayan, devleti bir özgürlük aracı olarak gören bu yanıyla Fransız Jakobenizminin derin izlerini taşıyan, aşırı iradeci, toplumu bir yap-boz tahtası gibi biçimlendirebileceğini düşünen inşacı zihniyetten kurtulmuş bir siyaset zorunludur. Arkasında derin bir zihniyet çalışması olmaksızın demokratik siyaset çalışması yürütülemez. Dolayısıyla demokratik siyasetin bir yanını zihniyet çalışmalarının oluşturması, demokratik siyasetin topluma öz bilinç kazandırmayı amaçlayan kurum ve kadrolarla geliştirilmesi de önemli bir özgürlük çalışması olmaktadır. Demokratik siyaset akademileri ve sosyal bilim merkezleri olarak da adlandırdığımız bu kurumlarda toplumun siyaset yeteneğinin ve gücünün açığa çıkarılması, bunun kadrolarının yaratılması son derece önemlidir. Demokratik siyaset hâkim siyasetin zihniyet yapılanmalarına dayalı olarak yürütülemez. Günümüzün okulları, araştırma kuruluşları, üniversiteleri, medyası halkın demokratik siyasetinin üretildiği, onun zihniyet çalışmasının yürütüldüğü yerler olarak değerlendirilemez. Bunlar hâkim siyasete sıkı sıkıya bağlı, ona meşruiyet üreten kurumlar olarak demokratik siyasete kapalıdır.

Yine demokratik siyaseti halkın tartışma süreçlerine dayandırmadan, denetimine ve doğrudan katılımına açmadan yürütmek mümkün değildir. Bu anlamda bu süreçlerin yaşanabileceği örgütlülükler olarak siyasi partiler, komünler, meclisler, konseyler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, sendikalar, oda-baro türü meslek örgütlenmeleri, halkın kültürel ve sosyal kurumları, dini mekânlar düşünülebilir. Sermaye ve iktidar tekelleri dışındaki tüm toplumsal kesimleri kapsayan yaygın, kendi aralarında koordineli bir örgütlülük demokratik siyaset çalışmasının en can alıcı konusunu oluşturmaktadır. Kendini devletleşmeye kapatmış, halkın doğrudan katılımına, tartışma ve kararlaşmasına dayandıran bu tür örgütlenmeler ne kadar yaygınlaşırsa toplum politik niteliğini o denli kazanabilir.

Demokratik siyasetin böyle tabandan, toplumun doğrudan katılımına ve kararlaşmasına dayalı olarak geliştirilmesi başta devlet olmak üzere birçok iktidar ve sermaye gücünü harekete geçirecektir. Hâkim sistemin iktidara ve kâra endeksli geliştirdiği birey ve toplum gerçeği bile başlı başına bir tehdit ve tehlike olarak orta yerde durmaktadır. Dolayısıyla demokratik siyasetin bir de öz savunma perspektifi ve donanımının bulunması kendinin savunma gücünün oluşturulmasını gerektirir. Demokratik siyaseti bir de bu yanıyla düşünmek ve anlamak, bunun gerektirdiği bilinç, örgütlülük ve donanımı yaratmak şarttır. Tüm hücrelerine kadar devlet ve arkasındaki iktidar aygıtlarının zoruna açık bir siyaset çalışmasının sonuç alabileceği düşünülemez. Bu yanıyla demokratik siyaset çalışması ciddi bir direniş kültürü ve bilinci yanında bunun ifadelendirileceği öz savunma kurum ve araçlarıyla da donanmak durumundadır.

Demokratik siyaset denildiğinde zorunlu olarak gündeme gelen başka bir husus halkın eylemliliğidir. Tartışan, karar alan ve bunu uygulamaya geçirmeye yönelen her demokratik siyaset, yapılanması halkın eylemliliği sorunuyla karşı karşıya kalacaktır. Bu demokratik siyasetin olmazsa olmazıdır. Halkın eylemliliğinin olmadığı yerde demokrasi gelişemez, sadece tartışan ve karar alan fakat bunu demokratik eylemliliğiyle yaşama geçirme gücünü gösteremeyen bir toplum gerçek niteliklerine kavuşamaz. Kendini bir irade olarak kabul ettiremez ve hâkim sınıflar karşısında meşruiyetini sağlayamaz. Bu açıdan halkın demokratik eylem gücünün geliştirilmesi demokratik siyaset çalışmasının diğer önemli bir ayağını oluşturur.

Toplumsallığımızın ve doğamızın karşı karşıya kaldığı büyük saldırganlık karşısında temel çıkışımızı ve başarıya taşıyacak direniş hattını ortaya çıkarabilecek en kutsal çalışma demokratik siyaset çalışmasıdır. Çerçevesini bu biçimde çizebileceğimiz demokratik siyaset çalışması elbette ki daha derinlikli ve ayrıntılı incelemelere ve örneklemelere ihtiyaç göstermektedir. Ortadoğu halklarının barış, demokrasi ve özgürlük ihtiyacına yanıt verebilecek tek seçenek olarak demokratik siyaset olgusu daha çok tartışılacak ve üzerinde bir mürit gibi, ısrarla, inatla, bağlılıkla durularak geliştirilebilecektir. Tarihimizde çokça örneği bulunan bilgelik, ozanlık, evliyalık ve peygamberlik gerçeği bize 'demokratik siyasetin kişiliği' nasıl olması gerektiğine ilişkin çok değerli örnekler sunmaktadır. Yine halklarımızın direniş geleneği ihtiyacımız olan birçok şeyi içermesiyle yeniden okunmayı ve anlaşılmayı gerektirmektedir. Bu temelde ele alındığında ve yürütüldüğünde demokratik siyaset halklarımızın zihinsel, örgütsel, eylemsel iradesini zirveleştirmekle kalmayacak, itildiği kaoslu ve krizli durumu aşma gücüne de ulaşabilecektir.

> "Demokratik siyaset büyük tahribata uğratılan ve yok oluşa doğru sürüklenen topluma kendine sahip çıkma, kendini koruma, konuşturma ve özgürlük temelinde geliştirme gücü kazandırmanın uğraşı, çabası ve sanatı oluyor. Kendi hayati ihtiyaçları, sorunları ve işleri üzerinde düşünebilen, tartışıp karara gidebilen ve bu doğrultuda eyleme geçebilen toplum, yaşanan toplum kırımın da doğa kırımın da tek çaresi ve çözümü olacaktır"

Devlet çok sert ve acımasızca Kürtlere yönelebilir herkes kendi tedbirini almalıdır

"Tarihi günler yaşıyoruz ama bunun ne kadar farkındalar, taraflar ne kadar bunun ciddiyetinde bilemiyorum. Sonuç nereye gider bilemiyorum. Biz sorunu köklü biçimde çözmek istiyoruz. Ben 18 yıldır bunun mücadelesini veriyorum. Bu kadar tarihi ve köklü bir sorun bazı küçük tavizlerle ele alınamaz. Şunu söylüyorum *uzlaşma, tavizler üzerinden değil ilkeler üzerinden* olur, bu çok önemlidir. Bunu tüm ilgililere, herkese söylüyorum. Kalıcı çözüm ilkeler üzerinden olur. *Taviz, yozlaştırır*"

Halk belediyeciliğini geliştirmek önemlidir. Daha önce de buna ilişkin değerlendirmelerim olmuştu. Para, maddi sıkıntılar bahane olmamalıdır, önemli olan irade ve örgütlenmedir, halkla birlikte çok şey yapılabilir.

Demokratik anayasa isteğimizi tekrar belirtiyorum. Bu husus anlaşılmalıdır. Anayasa'da yapılan değişiklikler demokratik bir anayasa için değildir. 12 Eylül anayasasının ruhu ve özüne dokunulmuyor. İşte görülüyor; 12 Eylül darbecilerine yargı yolu açılması için zamanaşımının kaldırılması yönündeki önergeyi kabul etmediler. Yine çocuklarla ilgili yeni düzenlemeleri yapmadılar! Ne demek CHP ve MHP ile aynı paralele düşmek? Böyle şey olur mu? MHP-CHP çizgisiyle en fazla mücadele edenin biz olduğu bilinmiyor mu? Bu saçmalıktır. MHP ve CHP ile bu konuda bir görüşmemiz, diyalogumuz mu oldu? Böyle basitlik olmaz! Böyle mi Kürt haklarını savunacaklar, böyle mi siyaset yapacaklar? Siyasette ilkeli tavır çok önemlidir. İlkeli olunmazsa kuyrukçuluk olur. Sosyal bilimlerde bir olayı değerlendirirken anlık, günlük düşünülmez, uzun vadeli on yıllık ve daha uzun süreler düşünülür. Bunun bilimsel boyutu budur. Yemin töreninden hemen sonra Türkiye demokratlığı yapın dedim. Türkiye demokratlığı Kürtlerin haklarını savunmama anlamına gelmez. Kürtlerin haklarını da bu çerçevede savunun dedim. Kürt milliyetçiliği yaparsanız ters teper, sizi boğar dedim. Yapamadılar. Anlamlı bir demokratik birlik oluşturulamadı. Tabi bunda diğer sol grupların da payı olduğunu iyi biliyorum ama sonuçta sizin başarmanız gerekiyordu. Bana göre hala Türkiye'de demokrasi temelli, sınıf temelli, emek temelli siyaset yapmanın imkânları var, geniştir. Siyaseti genişletemediniz, dar kaldınız. Türkiye demokratlığını ve bunu başarsaydınız oy oranınız yüzde onlara ulaşırdı hatta geçerdi. Bunu başaramadınız. Oy oranınız niye hala beşlerde altılarda kalıyor, bunu ciddiyetle değerlendirmeniz gerekiyor. Demokratik siyaseti başarıyla uygulamak için defalarca söyledim siyaset akademileri oluşturun dedim ama hala belirttiğim tarzda oluşturulmadı.

Ahmet Türk'e atılan yumruğun kimler tarafından ve hangi amaçla yapıldığı iyi bilinmelidir, iyi çözülmelidir. Bunlar organizelidir, sistemlidir. Böyle yumrukla filan korkutarak sindirmeye, kendilerine bağlamaya çalışıyorlar. Bu anayasa meselesinde de halka gidilebilir, bol bol halk toplantıları, bölge toplantıları yapılabilir. Halk doğrusunu bulur.

AKP bir partiden ziyade bir bloktur ne olacağı da belli değil

Ortada iki oligarşik gücün-blokun çatışması var. Bu çatışmaya biz taraf olamayız. Zaman zaman AKP'yi çözmeye çalışıyorum, hala karanlıkta kalan yönleri var ama güncel gelişmelere göre de bazı sonuçlara ulaşıyorum. AKP'nin ne olacağı aslında henüz tam olarak belli değil, AKP de kendini henüz net olarak tanımlamış değil. Bir partiden ziyade bir bloktur AKP. AKP bütün bu olan biten içinde bir aktör değil bir figürdür. Oluşmasında klasik İngiliz hakimiyetinin etkisinin olduğu açıktır. Aynı zamanda ABD'nin de etkisi var, İsrail'de de Ehud Barakların etkisi var. Bir taraftan Suudi sermayesinin desteği var. İran zannedersem daha çok Saadet Partisi ve Hizbullah üzerinden müdahil oluyor. Geçmiş tarihten beri İslami harekette bu iki etki var: *Birincisi* Suudi etkisi *ikincisi* İran etkisi. Türkiye'de de bu iki eğilim etkili oluyor. Biliniyor; bir süre önce Güney Kürdistan'da Demokratik Çözüm Partisi seçimlere sokulmadığı halde Kürdistan İslam Partisi seçimlere girdi ve birkaç milletvekilliği de aldı. AKP'nin de bunlarla irtibatlı olduğunu düşünüyorum. Benzer bir süreci Türkiye'de de cemaatler üzerinden denemek istiyorlar. Bazı Kürtleri de yanlarına almışlar, AKP içinde buna destek veren Kürtler var. PKK içinde de bunu denediler. İşte Osman-Botanlar, o zaman çıkıp söylemediler mi işte "biz muhafazakâr demokrat Kürdüz" diye. İşte aynı oyunun parçası. AKP de o zaman bunlara bizim tasfiyemiz yönünde yol verdi. Büyük paralar döndü. Bunlara, "ne ihtiyacınız varsa karşılarız, siz devam edin, biz size Silopi kapısını ardına kadar açarız" dediler. Bu tasfiye sürecine Talabani'yi de katmak istediler. Halen bu arayışları devam ediyor, ama Güney'deki halkımızın buna destek vereceğini zannetmiyorum.

Sekiz yıllık AKP pratiğinden anladığım sonuç şu: AKP tüm bu bileşenlerle birlikte politik Kürt hareketini tasfiye etmek istiyor, bu husus kesindir. AKP siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik tüm boyutlarıyla bu tasfiye politikasını hayata geçirmeye çalışıyor. Örneğin son bir yıl içinde 1500 BDP'li tutuklandı. Bu tutuklananlar arasında kadınlar, çocuklar var. Bu kadar kadın, çocuk, siyasetçi ve BDP kadroları cezaevindeyken nasıl siyaset yapılacak? 400'den fazla çocuk, yüzden fazla kadın cezaevindedir. Yüzde onluk barajın tek amacı BDP'yi parlementoya koymamaktır. Siyasi partilere hazine yardımını bile sırf BDP'ye yaramasın diye değiştirmiyorlar. Yine bölgede yapılan ve yapılacak barajlar var. Şırnak'ta 12 baraj yapıyorlar. Ilısu barajı var. Bunların amacı ekonomik değildir. Ilısu barajı 190 köyü su altında bırakacak. Doğa soykırımıdır bu. Bunları niye yapıyorlar? Hem askeri yönü var, gerillaya dönük yönü var hem de kültürel yönü var; tarihi dokuyu ortadan kaldırmayı amaçlıyorlar. Bu baraj yapımlarının sosyal yönü de vardır; vadileri insansızlaştırmak, yaşam alanından koparmak istiyorlar, peki soruyorum; halk dağda mı yaşayacak?

Bu koşullarda AKP'ye destek verilemez. AKP samimi değil, dokuz günde birçok anayasa maddesini değiştirebilen bir parti bu yasal düzenlemeleri kolaylıkla yapabilir, isteseler yapabilirler. Tüm bunlar görülmeden AKP'yi desteklemek kuyrukçuluktur, kendini inkâr etmektir. Kendini inkâr etmek de ahlaksızlıktır. Bu koşullarda BDP evet derse siyaseten kendisini bitirir, kendisine olan saygısını azaltır. AKP'yi desteklemek siyaseten çok zarar verir, bunu halka da anlatamazlar, dönüşü zor bir yoldur. Anayasa değişikliklerin daha ikinci turu var, referandum var. Demokratik bir anayasa, demokratik siyaset anlayışımız temelinde MHP ve CHP ile bile görüşülebilir.

1999'da ben buradan yeni bir süreç başlatmak istedim. Yalman-Kıvrıkoğlu çizgisi biraz farklı bir çizgiydi. Yalman "aslında biz Apo'yu yanlış anladık" diyordu. O dönemde Ecevit vardı. Ecevit dürüsttü, ama tasfiye edildi. Ben AKP'ye de çeşitli defalar şans tanıdım ama olmadı, hiç bir şey çıkmadı. Sonuçta bugüne geldik. İşte yol haritasını vermiyorlar, beni bu çukura koydular, DTP'yi kapattılar, işte yasaklar getirdiler, operasyonlar yaptılar, yapıyorlar, binlerce arkadaşımız cezaevinde. Şimdi soruyorum; bütün bunlar o AKP'nin tasfiye ettiği söylenen Ergenekon'un hâkim olduğu dönemde bile bu düzeyde yaşandı mı? Hayır yaşanmadı. İkisinin de tasfiye amacı var ama AKP daha tehlikeli geliyor. İşte AKP bugünlerde Dalan'ı Başbakan yapmak isteyen blokla çatıştı. İki blok çatışıyor derken bunu kastediyorum. Dalan şimdi Avrupalar'da geziyor. Onlar da ABD'ye dayalı ama ABD'nin desteğini şu an AKP almış durumda. İkisinin de ipleri ABD'nin elinde, ABD ile işbirliği konusunda yarışıyorlar. İki blok, iki hegemonik güç çatışıyor ama Kürtlerin tasfiyesi konusunda uzlaşıyorlar. ABD şu an AKP'yi destekliyor ama bu her zaman böyle olacak anlamına gelmiyor. AKP'nin ne olacağı belli değil derken bunu kastediyorum. Tabi Ecevit farklıydı o biraz daha ABD'den farklı bir politika uygulamak istedi ancak onu da tasfiye ettiler.

Herkes kendi kararlarını kendisi vermelidir

Bu vesileyle her kesime sesleniyorum; sorunun çözümünde herşey bana yükleniyor. Herşey benim sırtıma yükleniyor. Ben gereken herşeyi söyledim, koşullarım ortadadır, daha benden ne beklenebilir ki! Herkes kendi kararlarını kendileri verebilmeli ve yürütebilmelidir. Benim burada yaşam garantim yok. Bu gerçeklik bilinerek hareket edilmelidir. Önümüzdeki haftalar kritik. Daha önce üçüncü dönemin kapandığını söylemiştim, Devleti bu konuda ciddiyete davet ediyorum. Burada Sayın Başbakan'a da sesleniyorum. Gücü mü yetmiyor, güç mü getiremiyor, iradesi mi yok bilemiyorum. Eğer demokratik siyasetin önü açılmazsa bundan herkes zarar görür. Bunu söylüyorum, sonra Apo söylemedi demesinler. İşte çözüm gelişmezse orta şiddette savaştan bahsediliyor. Orta-şiddette savaş gelişirse binlerce kişi gözaltına alınabilir hatta tutuklanabilir. Halkımız da şimdiden tedbirlerini almalıdır. Ben buradan en yakın tehlikelere işaret ediyorum. Ben buradan kimseye talimat vermiyorum, veremem de, bunu ahlaki de bulmuyorum.

Demokratik çözüm ve barış için çok çaba harcadım. Ama şimdi farklı bir noktadayız. Çok çabaladım hala da çabalıyorum. Ben burada ancak çözüm ve diyalog için demokratik siyaset çerçevesinde kendi görüşlerimi söyleyebilirim. Daha fazlası bu koşullarda doğru olmaz. Herkes kendi kararlarını kendisi vermelidir.

Siirt'te devlet eliyle gerçekleştirilen çocuk fuhuşu ile Kürtlük ve Kürt kültürü aşağılanmak isteniyor

Siirt'te yaşananlar tam bir vahşettir. Bölgede yatılı okullarda on bin dolayında Kürt çocukları var. Yatılı bölge okullarında çocukların anadili yasaklanıyor. Onları anne babalarından kopararak, anadilinden kopararak tam bir asimilasyona tabi tutuyorlar. Bu, bir soykırımdır. Soykırım, bir topluluğun diğer bir topluluğu fiziksel, kültürel-dilsel ve sosyolojik olarak yok etmesidir. Yatılı bölge okullarında çocukların anadilleri unutturulup başka bir dil öğretiliyor. Bu, apaçık kültürel bir soykırımdır. BM sözleşmelerinde de tanımı bu şekilde yapılmıştır. Bana göre bu olayların devlet tarafından yapıldığı bellidir. AKP de bunların üzerini kapatmak istiyor. Ama benim asıl öfkelendiğim, Kürtlerin bu vahşete neden daha fazla ses çıkarmadığıdır. Bu konuda kıyametin kopartılması gerekmektedir. Bu Kürt çocukları şahsında tecavüze uğrayan bütün Kürtlerin kardeşleri, eşleri, anneleridir. Toplumsal onur ve toplumsal sorumluluk anlamında bunu söylüyorum.

Siirt'te bir mahalle muhtarı Vali'ye dilekçe vererek bazı okullarda fuhuş yapıldığından şikayet ettiğinde Vali; "çocuklar taş atacaklarına fuhuş yapsınlar" cevabını vermiş. İşte Vali'nin bu sözü manşete çıkacak bir sözdür. Bunun devlet politikası olduğu gayet açıktır. Devletin yıllardır bölgede uyguladığı özel savaş taktiklerinden biridir. Bu olaylarla birlikte Kürtlük ve Kürt kültürü aşağılanmak isteniyor. Halkımız namus konusunda hassastır. Bu hassasiyetleriyle oynanmak isteniyor. Kürtlerin direncini kırmak, Kürt kültürünü aşağılamak için medya üzerinden bunu iyi yapıyorlar, bu sistematik bir şeydir. Zaten olayda da izlediğim kadarıyla müdür yardımcısı, bazı asker ve polisler de yer alıyor. Hükümet örtbas etmeye çalışıyor, ama bütün bunlar teşhir edilmelidir, açığa çıkartılmalıdır.

Diyarbakır'da yapılan Kürt Ulusal Kadın Konferansı'na katılımları olumlu buluyorum. Gelecek konferansın Güney'de yapılması önerisini de olumlu buluyorum. Daha önce önerdiğim Kürt Demokratik Ulus Kongresi de benzer bir şekilde Güney'de toplanabilir, Erbil veya başka bir yerde olabilir. Daha önce belirttiğim beş teorik dört pratik önerme çerçevesinde bir kongre olabilir. Bu bağlamda, HAK-PAR ve KADEP ile görüşmeler yapılabilir. Zaten DTK bünyesi farklı partilerin, kesimlerin, grupların bir araya gelmesine müsaittir. HAK-PAR ve KADEP DTK bünyesinde yer alabilir.

Kürt kadınlarının gelmiş olduğu düzey iyidir

Demokratik Özgürlükçü Kadın Hareketi çok önemlidir. Kadın özgürlüğü kapsamında kadın demokrasisinin geliştirilmesi önemli. Kürt kadınlarının gelmiş olduğu düzey iyidir. Güney'deki kadınların da kadın bilincinin geliştirilmesi önemli. Bu konuda Türkiye Kürdistanı'ndaki kadınların durumu daha iyidir, Türkiye Kürdistanı'ndaki kadınlar diğer parçalardaki kadınlara yardımcı olabilmeliler, bu konuda onlara öncülük edebilmeliler.

Tatvan'da önümüzdeki günlerde bir Kadın Festivali yapılacak herhalde. Tatvan ve o çevre açısından kadın özgürlüğü ve mücadelesi önemlidir, çünkü kadın mücadelesi dönüştürücüdür. Tatvan ve Batman'ın ve o bölgelerin bizim mücadelemizde çok önemli yeri vardır. Tabi Tatvan çok önemli bir yerdir. Adıyaman Cezaevinden ağır hasta Ahlatlı bir kadın arkadaş bir yazısında çıktığında en büyük hayalinin Tatvan'da Kadın Akademisi'ni kurmak olduğunu belirtiyor. Tabi bunlar önemlidir. Tatvan için şunu söyleyebilirim. İleride daha güzel ve önemli şeyler olabilir orada. Tatvan, Van çevresi, Van Gölü'nün çevresi tarihi-kültürel açıdan çok önemlidir. Kültürel açıdan zengin yerlerdir, destansı yerlerdir. Bir ucu Zağroslora, bir ucu Kafkaslara, diğer ucu da Anadolu'ya uzanıyor. Sanat ve estetik açıdan Tatvan festivallere uygun bir yerdir. Yanlış hatırlamıyorsam Zilan için de öyle bir değerlendirme var. Orada kadın kültürleşmesi, kadın topluluğu olduğu söyleniyor. Van-Tatvan tarafları bu damarın, bu kültürün oluştuğu yerlerdir. O yüzden orada kadın çalışmaları ve bu çalışmaların kökleşmesi anlamlıdır. Orada kadın kültürleşmesi önemlidir. Tatvan bu anlamda demokratik öz yönetimin, toplumsal inşanın iyi bir örneği olabilir, buna uygun bir yerdir. Burada Kadın Siyaset Akademisi kurulabilir. Bu vesile ile Ozan Mizgin ile Lübnanlı, adını hatırlayamadığım bir kızı anıyorum. Bunlar yanımda yetiştiler. Mizgin, Tatvan'da ele geçmemek için kendi eliyle yaşamına son verdi. Bir de Lübnan'lı bir kız vardı. O da Batman'da ele geçmemek için kendi eliyle yaşamına son vermişti. Şehit Mizgin ve Lübnan'lı kız da çok yiğitti, ikisi de elimizde büyüdü. Halkımızın çok değerli şehitleridir.

1 Mayıs kutlamaları vesilesiyle şunları belirtebilirim: Benim sosyalizm konusundaki düşüncelerim biliniyor, bu konudaki düşüncelerimi sürekli geliştiriyorum. Özellikle Özgürlük Sosyolojisi kitabımda beş bin yıllık iktidar ve devlet çözümlerimde Gramsci'nin bu konudaki görüşlerini de değerlendirdiğim geniş çözümlemelerim var. Beş bin yıllık kapitalist geleneğini şu an Avrupa temsil ediyor, bunlara ilişkin değerlendirmeler de var. Türkiye'deki tekelci kapitalist sisteme gerçekten karşı olan tutarlı demokratik sosyalist çevrelerle dayanışma içerisindeyim. Bu yönümü hep koruyacağım. Bu vesileyle herkesin 1 Mayıs'ını kutluyorum, selamlarımı iletiyorum.

Bu anayasa paketi konusunda AKP'nin ne yapmak istediğini çözdüm. AKP'nin kodunu, şifrelerini çözdüm. AKP'nin bu anayasa paketi konusundaki yaklaşımlarının hepsi bir oyundur. Anayasa Mahkemesi'ne ilişkin düzenleme 337 oyla geçti. Ancak 8. Madde 327 oyda kaldı ve düştü. Aslında AKP istese bu maddeyi de geçirebilirdi, buna gücü yeterdi ancak maddeyi geçirmeyerek bunun üzerinden beni ve BDP'yi sorumlu tutmaya, suçlamaya çalışıyorlar. Yoksa maddenin geçip geçmemesi kendilerinin çok umurlarında değildir. Bu maddenin geçmemesini bahane ederek BDP ve beni hedef gösteriyorlar. AKP kendisini demokratik hamleler yapıyor şeklinde gösterip bizi de bunun engelleyicisi olarak sunmaya çalışıyor. AKP bu konularda oyun oynuyor. Yoksa derdi demokratikleşme değildir. Bazı sağ liberal kesimler de bu oyuna alet oluyor.

Tecavüz kültürüyle çatışmak kadın özgürlüğü için şarttır

AKP gerçekten demokratik gelişmelerden yanaysa Siirt'teki bu tecavüz olayının üzerine niye gitmiyor? Siirt'teki Pervari'deki yine yatılı bölge okulundaki yaşanan tecavüz olaylarının hepsi bilinçli, örgütlü ve planlı bir şekilde yapılıyor. Bu olayların içinde onlarca, yüzlerce insan var. Bu olaylar derin ve planlıdır, bu kadar insanın içinde olması tesadüf olmadığının göstergesidir. Ben bu konularda daha önceleri uyarılar yapmıştım. Bu olaylarla büyük bir soykırımın provası yapılıyor. Siirt'te Pervari'de yaşananlar bir soykırımın işaretidir. O kadar insan bu işin içine bulaşacak ve bunların hiçbiri bunca zaman açığa çıkarılmayacak! İki yıl devam etmiş. İşte görüldü kendi adamları var bu işin başında, oradaki müdür yardımcısı var olayın içinde. En başta bunlar var. Bu olayların Siirt'te yaşanması da manidardır. Kürtlerin yerel seçimlerde burayı almasına karşı bir nevi Kürtler'den intikam alınmak istenmiştir. Bu bir öç alma olayıdır. Siirt'teki, Pervari'deki tecavüz bütün Kürtlere yöneliktir. Bu tecavüz olayıyla Siirt'in, Pervari'nin namusu kirletilmiştir, Siirt lekelenmiştir, Pervari lekelenmiştir. O yüzden daha önce de dedim, kıyamet koparılmalıdır. Ufacık kız çocuklarını korkutarak, onların acziyetini kullanarak istismar ediyorlar ve istediklerini yapıyorlar. Bu bir vahşettir, dehşettir. Buna nasıl seyirci kalınır, anlamıyorum. Bu tecavüz kültürünü düşünüyorum da bazen kadınlara çok kızıyorum, bu tecavüz kültürünü aşmadan, bununla mücadele etmeden ne aşk olur ne de aş olur. Ne sevgi olur ne de aşk olur. Bu tecavüz kültürüyle çatışmak kadın özgürlüğü için şarttır. Ben kadınları anlamıyorum. Ne yapıyorsunuz? Ne yapıp edip buna bir çözüm getirmeleri gerekiyor. Radyodan, TRT-1'den dinledim. Olayla ilgili olarak aydınların, yazarların konuşmaları istendiğinde yutkunuyorlar, çok etkilendiklerini ve konuşamayacaklarını söylüyorlar. Oradaki insanlar da hakeza öyle, olayla ilgili konuşamıyorlar, konuşmakta zorlanıyorlar.

İşte alın size Siirt ve Pervari'de yaşananlar. AKP gerçekten demokratsa, samimiyse bu sorunların üzerine gitmelidir. Yatılı Bölge Okullarında da buna benzer şeyler yaşanıyor. Orada küçük çocuklar ailelerinin yoksulluğu, açlığı da kullanılarak yerinden yurdundan ediliyorlar. Bu durumlarından, bu aciziyetlerinden cesaret alarak bu çocuklara istedikleri gibi davranıyorlar, istismar ediyorlar. YİBO'ların (Yatılı İlköğretim Bölge Okulları) durumu çok iyi çözümlenmelidir. Burada Kürt çocukları ailelerinden koparılıp, kendi kültürlerinden, dillerinden uzaklaştırılmakta, böylece başkalaştırılmaktadır. Türkçe bilmeyen Kürt çocukları buralarda kendi dillerini unutmaktadır. Bu mudur AKP'nin demokratlığı? Bizdeki Kürt aydınları YİBO'lar hakkında yazmalı ve bu konu üzerinde durmalılar. Bu çocuklara uygulanan soykırımdır. Bu bir kültürel soykırımdır. Bu bir dil soykırımıdır. Birleşmiş Milletler'in 67. maddesinde de belirtiliyor. Orada soykırımın tarifi yapılıyor: "İnsanları kendi dilinden ve kültüründen kopartıp, uzaklaştırıp başka bir kültüre ve dile yöneltmek ve bu kültür içinde yaşamaya zorlamak bir soykırımdır" diyor. Bu maddede soykırımın tanımı böyle yapılıyor. YİBO'larda da uygulanan budur. Buralarda binlerce Kürt çocukları küçük yaşlardan itibaren ailelerinden koparılıp kendilerine yabancı bir dil ve kültürün içine atılarak soykırıma tabi tutulmaktadırlar. Tabi burada biliyorsunuz toplumda devasa işsizlik sorunu vardır, Kürtlerin işsizliği ve açlığı da kullanılmaktadır. Buna mecbur bırakılmaktadırlar. Bunlar da yetmiyormuş gibi her tür iğrenç uygulamaları da bu çocuklara yapmaktadırlar. Üç yaşındaki çocuğa tecavüz ediliyor; bu onursuzlaştırmadır, kişiliksizleştirmedir. Yani bu durum tecavüz ede ede her istediğini yaptırmadır. Çaresiz bırakmadır. Kürtlere yapılmak istenen de budur. Bu yüzden diyorum bu bir Kürt soykırımıdır. En önemli şey kültür ve dildir, bir halkın onurudur dil ve kültür. Kültürü ve dili alırsanız onursuz bir insan topluluğu kalacaktır. Hatta bu konuda hiç unutmam. O zamanlar çok küçüktüm. Anneme ağır yöneliyordum. Sen kendi çocuğunla kendi dilini konuşmuyorsun, kendi kültürünü öğretmiyorsun diye çıkışıyordum. Hiç unutmam; çardağın altındaydım. Anneme tavuk ve civcivlerini göstererek, *"görüyorsun"* demiştim *"tavuk bile yavrularıyla kendi diliyle iletişime giriyor onları kendi diliyle çağırıyor. Sen beni niye bir tavuk kadar bile koruyamıyorsun!"* demiştim. O dönemler okula giderken Türkçe bilmiyordum, bu konuda oldukça zorlanıyordum. Görüyorsunuz o yaşlarda bile bir çelişkimiz vardı. Ve ilk isyanımız, başkaldırımız böyle oluyordu. Tabi sonra bu isyanı geliştirip, derinleştirip günümüze kadar getirdik. Bu soykırımın birçok boyutu var. Kültürel soykırım, dil soykırımı, siyasi soykırım, ekonomik soykırım, doğa soykırımı hepsi buna dahildir.

Siyasi soykırımla amaçlanan Kürtleri iradesizleştirip teslim almadır

Sanırım BM Sözleşmelerinde bu soykırım tarifi düzenleniyor. BDP de bu kapsamda konuyu Birleşmiş Milletler'e götürmelidir. Bu konuda çalışma yürütmeliler. BM de halkımızın haklarını savunmalıdırlar. Her türlü soykırım yapılıyor; sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, doğa soykırımı yapılıyor. Hiç bir tepki yok. Çocuklar ailelerinden kopartılıyor bir tepki yok, tecavüz olayları yaşanıyor, kimsenin elinden bir şey gelmiyor, bir tepki yok. Yanıbaşınızda kültürünüz, mirasınız, doğanız katlediliyor, barajlar yapılıyor, insanlar hiçbir tepki vermiyor, bunlara engel olamıyor, sadece seyirci kalıyor. Bunlar çok acı şeyler. Daha önce de söylemiştim, Dersim'de de buna benzer şeyler var. İşte AKP iktidarı altında bunlar yaşanıyor. Yine daha önce siyasi soykırım olarak nitelediğim 1500 Kürt siyasetçinin, DTP-BDP'linin tutuklanması var. Tam bir yıldır bu insanlar mahkemeye çıkarılmadan öylece cezaevinde tutuluyorlar, iddianameleri bile hazırlanmamış. Bu bir siyasi soykırımdır. Ermeni soykırımı, "büyük felaket" deniliyor ya; sadece 220 tane Ermeni aydınının 24 Nisan'da tutuklanıp sürülmesiyle başlıyor bu büyük felaket. Ama Kürtler'de bu sayı 1500'dür. Bu operasyonlar kapsamında tutuklanan BDP yöneticisi Osman Yiğit cezaevinde yaşamını yitirmiş, ailesine, halkımıza başsağlığı diliyorum. Kürtlerin soykırımı 1500 Kürt siyasetçisi-aydınının cezaevine gönderilmesiyle başlamış bulunuyor. Bu siyasi soykırımla amaçlanan Kürtleri iradesizleştirip teslim almadır. Bu uygulama Hitler faşizmini aratmayan bir uygulamadır. Biliyorsunuz Hitler, Yahudi soykırımında Yahudileri gaz odalarına gönderiyordu, toplama kamplarında tutuyordu. Kürtlere uygulanan soykırım ise Hitler'in odalarını aratmayacak cinstendir. Erdoğan Hitler-İnönü değerlendirmesi yaptı. İnönü'yü daha önceleri benim ne kadar eleştirdiğim biliniyor, O'nun hakkında ne kadar değerlendirme yaptığım biliniyor, ona girmeyeceğim. Ancak Erdoğan Hitler'in ruhunu çok uzaklarda aramasın, kendi partisine, partisinin politikasına baksın yeter. Bir taraftan tecavüzlerle bir taraftan YİBO'larla, bir taraftan da Kürt siyasetçilerin tutuklanmasıyla Kürtlerin soykırımına girişeceksin öte yandan da Kürtlerden destek isteyeceksin! AKP bu konuda samimi olmalıdır. Bu anayasa paketini bütün bu gelişmelerden bağımsız ele alıp "demokrasi hamlesi" olarak görmek, bu konuda beni ve BDP'yi hedef göstermek insafsızlıktır, vicdansızlıktır! AKP bu anayasa paketiyle gelişmeleri kendi lehine çevirmeye çalışıyor. Gerçekleştirmek istediği kendi siyasi iktidarını, egemenliğini güçlendirerek devam ettirmektir. Bana niye bu kadar yöneliyorlar? Ben AKP'nin oyununu bozduğum için bu kadar üzerime geliyorlar. Bütün nedeni budur. Kimse bu konuda bizi suçlayamaz, kimsenin buna hakkı yoktur. Bunları görmeden nasıl bu sonuca varıyorlar? Bu soykırımı görmeyeceksiniz, bunları işlemeyeceksiniz, üç yaşındaki kız çocuğuna tecavüz edilecek, bunlar tartışılmayacak ama ben ve BDP sorumlu tutulacağız! Bu çevreler bizi MHP ve CHP'nin konumuna düşmekle suçluyorlar. Biz ne MHP ve CHP'nin durumuna düşeceğiz ne de AKP'nin yedeğine düşeceğiz. BDP demokratik anayasa çalışmasını geliştirebilir. Bu demokratik anayasa çalışmasını bütün topluma, sivil toplum örgütlerine, aydınlara, her kesime yayabilir. Demokratik anayasa konusunda bir tartışma platformu yaratılabilir. Herkese demokratik anayasanın zorunluluğu anlatılabilir. Bu konuda yoğun bir çalışma yürütülebilir.

Kürtler konusunda CHP ve MHP AKP'nin gizli müttefikleridir

Daha önce de belirtmiştim, Türkiye'de iki Türkçü kesim var. Bir tarafta laik-ulusalcı-Türkçü bir çizgi var. Bu, başkenti Ankara'da olan ve ağırlıklı olarak MHP ve CHP'nin temsil ettiği Türkçülük çizgisidir. Öte yandan da AKP'nin temsil ettiği Konya-Kayseri merkezli İktidar İslamcı-Türkçü anlayış var. Biz bu iki Türkçü anlayış arasında tercih yapmayacağız. Hatta iktidar İslamcı-Türkçü anlayış, ulusalcı-Türkçü anlayıştan daha tehlikelidir. İkisi de birbirinden tehlikelidir. İki Türkçü anlayış da faşizmdir, ikisi de kurumsal faşizmdir, demokratik olanı, çoğulculuğu yok eder. Kürtler konusunda CHP ve MHP, AKP'nin gizli müttefikleridir. Sayın Erdoğan'a söylüyorum. Senin gizli müttefiklerin Baykal ve Bahçelidir. AKP özünde demokrasiyi getirmiyor, iktidarını sağlamlaştırmaya çalışıyor, demokratik talepleri oyalıyor. AKP'nin amaçladığı bizi, Ergenekon'un ve askerin bir kısmıyla çatıştırıp güçten düşürerek aradan sıyrılmaktır. Bu politikaların arkasında ABD var, İngiltere var. Benim buraya getirilmemde de bu güçlerin rolü var. Küçük parçaları bir araya getirdiğimde iyice anlaşılıyor. Benim buraya getirilmem de belli pazarlıkların belli tavizlerin karşılığında oldu. Bu komplonun arkasında ABD

ve İngiltere başta olmak üzere belli tavizler karşılığında Yunanistan, İran, Irak, Suriye ve Ermenistan gibi ülkeler de vardı. Türkiye benim iade edilmem karşılığında birçok taviz vermiştir ve kendisini bu ülkelere bağlı kılmıştır. İşte benim yakalanmamla birlikte kendi bölgesinde birçok ülkeyle İran'la Suriye'yle, Irak'la ikili anlaşmalar yaptılar. Bölgedeki ilişkileri düzenlemeye çalıştılar. Yunanistan'a Ege Adaları konusunda taviz verdiler. Yunanistan'la 14 Mayıs'ta müzakereye oturacaklar, bakalım ne çıkacak? Sonrasında işte biliniyor Suriye ile, İran ile ikili anlaşmalar yaptılar, kendi Kürt politikalarını ortaklaştırdılar. İşte şu anda İran-Suriye-Türkiye anti Kürt irttifakı geliştiriyor, bu çok tehlikelidir. Irak'ta da benim tutuklanmamdan sonra Saddam rejimini çözdüler ve orada yeni bir düzenlemeye gittiler. Güney liderliklerini öne çıkardılar. Ermenistan'la da ilişkileri düzenlemeye çalışıyorlar, işte protokoller. Bütün bu gelişmelerin benim yakalanmamla ve Kürt hareketiyle yakından ilgisi vardır. Bütün bu gelişmeler benim komployla Suriye'den çıkarılmamla başladı, bu komployla yakından alakalıdır. Aslında bütün bu çabalarla amaçlanan BDP'nin teslimiyeti ve PKK'nin tasfiyesiydi. BDP teslim alınmaya çalışılarak PKK de kuşatılarak tasfiye edilmeye çalışılacak, ben de burada ölüme terkedileceğim. Ancak gerek benim buradaki çabam, gerek PKK'nin çabası, gerekse halkımızın direnişiyle bu oyunlar boşa çıkarıldı. BDP'nin teslim alınmasını, bir dönem Ahmet Türk üzerinden yapmaya çalıştılar. Biliyorum Ahmet Türk, iyiniyetli biridir, ancak onun üzerinden bu teslimiyet politikasını uygulamaya çalıştılar. Ahmet Türk onlar bu oyuna gelmedi sonra da bazı saldırılar, Samsun'daki saldırılar oldu. Bu saldırılar tesadüfi değildir. Aslında Samsun saldırısı, bu oyunların boşa çıkmasından sonra Ahmet Türk'e duyulan öfkenin ifadesiydi, amaçlarına ulaşamamanın bir dışavurumudur, bunun böyle anlaşılması gerekir.

Sorunun çözümü için iki şartım var

Sorunun çözümü çok zor da değildir. Ben daha önce de değindim iki şartım vardı. *Birincisi* İnsan Hakları ve Demokrasi Şartı. *İkincisi* Güvenlik Şartı'ydı. Ben daha önceleri gerek yazılı gerekse sözlü bu konuları AKP iktidarı döneminde devletin sağduyulu, bilen kesimine gerekse AKP'ye, Başbakan'a ilettim. Bu konuda çok şey istemediğimiz de bilinmelidir. Bu iki şart da anayasal haklardır. *Birinci* şart İnsan Hakları ve Demokrasi Şartı'dır. Bu da demokratik anayasa demektir. Demokratik bir anayasanın inşası demokratik haklar demektir. Kürtlerin demokratik haklarının anayasal güvenceye alınmasıdır. *İkinci* şart ise Güvenlik Şartı'dır. Güvenlik Şartı da anayasada düzenlenmiş bir anayasal haktır. Bütün toplulukların güvencesi olmalıdır. Türkiye halkının da güvencesi olmalıdır, Kürtlerin de güvencesi olmalıdır. Bu iki şart gerçekleştiğinde ben de üzerime düşeni yaparım dedim. Daha önce de çağrı yaptım, *"bu şartlar yerine getirilirse ben silahlı güçleri bir yere toplarım"* dedim. *"Sizin de uygun gördüğünüz onların da uygun gördüğü bir yerde güçleri toplarım. Ve bunu başaracak gücüm de var, buna inanıyorum"* dedim. Öyle içeride dışarıda onların yanında olup olmamam farketmez. Ben buna şimdi de hazırım. İşte örgütün silahlı güçleri Kandil'de, Cudi'de, Cilo'da toplanabilir. Bu şartlar gerçekleşirse bunu yapabilecek gücüm var. İlla ki öyle yanlarında olmak zorunda da değilim.

Tabi ta Özal'dan beri bizim çözüm ve diyalog konusunda çabamız ve arayışlarımız oldu, oluyor, devam ediyor. Ancak her görüşmemizde, ilişkiye her geçtiğimizde dönemin hükümetleri tasfiye edildiler. Özal döneminde de güçlerin bir yerde toplanması görüşülmüştü. Özal sorunun çözümü konusunda samimiydi. Biz de buna yanıt vermekte geç kaldık ancak Özal da tasfiye edildi. Sonra Erbakan döneminde de bu güçlerin bir yerde toplanması gündeme geldi. Erbakan'ın da bu konuda iyiniyetli girişimleri vardı. Erbakan'ın bu girişimlerine yanıtımız olumlu oldu. Erbakan bu iradeyi gösterdi ancak onu da tasfiye ettiler. O dönemdeki bu girişimimiz de böylece heba oldu. Sonra Ecevit dönemi geldi, onun döneminde de görüşmelerimiz oldu, buraya geldiler görüştük. Güçlerimizi geri çekme konusunda adım da attık. Ancak bu çabamız da karşılık bulmadı ve Ecevit tasfiye edildi. Özal'dan beri diyalog ve çözüm konusunda yazılı ve sözlü girişimlerimiz oldu, oluyor. Ancak bundan sonra ne ben oyalayacağım ne de beni oyalamalarına izin vereceğim. Sekiz yıldır AKP'ye sabrettim. Başbakana sesleniyorum: Kalk de ki "ben Kürtlerle barışmak istiyorum", bu iradeyi göster, biz de güçlerimizi çözüme imkân sunmak için uygun bir mevzilenmeye tabi tutalım. Son olarak Mayıs sonu ve Haziran başına kadar bekleyeceğim eğer çözüm konusunda bir irade gelişmezse ben artık aradan çekileceğim. Bundan sonra ben sorumluluk kabul etmeyeceğim. KCK'ye de diyeceğim ki *"sağlık koşullarım artık elvermiyor"*. Sonra Hükümet, devlet ne yapar, KCK ne yapar, savaşırlar mı, barışırlar mı, kendi aralarındaki sorunları nasıl ele alırlar, kendileri karar verirler bunlara. Ben bundan sonra aradan çekileceğim. Haziran başında herşey netleşir. Bundan sonraki gelişmelerden de kimse beni sorumlu tutamaz, bunu açık ve net söylüyorum. Bu benim son çağrımdır.

PKK'ye KCK'ye de şunu söylüyorum. Karayılan, Duran ve son olarak da Cemil Bayık'ın söyledikleri ortada. Kendileri görüşlerini, düşüncelerini dile getiriyorlar. Artık bu işin merkezinde kendileri vardır. Hepsinin görüşlerine, düşüncelerine saygım var. Kendi koşullarını kendileri daha iyi biliyorlar. Artık bu işi onlar yürütecekler ve kararlarını verecekler, devletle savaşırlar mı barışırlar mı kendileri karar verecekler. Yüzde seksen oranında sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel her alanda halkın içinde örgütlenip ihtiyaçlara cevap olabilecekler mi? Devrimci siyaset akademilerini oluşturabilecekler mi? İşte belirtiyorlar, kentlerde isyanlar, şehir ayaklanmaları, yaygın çatışmalar olacağını söylüyorlar, şiddeti orta düzeye tırmandıracağız diyorlar, bunu ben demiyorum, kendileri diyor. Bunların hepsine kendileri karar vereceklerdir.

Molla rejimi çok baskıcı gerici bir rejimdir

Basından öğrendiğime göre İran'da 4 PJAK'lı idam edilmiş ve 5 gerillla da zehirlenmiş. Tüm ölenlerin ailelerine başsağlığı diliyor, acılarını paylaşıyorum. İran'ın durumunu bilmek gerekiyor. Oradaki mollaları küçümsememek gerekir. Bunlar çok güçlü ve baskıcıdırlar. Bunlar çok acımasızdır. Molla rejimi çok baskıcı, gerici bir rejimdir, vicdansızdır, vahşidir. Bunların öyle bilindiği gibi acıma macımaları da yoktur. İran daha fazla sert de yönelebilir. Ben İran'ın bu şekilde yöneleceğini tahmin etmiştim. Daha öncesinden de söylemiştim, Bradost hattında halkın savunmasını yapabilecek bir hat oluşturulabilir. Aksi halde İran kadın, çoluk çocuk demez, hepsini tarar, katliam yapar, bu tarihsel olarak da böyledir; çok tehlikelidir bunun bilinmesi gerekir. Bu konuda çok dikkatli olmak gerekiyor. İran'da farklı, köklü kesimler, örgütler de var. Beluciler, Acemler, Azeriler, bunlarla ittifak yapılabilir. Bunlarla ilişkilenilebilir. Ancak İran rejiminin karakterini de bilmek gerekir. İran ve Türkiye arasında ittifak var. İdamlar, İstanbul'da gerçekleştirilen ittifak toplantısından sonra gerçekleşti. İran bu ittifaktan da güç alarak bu idamları gerçekleştirdi.

Suriye Devlet Başkanı Esad'ın bir açıklamasını da öğrendim basından. Esad, sorunların bölgesel müzakerelerle çözülmesini istiyor. Biz bu mesajı aldık. Bu bize yönelikti. Beşar Esad bu mesajıyla İran ve Türkiye'nin sertlik politikalarına bir şekilde ortak olmak istemediğini söylemeye çalışıyor. Bu açıklaması önemlidir. Türkiye ve İran'ın bu imha politikalarına ortak olmayabilir. Suriye'nin rolü önemlidir. Türkiye'nin Suriye'yle İsrail arasındaki arabuluculuk rolü gibi Suriye'nin de Türklerle Kürtler arasında arabuluculuk rolü ve misyonu olabilir. Ben 20 yıl Suriye'de kaldım. Suriye'yi tanırım. Hafız Esad ve Cemil Esad anısına da Beşar Esad önemli rol oynayabilir. Bunlar bizim yaklaşımımızı biliyorlar. Beşar Esad'ın sorunların bölgesel müzakerelerle çözülebileceği yaklaşımı, bizim yaklaşımımızla örtüşüyor. Böyle bir rol oynarlarsa, bu, Türkiye ile aralarını bozmaz, Türkiye ile ilişkilerini geriye götürmez, hatta ilişkileri daha da ileriye götürür. Demokratikleşmeye de yardımcı olur.

Aynı şekilde Güney'deki güçler de Türkiye, İran ve bizim aramızda, daha doğrusu sorunun çözümü konusunda arabuluculuk rolünü üstlenebilirler.

Kürtler ve Türkiye devrimci-demokratik hareketi arasındaki ilişkinin romanlaşması önemlidir. Bunu en iyi yapabileceklerden biri de Vedat Türkali'dir. Kürt Özgürlük Hareketi ile Türkiye devrimci-demokratik hareketi çok daha önce biraraya gelmiş olsalardı, Türkiye'nin şu andaki hali çok başka olurdu. Kürt Özgürlük Hareketi'nin geldiği konum ile Türkiye devrimci-demokratik hareketinin bulunduğu konum bellidir. Bunun en canlı örneği, abidesi Vedat Türkali'dir. Kürtlerle komünistler, sosyalistler, devrimciler, demokratlar arasındaki manevi bağı, ilişkiyi, birlikteliği, umudu ve bunun gerçekleşeceğini yazabilir. Bunun yüzde ellisi gerçekleşmiştir. Devrim konusunda umutlu olmak gerekir. Mutlaka gerçekleşecektir devrim. Şu an gerçekleşiyor zaten ve ardı arkası da dalga dalga gelecektir. Bu konuda umudumu koruyorum.

Birçok şeyde geç kalınıyor. İşte siyaset akademilerinde, bölge ülkelerinde temsilciliklerin açılmasında da geç davranılıyor. Oysa 81 ilde akademi kurulmalıydı. Komünal bir yaşamın örnek alınması önemlidir. Komünal demokratik yaşama inanan, bunun pratiğini iyi yapabilen birkaç kişi bunları pratikleştirebilir. Ben on bin yıllık komünal yaşamı önemsiyorum.

15 Ağustos'a gerillaları ben hazırladım. Bunu savunmalarımda da yazdım, kabul ettim. 15 Ağustos için gerillaları yurt içine gönderdim. Ancak gelişen gerilla anlayışı tam benim istediğim gibi gelişmedi. Benim gerilla anlayışım bu değildi. Bazen bir korucu için on tane çocuk öldürdüler. Ben başta böyle olayları gerçekleştirdiklerine inanmıyordum. Hatta ilk birkaç ay bunlara inanamıyordum. Ancak sonra anladım ki, gerillaların bir kısmı farklı ilişkiler gerçekleştirmişler, çete anlayışını geliştirmişler, devletin bazı unsurlarıyla ortak şeyler yapmışlar. İşte Çürükkayalar, dörtlü çete, Hogir, Şemdin onlar farklı bir anlayışı, çete anlayışını geliştirdiler. Benim istediğim gerilla anlayışı bu değildi. Bunlar bizi çok zorladılar. Bunlar bir de yaptıkları bazı şeyleri benim adıma yaptıklarını söylüyorlardı. Ben kesinlikle bunlara bu konuda talimat vermedim, bunların yaptıklarını tasvip de etmedim. Öcalan ismi kullanılarak kahramanlık yapılmamalıdır. Ben dört yıl önce elimi birçok şeyden çekmiştim, ancak barışçıl bir çözüm ihtimali için yine elimden geleni yaptım. Bundan sonra bunu yapmayacağım. Benim zihniyetimde ucuz şeylere yer yoktur.

Olumlu bir gelişme olmazsa artık hiçbir şeye karışmayacağım

Ben 31 Mayıs'a kadar bekleyeceğim. Önümüzde iki-üç hafta var. Bu zamana kadar olumlu bir gelişme olmazsa artık hiçbir şeye karışmayacağım. Kim, ne yapacaksa, kendi kararlarıdır. Orta yoğunluktaki bir savaştan söz ediliyor, bunun şöyle bir tehlikesi var: Böyle bir savaş gelişirse bu sadece öyle dağla da olmaz, şehirlerde de bunun etkisi çok büyük olur. Şehirlerdeki serhıldanlar kent isyanlarına dönüşebilir. Her şehirde büyük katliamlar da gelişebilir. Halkımız bunu bilmeli ve buna hazırlıklı olmalıdır. Savaştan beslenenler büyük bir şiddet uygulayabilir. Bu şiddette birçok genç, kadın, çoluk, çocuk ve halkımızdan birçok insan da ölebilir. Devlet çok daha sert ve acımasızca Kürtlere yönelebilir. Herkes tedbirini almalıdır. Benim için bir şey yapmasınlar, ne yapıyorlarsa kendileri için yapsınlar. Halkımızın üzerinde soykırım, bir tehlike ve tehdit olarak duruyor. Onun için ne yapıyorlarsa kendileri için yapsınlar. Benim buradaki durumum gerekçe yapılmamalı. Ne yapıyorlarsa kendi onurları, kendi kaderleri, kendi hakları için yapsınlar.

Eğer bu şiddette bir çatışma gelişirse, gerisini AKP, MHP, CHP ve PKK düşünsün. Burada sorumluluk onlara aittir. Durumun ciddiyetini herkes bilmelidir. Herkes elini taşın altına koymalıdır. AKP, MHP, CHP teşhir edilmelidir. Aslında devlet içinde çözüm isteyenler var, siyasiler istemiyor, AKP istemiyor. Marks'ın ünlü bir sözü var; *"Sermaye bir günlük kârı için babasını bile asar"*. AKP de tüccarlarının bir yıllık kârı için tüm orduyu savaşa sürüklüyor. Bunlar kendi sermayeleri için her şeyi yapar. Onlarca, yüzlerce askerin, polisin ölmesi bunların umurunda değildir. Bunlar için asıl olan kârdır. Sınıra tonlarca yığınak yapmışlar. Bir milyon askeri kendi kârı için sınıra yığmışlar. Ben daha önce Konya-Kayseri merkezli sermayeden bahsetmiştim. AKP de bu sermaye için sorunları çözmüyor. Demokratik açılımı bu tüccarlarının bir yıllık kârına kurban ettiler.

Devlet dediğimiz de iki kesimdir. *Birinci* kesimi Kürt sorunun çözümünden yana olan bir kesim. *Diğeri* de çözümü istemeyen mevcut durumdan memnun olan bir devlettir. Bunlar da kendi içlerinde çatışma içindedir. Baykal, Kürt sorununun çözümü önünde engel olduğu için, yaşanan olay, devlet içinde çözüm isteyen kesimin Baykal'a müdahalesidir. Baykal öyle tek başına bir kişi değildir, güçlüdürler. Devlet Baykal'ı durduramadığı, engelleyemediği için böyle bir şeye başvurdu. Ama Baykal, hodri meydan diyor, savaşa devam edeceğini, durmayacağını söylüyor. Bunda başarılı olup olmayacağını da bilmiyorum. Baykal'ın yaptığı da bir tecavüz kültürüne dayanıyor.

Bugün artık çok net anlaşılıyor ki AKP de en az CHP ve MHP kadar Kürt sorunu önünde engeldir. AKP

Kürt sorununu çözmek istemiyor. CHP, Deniz Baykal'ın tasfiye edilmesiyle şimdilik kenarda duruyor. Bir müddet sorumluluk AKP ve MHP'de olacak. 8 yıldır Erdoğan, Baykal ve Bahçeli Kürt sorunu konusunda bir ittifak içerisindedirler. Birbirlerinden farkı yoktur. Anayasa değişiklikleri de bir oyundan ibarettir. Şu anki anayasa değişikliği paketinde Kürtler yok, Kürtlerin hakkı yok, demokratikleşme yok, insan hakları yoktur. 8 maddeyi de AKP çekmiştir, orada bir oyun var; hem 8. maddeyi çekti hem de bunu bizim boynumuza bırakmaya çalıştı. Dolayısıyla referandum Kürtleri, demokratları ilgilendiren bir husus değildir. Ancak yüzde yüz baraj var, yüzlerce çocuğun tutuklanması var, tecavüzler var, Kürt Özgürlük Mücadelesinin 1500 siyasi tutuklusu var. Bu anayasa, mevcut 12 Eylül anayasasından daha ileri değildir.

Türkiye'de siyasette bir kilitlenme yaşanıyor

Kürtlerin üzerinde fiziki soykırım, kültürel soykırım ve her türlü soykırım devam ediyor. Kürtlerde şu an 1500 siyasi tutuklu var. Kürt Özgürlük Hareketinin en aktif çalışanı tutuklu durumundadır. Kürtler duruşunu netleştirmelidir; eğer netleştiremezlerse yarın Kürtlerin başına Ermenilerin başına geleni getirirler; 1913'lerde 250 Ermeni aydınını İstanbul'dan sürüyorlar, buna karşılık bugün Kürtlerin biri parti genel başkanı olan iki milletvekilini tasfiye ettiler. Sekiz belediye başkanı, 1500 den fazla kadrosu, iki-üç bine yakın kadın, çocuk, halktan insan cezaevinde. Milletvekillerini safdışı ediyorlar, diğerlerini içeri alıyor. Bu açılım falan değil, bu AKP'nin Kürt Özgürlük Mücadelesi'ne karşı imha politikasıdır. Türkiye'de siyasette bir kilitlenme yaşanıyor, bu durum 31 Mayıs'a kadar devam ederse ben artık karışmayacağım. Güneydeki halkımızın, KDP ve YNK'nin de bu durumu görmesi gerekiyor. Eğer bizi tasfiye ederlerse sıra size gelir, Kuzeyi tasfiye edip daha sonra sizi tasfiye edecekler, bu tüm Kürtler için geçerli. Burayı halledip oraya gelecekler. Eğer ulusal bir birlik sağlanırsa, buna karşı bir güç oluşturabilir, bunun önüne geçilebilir; eğer ulusal birlik oluşursa bir çözüm geliştirilebilir.

Burada bana öyle teröristtir diyorlar, eylem, savaş, anayasaya değişiklik paketine ret talimatı veriyor diyorlar. Bizim çözümümüz demokratik anayasadır. Otoriter anayasa değil, oligarşik anayasadan değil demokratik anayasadan yanayız; tek ulustan değil demokratik ulustan yanayız. Oligarşik bir cumhuriyetten değil demokratik bir cumhuriyetten yanayız. Tekçi vatandan değil demokratik vatandan yanayız. Ben buradan Başbakan'a sesleniyorum. Sayın Başbakan demokratik çözüm için ciddi yaklaşın! Önümü açarsanız ben, etkimin olduğu bütün kesimleri silahların susması konusu dahil, bir hafta içerisinde ikna etmezsem bana ne derseniz deyin, bana ne yaparsanız yapın. Bunu yapma gücümün olduğuna inanıyorum ve bunu yapabilirim. Yapmazsam o zaman haklısınız derim. Ama ciddi yaklaşmıyorlar, ciddi değiller, çözüme yaklaşmamaktadırlar. Ciddi yaklaşsınlar, ben bir hafta içinde silahlı güçleri bir yerde toplarım, çatışmalı süreci bitirebilirim, buna gücüm vardır. Bunun için öncelikle Hükümet'in ve Büyük Millet Meclisi'nin önümü açması gerekir. AKP de demokratik çözüme ciddi yaklaşmalıdır.

Siirt'teki tecavüz olayıyla ilgili iddianame açıklanmış; olaya içinde AKP'lilerin, polisin, jandarmanın ve müdür yardımcısının bulunduğu birçok kişinin katıldığı belirtiliyor. Bu bir devlet politikasıdır. Seçimden sonra Kürtlerden intikam alınıyor, bu şekilde intikam alınıyor. "Sana her türlü soykırımı, tecavüzü uygulatırım" diyor. Bunu bilinçli olarak yapıyorlar, "benim Kürtlere yaklaşımım budur" diyor. Bunu yapan, devletle bağlantılı bir çete vardır. Urfa'da da çocuklarla ilgili uygulanan politikalar var. Siirt'ten Urfa'ya kadar, Mardin'den Bingöl'e, Hakkârî'ye, Ağrı'ya kadarki hat üzerinde bu çete faaliyetlerini sürdürüyor. Toplam beş yüz kişiden bahsediliyor. Baykal'ın yukarıda yaptığı, çeteler eliyle burada yapılıyor. Bu korkunçtur, Kürtlerin onurlarıyla oynamaktır. Kabul edilemez. Kürtlerin burada anlaması gereken şudur: Bunlar seçimden sonra oldu değil mi? Bununla Kürtlere şunu demek istiyorlar; "siz ne yaparsanız yapın, belediyeyi de kazansanız, seçimi de kazansanız, bizim tecavüzümüzden kurtulamazsınız." Bunun böyle anlaşılması gerekir. Bu tecavüz kültürünü açığa çıkaramamak, zavallılıktan başka bir şey değildir.

Batman'da iki haftada 10'a yakın çocuğun kaybolması da bu devlet bağlantılı çetelerin işidir. Yoksa tek başına bu yapılamaz. JİTEM, şimdi Ergenekon diyorlar, kontrgerilla, ne derseniz deyin, bunlar devletin işidir. Devletin bilgisi olmadan bunlar gerçekleşemez. Çocukları bu şekilde kaçırıyorlar, çocuklara tecavüz ediyorlar. Amaçlanan, halkı hazırlıksız, örgütsüz bir isyana teşvik etmektir. Bu şekilde halkı hazırlıksız yakalayıp taramaktır. Daha korkunç şeyler de olabilir.

Uzlaşma tavizler üzerinden değil ilkeler üzerinden olur

Gözlerimdeki problem artarak devam ediyor, beni zorluyor. Merhem ve damla verdiler, kullanıyorum ama geçmedi, etkili olmuyor. Yine nefes almakta sıkıntılar devam ediyor, bu yüzden pencereyi açtığımda da kapıpencere arası cereyan oluyor, bel ağrılarım devam ediyor. Ayrıca uyumama durumu, uykusuzluk devam ediyor. Havasızlık problemi var. Böyle olunca da sağlığım ciddi şekilde bozuluyor. Buradaki arkadaşlar da nasıl dayanacak bilemiyorum, daha yeni gelmişler, zaman gösterecek. Daha önce buraya bir heyet gelmişti, burada inceleme yapmışlardı, yarım saat kaldılar, onlar bile etkilendiler, özellikle havasızlığa dayanamadılar.

Kılıçdaroğlu bir yenilik getirebilir, Kemalizmin demokratik güncellenmesi sağlanabilir. Buna bir ihtiyaç olduğunu daha önce de belirtmiştim. Önemli buluyorum.

İran'da idam edilen arkadaşların ailelerinin acılarını paylaşıyorum. Direnen halkımıza selamlarımı iletiyorum. Sorunların çözümü için İran'la da bir diyalog ve müzakere süreci başlatılabilir ama İran yönetimi zor bir yönetimdir, müzakerenin zorlukları var.

Tarihi günler yaşıyoruz ama bunun ne kadar farkındalar, taraflar ne kadar bunun ciddiyetinde bilemiyorum. Sonuç nereye gider bilemiyorum. Biz sorunu köklü biçimde çözmek istiyoruz. Ben 18 yıldır bunun mücadelesini veriyorum. Bu kadar tarihi ve köklü bir sorun bazı küçük tavizlerle ele alınamaz. Şunu söylüyorum uzlaşma, tavizler üzerinden değil ilkeler üzerinden olur, bu çok önemlidir. Bunu tüm ilgililere, herkese söylüyorum. Kalıcı çözüm ilkeler üzerinden olur. Taviz, yozlaştırır.

Ben daha önce insan hakları ve demokrasi şartı demiştim. Bu çerçeve önemlidir. Başbakan da AKP de demokratik anayasa diyor. Biz de demokratik anayasa diyoruz. Bunun ne anlama geldiğini daha önce defalarca anlattım. Yine bunların hepsini 156 sayfalık yol haritamda ayrıntılarıyla anlatmıştım. Tekrar tekrar aynı şeyleri söylemek, ayrıntıya girmek istemiyorum. Toprak bütünlüğü ve sınırlar diyorsunuz, tamam diyoruz. Ulus-devleti bana bir tepsi içindeki elma gibi sunsalar, hayır diyorum. Bunun nedenlerini daha önce geniş geniş izah ettim. Demokratik cumhuriyet, demokratik vatan, demokratik ulus, demokratik anayasa dedim. Tabi demokratik anayasada sorunun çözümü formüle edilecektir. Seçim barajı ve parti içi demokrasinin önemine tekrar vurgu yapıyorum. Hükümet'e Başbakan'a söylüyorum, bu barajı düşürmeyerek birkaç fazla milletvekili çıkarmakla neyi halledeceksiniz? Bu sorunu halletmezseniz zaten üç ay sonra gidersiniz. Ayaklarının altındaki toprak kayıyor. İşte görüyorsunuz Kılıçdaroğlu geliyor. Başbakan'a diyorum ki sen çözmezsen Kılıçdaroğlu çözecek. AKP'ye, Başbakan'a söylenmelidir; Öcalan 8 yıldır size büyük iyilik yaptı, ama siz bunun değerini bilmediniz. Binlerce, hatta onbinlerce gerilla aç, açıkta, mevzilerde, benim hatırım için durdular. Çatışmasızlık, eylemsizlik dönemleri benim etkimle gelişti. Ben bunun farkındayım. Bu gücümü barış için, diyalog için, çözüm için kullandım. Ben burada bir askerin bile ölmemesi için çabaladım. Defalarca mektup yazdım. Sayısız öneri geliştirdim. Ama hiçbirini dikkate almadınız. Bu bir nevi son şansınızdır. Ben her defasında uzatılan eli tutmak istedim. Bütün risklerine rağmen bu çaba içerisinde oldum. Ama olmadı. Şimdi yeni bir dönemdeyiz, yeni bir süreç var.

Asıl önemli şey İnsan Hakları ve Demokrasi Şartı ile Güvenlik Şartı'dır. Güvenlik Şartı için müzakere, diyalog çok önemlidir, bu olmadan süreç ilerlemez. Güvenlik Şartı önemi ve kapsamı nedeniyle BDP'yi de aşıyor. BDP'nin müzakere çerçevesi bellidir. Güvenlik Şartı tartışmalarında KCK olmadan olmaz. KCK demokratik meşru bir örgütlenmedir. KCK ve benim katkım olmadan Güvenlik Şartı yerine getirilemez. Binlerce, on binlerce gerilla var. Bunlar ne olacak, nerede toplanacak, nasıl bir geçiş süreci olacak? Cezaevinde beş bin tutuklu var. Avrupa'da on binlerce mülteci var. Binlerce siyasi yasaklı var. Silah bırakmak istediklerinde silahları nereye bırakacakları belli değil. On binlerce kişinin siyasi-sosyal yaşama nasıl dönecekleri belli değil. Bütün bunların adım adım konuşularak çözümlenmesi lazım. Bütün bunlar kiminle konuşulacak? BDP'yi aşıyor derken bunu kastediyorum. Burada KCK devreye girmelidir. KCK de doğal olarak bu konularda hâkim olacaktır. Onlar da bana soracak, bana bakacaklardır. Böyle olmadan kalıcı bir çözüm olmaz.

Köklü ve kalıcı bir çözüm geliştirmek istiyoruz

Tekrar ediyorum biz köklü ve kalıcı bir çözüm geliştirmek istiyoruz. Bizim niyetimiz çok ciddidir. Hazırlıklıyız. Ciddi ve kalıcı bir çözüm isteniyorsa bunun için kendileri bilir, gidip Kandil'le görüşebilirler. Ama bu her açıdan zordur, pratik açıdan da zordur. Bunlar ciddi işlerdir. İçişleri Bakanı isterse bu diyalog kanallarını yaratabilir. Kaldı ki kendileri bir Kamu Güvenliği Müsteşarlığı kuruyorlar. Bu Müsteşarlık üzerinden harekete geçebilirler. Bu Güvenlik Müsteşarlığı hükümet cephesinden güvenlik şartıyla ilgili müzakereleri koordine edebilir. Onların işi bu zaten. Bilmeleri lazım. '99'da Genelkurmay adına gelenler olmuştu. Onlarla görüşmelerimiz vardı. Ancak ne zaman ki Ecevit tasfiye edildi, o görüşmeler de kesildi. AKP geldi bu görüşmeler kesildi. Ondan sonra AKP'ye büyük şans verdik, 8 yıl büyük bir iyilik yaptık ama bunun değerini bilmediler. Benim her dönemde uzlaşma ve diyalog çabam oldu. Ben bu konuda son derece istekli ve dürüst davrandım. Önce Özal ile diyalog sürecimiz oldu ama Özal tasfiye edildi. Ardından Erbakan'la böyle bir süreç geliştirilmeye çalışıldı, 28 Şubat süreci geldi Erbakan tasfiye oldu. Sonra Ecevit dönemi geldi, bazı gelişmeler olabilirdi, Bahçeli'nin de içinde olduğu bir müdahaleyle Ecevit tasfiye edildi. 2002'den beri de AKP iktidarda. Bu iktidar dönemindeki mektuplarım, çabalarım biliniyor ama bir sonuca ulaşılmadı. Ben geri çekilme konusunu bir taktik falan olarak söylemiyorum. Ben tutumumu gözden geçirmeye, bir süre daha ertelemeye hazırım. Ama ciddiyet istiyorum. Kararlılık istiyorum. İrade istiyorum.

Şimdi yeni bir süreç gelişmez ve ben daha önce söylediğim gibi aradan çekilirsem ne olur? Tarihi sorumluluğum gereği herkese bunu belirtmek istiyorum. Burada üç şey olur: *Birincisi* devlet PKK'ye ağır saldırılarla yenilgi olmazsa bile ciddi kayıplar verdirebilir -işte son hava saldırılarında görülüyor bazı şeyler–, bu birinci seçenektir. Bu durumda bunun sorumlusu devlet ve hükümet olacaktır. *İkinci* seçenek ne olabilir? İkinci seçenek ise KCK ortaya çıkarak sorumluluk üstlenebilir; zaten daha önce Murat Karayılan ve Duran Kalkan'ın açıklamaları olmuştu, yeni bir süreç demişlerdi. Siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel her açıdan halkımızın sorumluluğunu üstleniyoruz, demokratik özerkliği ilan ediyoruz diyebilirler. İşte dünyada bunun çok örneği var; Abhazya, Kosova, Çeçenistan örnekleri var. Uzağa gitmeye gerek yok; Türklerin, Türkiye'nin de çok iyi bildiği Kuzey Kıbrıs örneği var. Bunun sorumluluğu da KCK'ye aittir, kendilerinin bileceği iştir. Şimdi üçüncü seçeneğe geliyorum. *Üçüncü* olarak da savaş devam eder, bir dengede sürer. Zaten kendileri de çözüm gelişmezse orta-şiddette bir savaş gündeme gelebilir diyorlar. Fakat ben 15 Ağustos Atılımı'ndan sonraki sürece baktığımda benim savaş-gerilla anlayışımda olmayan şöyle bir tehlike görüyorum. Savaş daha fazla uzarsa, her iki tarafın da yozlaştırdığı bir savaş gündeme gelebilir. Bununla ne demek istiyorum, şunu söylüyorum: Devlet içinde de PKK içinde de bazı çeteler türeyebilir, kontrolsüz, denetimsiz bir şiddet, yozlaşmış bir savaş gündeme gelebilir. Devlet içinde işte bu Ergenekon vb. şeyler; bizde de daha önce üzerinde çok durduğum Hogır, dörtlü çete vb. şeyler gündeme gelebilir. Bunun sorumluluğu ise PKK ve devlete aittir. Bunlar iyi anlaşılmalıdır. Bütün bu süreçlerden kimlerin sorumlu olacağını belirttim. Önemlidir, tekrar ediyorum, sorumluluk kendilerine aittir. Ben tarihi sorumluluğum gereği bunları belirtiyorum, uyarı görevimi yerine getiriyorum.

Halkın onuruyla oynamaya kimsenin hakkı yoktur. Benim bütün derdim bu. Halk adına iş yapmak insana onur kazandırır. Bu onur kazanılmak isteniyorsa, buna uygun davranılmalıdır. Halkın onuru her zaman ve her yerde titizlikle gözetilmelidir. Ben burada bütün zorluklara rağmen halkımızın onurunu koruyorum, onlar için yaşıyorum, buna çok dikkat ediyorum. Onurlu yaşam da ancak böyle olur.

Son yaşanan maden felaketinde yaşamını yitiren işçilere rahmet, ailelerine başsağlığı dileklerimi iletiyor, acılarını paylaşıyorum.

1 MAYIS'IN ÖZÜ VE RUHU ANTİ-TEKELCİLİKTİR

Bu ilkeyi olanaklı kılan ise demokratik konfederalizmdir

Günümüz dünya konjonktüründe 1 Mayıs'ı karşılamanın anlamı

Dünya işçi ve emekçilerinin birlik, mücadele ve dayanışma günü olan 1 Mayıs, bugün dünyanın ana genelinde hâkim bir imge olarak kabul edildiği şekliyle bir işçi bayramıdır. Gelişim tarihçesi oldukça kanlı bir bilançoya dayanan 1 Mayıs, dünya emekçileri ve ezilenlerince sahiplenilen bir mücadele günü olmakla birlikte, günümüz tekelci dünya sisteminin de "meşruiyet" sınırları dâhilinde kabul gören bir gün olmaktadır.

İşçilerin ağır sömürü ve çalışma şartlarına karşı, 8 saatlik işgünü talebiyle başlattıkları bir günlük iş bırakma eylemi olarak doğup gelişen 1 Mayıs, gerek bağrında taşıdığı talepler nedeniyle, gerekse de bir eylem ve başkaldırı olması nedeniyle dünyanın hemen her ülkesinde egemenlerce tehlikeli görüldü, kutlanılması engellendi ve çoğu zaman da kanla bastırıldı. İşçilerin ve emekçilerin büyük direnişi, verdikleri bedel ve kan, emek ve çabaları sonucu artık engellenemez bir sürece gelip dayandığında, egemenler bir şekilde 1 Mayıs'ı ve 1 Mayıs somutunda dile gelen bir takım talepleri de bir şekilde kabul etmek durumunda kalmışlardır. Dünyanın birçok ülkesinde 1 Mayıs'ın resmen kabul ediliş şekli ve tarihçesine kısa bir göz attığımızda, hemen hepsinde benzer ve ortak yanlar görmekteyiz.

Günümüzde 1 Mayıs, işçilerin ve emekçilerin bir bayramı olarak dünyaca kabul gören hâkim bir imgedir. Egemen dünya cephesinin de bugün bunu böyle sindirdiği tartışmasızdır. Şüphesiz bu konuda temel belirleyici rol oynayan, işçi ve emekçilerin çok zorlu, kanlı ve acılı geçen ve bir o kadar da görkemli ve soylu olan direniş ve mücadeleleri olmuştur. Gerçeğin bu yanı asla inkâr edilemez. Ancak öte taraftan bir şey eğer egemenlerin de "meşruiyet" sınırları içinde kabul görmekte ise, amiyane bir halk tabiriyle "bu işte bir bit yeniği vardır" demektir. Üzerinde önemle durup düşünmeyi gerektirir. Egemen sınıfların tarihsel ortak bir özelliğidir ki, kendilerine karşıt bir sorun belirdiğinde, söz konusu olan sorunu en kolay yoldan çözmek ya da ortadan kaldırmak için en kestirme bir yöntem olan zor yöntemine başvururlar. Kullanılan zor yöntemine rağmen sorun yok edilmez ve varlığını sürdürürse bu sefer, kimi "tavizler" pahasına da olsa sorunu kendi "meşruiyet" sınırları içine çekip "eritme" yöntemine başvururlar. İkinci yöntemi kullandıklarında ise şu gerçeği çok iyi gözetirler. Gözettikleri gerçeğin ne olduğunu yine halk arifliğinin amiyane bir tabiri ile ifadelendirirsek; onlar, kazın geldiği yerden tavuğu esirgemezler. Egemen sınıfların bu yöntemlerinde bir hayli başarılı oldukları inkâr edilemez. Tekelci burjuvazi de her iki yöntemi, daha doğrusu her tür yöntemi iç içe, işçi ve emekçilerin mücadelesine karşı etkili bir şekilde kullandı. Sadece 1 Mayıs'ın tarihçesi incelendiğinde bile bu gerçeklik olanca çıplağıyla gözler önüne serilir. 1 Mayıslar örneğinde görüldüğü gibi, 1 Mayıs'a karşı gerektiğinde en kanlı faşizan yöntemleri kullanmaktan çekinmeyen burjuvazi, zorunlu durumda ve yeri geldiğinde "yumuşak" yöntemlerle kendi "meşruiyet" sınırları içine çekmeyi de çok iyi bilmiştir. Bu tür konularda bir hayli etkili olabilen bir burjuva liberalizminin gücü de çok iyi bilinmektedir. Aslında burjuvazi "yumuşak" yöntemlerle sadece 1 Mayıs'ı kendi "meşruiyet" sınırlarına çekip törpülemekle kalmadı, bizzat bu günün yaratıcı kahramanı ve ne tuhaftır ki, kendisinin "nihai mezar kazıcısı" gibi bir konum atfedilen proletaryayı bile kendi sınırları içinde etkisiz tutmayı başarabildi. Günümüz işçi sınıfının konumu bu durumu fazlasıyla ispatlamaktadır. Tabi bu konuda her şeyi burjuvazinin maharetine bağlamak da eksik bir değerlendirmedir. Esasen sorunun önemli bir kaynağını da bizzat "proleter öncülük" denen olguda aramaya kalkışırsak, daha doğru sonuçlara ulaşacağımız kesin gibidir.

Burada bir konunun altını önemle çizmekte yarar vardır. Yaptığımız bu değerlendirmeden hareketle tekelci burjuvazinin 1 Mayıs'ın mücadele ruhunu ve geleneğini tümden yok ettiği ya da ortadan kaldırdığı gibi bir sonuç kesinlikle çıkarılmamalıdır. Böylesi bir sonucun çıkarılması demek, tekelci burjuvazi adına ezilenlerin mücadele gerçekliğinin inkârı demek anlamına gelir ki, bu da olsaolsa tekelci egemenlerin bir iddiası olabilir. Bu değerlendirme ile dikkat çekmeye çalıştığımız ve dolayısıyla önemle görülmesini istediğimiz şey, tekelci egemen sistemin 1 Mayıs'ı ve onun mücadele gerçekliğini nasıl sistemin sınırları içine çekip "sistemiçileştirdiği"dir. Sistemin bu konuda önemli bir mesafe katettiği ve hatta önemli oranda bir başarı da elde ettiği inkâr edilemez. Ama her şeyini tümden yuttuğu da söylenemez. Sistemin bu yönlü tüm karşıt çabalarına rağmen istediği başarıyı tam olarak elde edemediği, en azından 2010 1 Mayıs gerçekliğinde açığa çıktı.

Dünyanın belli başlı merkezlerinde Avrupa, Amerika, Asya, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'da dünyanın hemen birçok ülkesinde 2010 1 Mayıs'ı daha görkemli bir şekilde karşılandı, kutlandı. Dünya çapında yaygın ve kitlesel bir şekilde karşılanan 2010 1 Mayıs'ında görülebilen en önemli bir yan, sistemin "meşruiyet" sınırlarını önemli oranda zorlayan 1 Mayıs olmasıydı. Finans kapitalin dünya hegemonyacılığının her bakımdan yaşanmaz kıldığı dünya gerçekliğine karşın bu gidişatı kabul etmeyen, bundan bir şekilde zarar gören, ezilen, horlanan, ötekileştirilen ve sömürülen dünyanın hemen her kesiminden insanları daha demokratik, özgür ve yaşanabilir bir dünya talebiyle 1 Mayıs meydanlarına akın ettiler. Dünya ezilen halkları, emekçileri, kadınlar, işsizler, sistem karşıtı bilumum hareketler dünyanın irili-ufaklı birçok ülkesinde, kentlerinde 1 Mayıs'ın mücadele ruhunu ve geleneğini sahiplenerek eski yıllara oranla 2010 1 Mayıs'ını daha güçlü bir şekilde karşıladılar. Dünyanın birçok yerinde ve Almanya örneğinde de görüldüğü gibi devlet güçleriyle ciddi anlamda

çatışan bir eylemsellik ve mücadele durumu da yaşandı.

Finans kapitalin hegemonyacılığına karşı hala alternatif bir mücadele stratejisi oluşturulamamıştır

Ne var ki, 2010 1 Mayıs'ında açığa çıkan olumlu ve umut verici olan bu tabloya karşın, köklü ve temeli olmasına rağma halen çok ciddi zaaflıklar da yaşanmaktadır. Bu zaaf; finans kapitalin dünya hegemonyacılığına karşı anti-tekelcilik ve demokrasi ilkesine dayalı, egemen sisteme alternatif bir örgütlenme ve yaşam modeline götüren mücadele stratejisi ve perspektifinden yoksun olmaktan kaynaklanıyor. Bu nedenden ötürüdür ki, ciddi, tutarlı ve süreklilik kazanan bir mücadele durumu açığa çıkmamakta ve gelişmemektedir. Gelenekselliğin etkileri halen sürmekle birlikte, ne eski gelenekle yol alınabilmekte, ne de yenisi yaratılabilmektedir. Eski mücadele geleneğinin başarısızlıklarından dersler çıkaran, tekelci sisteme karşı gerçek ve başarılı bir mücadele çizgisinde yol aldırtan alternatif bir sistem ve stratejiden yoksunluk, yaşanan sıkışmanın da temel nedenidir.

Şüphesiz insanlık kapitalizme mahkûm değildir. Dünya ezilenler cephesi adına böyle bir sıkışma durumunda çakılıp kalınamayacağı ve bunun daha fazla sürdürülemeyeceği açıktır. Bu konuda bir yerde yeni arayış ve çabaların da gün yüzüne çıkabileceği tartışmasızdır. Önder Apo'nun geliştirdiği yeni paradigma; demokratik uygarlık çözümlemesine dayalı yeni bir örgütlenme sistemi ve modeli olarak formüle ettiği demokratik konfederalizm stratejisi, bu arayış ve çabanın ciddi bir ürünü olarak ortaya çıktı. Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik konfederalizm stratejinin dünya ezilenler cephesinde yaygınlaştığı, kabul gördüğü ve üzerinde bir ortaklaşmanın sağlandığı henüz ne yazık ki söylenemez.

Türkiye ve Kürdistan'da da 2010 1 Mayıs'ı kitlesel ve coşkulu bir şekilde karşılandı. Gün dolayısıyla Türkiye'de bu yıl, "yeni bir durum" da yaşandı. Bu durum, genel hatlarıyla da olsa daha farklı bir değerlendirmeyi de gerekli kılmaktadır. "Yeni durum" ile kastedilen, 1977 1 Mayıs katliamı ardından Türkiye emekçileri için 1 Mayıs'ın önemli ve simgesel bir alanı haline gelen Taksim Meydanı'nın, 33 yıl aradan sonra ilk defa 1 Mayıs etkinliklerine açılması ve bu alanda 1 Mayıs kutlamasının yapılmasına Türk devletinin izin vermesiydi. 33 yıl Taksim Meydanı'nı 1 Mayıs etkinliğine kapatan, çok sert tedbirlerle engelleyen, bunun da ötesinde daha başka alanlardaki 1 Mayıs etkinliklerini dahi çok sert yöntemlerle bastıran Türk devleti, ne oldu da bir anda "demokratik bir devlet" olma görünümüne büründü ve Taksim meydanını 1 Mayıs etkinliklerine açtı? Bu durum bazıları için belki de çok şaşırtıcı olabilir. Fakat Kürt Özgürlük Hareketi'nin, Türk devletinin faşizan, baskıcı ve anti-demokratik uygulamalarını Türkiye emekçileri üzerinde önemli oranda sınırlandıran, bir şekilde "taviz-kâr" olmasını sağlayan ve Türk devletini ciddi anlamda demokratikleşmeye zorlayan temel dinamik bir güç olduğunu görenler için elbette bu durum hiç de şaşırtıcı değildir. Türk ulus-devlet sisteminin Türkiye emekçilerine yaptığı bu ani "jesti", bazıları AKP iktidarının "demokratik muhtevasına", daha başkaları ise bunu, Türkiye emekçilerinin dayatıcılığına ve yarattığı bir kazanıma dayandırabilir. Gerçeğin hiç de bu olmadığı, Türk devletinin bu "Taksim taviz kârlığı" ile çok bariz gözlemlenebilen üç temel amaç güttüğü rahatlıkla belirtilebilir. Bununla bir yandan Türkiye emekçilerinin Kürt Özgürlük Hareketi'yle birleşmesini, ortak bir mücadele platformunda buluşmasını engellemeyi amaçlarken, bir yandan da "devletin solu" konumunda seyreden klasik devletçi sol çevrelerin önünü açarak, bugün yeşil sermayenin temsilcisi konumunda olan AKP iktidarını dengelemeyi hedeflediği gayet açıktır. Ve en önemlisi de Taksim katliamını unutturmayı amaçlamasıdır. Bu nedenle Türkiye'de kutlanılan 2010 1 Mayıs'ının, özellikle de Taksim kutlamasının tümüyle Türk devletinin gölgesinde kaldığını söylemek, hiç şüphesiz doğru değildir. Devletin bu politikasına rağmen Türkiye emekçileri ve Kürtler Taksim meydanına akın etmişlerdir. Bu günde simgeleşen ortak istem ve taleplerini dillendirmişlerdir. Elbette ki Taksim Meydanı'nın Türkiye işçileri ve emekçileri için tarihsel bir önemi, kendi tarihsel direnişini anmak, belleğini tazelemek gibi bir anlamı vardır. "Yeni durum"un bu tarafından bakıldığında 2010 1 Mayıs'ının 33 yıl aradan sonra tekrardan Taksim meydanında kutlanmasını, Kürt Özgürlük Hareketi'nin ve Türkiye emek cephesinin her halükârda bir kazanımı olarak görmek önemlidir. Fakat bu, Türk ulus-devlet sisteminin işçiler ve emekçi kesimler üzerinde yürüttüğü siyaset gerçeğini görmezden gelmemizi gerektirmez. Burada önemli olan bu siyasetin görülebilmesidir. Türk ulusdevlet sistemi, Kürdistan'da 30 yıldır kesintisiz sürmekte olan Kürt özgürlük ve ulusal demokratik mücadelesi nedeniyle tarihinin en krizli ve en sıkışmış dönemini yaşamaktadır. Yaşadığı bu derin kriz ve sıkışma nedeniyle Türkiye düzleminde de kendisine karşı ikinci bir cephenin açılmasını her halde hiç istemeyecektir. Bunun önüne geçmek için her tür yol ve yönteme başvuracaktır. Kaldı ki ulusdevlet sisteminde, sistemin sürekli bir beslenme deposu ve rezervi olarak gördüğü, böylece üzerinde en çok beslendiği kesim, "işçi" ve "emekçi" kesimlerdir. Türk ulus-devlet sisteminin de, tüm tarihi bir yana, son otuz yıllık dönemde bu siyasetin en kaba götüren uygulamaları ile her tür ırkçı, milliyetçi ve militarist söylemlerle Türk toplumunu sürekli manipüle ederek sistemin çok temel bir dayanak noktası halinde tuttuğu ve bu konuda çok da başarılı olduğu tespitinde bulunursak, her halde yeni bir tespit yapmış olmayacağız.

Bu temelde Türk ulus-devlet sistemi, Kürdistan'da gelişen Kürt özgürlük ve demokrasi mücadelesinin Türkiye emek cephesiyle ortak bir it-

tifak cephesinde buluşmasını her zaman engelledi, engellemeye çalıştı. Bunun için her tür saptırıcı ve bloke edici politikalar geliştirdi, uyguladı. Sistemin Sağ'ı ve Sol'u ile yine tüm kurum ve kuruluşları aracılığıyla Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı Türkiye emek cephesini şoven, ırkçı ve milliyetçi söylemlerle sürekli bir şekilde ajite etti; Kürt özgürlük ve demokrasi hareketi ile ortaklaşmasını köstekledi, bloke etti. "Devletin Sol'u" olarak tanımladığımız klasik sol çevreler de fazlasıyla bu politikanın -Türkiye emek cephesinin Kürt özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle hiçbir surette buluşturulmaması politikasının- en iyisinden bir, kraldan daha kralcı savunucusu kesildiler ve böylelikle bu politikanın çok önemli bir sac ayağını oluşturdular.

Tüm bu engelleyici çabalara rağmen Kürt özgürlük ve demokrasi hareketi, 1 Mayıs geleneğinin en özlü ifadesi olan emekçilerin, ezilen ve sömürülen halkların ve halk kesimlerinin tekelci sisteme karşı ortak birlik, dayanışma ve mücadele ruhuna bağlı kaldı, sahiplendi, bir an olsun dahi geleneğin bu özünden taviz vermedi. Tam tersine geleneği bu anlamda hem sahiplendi, hem kaldığı yerde bırakmayıp geliştirdi, büyüttü ve ilerletti.

Kürt Özgürlük Hareketi demokratik bir ittifakın sağlanmasına ilkesel anlamda önem vermektedir

Bu konuda özellikle de Kürt Özgürlük Hareketi'nin Önderlik ve mücadele gerçeğinde dile gelen iki önemli olguya da dikkat çekmekte fayda vardır. *Birincisi*; egemen ulus-devletlerinin her tür anti-demokratik ve baskıcı uygulamalarına karşı anti-tekelcilik, demokrasi ve barış ilkesi temelinde Kürdistan'a egemen olan her dört ülkenin devrimci-demokratik kesimleri ile ortak bir demokratik mücadele bloğunu oluşturmadır. Bu sağlandığında, bu durum zincirleme olarak da Ortadoğu'da demokratik ittifak bloğunu tetikleyecektir. Kürt Özgürlük Hareketi bu açıdan egemen ulusun devrimci-demokratik kesimleri ile demokratik bir ittifakın sağlanmasına ilkesel ve stratejik bir önem vermektedir. *İkincisi;* Kürdistan'da önderliksel bir yeniden doğuş olarak tanımladığımız demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü yeni paradigmasal doğuştur. Bu doğuş temelinde genelde uygarlık, özelde ise demokratik modernitenin çözümlenmesine dayandırılan demokratik konfederalizm sisteminin ideolojik-teorik, taktik ve stratejik formülasyonunun yapılması dünya ezilen, sömürülen ve ötekileştirilen cephesi adına köklü bir çıkış anlamına gelen önderliksel bir konumu ifade eder. Bu iki önderliksel olgu temelinde bugün PKK ve Kürt halkı uluslararası, bölgesel ve yerel gericiliğin tüm karşıt saldırılarına rağmen, yine "dostlar" cephesinden gerekli olan ittifak ve desteği almadan emsalsiz bir direniş örneğini sergilemektedir. Tüm bu yönler dikkate alındığında bugün Kürdistan'ın Ortadoğu'daki ve hatta dünyadaki konumu da fiili anlamda bir öncülük konumudur.

Bu esaslar dahilinde Kürdistan zemininde demokratik konfederalizm stratejisinin temellendirilmesi, şüphesiz tekelci sisteme karşı yürütülebilecek kalıcı ve sonuç alıcı bir mücadelenin de esas öğesini teşkil eder. Bunun yanı sıra, gerek tarih boyunca halkların ve ezilenlerin mücadelelerinde, gerekse de 1 Mayıs geleneğinde sürekli olarak dillendirilen eşitlik, özgürlük ve adalet istemi, gerçek manası ile demokratik konfederalizm sisteminde olanaklı hale gelir. Kürdistan zemininde bu sürecin ilk tarihi adımları atılmış ve bu sürecin tohumları ekilmiştir. Dolayısıyla Kürdistan düzleminde 1 Mayıs'ın devrimci geleneği ve ruhu, bu gerçeklik ışığında anlam bulmakta, kalıcı ve ölümsüz hale gelmektedir.

1 Mayıs aynı zamanda demokratik toplum değerlerinin duruşu ve direnişidir

1 Mayıs'ı sadece günü geldiğinde salt kutlanılması gereken bir işçi bayramıymış gibi algılamak, onun özünü ve ruhunu hiç anlamamaktır. Sistemin "meşruiyet" sınırları dediğimiz yer de tam da burasıdır. Bu şekil bir algılamanın ya da yaklaşımın, 1 Mayıslarda sembolize olan mücadele geleneğini saptırıyor olmaktan öte bir anlamı yoktur. 1 Mayıs, tekelci sisteme karşı yürütülen bir mücadelenin tarihsel referansı olmak kadar, tekelci sistem varlığını koruduğu ve sürdürdüğü sürece ona karşı yürütülecek kesintisiz bir mücadelenin adı olmaktadır. Yine 1 Mayıs'ı ve onda dile gelen mücadele gerçekliğini, salt işçi sınıfının burjuvaziye karşı yürüttüğü bir sınıf mücadelesi olarak tanımlamak da, bizce çok gerçekçi bir tanımlama değildir. Böyle bir tanımlama olabildiğince soyut, sığ ve aynı zamanda tarih ve toplum gerçekliğinden kopuktur. Biz şimdilik bu mücadeleyi, tekelciliğin en gelişmiş çağında toplumun kendini savunusu, dolayısıyla toplumun demokrasi mücadelesi ve kazanımı olarak isimlendirebiliriz. Gerek 1886 Amerikan işçilerinin direniş ve mücadelesini, gerek daha öncesi Avrupa çapında yaygınlık kazanan 1848 devrimleri ve çok kısa ömürlü olan 1871 Paris Komünü deneyimini, gerekse de daha sonraki aşamalarda tekelci kapitalizme karşı yürütülen tüm mücadeleleri tüm sapma, hata ve yanlışlıklarına rağmen toplumun demokratik bir kazanımı olarak nitelendirebiliriz. Bu bakımdan 1 Mayıslarda simgeleşen, gelenekselleşen ve dolayısı ile 150 yıllık bir zaman dilimini kapsayarak günümüze değin süregelen bu direniş ve mücadele geleneğini, özü itibariyle toplumun demokratik duruşu ve kendini bir tür savunma mücadelesi olarak nitelendirebiliriz. Bunun dışında bu mücadele geleneğini, sadece proletarya ile burjuvazi arasında cereyan eden dar bir sınıf kavgası gibi dar bir anlama indirgemek, bu mücadeleye katılmış ve bedel ödemiş toplumun tüm kesimlerine ve en önemlisi de toplumun direnen demokratik gerçeğine karşı büyük bir saygısızlık anlamına gelir. Burada bizim için asıl olan bu mücadelenin hangi gerçeklik içinde anlam bulduğudur.

Tekelciliğin en gelişmiş aşaması olarak da tanımlayabileceğimiz kapitalist aşaması, toplumsal değer ve birikimlerin sömürü ve istismarının en pervasız ve en sınır tanımayan aşamasını teşkil eder. Tarihin hiçbir aşamasında toplum bu kadar kendisini temellerinden oyan, parçalayıp kurutan bir saldırganlıkla karşı karşıya kalmamıştır. Kapitalizm esasen tüm toplumsal değerleri kurutma pahasına tekelleşmede sınır tanımayan bir sistem olma özelliğindedir. Önder Apo kapitalizmi, toplumun kanını sürekli emen ve toplumun kanını korutuncaya dek bırakmayacak olan bir keneye benzetir. Kene örneği, aslında kapitalist denen aşamada toplumun ve toplumun demokratik değerlerinin ne tür ölümcül bir saldırganlıkla yüz yüze geldiğinin sadece veciz bir anlatımıdır. Şimdi kapitalizme ilişkin şu kısa anlatımı yapmamızın nedeni, ele almaya çalıştığımız 1 Mayıs mücadele geleneğinin, ne tür bir saldırganlığa karşı geliştiği ve dolayısı ile bu mücadelenin nasıl yorumlanabileceğini kısaca anlaşılır kılabilmek içindir.

Bu konuda şöyle bir genelleme yapabiliriz: En genel anlamıyla bu mücadelenin anlamı, tarih ve toplum içindeki yeri, kapitalist saldırganlığa karşı direnen toplumun demokratik gerçeği olmak kadar, sistemin tüm saldırganlığına rağmen toplumun demokratik-komünal değerlerinin öyle kolay yenilir-yutulur olmadığının zaman ve mekân içindeki tezahürüdür. Ama öte taraftan söz konusu ettiğimiz bu mücadele geleneği, aynı zamanda ikili bir karakter de göstermiştir. Bir yönüyle toplumun demokratik direnmesi özelliğini ihtiva ederken, diğer yönüyle de tekelcilikten "pay alma" özelliğini taşımıştır. İşçi sınıfının bu mücadele içindeki konumu daha çok bu gerçeğe yakındır. Kuşkusuz işçi sınıfının sömürüye karşı gelişen mücadelesi anlamlıdır ve değerlidir. Bunu asla küçümsememeliyiz. Fakat bu eksendeki mücadelenin zaman içindeki trendine baktığımızda iş, ücret ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi gibi tekelcilikten pay alma mücadelesi niteliğine dönüşmüştür ki, bu, son tahlilde tekelci sisteme teslim olmayı getirmiştir. Bu mücadele geleneğinin ekonomik alandan siyasal alana değin insanlığa kazandırdığı bir dizi demokratik kazanımları olmakla birlikte, bizce en önemli kazanımı, artı ve eksileri ile miras bıraktığı mücadele deneyimidir. Yine bu mücadele, kapitalizmin özü olan en kaba ve en faşizan saldırgan yönleri nispeten törpülemiş, onu bu anlamda "dönüşüme" zorlamıştır. Daha doğrusu kapitalizmin "dönüşüme" zorlandığı yer, sömürüde sınır tanımayan pervasızlığında, en azından daha "ince" ve daha "yumuşak" yöntemler kullanmak zorunda bırakılmasıdır. Genel toplumsal yaşamda geri alınması mümkün olmayan bazı temel demokratik hakların güvencesini yaratmış olsa da, ama kapitalizmi "demokratik dönüşüme zorlamıştır" gibi bir safsataya da inanmıyoruz. Çünkü kapitalizm ile demokrasi birbirileri ile asla bağdaşmayan iki ayrı olguyu ifade eder. Çünkü sınırsız tekelleşme özelliğinde olan kapitalizm, var oluş doğası gereği asla demokratik olamaz. Olsa-olsa, demokrasinin baş düşmanı olabilir.

Sınıfa dayalı mücadele stratejisinin bazı önemli handikapları ve işçi sınıfının durumu

Sosyalist mücadele geleneğine ideolojik-felsefi bir örgü olarak damgasını vuran Marksizm, tarih ve toplum analizinde sınıf çelişkisine ve bu çelişkiden doğan mücadeleye başat bir yer verir. Buna göre kapitalist aşamada bu çelişki ve mücadele, burjuva sınıfı ile işçi sınıfı arasında cereyan etmektedir. Sermayeyi elinde biriktiren dolayısıyla sömüren burjuva sınıfı ile emeğini satmaktan başka hiçbir gelir kaynağı bulunmayan ve dolayısıyla sömürülen proletarya sınıfı arasındaki bu nihai kavgada, "zincirlerinden başka kaybedeceği hiçbir şeyi olmayan" proletarya kazanacak ve galip gelecektir. Kapitalist aşamanın bu sınıf analizden hareketle Marksizm, sermaye sisteminin aşılmasında ve toplumun sosyalist aşamaya taşırılmasında devrimin temel itici bir unsuru olarak işçi sınıfına stratejik-öncü bir rol atfeder. Çünkü Marksizm'in bu sınıf analizine göre toplumun bu iki ana sınıf kategorisi arasındaki çelişki "uzlaşmaz" bir çelişki olmakla birlikte, çelişkinin zayıf halkasında yer alan sınıf ise yapı taşlarından kaynaklı olarak mücadeleyi sürekli ateşleme gibi objektif devrimci bir durum bulundurur. Öyle ise kapitalist aşamada sürekli devrimci durum bulunduran işçi sınıfı olduğuna göre işçi sınıfı, burjuvazinin ve dolayısıyla onun sermaye düzeni olan kapitalin nihai sonunun hem müjdecisi, hem eyleyenidir.

Kısaca yer vermeye çalıştığımız Marksizm'in bu sınıf mücadelesi analizinden kaynaklı olarak kapitalist tekelciliğin aşılması ve sosyalist devrimin başarıya taşırılmasında işçi sınıfına verilen bu stratejik rol, aynı zamanda sosyalist mücadele stratejisinin de en önemli handikaplarından biridir. Şimdi bunun neden bir handikap olduğunu hem sınıflı toplumun ne olduğunu ve çelişkisinin nemenem uzlaşmaz olduğunun çok kısa bir analizini yaparak, hem de bizzat işçi sınıfının günümüzdeki konumuna bakarak somutlaştırmaya çalışalım.

Öncelikle şunu belirtebiliriz ki, ister genel ister iki temel sınıf arasında olsun iddia edildiği gibi, sınıf çelişkisi uzlaşmaz bir çelişki değildir. Sınıflı toplumun kendisi geniş yaygınlıkta bir sosyal farklılaşmaya yol açarken, esasta toplumun temel yapısını parçalayarak bunun yerine, parçalı olan sınıf yapılaşmasını koyar. Bu sosyal farklılaşma ve parçalı yapılaşma içinde bizzat sınıflı toplumun kendi yaratımı olan sosyal kategorileşmeler, eşyanın doğası gereği var oluşlarını koşullayan ve beslendikleri zeminle kopmaz bir bağ içindedirler. Sınıflı toplumun değerlerine göbekten bağımlılık içinde oluşan bütün sınıf kategorileri, çelişkinin genel yelpazesinin ister en dibinde, ister ortasında ve isterse en tepesinde yer alsınlar, onları var eden yapı ile uzlaşmaz bir çelişkiyi oluşturmazlar. Gerçekte ise sınıfların birbirine bağımlılık ilişkisi içinde oluştuğu, sınıfsal var oluşun doğası gereği de başat ve başat olmayan bu bağımlılık ilişkisinin aynı zamanda bir hâkimiyet mücadelesini teşkil edeceği de asla gözden kaçırılmamalıdır. Var oluşsal olarak da sınıf ve sınıf çelişkisi, bir bağımlılık ve hâkimiyet ilişkisini dile getirir. Örneğin sınıflı toplum tarihi boyunca gelişen sınıf mücadelelerinin, özünde bir iktidar mücadelesi ekseninde odaklanması, sınıf çelişkisinin kendine özgü bu doğasından ileri gelmektedir. Bağlantılı olarak da sınıflı toplumun şaşmaz bir icadı olan "devlet" ve "iktidar" eksenine oturtulan bir sınıf mücadelesi, aynı şaşmazlık içinde devlet ve iktidarı ürettir. Bu konuda tarihte bolca yaşanan örnekleri aramamıza hiç gerek yoktur. Yakın tarihi bir örnek olan reel sosyalizm pratiği bunun çok somut bir ispatıdır.

Sınıf mücadelesine ilişkin bu genel analizi kapitalist aşamada işçi sınıfın genel konumuna indirgediğimizde çok daha yalın sonuçlara varıyoruz. Kapitalist sistemde işçi sınıfının sistemle ne tür bir çelişki içinde olduğu, yine sistemin geniş yaygınlıkta olan çelişkiler skalasının neresinde bulunduğunu çözümleyen Önder Apo'dan alıntıladığımız şu kısa pasaj, konumuz için fazlasıyla açıklayıcıdır: *"Sanıldığının aksine, kapitaliste karşı işçi, antagonist denilen çelişki türü içinde değildir. Günümüz kapitalizmine baktığımızda, iyi bir işi ve ücreti olan işçi, toplumun kaymak tabakasından*

sayılır. Sistemden asıl darbe yiyenler muazzam işsizler ordusu, sömürge halklar, etnik ve dini gruplar, ezici kadın kesimidir; yine çocuklar ve gençlerin durumu, ihtiyarlık, eko-çevre sistemi iç çelişkileri, kapitalist toplum içinde çıkar ağlarındaki kademe çelişkileri, köy-kent, büyük-küçük kent, bilim-iktidar, ahlak-sistem, asker-siyaset vb. yüzlerce çelişki odağı sistemi belirlemektedir. Tüm bu olguları temel almadan sistemin en rahat yönetebileceği, ayrıcalıklı işçiye dayanan bir devrim-değişim teorisinin fazla şansı olmayacağı derinlikli bir toplum anlayışıyla fark edilebilir."

İşçi sınıfının niteliği ve konumu değişmiştir

Günümüzde işçi sınıfının konumuna baktığımızda bırakalım sistemle uzlaşmaz bir çelişki içinde olmasını, tam tersine tekelci sistemden aldığı pay oranıyla bizzat kendi yapısında kademeleşen sınıfsal bir konum arz etmektedir. Sistem karşısında saf ve homojen olan bir işçi sınıfı olmamakla birlikte gerek ülke, gerek ülkeler arasında önemli bir kademeleşme farklılığına sahip günümüz işçi sınıfının tümüne artık neredeyse "işçi sınıfı" demek bile tartışmalı bir hal almıştır. Örneğin Avrupa ülkelerinde "işçi" statüsünde tanımlanan bir işçinin yaşam seviyesi, geri kalmış her hangi bir Afrika ülkesi ile kıyaslandığında oranın orta sınıf statüsünde tanımlanan sınıfın yaşam seviyesidir. Dünya tüketim zinciri hiyerarşisinde de bir Avrupa işçisinin durumu, orta sınıfın yaşam standartları ile aynı paraleldedir. Yine günümüzde bilim ve teknolojik seviyede önemli gelişmelerin sağlanması ile üretimde insan gücünü önemli oranda sınırlandırmış, işsizler ordusunu daha da büyütmüştür. İyi bir işi ve ücreti olan bir işçi, bu işsizler ordusunun her hangi bir insanına göre sistemin nimetlerinden çok daha fazla yararlanmakta, böylelikle de sistemin kaymak tabakasından sayılmaktadır. Tekelci sistemde önemli bir pay sahibi olan bir işçinin artık zincirlerinden başka kaybedeceği çok şeyi bulunmaktadır. Konuyu bu anlamda daha da uzatabilir ve daha da örneklendirebiliriz. Yine de bu kısa anlatım bile işçi sınıfının tekelci sistem karşısındaki konumunu fazlasıyla açıklar niteliktedir. Bu kısa anlatım aynı zamanda sınıf mücadelesine dayalı bir mücadele stratejisinin neden bir handikap olduğu görüşümüzü de ispatlar niteliktedir.

Bağlantılı olarak önemli bir diğer handikap da yine toplumda sadece işçi sınıfının sendikal örgütlenmesine ve mücadelesine ağırlık veren sendikalizmdir. Hiç şüphesiz işçilerin sendikal örgütlenmesi ve bu çatı altındaki mücadelesi asla küçümsenemeyeceği gibi, yekten ret de edilemez. Ama en geniş yelpazede gerek tarihsel, gerekse sistemin yeni türettiği tüm çelişkilerin sosyal örgütlenmesi ve mücadelesini açığa çıkarmadan sisteme karşı bir arpa boyu yol alınamayacağı son derece anlaşılır iken, sadece işçi sınıfına ağırlık veren bir örgütlenme ve mücadelenin kat edeceği yol ne olabilir ki? Kaldı ki sendikalizm denilen olay da bu anlayış ve yaklaşımın bir sonucudur. Çok zaman sendikal mücadelenin anlamı, daha dolgun bir ücret ve maaş almanın mücadelesine indirgenmiştir. Oysa işçi sınıfına dayandırılan bu örgüt ve mücadele biçimlerinin, kapitalizmi "aşma" gibi bir görevi vardı. Fakat gerçek hayatta olup-bitene baktığımızda bırakalım kapitalizmi aşmasını, kapitalizmin ömrünü uzatan ve onu daha fazla "meşru" kılan bir sonuç yaratmıştır. İşçilerin çalışma ve ücret haklarını savunmayla mükellef kılınan sendikal örgütlenme ve mücadele, son tahlilde işçi ile patron arasındaki varlık dengesini ortadan kaldırmaz, sadece işçilerin daha fazla pay alma kavgasını körükler. "Sarı sendikacılık" ve "sendika ağalığı" gibi olgular da, bu yapısal gerçeğin sadece en kaba ve en yozlaşmış görünümleridir

İşçi sınıfına dayalı devrim ve mücadele stratejisinin en temel handikaplarından biri de "proletarya diktatörlüğü" ve "proletarya iktidarı" denen olaydır. Marksist-Leninist terminolojide buna aynı zamanda "sosyalist devlet" de denilmektedir. Sosyalist mücadelenin tekelciliğe karşıt olma gibi bir söylemden yola çıkma gerçeğini dikkate aldığımızda tam da "proletarya diktatörlüğü" ve dolayısıyla "sosyalist devlet" denen gerçekliğin kendi karşıtına nasıl dönüştüğü ya da karşıt gibi görünen ama özü itibariyle kendi karşıtının benzeri ve devamı olduğunu çok daha iyi görürüz. Bu sorunun ana kaynağını Önder Apo, Marksizm'in çok köklü olan ideolojik-teorik ve felsefi yanlışlıklarına bağlamaktadır. Marksizm'in teorik analizlerinin yanlış ve hatalarının çok geniş bir eleştirisini yapmakla birlikte Önder Apo, netice itibariyle Marksizm'in ekonomist ve pozitivist tarih ve toplum analizinin temel yanlışlıklarından kaynaklı devlet ve iktidar olgusunu, tarihsel olarak kümülatif birikim halinde olan tekelin birer tümleyenleri olarak görmediğini belirtmektedir. Dolayısıyla devlet ve iktidarın toplum üzerinde sürekli birikim sağlayan birer tekel olduklarının çözümlenmemiş olması, reel sosyalizm örneğinde görüldüğü gibi "proletarya diktatörlüğü" ve "sosyalist devlet" denen sürece yol açmıştır. Bu konuda Önder Apo'nun tarih ve toplum analizinden yola çıktığımızda ister özel, ister kamusal nitelikte olsun, merkezi ve merkezileşme özelliğinde olan tüm yapılar, toplumun birikimleri üzerinde kurulan birer tekel olmaktan öte bir şey değildir. Tek başına "ekonomik tekel" diye bir olgunun mümkün olamayacağı, devlet ve iktidar ile birlikte ancak var olabileceğidir. Buna göre ancak hepsinin toplamına "tekel" diyebileceğimizdir. Şimdi tekele ilişkin şu kısa özeti yapmamızın nedeni, kapitalist tekelciliğe karşıt bir söylemden yola çıkan reel sosyalizm pratiğinin, sınıf mücadelesi stratejisine oturtulan bir değişim-devrim teorisinin, "proletarya diktatörlüğü" ve "sosyalist devlet" ile neticelenmesi, farklı söylem ve isimler altında da olsa kapitalizmi üretmiştir. Reel sosyalist ülkeler örneğinde çok iyi görüldüğü gibi, çok katı birer merkezi ulusdevlet sistemi olmak ile birlikte, iyi bir devlet kapitalizmi seviyesine ulaştıkları bu gerçeğin somut bir ispatıdır.

Anti tekelciliğin yolu demokratik konfederalizmdir

Günümüz kapitalizmi finans kapital aşamasını yaşarken, dünya ölçeğinde yaygınlaştırdığı sermaye sistemini "tek bir küresel tekel" ile taçlandırmayı amaçlamakta ve bu uğurdaki çabalarını tüm şiddetiyle sürdürmektedir. Çok uluslu şirketlerin evliliği ile ulus üstü şirketlerin kurulması, yine sistemin siyasal temsilcisi konumundaki ABD'nin dünya hegemonyacılığı ve bu hegemonyacılığı daha da pekiştirme çabaları, sermaye sisteminin küresel çaptaki bu merkezileşme ve imparatorlaşma çabasının çok genel boyutlardaki tezahürüdür.

Sermaye sisteminin küresel çaptaki bu tahtını kurma stratejisine karşın tüm sistem karşıtlarının, ötekiler dünyasının anti-tekel esprisi ve bunu olanaklı kılan alternatif bir mücadele stratejisi ile sermaye sisteminin bu küresel tekel kurma saldırganlığına karşı yerel ve küresel çapta bir mücadeleyi yükseltmelerine şiddetle ihtiyaç vardır. Demokratik konfederalizm stratejisi, tarihsel olduğu kadar, günümüz finans kapitalin söz konusu olan küresel tahtını kurma saldırganlığına karşı toplumun demokratik-komünal değerlerinin savunusu ve mücadelesi adına geliştirilen bir stratejidir. En genel anlamıyla toplumun demokratik ve komünal değerlerinin özsel duruşu, kendini var etme, koruma, geliştirme ve dolayısıyla tüm bunların teminatı ve güvencesi olacak olan örgüt ve mücadele araçlarına kavuşturma stratejisidir.

Önder Apo, demokratik konfederalizmi, *"devlet olmayan siyasi yönetim biçimi"* olarak tanımlar. Toplum, siyasal bir organizasyon olmadan toplum olma niteliklerini geliştiremez, kendi kendini yönetemez. Toplumun kendisini siyasal olarak organize etmesi onun temel ihtiyaçlarındandır. Tarihte devlet dediğimiz olgu, toplumun bu kendini organize etme ve yönetme ihtiyacının istismarı üzerinden var eder. Toplumun artan birikimlerini kendinde tekelleştiren devlet, dayandığı iktidar tekelleri dolayısıyla merkezi ve hiyerarşik bir konum arz eder. Bağrında topladığı tüm birikimleri iktidar güçleri adına koruyabilmek için de merkeziyetçi olma zorunluluğu duyar. Devlete alternatif bir yönetim modeli olarak tasarlayabileceğimiz demokratik konfederalizm ise, topluma dayandığı ve toplumun tüm özsel farklılık ve ahengi ile kendi kendini yönetme ve organize etme biçimi olduğu için merkeziyetçi bir yapı-konum teşkil etmez. Devlet ile demokratik konfederalizm arasındaki bu temel farkı Önder Apo, şöyle değerlendirmektedir: *"Devlet hep merkeziyetçiliğe koşarken dayandığı iktidar tekellerini çıkarlarını esas almaktadır. Aksi halde bu çıkarları koruyamaz. Ancak çok sıkı bir merkeziyetçilik güvence sağlayabilir. Konfederalizmde tersi geçerlidir. Esas aldığı tekel olmayıp toplum olduğu için mümkün olduğunca merkeziyetçilikten kaçınmak durumundadır. Toplumlar homojen (tek kütle) olmayıp çok sayıda topluluktan, kurum ve farklılıktan oluştuğu için hepsinin ortak bir ahenk içinde bütünlüğünü sağlamak, korumak zorunluluğunu duyar."*

Konfederalizm tekelciliğin panzehiridir

Demokratik konfederalizm, toplumun homojen ve tek tip olmadığı, toplumun geniş anlamda sosyal, kültürel, etnik, dini vb. farklılıklardan oluştuğu esasına dayanır. Bu bakımdan toplumun tüm bu farklılık ve zenginliklerinin özgür, gönüllü, uyumlu ve ahenk içinde bir arada yaşamasını mümkün kılan, tüm farklılıkların kendisini politik birimlere kavuşturduğu, geniş anlamda özerk federe birim ve konfederelerinden oluşan toplumun kendini özsel idaresi ve organizasyonudur. Bir köy yerleşim yerinden tutalım bir şehrin mahallesine kadar tüm toplumun sosyal, kültürel, ekonomik ve öz savunma esasları temelinde komün, ocak ve politik birimler halinde kendisini özerk olarak yapılandırdığı, her yerleşim birimi bir konfedere birim olduğu gibi her konfedere biriminin de kendi içinde kadın, gençlik, öz savunma, kültürel, eğitsel, ekonomik, sağlık gibi birimlere de sahip olduğu biçiminde tüm toplumu içine alan geniş anlamdaki ağ örgütlenmesidir. Demokratik konfederalizmin örgütlenme sisteminin olabildiğince zengin, kapsayıcı ve esnek olduğunu değerlendiren Önder Apo, bu konuda da şunları belirtmektedir. *"Dikkat edilmesi gereken bir husus da federe ve kendilik birimlerinin çok zengin bir kapsamda düşünülmesidir. Bir köy veya şehir mahallesinde bile konfedere birliklere ihtiyaç olacağını anlamak büyük önem taşır. Her köy veya mahalle rahatlıkla bir konfedere birlik olabilir. Örneklersek: Bir yandan köyün ekolojik birimi yani federesi, diğer yandan özgür kadın birimi, öz savunma, gençlik, eğitim, folklor, sağlık, yardımlaşma ve ekonomik birimlere kadar çok sayıda doğrudan demokrasi birimi köy çapında birleşmek durumundadır. Bu yeni birimler birimine de rahatlıkla konfedere (federe birimlerin birimi) birim veya birlik denilebilir. Aynı sistemi yerel, bölgesel, ulusal ve küresel seviyelere kadar taşırdığımızda demokratik konfederalizmin ne denli kapsayıcı bir sistem olduğu rahatlıkla anlaşılabilir."*

Demokratik konfederalizmin kendini idare ve yürütme biçimi ise katılımcı ve doğrudan demokrasi ilkesine dayanır. Örneğin her birim doğrudan katılma, tartışma ve karar alma temelinde kendi idaresini belirler ve yürütür. Sorunlarını tartışır ve çözümlerini üretir. Merkeziyetçi, hiyerarşik, üsten dayatıcı karar ve uygulamalara yapısal ve ilkesel olarak imkân tanımaz, buna kapalıdır.

Demokratik konfederalizmin temel bir ilkesi de öz savunma ilkesidir. İlkesel olarak militarizme ve silahlanmaya karşıdır, ancak her halükarda toplumun kendi öz savunmasını ilkesel olarak gözetir. Nasıl ki örgütlenme sistemi, geniş anlamda konfedere ağlardan oluşuyor ise aynı mantık silsilesi içinde öz savunma ağlarını, birimlerini oluşturur. Her köyün, mahallenin, yerleşim biriminin aynı zamanda bir öz savunma birimi olacaktır.

Sonuç olarak şu belirtilebilir: Demokratik konfederalizm her tür tekelciliğin bir anlamda panzehiridir. Gerçek anlamda tekelciliğe karşı mücadele etmenin yolu ve stratejisi, toplumu demokratik konfederalizm esasları temelinde örgütlemek, demokratik siyaset ve öz savunma araçlarına kavuşturmaktan geçmektedir. Başka türlü küresel sermaye tekellerinin, yine ulus-devlet militarizminin saldırı ve politikasına karşı toplumun demokratik ve komünal değerlerini savunmak ve geliştirmek mümkün görünmemektedir. Ele aldığımız konu bağlamında şu da belirtilebilir ki özelde 1 Mayıs, genelde ise sosyalist mücadele geleneğinin kazanımlarını koruyabilmenin, hata ve yanlışlıklarını doğru temelde aşabilmenin günümüzdeki en anlamlı ifadesi, tekelci sistemden kalıcı olarak kurtulmayı ve onu bir daha üretmeyi getirmeyen demokratik konfederalizmdir.

Burjuvazi tarafından gaspedilen bir halk devrimi: İNGİLİZ DEVRİMİ

Tarih halkların yaptığı ve halk adına gerçekleşen pek çok devrimin dönem egemenlerinin hanesine yazıldığına tanıktır. Bu yüzden yaşanan toplumsal devrimlerin doğru tanımlanmaya ihtiyacı var. Aksi takdirde yanlış yorumlanmış olacak olan tarih, yaşanan güncelin tarihle bağını koparacağı gibi doğru yoldan da saptıracaktır.

Tarihten günümüze köleci, baskıcı, egemen sistemler kendilerini var edebilmek için daima halka dayanmışlardır. Sistemlerini geliştirebilme imkânını da halkın her türlü sömürüsü, zayıflatılması ve insan olmaktan çıkarılmasında bulmuşlardır. Devletin dışında kalanlar olarak tanımladığımız halkı sürüleştirmeyi hedefleyen toplumsal mühendislik çabaları, tüm egemenlerin en temel karakteristik özelliğidir. O nedenle *"doğru anlama neden gerekli"* sorusu oldukça can alıcıdır.

Devrimler devletçi uygarlık sisteminin yapısal kriziyle bağlantılı gelişme gösteren toplumsal bunalımlara ve yaşanan kanserleşmeye çare bulma amaçlıdır. Bu nedenden ötürü insana insan olma özelliği ve ayrıcalığını tanıyan yaşam alanının büyük tahripler sonucu yok edilmesiyle (yok edilmeyle karşı karşıya olduğunu söylemek, yok edilen yaşamın dişlisi haline gelmek olur) toplumsal refleksin diğer bir ismi olan devrimlerin patlak vermesi kaçınılmaz olmuştur. Dolayısıyla halkın özgür yaşama istemini doğuran mücadeleler çoğu zaman devrimle sonuçlanmıştır. Fakat tarihe sınıfsal bakışın etkisiyle devrimler tüm halka değil de bir sınıfa mal edilmiştir. Çünkü sınıfsal yaklaşım devrimi yapacak güç olarak iktidarla çelişkisi olan toplumun tüm kesimlerini değil, bunlardan sadece bir sınıfı görür. Yani tüm toplumu devrimci görmez, sadece bir sınıfı devrimci görür. Bu nedenle de gerçekleşen devrimler halk devrimi biçiminde değil de sınıf devrimi şeklinde ele alınır. Bunun en belirgin örnekleri özellikle Rönesans, Reformasyon ve Aydınlanma'nın etkisiyle Avrupa'da, Amerika'da gerçekleşen devrimlerin ele alınmasında görülmektedir. İngiliz, Fransız ve Amerika Devrimlerine genel olarak *'Burjuva Devrimleri'* denilir. Böylesi bir tanımlama, 'devrim' kavramının özü nedeniyle doğru bir tanımlama olamaz.

Özü itibariyle devrimler toplumun ahlaki ve politik karakterine yaptığı katkı temelinde anlam kazanır. Gerçekleşenin, devrim veya karşı devrim olup olmadığı, toplumun öz karakteri olan ahlak ve politikaya yaptığı katkı temelinde anlaşılır. Burjuvazi gibi baştan beri iktidar olmayı tek amaç olarak bellemiş ve toplumsallığı dolayısıyla ahlakı dağıttığı oranda var olabilen bir sınıfın devrim yapması, 'devrim'in özüyle çelişiktir. Bu nedenle burjuvaziden devrimci değil, tarihin tanık olduğu en büyük karşı-devrimci çıkar. Ve bu, Marksizm'in belirttiği gibi sonradan gerçekleşen bir karşı-devrimcileşme durumu değildir. Burjuvazi başından beri karşı-devrimcidir. Burjuvazinin tarihsel olarak devrim karşısındaki duruşu, günümüz AKP'sinin durumuna benzetilebilir. AKP örneği burjuvazinin hem karakterini anlamada hem de tarihsel pratiğini ortaya çıkarmada hayli öğreticidir. Beyaz Türkçü faşizmin yerine geçmek isteyen Yeşil Türkçü faşizm ne kadar devrimciyse, aristokrasinin yerine geçmek isteyen burjuvazi de o denli devrimcidir.

Özellikle feodal düzene karşı duyulan tepkilerin bir yerinden tutmuştur burjuvazi. Zira feodal düzen aristokrasiye dayalı bir iktidar formudur. Her sınıf gibi burjuvazi de güç olabilmek için devlete ve iktidara sahip olmak gerektiğinin çok iyi bilincindedir. Bu nedenle de yer yer halkın mevcut feodal düzene duyduğu doğal ve iktidar dışılığı hedefleyen tepkileri ile burjuvazinin mevcut iktidarın yerine geçmek için giriştiği çabalar örtüşmüş olabilir. Yoksa burjuvazi ve halk ortak program etrafında buluşarak hiçbir zaman bir devrimin her aşamasında birlikte yer almamıştır. Çünkü yapıları, karakterleri farklıdır. Birisi egemenliği ortadan kaldırmaya çalışan toplumun geniş kesimi iken, diğeri ise toplumun tümü üzerinde kendini tekellerin tekeli haline getirmek isteyen doyumsuz bir sınıftır. Dolayısıyla burjuvazinin devrimlerde yer almasının asıl nedeni özellikle ulus-devlet örgütlenmesiyle kendini iktidar haline getirme hedefidir. Bu yolda da en büyük gerçekleştirici güç tabii ki halk olmaktadır. Halktan güç alan, halkın yaptığı devrimler üzerine konan ve sonuna kadar ihanet içinde olan bir gerçekliktir, burjuvazi gerçekliği. Devrimlerdeki rolü özü itibariyle budur.

Burjuvazinin yaptığı, esnek zekâsıyla monarşik yapılara karşı halkın harekete geçirilmesi ya da direniş ruhunun kabartılarak yanlış mecraya kanalize edilmesi ve siyasal boşluğun (halkın devrimsel gücünü sisteme dönüştürememesi nedeniyle) kendi çıkarları temelinde doldurulmasıdır. Hollanda, İngiltere, ABD, Fransa vb. devrimlerde burjuvazi şahsında tekerrür edenin bu olduğu görülmüştür.

Diğer tüm devrimler gibi İngiliz Devrimi de burjuvalar tarafından planlanan, sokaklarda burjuvaların çarpıştığı ve tümden burjuvaların beklentilerine uygun gerçekleşen bir devrim değildir. Diyebiliriz ki, 'Burjuva Devrimleri' diye adlandırılan tüm devrimlerin ortak özellikleri vardır: Kapitalist üretim tarzının önündeki engelleri kaldırmaları. Bu, biraz da objektif olarak ortaya çıkan bir sonuçtur. İkinci ortak özellikleri ise, sınırlı sayıda radikal burjuva ve küçük burjuvanın ötesinde, toplumun yoksul, çalışan, ezilen katmanların büyük kitleler halinde seferber olmalarıdır. İngiliz Devrimi açısından da bu durumun geçerliliğini koruduğunu söyleyebiliriz. Literatüre 'Burjuva Devrimleri' adıyla giren devrimlerin tarihsel sonucu bir yönüyle kapitalist üretim tarzının gelişmesi, politik sonucu da burjuvazinin ve burjuvaziyle bağlantılı olarak elit, yönetici bir sınıfın örgütlenmesi olsa da devrimin itici gücü her zaman olduğu gibi elbette halk olmuştur. Ve hiç kuşkusuz halk devrimlerinin gerçekleştiricilerinin ne arzuları kapitalistçe idi ne de yaptıkları devrimlerin kendi mezar kazıcıları olan burjuvalara mal edileceğinden haberdardılar. Tersine, halk kendi çıkarı doğrultusunda mücadele ettiğine sonuna kadar inanıyordu ve kendisi için yapıyordu yaptıklarını. Şimdi İngiliz Devrimi'ni hazırlayan koşullara biraz daha yakından bakalım.

İngiltere'de kralın yetkisini sınırlama çabası: Magna Carta

İngiltere tarihinde önemli bir dönüm noktasına denk gelen ve dönemin ağır toplumsal ve siyasal koşulları nedeniyle halkın bilincinde yer edinen Magna Carta zamanla baskıya karşı bir simge ve mücadele bayrağı durumuna gelmiş, kuşaklar boyunca özgürlüklerin bir güvencesi olarak yorumlanmış ve Batı anayasalarının temeli olarak kabul edilmiştir.

11. yüzyılda İngiltere'yi egemenliğine alan Norman Krallığı, ele geçirdikleri toprakları doğrudan doğruya kendi adamları olan soylulara dağıtır ve böylece merkeze başkaldırıp direnecek bağımsız senyörlerin türemesini önlemiş olur. Bununla beraber Ortaçağ'daki bütün hükümdarlar gibi, İngiltere'deki Norman kralları da kendi egemenliklerini tanıyan soyluları çeşitli konularda görüşlerini almak için toplantıya çağırır. İşte bu toprak sahibi soylular Norman istilasından çok sonra kralın otoritesini sınırlamak ve kendi durumlarını sağlamlaştırmak için Kral John'a 1215 yılında Magna Carta (Büyük Berat) denen bir belge imzalatırlar. Kral bu belgeyle kendi rızaları olmadıkça vergi almayacağına dair senyörlere söz verir. Baron denilen soylular 13. yüzyıl boyunca kendilerine daha sık danışılması için uğraşırlar. Danışılan kimselerin sayıları giderek çoğalır, baronların yanısıra şövalyeler, din adamları, kent ve kasabalardaki eşrafın temsilcileri de toplantılara çağrılır. İngiltere'de parlamentonun başlangıcı işte bu konuşma toplantılarıdır.

1215'te imzalanan Magna Carta sonraları 1216, 1217 ve 1225'de bazı değişikliklere uğrayarak dönemine göre güncellenecektir.

1215 yılında imzalanan Magna Carta ile başlayan ve daha da gelişen bu süreçle Avrupa'da mutlakiyetçi kraliyet rejiminden parlamenter sisteme geçiş ilk olarak İngiltere'de başlayacaktır. Tabi bu parlamento günümüzdeki anlamda bir parlamento değildir, buna parlamentonun prototipi demek daha doğru olacaktır. Parlamento hala kralın gölgesindedir. Kral isteklerini parlamento yoluyla meşrulaştırmakta olup, parlamentonun bir yasama gücü olarak gelişmesine ve demokratik işleyişine engel olmaktadır. Ancak parlamento ve kral arasındaki mücadele inişli çıkışlı bir şekilde hep sürecektir.

İngiltere Kralı I. Charles'ın parlamentoya danışmadan İspanya ve Fransa'ya savaş ilan etmesi ve bu savaşların maliyetini karşılayabilmek için vergileri arttırması üzerine, İngiliz Parlamentosu 1628 yılında 'Haklar Bildirisi' adı verilen belgeyi yayınlar. Bu bildiride, kralın yetkileri sınırlanarak hukuksal süreçten geçmeden kralın kimseyi suçlayamayacağı, cezalandıramayacağı ve orduyu halka karşı kullanamayacağı yasalarca güvenceye alınır. Kral da buna tepki göstererek parlamentoyu dağıtır. Ancak, vergi izni alabilmek için 1640 yılında parlamentoya tekrar toplanma çağrısı yapmak zorunda kalır.

İç isyanın öncüsü Oliver Cromwell

İngiliz tarihinin en önemli adlarından biri olan Oliver Cromwell, iç savaşta Kral I. Charles'a karşı ayaklanan parlamento yanlılarının önderlerindendir. Kralın idam edilmesinden sonra ülkenin en yetkili yöneticisi olur.

Cromwell 1640'ta Cambridge'den parlamento üyeliğine seçilir. Dine bağlı olan Cromwell koyu bir Püriten'dir. Tanrının isteklerini yeryüzünde yerine getirmek için kendisini seçtiğine, bu nedenle var gücüyle bunları gerçekleştirmek için çalışması gerektiğine inanmaktadır. Öteki Püritenler gibi kilise ve parlamentoda reform yapılması görüşünü desteklemektedir.

1642'de İngiliz iç savaşı çıkınca bir asker olarak yetişmemiş olmasına karşın, Cromwell İngiltere'nin doğusundaki kontluklarda parlamentoyu savunmak için savaşacak süvari birlikleri kurar. 1644'te, kralın yeğeni Prens Rupert'in bozguna uğratıldığı Marston Moor Savaşı'na korgeneral olarak katılır ve yetenekli bir askeri önder olduğunu gösterir. Sonraki yıl kralın kuvvetleri Naseby'de yenildiğinde, tüm parlamento ordularının komutan yardımcısı Cromwell'dir. Parlamentonun kurulmasını kararlaştırdığı "yeni model ordu"yu örgütlemeyi üstlenen Cromwell, askerlerin erdemli, dürüst, dindar olmaları ve uğruna savaştıkları davaya inanmaları gerektiğini savunur. Savaşın son çarpışmasında İskoçları Preston'da bozguna uğratan orduya komuta eden Cromwell, bundan birkaç ay sonra I. Charles'ı yargılayan Yüksek Adalet Divanı'nın 135 üyesi arasında yer alır ve kendini savunmayı reddeden kralın ölüm kararını imzalar.

Parlamentonun kral karşısında güç haline gelmesi için çabalayan Cromwell aynı zamanda parlamentoya da pek güvenmez. 1653'te parlamentoyu dağıtır. Kendisine danışmanlık yapacak bir meclis atar, ama bu meclisle de anlaşmazlığa düşmesiyle ölümüne kadar beş yıl süreyle ülkeyi tek başına yönetir.

Kralın keyfi uygulamaları ve 1640 Devrimi

İngiltere'de halk devrimi patlak verdiğinde Kral I. Charles "Uzun Parlamento" (1640-53) adı verilen parlamentoyu toplantıya çağırır. Parlamento kral tarafından alınan karar üzerine derhal toplanır. Kralın oluşturduğu ve gereğinde dağıtabildiği bu parlamento daha sonra İngiliz devriminin kurucu organına dönüşür.

İlk olarak 1640'ta toplanan bu parlamento kralın kişisel yönetimine karşı çıkarak kendi varlığını garanti edecek yetkiler talep eder. Bunun üzerine kral ile parlamento karşı karşıya gelir. Tüccar sınıfının parlamentoyu, soyluların (aristokratlar sınıfı) ise kralı desteklemesi ülkeyi ikiye böler: Parlamento ve kralcılar. Londra, Bristol ve Norwich gibi kentler parlamentonun ordusu tarafından kontrol edilirken, kuzeydeki bazı İngiliz kentleri ile Wales kralcıların kontrolü altındadır.

İngiliz Devrimi'nin üssü asıl İngiltere (England), kralcıların üssü ise Wales toprakları olur. İskoçya ve İrlanda o tarihte henüz birliğe dâhil değildir.

1642'ye gelindiğinde parlamento ve kralcı güçler arasında çatışmalar başlar. Tüccar yani burjuva sınıfı parlamentoyu, soylular yani aristokratlar da çıkarları gereği kralı desteklediği için savaşın çeperi genişler ve İngiliz toplumunda iç savaşa neden olur. Birçok yerde yaşanan çarpışmalar sonucu binlerce insan yaşamını yitirir. Bu iç savaş 1648'e dek sürer. İç savaşın ilk evresini (1642–46) Cromwellciler (parlamento yanlısı aynı zamanda halkın destek verdiği kesim) kazanır. Kral Cromwellcilerin iç savaşı kazanması üzerine İskoçya'ya kaçar. Kral, parlamento içinde güç kazanan ve püriten İskoçlardan disiplinli bir ordu derleyen Cromwell karşısında yenilgiye uğradıktan sonra, gücünü sağlamlaştırmak için bu sefer İskoç presbiterleriyle anlaşmaya çalışır. Ancak esas hedefi parlamentonun oluşturduğu Protestan ulusal birliğini ele geçirmek ve ona boyun eğdirmektir. İskoçlar, bu karışık ortamda ne yapacaklarını bilemedikleri I. Charles'ı 1649'da parlamentoya teslim ederler. Parlamento, kraldan ordu ve deniz gücü üzerindeki haklarını kendisine devretmesini, presbiter yasasını onaylamasını, kralcıları devlet aygıtından uzaklaştırmasını talep eder. Kralın zaman kazanmak için cevap vermeyi geciktirdiği bu sürede Cromwell Londra üzerine yürüyerek şehri işgal eder. Ordunun koruması altında hapsedilen kral, şehirden kaçar ve presbiteryen özgürlüklerini kabul etmesi karşılığında kendisini tahta yeniden geçirmeleri talebiyle İskoçlarla yeniden temas kurar. 1648'de Cromwell kralın İskoçlardan oluşan ordusunu Preston'da yener. Kral Cromwell'in başını çektiği parlamento yanlılarının eline geçer. Parlamento güçleri tarafından 30 Ocak 1649'da Kral I. Charles'ın kafası kesilir. İngiliz Devrimi süresince giderek güçlenen parlamento ile kral arasında başlayan iktidar mücadelesi I. Charles'ın idam edilmesiyle son bulur. Charles'ın ölüm kararının onaylanması üzerine İngiltere'de cumhuriyet ilan edilir.

1653'e gelindiğinde, "Uzun Parlamento" yönetim sorunları başta olmak üzere, ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunlara cevap olamaması nedeniyle Cromwell tarafından dağıtılır. İngiltere'de beş yıl sürecek parlamentosuz süreç Cromwell tarafından idare edilir. Daha sonra tekrardan parlamento kurulur. 1689'da özel mülkiyeti güvenceye alan yasaların yanı sıra, söz özgürlüğü vb. gibi kişisel özgürlükler ve haklar ilan edilir. Mutlakiyetin yerini anayasal monarşi alır ve kuvvetler ayrılığı ilkesi benimsenir.

1689 yılında İngiliz Parlamentosu'nun Haklar Kanunu'nu yayınlamasıyla, egemenlik parlamentonun denetimine geçer. Bu bildiriye göre;

1. Parlamento seçimleri serbestçe yapılabilecektir.

2. Parlamento üyeleri tam bir ifade özgürlüğüne sahip olacaktır.

3. Parlamentonun kabul ettiği kanunlar kral dahil herkesi bağlayacaktır.

4. Parlamentonun izni alınmadan asker ve vergi toplanamayacaktır.

Bu kanunla parlamenter demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi ilkeler Avrupa ve tüm dünyada ilk önce İngiltere'de uy-

"Tarihe sınıfsal bakışın etkisiyle devrimler tüm halka değil de bir sınıfa mal edilmiştir. Çünkü sınıfsal yaklaşım devrimi yapacak güç olarak iktidarla çelişkisi olan toplumun tüm kesimlerini değil, bunlardan sadece bir sınıfı görür. Yani tüm toplumu devrimci görmez, sadece bir sınıfı devrimci görür. Bu nedenle de gerçekleşen devrimler halk devrimi biçiminde değil de sınıf devrimi şeklinde ele alınır. Bunun en belirgin örnekleri özellikle Rönesans, Reformasyon ve Aydınlanma'nın etkisiyle Avrupa'da, Amerika'da gerçekleşen devrimlerin ele alınmasında görülmektedir"

gulanmaya konulmuş olur. Bundan sonra gittikçe diğer ülkelere de yayılacaktır.

Bu haklar üç kuşak insan haklarında birinci kuşak insan hakları olarak bilinen 'kişi hak ve özgürlükleri'dir. Bu durum, kapitalist sistemin özünü oluşturan bireycilik ideolojisiyle de örtüşerek kökleşmiştir. Nitekim kapitalist sistem 2. Dünya Savaşı'nın bitimine kadar da 'ekonomik, sosyal ve kültürel haklar' denilen ikinci kuşak insan haklarına sisteminde yer vermeyecektir. Bu hakları ve sonrasında gelişen ve 'dayanışma hakları' olarak bilinen üçüncü kuşak insan haklarını kabul etmesi de yine bireyciliğin gölgesinde ve çok pragmatik bir şekilde gerçekleşmiştir.

Marks, 1852'de, 17. yüzyıl İngiliz Devrimi'nin önderi Cromwell ve İngiliz halkının "kendi burjuva devrimleri" için gerekli dili, ülküleri, tutkuları ve hayalleri Tevrat'tan aldıklarını söyler.

1707'de İngiltere ve İskoçya parlamentoları birleşir ve bu tarihten sonra 'Büyük Britanya' resmi adı benimsenir. 1801'de İrlanda da bu birliğe katılır. Birliği oluşturan üç eski krallık (İskoçya, Wales ve Kuzey İrlanda) değişen derecede bir otonomiye sahip olurlar.

Nasıl yorumlamalı

Parlamento ve kralcıların çarpışması sonucu başlayan iç savaşın halk adına yapılıyor olması, monarşistler ve parlamentocuları doğru değerlendirmeyi gerektiriyor. Kral yönetiminin halkın menfaatlerini esas alarak savaş yürütmediği açıktır. Zaten kral yönetiminde böyle bir şeyin olması tarihte hiçbir zaman söz konusu olmamıştır. Kralın yaptığı kral ailesini, toplumun sömürüsü üzerinden zenginleştirmektir. Böyle olunca elit bir kesim refah içinde yaşarken, toplumun ezici çoğunluğu açlıktan kırılmış oluyordu. Halkın deyimiyle krallar gibi yaşıyorlardı. Krallar tanrının yeryüzündeki biçimleridir. Nasıl ki tanrının buyruklarına itaatkâr olmak ve onun kulluğuna soyunmak inanç gereğiyse, krallara da boyun eğmek, kralın söylediğini yerine getirilmesi gereken tartışılmaz ayet olarak anlamak, krala atfedilen tanrısal misyonun gereği olarak toplumlara kavratılmıştır. Tarih boyunca uygarlık adına kurulan tüm krallıklar, imparatorluklar, cumhuriyetler, kent ve ulus-devletler tek ve toplu olarak, uzlaşmış ve rekabetçi halleriyle, hegemonik ve eşit duruşlarıyla özünde sermayenin iktidarlaşmış, devletleşmiş biçimleri olmuşlardır. Kral I. Charles de elindeki sermayesine sermaye katmak ve bu sermaye üzerinden iktidarını güçlendirmek istiyordu. İktidarın katılaştırılmasıyla I. Charles İngiltere'sinin tanrı-kral devleti daha da güçlenecekti. Böylece devlet, baskı aracı olan iktidarıyla devlet dışı kalmış toplumun ahlaki-politik örgüsünü bastırarak ortadan kaldıracaktı. Ahlaksız ve politikasız kalmış sürü toplumla da hanedan-kral düzeninin çarkına dişliler yaratılarak, sistemin akışı devam ettirilecekti. Kral I. Charles tüm bunları İngiliz halkı üzerinden yapıyordu.

Kralı ve monarşik düzeni destekleyen aristokratları da bu çerçevede ele almak gerekir. Bu sınıf her zaman devletin iktidar ortağı olmuştur. Devletle girilen işbirliğine dayalı ilişki bütünlüğüyle, halkın demokratik-komünal değerlerini gasp eden soylular, varlık koşulları olan halkı daima sömürme mantığıyla devlet mekanizmasını derinleştirmişlerdir.

Devletin olduğu yerde toplum komünal ve bütünlük arz eden özüne ters düşerek parçalanmış demektir. Devletli toplumlar parçalı toplumlardır. Biçimlerine bakılmaksızın tüm devletler, alt toplum (halk) üstündeki üst toplumdur. Devlet toplumu parçalar, bu parçalama işini hiç ara vermeksizin alt toplum üzerinde sürdürür. Parçalanmış, bütün inanç değerleriyle özüne yabancılaştırılmış toplum, güçsüz ve sömürülmeyi bekleyen bir toplumdur. Devlet hiçbir zaman karşısında güçlü ve iradeli bir halk görmek istemez. Çünkü güçlenen, kendi sorunlarını çözen, örgütlü ve iradeli bir toplum devlete ihtiyaç duymaz. Bu da devletin sonu olur. Zaten toplumun doğası insanlık tarihinde de görüldüğü gibi devlete ihtiyaç duymayan bir özelliktedir. Bu yönüyle toplum, devlet olmadan da var olabilir, ancak devlet, toplum olmadan yaşayamaz. Devlet biçim değiştirse de özü itibariyle aynıdır. Monarşi, oligarşi, teokrasi, aristokrasi vb. ismi ne olursa olsun, devletçi zihniyet toplumsallığın parçalanması ve özgürlüklerin yitimidir. İngiltere'deki krallık sistemini de bu mantıkla değerlendirmek gerekir. İngiltere'deki kral yönetiminin bu parçalılık üzerinden tüm yetkileri elinde bulundurması soyluların işine yarıyordu. Çünkü kral iktidarda soylulara yer veriyordu.

İngiltere'deki aristokrat sınıf daima kral yönetimiyle birlikte hareket etmiştir. Aristokratların İngiliz iç savaşında kralı desteklemeleri ekonomik, toplumsal ve siyasal gücün monarşik düzenle kendi ellerinde olması nedeniyledir. Dolayısıyla aristokratların kralın tanrı-devletini desteklemeleri çıkarları gereği anlaşılırdır. Soylular ellerindeki zenginliklerin parçalanmasını, pastanın daha fazla bölünmesini istemiyordu. Toprakta çalışan köylülerin emeği çalınıyor, köylüye de hiçbir şey verilmiyordu. Köylünün emeği üzerinden zenginleşmek isteyen, sadece kral ve onu destekleyen soylular olmak istiyordu.

Parlamentonun krala karşı çıkışıyla başlayan iç savaş ileriki süreçlerde parlamentoyu amaçlarından uzaklaştırmıştır. Parlamento, eskisi gibi kralın savaş önceleri vergi toplamak için biraraya getirdiği ve bağımsız hareket edemeyen bir meclis olmak istemiyordu. Mutlakıyetçi monarşik rejim yerine demokratik parlamenter sistemin artık kaçınılmaz olduğunu savunuyordu. Hatta ilk önceleri kralın despot yönetimine karşı demokrasi mücadelesi verilmiştir. Her türlü baskıcılık reddedilmiştir. Fakat iç savaşın parlamentocular tarafından kazanılması ve kralın kafasının kesilmesiyle birlikte belirlenen demokratik mücadele ilkelerinde değişim yaşanmıştır. İktidar hırsı parlamentoyu hatta geçmişte en keskin çıkışlar yapan milletvekillerini bile alabildiğine yozlaştırmıştır. İktidar bataklığı, uğruna mücadele edilen demokrasiyi unutturmuştur. Parlamentocular yaşanan boşlukla adeta boşluğa düşmüşlerdir. Daha sonraları halkın sorunlarını tartışamayacak, küçük bir sorunun çözümü için tek bir yasa bile çıkaramayacaktır. Hantallaşan ve çıkarları doğrultusunda hareket eden parlamento geçmişini unutmuş, deyim yerindeyse kral dönemindeki parlamenter sistemi aratır duruma gelmiştir.

"Uzun parlamento" diğer ismiyle "Kalıntı Parlamento" birbirleriyle klik çatışmaları ile vakit geçirip hiçbir siyasi karar alamayacak, hatta yeni parlamento üyelerinin seçimi konusunda bile bocalayacaktır. Nitekim 20 Nisan 1653'te Oliver Cromwell 40 tüfekli asker getirerek bir söylev verdikten sonra parlamentoyu feshetmiştir. Bu söylevin sözleri şunlardır:

"Acele edin ve defolup gidin...! Oturumunuzu sonlandırmaya geldim. Meclisi yaptığınız her icraat ile kirletmenize ve şerefsizleştirmenize artık kalıcı bir son vermeye geldim. Siz ki fitneci, fesatçı, meclis üyeleri, siz ki iyi bir hükümet olmak dışındaki her şey!! Kiralık sefil yaratıklar, zavallılar, ülkenizi en küçük şahsi çıkar adına satılığa çıkaranlar, birkaç kuruş için Tanrı'ya ihanet edenler, içinizde bir parça da olsun erdem kalmadı mı? Bir parça vicdan da mı yok? Atım kadar bile dindar değilsiniz! Altın sizin yeni Tanrınız olmuş! Satılığa çıkarmadığınız bir değer de kalmadı… Ulusunuz adına iyi bir şey düşünemez misiniz? Sizi çıkarcı sürüsü, bulunduğunuz bu kutsal meclisi, o varlığınızla kirletiyorsunuz! Tanrının kutsadığı bu meclisi, ahlak yoksunu davranışlarınızla hırsızların ini haline çevirdiniz! Halkın size verdiği yetkiyi kötüye kullandınız. Siz ki, halkın umutsuz dertlerine çare olmalıydınız. Kendiniz halka en büyük dert kaynağı oldunuz! Ama ülkeniz beni asırlardan beri temizlenmemiş bu ahırı temizlemeye çağırdı! Ve bu gücü de bana Tanrı verdi. Bu şeytan ocağını yönetmeye geldim. Vay halinize! Şimdi derhal defolun!!! Acele edin rüşvetin köleleri! Acele edin, gidin! Süslü saltanat eşyalarınızı alın ve defolup gidin!..."

İngiliz Devrimi'nde burjuvaziyle birlikte iktidarın el değiştirmesi gerçekleşmiştir

İktidar olmanın yolunun devletten geçtiğini bilen burjuvazi de parlamentoyu desteklemiştir. Toprak sistemine dayanan İngiltere'deki krallık rejiminin tüm gelirlerinin soylular arasında paylaşılıyor olması, burjuvaziyi parlamentocularla saf tutmaya götürmüştür. Bu da yeni düzende yaratılacak devletli ulus bilinciyle, burjuvazinin konumunu aristokratlarla değiştirmesi anlamına gelecektir. Önder Apo'nun Özgürlük Sosyolojisi kitabından bu kısa bir alıntı bu konuda daha da açıklayıcı olacaktır:

"Burjuvazinin üst tekelci kesimleriyle birlikte orta burjuvazinin önemli bir kısmı, bürokrasinin iktidarlaşması ve devlet sınıfları haline gelişi, eskinin birkaç hanedanlık ve krallık gücü yerine binlerce, on binlerce yeni hanedanlık gücünün ikame edilmesi demektir. Bir kral yerine binlerce kralın geçişi anlamına gelir. Cinsiyetçi toplumda gelişen erkek egemen kişilikle bu yeni krallık güçlerinin birleşimi, toplumsal doğanın tümüyle yeni iktidar güçleri tarafından fethedilmesi ve sömürgeleştirilmesi demektir…

Burjuvazinin aristokrasiye, işçi sınıfının her ikisine karşı mücadelesi, Avrupa'da iktidar ve devlet inşasını derinleştirmeye zorlamıştır. Burjuvazinin (orta sınıf) tarihte belki de ilk defa bir orta sınıf olarak devletleşmesi, iktidar ve devletin konumuna büyük değişiklik getirmiştir. Toplumun içinden doğan bir kütlenin devletleşmesi, dolayısıyla artan iktidar olayı kendisini toplum içinde örgütlemek zorunda bırakmıştır.

Burjuvazi kendini dıştan iktidar ve devlete hükümran kılmayacak kadar büyük bir sınıflaşmadır. Kendini devletleştirdikçe, içte toplumsal çatışma içerisinde bulunacağı açıktır. Sınıf çatışması denilen olgu bu gerçeği açıklar. Burjuva ideolojisi olarak liberalizm, bu soruna çözüm bulmak için bin dereden su getirir. Fakat geçen sürede yaşanan, devlet ve iktidarın daha da büyümesi ve bürokratik kanserleşmedir. Toplumda devlet ve iktidar ne kadar büyürse, bu o kadar iç savaş var demektir. Avrupa toplumunda gelişen en temel sorun baştan itibaren bu nitelikte olmuştur. Büyük anayasa, demokrasi, cumhuriyet, sosyalizm, anarşizm mücadelesi iktidar ve devletin oluşum tarzıyla yakından bağlantılıdır. Günümüze doğru bulunan en gözde çare, kesin anayasal kurallara bağlanmış temel insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasidir. Kalıcı bir çözümden ziyade, devlet ve toplumu iktidar üzerinde uzlaşmaya zorlayarak, eskinin büyük kavgalı dönemini aşmaya çalışmaktadır. İktidar ve devlet sorunu çözümlenmemiştir. Sadece sürdürülebilir bir konuma taşınmıştır."

İngiliz Devrimi'nde burjuvaziyle birlikte iktidarın el değiştirmesi gerçekleşmiştir. Kral-aristokrasi yönetiminin yerini gittikçe burjuva almıştır. Dolayısıyla devlet ve iktidar sistemiyle toplumlara dayatılan kölelik, Önderliğimizin de belirttiği gibi *"derinleşmiş ve genelleşmiş"* bir hal alır. Burjuvaziyle kartopu gibi büyüyen iktidar hastalığı, biriktirilerek toplumun tüm gözeneklerine değin nüfuz edecek bir konumla zirvesini yaşar. Emek çalınacak ve kölelik derinleştirilecektir. Bu yönüyle iktidar, toplumsal emeğin gaspı ya da yoğunlaşmış toplumsal emek biçimiyle tanımlanabilir. Daha avcılık ve toplayıcılık döneminden beri, 'güçlü ve kurnaz adam'ın başta kadın olmak üzere göz diktiği klan topluluklarının çaba değerlerinden kapitalist zor örgütü olarak ulus-devletin biçimlenmesine dayalı gelişmiş toplumsal artıkların ele geçirilmesine kadar hiçbir birikimin iktidardan soyutlanarak ele alınması mümkün değildir. Beş bin yıllık merkezi uygarlık sürecinin kendisi de yoğunlaşmış ve kurumlaşmış toplumsal birikimdir. İç savaşta halkla birlikte hareket eden burjuvazinin halk adına savaşmadığı bu kısa iktidar tanımıyla anlaşılır olmaktadır. Burjuva sınıfı halkı kandırmıştır. İktidarcı karakteriyle, her türlü baskı ve egemenlikçi-tekçi yöntemlere karşı verdiği mücadeleyi halk adına yaptığını söylemesi büyük bir yalandır. Karaktersiz, yalancı, düzenbaz, pragmatist ve özünde toplum karşıtı olan burjuva sınıfı İngiliz Devrimi de dâhil hiçbir zaman halkı düşünmemiştir. En temel amacı kâr payını daha da arttırmak ve bunun için de iktidarı ele geçirmektir. En ustalıklı oldukları husus da gelişen toplumsal tepkileri, verilen mücadeleyi kendi hanelerine yazdırabilmeleridir. Dolayısıyla İngiliz Devrimi ve diğer devrimlere 'Burjuva Devrimi' sıfatını yakıştırmak ezilenler adına egemenleri meşrulaştıran en temel husus olmaktadır. Bu tarihi çarpıtmanın yanı sıra halkı yok saymaktır. Dolayısıyla İngiliz Halk Devrimi'ne burjuva gözlüğüyle bakmak, tarihi egemenlerin teorisiyle değerlendirmektir. Tarihin gerçek sahibi olan halkı tarihin çöp sepetine atmaktır.

Amaca hangi yoldan ulaşılacağı önemlidir

Parlamento, burjuva ve halkın aynı yerde saf tuttuğu, iç savaş sonucu kralın kafasının kesildiği bir devrimsel süreç demokratik bir düzenle son bulmamıştır. Kraldan sonra her ne kadar olumlu gelişmeler yaşansa da, sonuç itibariyle kral sistemiyle benzeşme, hatta kraldan daha despot bir duruma gelme yaşanmıştır. Nasıl ki kral ordusuyla birlikte parlamentoyu basıp, psikolojik ve fiziki baskı uygulayarak isteklerini parlamentoya kabul ettirmişse, Oliver Cromwell de kralsız parlamentoda bir kral gibi hareket ederek ordusuyla parlamentoyu basmış ve görüşlerini parlamentoya kabul ettirmiştir. Daha sonra antidemokratik bir biçimde kendine bağlı bir meclis oluşturmuş (kral da kendine bağlı bir meclis kurmuştu) ardından bu meclisi/parlamentoyu dağıtmış ve beş yıl boyunca da İngiltere'yi tek başına yönetmiştir. Cromwell hem krala karşı çıkarak iç isyana, parlamentoculara önderlik etmiş, hem de kral sistemine karşı vermiş olduğu mücadele sonrasında kraldan farksız kral uygulamalarını devralmıştır. Adına da 'Anayasal Monarşik Cumhuriyet' denmiştir. Dolayısıyla hiçbir şey değişmemiştir. Kralın yerini Cromwell, soyluların yerini burjuvazi almıştır. Olan yine her zaman olduğu gibi halka olmuştur. Halk savaşmış, halk mücadele etmiş, halk devrimi gerçekleştirmiş, halk şehit vermiş, halk… Sefasını sürenler de burjuvazi olmuştur.

Buradan hareketle mücadele edilen olguyla benzeşme oldukça can alıcı bir konu olarak karşımıza çıkar. Benzeşmeyi yaşamamak için 'nasıl bir yöntem' sorusu da önemlidir. Tarihten günümüze birçok hareket, sistem dışı alternatif güç savaştıkları güce benzeme ve onun yedeğine düşme gibi paradigmasal sorunlar yaşamışlardır. Amaca hangi yoldan ulaşılacağı önem kazanmaktadır. Yöntem Önderliğimizin belirttiği gibi amaca giden kestirme yoldur. Hakikat arayışçılığındaki yol biçiminde tanımlanabilir. Dolayısıyla 'hangi yöntem ve araçlar kullanılmalı' sorusu cevaplanmayı gerektirir. Amacımız hakikatin peşinden koşmaksa ve kullandığımız yöntem-araç devlete ya da mücadele ettiğimiz sistemin kendisine aitse, varacağımız yer onun değirmenine su taşımaktan öteye gitmeyecektir. Oliver Cromwell'in iç savaştan sonra içerisine düşmüş olduğu durum kaynağını biraz da yöntemden almaktadır. İktidarın kullandığı yöntemlerle iktidara karşı mücadelede başarılı olunamaz. İktidar karşıtlarını kendisine benzetir, onlardan beslenir. Ateşi ateşle söndürmek denilen husus tam da budur.

Cromwell kralın despot yönetiminden oldukça rahatsızdı. Parlamentonun kendi rolünü oynaması gerektiğine inanıyordu. Sorunların çözümü için demokratik meclis tartışmalarını önemli buluyordu. Fakat devrimden sonra Cromwell kendisiyle çelişir adımlar atmıştır. Kralı birebir taklit ettiğini söylemek yerinde olacaktır. Nedeni ise hem devlet zihniyetini aşamamış olması, devlet mantığıyla hareket etmesi hem de devletin araçlarını ve yöntemini kullanmasıdır. Devlet ve iktidar öyle bir zihni örgüdür ki, onu bilmeyi ve aşmayı gerektirir. Aksi taktirde canlı iktidar ve kurumlaşmış devlet her şeyi kendi içerisinde eritecektir. Marksizm de reel sosyalist öğretisiyle kapitalist sistemin bilme sınırını aşamadığı için kapitalizme en soldan asırlık ömür kazandırmıştır. Her ne kadar demokrasiyi geliştirme adına sosyalist bir hareket olarak çıkış yapsa da, devlet aygıtına sarılması ve devlet iktidarını (proleter diktatörlük) komünizme geçiş için gerekli bir aşama olarak görmesi, kendisini devlet sosyalizmine (devlet sosyalizmi olmadığı için, devlet kapitalizmi demek daha doğru olacaktır) götürmüştür. Amaç demokrasi olmasına rağmen kullanılan araçların devletçi olması nedeniyle amaç kirlenmiş ve sisteme benzeşme gerçekleşmiştir.

Oliver Cromwell'den sonra

Oliver Cromwell'in oğlu Richard Cromwell 'Devlet Koruyucu Lord' ünvanı alarak takip etmiştir. Fakat kısa bir müddet sonra onun devlet idaresinde başarılı olamadığı açığa çıkmıştır. Bunun üzerine Commonwealth rejiminin İskoçya'ya gönderdiği vali olan General Monck monarşiyi tekrar geri getirme kararı ile İskoçya'dan ordusuyla gelip Şubat 1660'da parlamentoyu feshedip Richrad Cromwell'i görevinden feragat ettirmiştir. Stuart Hanedanı'ndan (babası idam edilmiş Kral I. Charles olan) II. Charles Londra'ya 23 Nisan 1661'de gelip taç giymiştir. Bu yeni Krallık rejimi İngiliz tarihi açısından 'Restorasyon Devri' olarak anılır.

Kral II. Charles yeniden tahta çıkınca, babasının idamının öcünü Oliver Cromwell'in tahnit edilmiş cesedini 1661'de mezardan çıkartıp zincirlere bağlayarak ve türlü işkencelerin ardından suçluların idam edildikleri Tyburn'da astırarak ve sonra da başını kestirerek almıştır. Cesedi de darağacının altına gömülmüştür. Kafası ise Westminster Hall'un tepesinde bir kazığa geçirilmiş ve II. Charles'ın hükümdarlığı süresince burada kalmıştır…

Dersim için bir soykırım planı

SUDAKİ RAHMETİ AFETE ÇEVİRMEK

“Munzur Dersim için abıhayat oldu, rahmetiyle cana can kattı ve bu haliyle Dersim insanınca kutsandı. Dersim insanına yakışmayacak bir kimlik dayatmasında bulunan güçler şimdi Munzur’un bu kimliğini de değiştirmeye, rahmetini afete dönüştürmeye çalışıyorlar. Munzur’u savunmak gerekir. Munzur kendisi kalmalı, yani afet değil rahmet olmalıdır”

Dersim kendine has yaşamı ve kültürüyle halkımızın en özgün ve zengin bir değeridir. Kürt halkının tarihsel yaşam hikâyesinin önemli bir kesitini barındıran mekânlardan biri de Dersim’dir. 1937-38 katliamı ve sonrasındaki uygulamalar Dersim’de bazı yaraları çok daha fazla derinleştirmiş olsa da, bir bütün olarak Kürt halkının başına gelenler ve getirilmek istenenlerin Dersim’de olup bitenlere çok benzediğini başta Kürtler olmak üzere vicdan sahibi herkes iyi bilir.

Dersim soylu bir direniş geleneğinin sahibidir

Dersim, Kürtlerin farklı bir toplum ve halk olarak kendi kimliklerini korumak ve vatan topraklarında kültürleriyle yaşamak için geleneğe dönüştürdükleri yaşam mücadelelerinin çarpıcı bir örneğidir. Kürt halkının zalimlerin zulmüne karşı koyuşunun kesintisiz sürüp gelen uzun bir tarihi vardır. Dersim soylu direnişi ile bu tarihin gümüş kapılı kalesi oldu. Çok işgalci gelip geçti, ama Dersim hep o asi kişiliği ve yüksek memleketliliği ile kaldı. Belki işgalciyi durduramadı, ama zafer kazanmasına da izin vermedi. Düz ovalara, oralarda olup bitenlere hiç kulak asmadı. Oraların sözlerini dinlemedi, oralardan gelenlere inanmadı. Belki bazen inanmak istediği de oldu. Ama sonra bunların ‘kuzu postuna bürünmüş kurt’ olduklarını gördü, bunları ‘şerefsizler ve yalancılar’ olarak tanımlayıp kendilerine karşı onurluca direndi. Direnerek yaşamanın zor ama onurlu olacağını bildi Dersim. Dostlarını ve misafirlerini mertlik ve cömertlikle karşıladı. Kısacası zalime ve haine hep söyleyeceği ve söylediği bir sözü ve kustuğu bir öfkesi oldu Dersim’in. Çünkü Dersim dağdır ve her durumda da öyle kalan bir dağlı Dersim olacaktır.

Dersim dağlı kalmalıdır. Unutmayalım, dağ yüksektir, kendisine yabancı olanlar için dağın ulaşılmaz ve aşılmaz bir yüzü vardır. Başı sıkıştığında insanın sığındığı yer hep dağları olmuştur. Kim veya kimler insanın başına dert açar bir haller getirir? Elbette egemenler. Egemenlere bu hakkı kimler vermiştir ve nereden bulurlar bu hakkı kendilerinde? Egemenlerin zulüm ve zorbalığı büyük olduklarını sanmalarından, yüksek mevkiler ve makamların kendilerine her şeyi yapma hakkını verdiğine inanmalarından kaynağını alır. Zalimlerin büyüklükleri ve yücelikleri, haksızca ele geçirilmiş değerler ve koca yalanların ürünüdür. Onlar ne kadar zulüm yapar ve katlederlerse, o kadar büyük ve güçlü olduklarına inanırlar. Onlar sahtekârca yöntemlerle tüm zavallılıklarını ve küçüklüklerini ‘en büyük ve en yüce olan’ diye tanımlayıp bunun gösterişi içinde yaşamayı yaşamdan sayarlar. Oysa çok iyi biliyoruz ki, gerçek anlamda büyük ve yüce olanların gösterişe ve yalana hiç ihtiyaçları yoktur. Çünkü sadeliği ve yüceliği ile duranların bunun en başat bir kanıtı gibi arkalarında duran dağları vardır. Onlar ne kadar sade ve yüce olduklarını dağlarının heybetiyle bütünleşerek gösterirler. Dağlar küçük zavallıların zulmüne karşı sadeliğin görkemli yüceliği içinde özgürlüğün ve büyük yaşamın sahiplerinin mekânlarıdır, barınağı ve korunağıdır. İşte sade ve yüce olan Dersim de tüm sadeliğini heybetli dağlarıyla, derin vadileri ve ormanlarıyla kendi topraklarından almıştır. Bunun için Dersim aynı zamanda kendi insanını kucaklayan bir anayurttur. Gerçek Dersim insanı Dersim’in doğasıyla ana-çocuk ilişkisinde olduğu gibi kucak kucağadır.

Bir halkın ya da bir mıntıkanın sakinlerin toplumsal yaşamının ifadesi olan kimlik değerlerinin hem oluşmasında hem de kendi mecrasında bir ırmak gibi akmasında üzerinde yaşadıkları coğrafyanın temel bir rol oynadığı bilimsel bir gerçektir. İnsanlığın üzerinde yaşadığı toprakların insanlık için önemi büyüktür. Ana olarak toprak, üzerinde yaşayan insanı ürünleriyle besler. Yedirir, içirir, barındırır ve korur. Bu gerçek nedeniyle olacak ki, bütün kutsal kitaplar insanın topraktan doğduğunu ve toprağa döneceğini söylerler. Bu ifadeyi yaşam, kültür ve coğrafya ilişkisi temelinde düşündüğümüzde, ne kadar doğru ve güzel bir tanımlama olduğunu daha iyi anlayabiliriz. İnsanı toprakla, toprağı da üzerinde yaşayan insanla kutsallaştırmak ancak böyle vurgulanabilir. Demek ki bir toprak parçası üzerinde veya bir memlekette doğup büyümek ve sonra orada toprağa karışmak kutsaldır, yücedir ve değerlidir. İnsan yaşadığı mekânların kimliğini oluşturan değerlere hakkını vererek yaşamalıdır. Kuşkusuz değerlere hakkını vererek yaşamak için yerine getirilmesi gereken görevler vardır. Bunlar tarihini bilmek, günceldeki ihtiyaçlarına tarihin geleneğinden kopmadan cevap olmak ve böylece yeni değerler yaratarak süreklilik kazanmaktır. Hiç kuşku yoktur ki, Dersim son birkaç on yıl öncesine kadar da sunduğu değerlere hakkını vererek yaşayanların çoğunlukta olduğu bir yerdi. Toprak olarak Dersim halen de “Direnmek yaşamaktır” ilkesine göre hakkını vererek yaşayanların gezdiği yüksek bir memlekettir; dağlıların dağ ülkesidir, ölüm kusarak yok etmek isteyenlere dağlaşarak karşı duranların yurdudur.

Dersim hem bir parça vatan toprağı hem bir kişiliktir

Dersim nasıl bir topraktır? Dersim’i Dersim yapan nedir? Dersim’in hangi özgün kimlik ve kültür değerleri vardır? Daha somut olarak Dersimli olmak ne demektir? Bu ve benzeri soruları özellikle son on yıllarda kendisini Kürt ulusal kimliğinden, yine Alevi inancından uzak tutan ve bu tutumlarına değişik kılıflar geçiren bazı demagojik söylem sahiplerinin söylemek isteyecekleri türden şeyler düşünülsün diye sormuyoruz. Tersine, bu soruları en son düşürülmek için katledilen Kürdistan kalesi Dersim’i anlamak için soruyoruz. Seyit Rızalardan Mazlum Doğanlara, Zarifelerden Beritanlara, Besêlerden Zilanlara kadar gelen kültürün anlaşılması için soruyoruz. Zalime başkaldırmak isteyen neredeyse herkesin ilk aklına gelen toprakların neden Dersim olduğu konusu biraz düşünülsün diyedir sorularımız. Dersim neden Aleviliğin kutsal merkezidir ve neden tümüyle Kürt Aleviliğinden oluşan bir kültürle yaşar? Yani Dersim ve Dersimli kimdir? Nerede ve nasıl oluşmuştur? Bunun cevaplarını arıyor ve anlamak için soru soruyoruz. Neden durup dururken Dersim’i arıyoruz diye bir soru da akla gelebilir ve gelmelidir de. Çünkü Dersim bir soruya verilmiş cevabın sonrasında oluşmuş bir inancın devamıdır.

Neden bu soruları sorduğumuza ilişkin cevabımız, soru sormanın doğruya ulaşmada en önemli yol olduğudur. Doğru soru, yaşama yön vererek insana yol gösteren cevabı gerektiren sorudur. Bilindiği gibi Türk sömürgeciliği Kürtlerin kendilerine nasıl yaşamalı sorusunu sormalarına izin vermeyen, verse bile cevabının kendi inkâr sistemi içinde aranmasını dayatan çılgın bir sömürgeciliktir. Vereceği cevap kişiyi kendi sistemiyle bütünleştirip içinde erimeye götürecekse, o zaman bu soruyu sormanın onlara göre bir sakıncası yoktur. Hayvanlaştıran bir rejim olarak bu sömürgecilik kendisi olmaktan çıkıp başkalaşıma uğramayı değişmez bir kader olarak Kürtlere dayatmaktan vazgeçmiyor. Kürt her şey olabilir ama asla kendisi olmayacak, kendisi olmak için çaba harcamayacak, kendi kimliğini, kültürünü ve dilini istemeyecektir. Düşmanın bu yaklaşımından dolayı da Dersimlinin kendine soru sorması önemli bir konudur.

Dersim’in bir gerçeği ya da Dersimliliğin tarihsel geleneğinin en önemli ayaklarından biri olan zulme karşı tavır alış kültürü yok olmak üzeredir. Oysa Dersimlilik Kürt Aleviliğidir. Aleviliğin dayandığı Kürt kültür geleneği Zerdüştlüktür. Zerdüştlük, zorba Semitik Tanrıya yöneltilmiş “Söyle, sen kimsin?” sorusunun cevabıdır. Demek ki Dersim her şeyden önce zorbalığı sorguya çeken geleneğin devamı durumundaki bir kültürdür. Kendisinin kim olduğunu ve nereden gelip nereye gittiğini sorgulamak, yine olup bitenler konusunda soru sorup cevabını aramak Dersimli olmaktır. Soru sormak, aynı zamanda dışarıdan gelen birini veya bir şeyi hemen kabul etmemekten kaynaklanır. Soru sormak bir arayış belirtisidir. Her arayışa zorluk çıkaran bir takım engeller de çıkabilir. Engelleri aşmak için bulunan yola direniş denmiştir. Dersim bir geleneğin devamı ise -ki öyledir- demek ki Dersim bir direniştir de. Elbette direnişi sadece Dersim’e özgü bir duruş olarak tanımlamıyoruz. Zorbalığa karşı her halkın, her bölgenin, her kültürün bir direnişi olmuştur. Kültür denilen şeyin kendisi zaten direniş demektir. Belirtmek istediğimiz şey, kimi toplumsal değerlerin bir bütün olarak direnişle yoğrulduğudur. Amacımız başta Alevilik olmak üzere Kürt kültürünün önemli bir özelliğinin de direniş içinde yoğrulması olduğuna dikkat çekmektir.

Dersim bir parça vatan toprağı olmanın yanı sıra, aynı zamanda bir kişiliktir ve bir kişilik olduğu için de bir kültürdür. Dersim denilince ilk akla gelen kültürel kimlik olgusu Kürt Aleviliği olmaktadır. Bu kimlik direnişin, kendinde ısrar etmenin, başkalaşıma uğramaya karşı koyuşun sonucunda oluşmuştur. O öyle bir yer ve kişiliktir ki, dize getirilmek için hakkında özgün fermanlar yayınlanmış, özel yasalar çıkarılmıştır. Zalimlerin açmak için tüm güçleriyle dayandıkları Kürdistan’ın Gümüş Kapısı Dersim bugün tam bir ikilemle karşı karşıyadır. Dersim kendisi olarak yoluna devam mı edecek, yoksa Tunç El’in katliam sürecine teslim olup sulara mı gömülecektir? Cevabını bekleyen yakıcı soru budur.

Dersim tarihsel bir süreçten geçmektedir. Günümüzde hem Alevilik konusunda yapılan tartışmalar, hem de Munzur vadisinde kurulacak barajlar nedeniyle Dersim bir kez daha Kürdistan’ın ve Türkiye devletinin gündemindedir. Dersim’i hedefleyen saldırılar, onun üzerinde yapılan ince hesaplar çok olmuştur. Bugün Dersim dört bir yandan tekrar böylesine oyunlarla çembere alınmak istenmektedir. Bilindiği gibi Dersim’in şimdi yaşadığı sorunların ana kaynağı 1937-38 katliamı ve sonrasında uygulanan politikalardır. Bugün yaşananlara bakıldığında bir kez daha çok net görülecektir ki, Kürtlere dayatılan inkâr ve imha siyasetinin bir devamı olan 1937-38 süreci aslında özgün bir aşamayı teşkil etmiştir. O uygulamalar değişik yol ve yöntemlerle halen de devam etmektedir.

Dersim katliamının Türkiye devleti nezdinde nedeni Dersim’in kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletinin otoritesini kabul etmemesidir. Kuşkusuz burada cumhuriyeti kabul etmeme tutumu olarak yansıtılan Dersim duruşu semboliktir ve bir bahanedir. Za-

ten Dersim Kürt'ünün kurulan imparatorluk kalıntısı bu yeni yetme devleti kabul etme mecburiyeti olamazdı. Çünkü cumhuriyet bir yana, Türkler bu topraklarda yokken bile Dersim vardı. Dersim Osmanlıya da tabi olmamıştı. Bu katliamın nedeni Dersim'in Dersim olarak kalmasına duyulan tepki ve öfkedir. Yüzüne modern ve çağdaş kılıfı geçirmiş Türkiye devleti kendi deyimiyle "Dersim'de medeni adam yavrusu yetişmez" tespitindeki gerçek karşısında yaşadığı korkulara çare bulmak için katletme planlarına girişti. Onların medenileştirelim derken yapmak istedikleri Dersim'i teslim almaktı. Bilinmelidir ki, medeniyet insan algısına yerleştirildiği gibi incelik, kibarlık, ilericilik, demokratiklik, anlayışlı olmak gibi anlamlara gelmez. Medeniyet insanın köleleştirilmesi sürecidir. Medeni insan burjuva egemenliğin hizmetine koşturulmuş insandır. Hep yükseklerde özgür yaşamış, dağın temiz havasını solumuş, etrafı kutsal sular, vadiler, göller ve dağlarla çevrili olan bir insan neden medeniyet denilen kölelik çarkını kabul etsin ki! Dersimli bozulmamış insan olarak olması gerekeni yapmıştır.

Dersim kendisi olarak kalmada ısrar ettiği için bir katliamla teslim alınmak istendi. Dersim'in isyan ettiği, devlete saldırdığı, eşkıyalık ve soygunculuk yaptığı türünden sözler katliamın meşruluğunu sağlamak için uydurulmuş propagandalardır. Kaldı ki, Dersim'in devlete savaş açarak kendini savunma hakkı doğmuştu. Dersim kültüründe bir yere destur alarak girmek esastır. "Hû ya pirim" deyip mekân talep etmek Dersimlinin kültüründe vardır. Ne 'destur' isteyerek ne de "Hû ya pirim" diyerek gelenin Dersim kültüründeki tanımı 'nefsi xırab'tır, yani kötü niyetliliktir. Ya da böylelerinin 'bêbext' olma ihtimali vardır. Türk devletinin katliam sürecini komplolarla hazırladığını, tam bir zorbalık ve barbarlık örneği gösterdiğini bilmeyenler 'şerefi ve haysiyeti kalmamış' olanlardır, aslını inkar eden haramzadelerdir. Çünkü devlet aynı zamanda 'nefsi xırab' ve 'bêbext' olan bir yapılanmadır. Devlet olarak örgütlenenler yalan, hile ve düzenbazlıkla yönetmenin uzmanlarıdır.

Barajlar katliam politikalarının devamıdır

Dersim katledildi. Katledilmek istenen Dersim katliama karşı koydu. Dersim kimseye saldırmadı, saldırıya karşı direndi. Dersim kimsenin malını talan etmedi, talan edildi. Dersim kimsenin namusuna göz dikmedi, Dersim'in namusuna el uzatıldı. Dersim'e kötü gözlerle bakıldı. Dersim insanı kirletilmeye karşı korunmak için kendini kayalardan Munzur'a attı. İksor Vadis'indeki mağaralara canlı canlı gömülmeyi göze aldı, ama teslim olmadı. Bundan dolayı Türk devletinin Dersim'e öfkesi 1937-38 fiziki katliamı ile son bulmadı, tersine daha da arttı. Asıl katliam bu saldırılardan sonra adeta milim milim ayarlanarak devreye konulan uygulamalarla gerçekleşenler oldu. Bu uygulamaların nasıl ayarlandığını ve yürütüldüğünü, neyi hedeflediğini ve nasıl bir kişilik ortaya çıkardığını öğrenmek isteyenler PKK edebiyatıyla kaleme alınmış Kürdistan'da Darağaçları, Kışla Kültürü ve Devrimci İntikam Görevimiz kitabını mutlaka okumalıdırlar.

Barajların yapılmasıyla gündem olmuş konular bu katliam sürecinin yeni bir aşamasıdır. Çünkü barajlar konusunda yapılan bilimsel araştırmalar bunların yararından çok zarar verdiğini göstermektedir. Yine barajlar konusundaki mühendislik çalışmaları sonucunda ortaya çıkan bazı çarpıcı hususlar vardır. Bu tespitlere göre, örneğin Munzur vadisindeki su tutulmasıyla oluşacak gölün kaplayacağı alan bilinçli büyütülüp bataklık alanlar oluşturulması planlanmıştır. Bununla çevre yaşanmaz hale getirilmek istenmektedir. Oysa Dersim dağdı ve coğrafyaydı. Öyle oluşmuştu. Şimdi oradan vurulup boğdurulmak isteniyor.

"İnsanlık yaşamında öyle değerler vardır ki, onlar uğruna ölmenin kendisi de zafer sayılır. 1937-38'de Seyit Rıza önderliğinde direnen Dersim, kazanan ve yaşayan Dersim'dir. İnsan yaşamı için önemli olan, onu anlamlı kılan değerlerin yaşamasıdır. Bir değerin yaşaması, o değerin özelliklerine göre yaşamaya çalışan topluluğun ona göre davranmayı ve ona göre olmayı bilip başarmasıyla mümkündür"

Mevcut durumu kelimelerle ifade edersek, 1937-38 katliamında darağaçlarına çıkarılan Dersim'in ayakları altındaki sehpa bu barajlar politikasıyla çekilerek boğma işinin tamamlanmasına çalışılıyor.

İnsanlık yaşamında öyle değerler vardır ki, onlar uğruna ölmenin kendisi de zafer sayılır. 1937-38'de Seyit Rıza önderliğinde direnen Dersim, kazanan ve yaşayan Dersim'dir. İnsan yaşamı için önemli olan, onu anlamlı kılan değerlerin yaşamasıdır. Bir değerin yaşaması, o değerin özelliklerine göre yaşamaya çalışan topluluğun ona göre davranmayı ve ona göre olmayı bilip başarmasıyla mümkündür. Dersim direnişti ve Dersim 1937-38'de direndi. Dersim bir kültürdü ve o kültürün geleneğine uygun olan yerine getirildi. Dersim'li olmak neyi gerektiriyorduysa o yapıldı. Aynı şey düşman cephesi için de geçerlidir. Düşman da düşmanlığını gösterdi. O günün medeniyetinin dili ve uygulamaları faşizmdi. Türk egemenlerinin medeniyet hocaları faşistleşmişlerdi. Türk devleti de aynı medeniyet gereğince faşistleşmişti. O güne kadar Dersim belki de dünyanın en özgür ve demokratik bir köşesiydi. Faşist bir kişiliğin veya devletin en çok korkacağı şey özgürlük değerlerine göre yaşamaya çalışanlardı. Dersim özgür kalmayı sevdiği ve buna göre yoluna devam etmek istediği için bilinçli bir şekilde hedef seçildi ve vuruldu.

Dersim'in çok amaçlı ve planlı olarak kırıma tabi tutulduğuna dair kanıtlar çoktur. "Çıbanbaşı, memleketin içinde bir yara, vahşi ve medeniyet yavrusu olamayanlar" türünden söylemler Dersim'in neden hedef seçildiğini göstermektedir. Başka bazı kanıtlar da vardır. 1937'de katliam yapılıp Seyit Rıza ve diğer direniş önderleri idam edildikten ve Dersimliler mecburi iskâna tabi tutulduktan sonra saldırıların durması gerekirdi. Ama öyle olmadı. 1938'de de dönemin Başbakanı Celal Bayar'ın yaptığı açıklamalar çarpıcıdır: "Türkiye hükümeti bu sene Dersim meselesini tekrar ele alacak ve bu mıntıkada askeri mahferler yapacağız, köprüler inşa edeceğiz ve mektepler açacağız. Arzu ediyoruz ki, askeri hareketler de tevakkuf etmeksizin devam etmekte bulunsun. Geçen sene büyük kuvvetlerimizi mezkûr mıntıkada tahsil ettik ve bazı mıntıkalarda müsademeler oldu. Bu sene de azmedilen mesele aynı mıntıkada askeri harekâtlara devam ve yok etme tatbikatı yapmaktır. Şöyle ki, ordularımız pek yakın bir zamanda Dersim mıntıkasında manevralar yapacak ve ondan sonra bu mıntıkanın sakinlerini tamamen kaldıracak ve bu meseleyi esasından kesecektir". Katliamın neyi amaçladığını, neden yapıldığını özellikle bu son sözlerden çok daha iyi anlamak mümkündür. Dersim'in karşısında direndiği uygulamalar işte bunlardır.

İhanet düşmandan önce baş edilmesi gereken şeydir

Özellikle 1937 katliamında direnişe yol açan şeyin Dersimlilik olduğu kesindir. Dersim düşmanını tanımaktır, düşmanın politikalarını bilmektir. Çok derin bir öngörü sahibi olunmasa da, güçlü bir hissedişle olanaklar dahilinde yaşamak için teslim olmamayı seçmek Dersimliliktir. Türk devleti "Osmanlıda oyun çoktur" sözünün pratik uygulamalarını Dersim katliamı sürecinde bir bir uyguladı. Hainlik yapsın diye halkın deyişiyle bêbextler ve ruhu kirlenmiş olanlarla oynadı. Ana ve atasının ruhunu unutanın ruhu kirli olur. Aslını unutanlar olarak haramzadeler böyle ortaya çıkar. Bunlar çakal sürüleri gibi direniş güçlerine saldırtıldılar. Bu unsurlar düşmanın da taşıyamayacağı kadar kirli yaratıklardı. Bir direniş esnasında en acı olan şey içerden ihanetin gelişmesiydi. İhanet aslını inkâr edenin yeni bir soy bulma arayışını düşmanından dilemesi halidir. Bu da mümkün olmayacağına göre, ihanet cinsiyetsizlik gibi bir şeydir. Bir savaş ve çatışma içinde iki taraf olur. Üçüncü taraf savaşan tarafları ya barıştıran ya da savaşı körükleyen konumundadır. Ama yine de bir kimlik sahibi olarak vardır. Fakat ihanet taraf değil, ders çıkarılması gereken bir lanetlilik durumudur. İhanet taraf değil, düşmandan evvel bertaraf edilmesi gereken şeydir.

1937-38'de 'Sel Harekâtı' olarak bilinen işgale karşı gelişen ve iki yıl devam eden Dersim direnişi sırasında katledilen insan sayısını tam olarak vermek mümkün değildir. Kayıplara ilişkin kesin bir sayı vermek zordur. Ancak bu on binlerle ifade edilecek kadar korkunç bir sayıdır. Mecburi iskâna tabi tutulan sınırlı bir kesim dışında hedef alınan her kesim ve herkes fiziksel olarak yok edilmiştir. Bunun sistematik bir etnik temizlik olduğu asla inkâr edilemez. Dersim'de fiziki olarak bir kırım yapıldı. Reyber ve Pırço gibi gözü dönmüş haramzadelerin de içinde olduğu lanetlilerin ve barbar düşmanın ortaklaşa yaptıkları katliam Dersim'i tümüyle bitiremedi. Onun için barajlar politikasıyla yapılmak istenen şey bu kırımı tamamlamaktır. Ancak yaşananlar karşısında belki de barajlardan önce önemle üzerinde durulması gereken şey Dersimliliği tartışmaktır. Çünkü Dersim'de yeni bir katliam uygulaması olduğu çok açık olan barajlar politikasına karşı özellikle Dersim'de yaşayan insanların suskunluğu asıl ürkütücü olandır. Bu durum katliam tamamlandığı için mi barajlar yapılıyor, yoksa tamamlanamamış olan katliamı noktalamak için mi barajlar politikası devreye konulmuştur sorularını sordurtuyor.

Cumhuriyetin İngiliz politikalarına ve ABD desteğine teslim olduğu dönemlerden sonra Kürtlere karşı uygulanan asimilasyonun yarattığı sonuçları biliyoruz. Buna karşı Kürt Özgürlük Hareketi olarak verdiğimiz mücadelenin sonuçları da ortadadır. Kürdistan direnişine hep öncülük etmiş, en son planlı saldırılar ve özel yasalarla düşmanın hakkından gelmek istediği Dersim neden sessizdir? Kaldı ki, Kürdistan PKK ile bir serhıldan ülkesi olmuştur. 2010 Newroz'unu hep beraber yaşadık. Dolayısıyla baraj yapımından çok tartışılması gereken bu suskunluk halidir. Mevcut katliam politikasına tepkisizlik korkutucudur. Seyit Rıza'nın torunları, Mazlumların, Beritanların, Kemallerin, İbrahimlerin, Munzurların, Besêlerin ve Zilanların yoldaşları hala vardır. Dersimlilik denilen kültürün soy abidesi bu kişiliklerdir. Bunun için bu geleneğin yankısı daha güçlü olmalıdır. Dersimliyim diyen bu soy abidesi değerlerin tarzında demokratik ulus kimliği ile tavrını ortaya koyması gerekli olan şeydir. Yaşanan yeni katliam politikalarına tavır alış yeterli olmadığı için, olması gereken Zerdüşti temelde zalime gereken soruyu sormaktır: "Siz kimsiniz ve Dersim'e ne yapmaya geldiniz?"

Yaşanan suskunluğun derin tarihsel ve toplumsal nedenlerini ve tabii soykırım politikalarının Dersim'de ortaya çıkardığı kişilik tahribatlarını ele almadan önce, barajlarla ne yapılmak istendiğine bakmak gerekir. Bir kere çokça vurgulandığı gibi barajlar politikasıyla Dersim boşaltılmak isteniyor. Çünkü Dersim coğrafyası ve onunla bütünleşmiş olan Dersim insanı zalim egemenin deyimiyle "Dersim'de medeni adam yavrusu yetişmez" belirlemesi temelinde ele alınıyor. Bunun için sorunu kendi yöntemlerine göre kökten çözmek istiyorlar. Yoksa Munzur Baba'nın kovasından dökülen sütün ilk günkü beyazlığı kadar berrak akan gözelerin akışını engellemek akıl kârı olabilir mi? Kutsal bir suyun arındıran akışı nasıl olur da can verdiği bir coğrafyayı ve insanları boğacak bir lanete dönüştürülebilir? Rahmet olan Munzur nasıl afet kaynağına çevrilebilir? Su hayattır. Ölü bedenlerimizi temizler. Dersim'de direnişçiler sebepsiz yere kendilerini Munzur'un dalgalarına bırakmadılar. Çünkü Dersim'e kirve olduğu söylenen Munzur'un özgür akışında kendini ölüme bırakmak, düşmana teslim olup onursuzca yaşmaktan daha değerlidir. Onurlu bir ölüm mekânıdır Munzur'un doğal akışı. İşte düşman Munzur'un bu kutsallığını ortadan kaldırmak istemektedir.

Açılımla Alevi birliği bozulmak isteniyor

Dersim Alevi Kürtlüğünün merkezidir. Bir yanda Düzgün Baba, Koê Jele, Ana Fatma, Munzur Baba, Boyer Baba gibi kutsal mekânları, diğer yandan Kürt Aleviliğinin dinsel temsilcisi pirlerin yurdu olan Dersim, Sünni İslam literatürüne göre belirtirsek, Alevilik için hac yeridir. Katolik Hıristiyanlar için Vatikan, Müslümanlar için Kâbe, Yahudiler için ağlama duvarı neyse, özelde Kürt Alevileri ve hatta genelde tüm Aleviler için Dersim odur denilebilir. Eskiden Osmanlı zulmü, daha sonra cumhuriyet Türkiye'sinin katliamları ve ulusal inkâr ve imha politikası Dersim'in inanç kültürü açısından rolünü tam oynamasını engellediği için bu misyonunu tam yerine getirememiştir. Ama Dersim'in Kürt Alevileri üzerindeki manevi etkisini kimse inkâr edemez. Demek ki Dersim'e dönük uygulamalar Kürt Alevilerine dönük uygulamaların bir parçasıdır. Dersim ortadan kalkarsa Kürt Aleviliği de adım adım ortadan kalkar. Türkiye devletinin 'Alevi açılımı'yla Alevi birliğini bozup Aleviliği Sünnilik gibi devletin resmi bir mezhebi yapma girişimi ile Dersim'deki barajlar politikasını birlikte düşündüğümüzde, yapılmak istenenlerin öyle sıradan şeyler olmadığı ortaya çıkar.

Yani sorunun sadece Munzur vadisine baraj yapıp doğayı ve oradaki canlı kültürleri yok etmekle izah edilemeyeceği, bunun için bu büyük yıkımın acısını şimdiden hissetmek ve tavır almak gerektiği ortadadır.

Bu politikanın AKP gibi Sünni İslam ve tarikat destekli bir ideolojik parti tarafından pratikleşmesinin de başkaca bir anlamı vardır. AKP son seçimlerde oy sayısı itibariyle Türkiye'deki birçok ilçeden bile daha az oyu olan Dersim Belediyesini ısrarla ele geçirmek istedi. Bunun için açıktan rüşvet dağıttı. Oysa İslam dininde rüşvet haram sayılmıştır. İslam dininin tarihsel gelişimi içinde verilmiş iktidar mücadelelerini bilenler, AKP'nin Muaviye İslamcılığının devamı olduğunu iyi bilirler. O Muaviye ki, Aleviliğin ruhani gücüne güç katan Ehlibeyt'ten Hz. Hüseyin ve yakın akrabalarını katleden Yezid'in babasıdır. Ama işin tuhaf olan yanı, bu parti Dersim'de olmaması gereken bir durumu ortaya çıkardı ve hatırı sayılır bir oy aldı.

Yaşanan bu gelişmeler çok net bir şekilde Dersim'in adeta bir yol ağzına geldiğini gösteriyor. İki yoldan hangisi seçilecek? Dersim kendi tarihsel kimliğine uygun mu yaşayacak, yoksa Tunceli olmayı mı kabullenecek? Dersimliler ak sakallı Ağdat kartalı Seyit Rıza ve Alişer'in izinde yürüyüp Mazlumlar ve Beritanların devam ettirdiği geleneğe mi katılacaklar, yoksa "Biz Dersimli değil Tunceliliyiz" deyip Reyber'in safında mı yer alacaklar? Yaşanan durumları sağa sola çevirmeye, yine solculuk, demokratlık, bilmem hak hukuk söylemleriyle eveleyip gevelemeye gerek yoktur. AKP Dersim'den hatırı sayılır bir oy alıyorsa, Munzur'un rahmetini afete çevirmeyi ve Dersim'i Munzur'la vurmayı öngören barajlara karşı tepki yok denecek kadar azsa, Aleviliğin merkezi bir yer olduğu halde Dersim'in pirleri ve rayberleri kutsal mekânların temsilcileri olarak misyonlarını yerine getiremiyorlarsa, yol erenleri yolu kendilerine dert edinmiyorlarsa, burada ciddi bir sorun var demektir. AKP kadınların baş örtüsü gibi basit bir sorunu bahane edip neredeyse tüm devleti ele geçirdi, geçirecek. Buna karşılık bizim hac mekânımız ortadan kalkıyorken, bu sesizlik hayra yorumlanamaz. Bu durum karşısında bir Dersimli olarak bazı soruları kendimize sorup elimizi vicdanımıza koyarak cevaplarımızı verebilmeliyiz. Tekrar belirtmek gerekirse, sorun barajlar sorununun ötesinde bir şeydir. İşte bu durumu anlamak için Dersim katliamı ve sonrasına bir kez daha bakmak gerekir. Çünkü yaşanan saldırılar kesinlikle hem katliam sonrası Dersim'de ortaya çıkarılmış sosyokültürel durumla bağlantılıdır, hem de katliamın tamamlanmamış yanlarını tamamlamaya dönüktür.

İçinde yaşadığımız dönemin Kürdistan'ını ve onun içinde Dersim'i anlamak için geçmişe bir kez daha uzanmak ve yaşananları anımsamaya çalışmak gerekir. Geçmiş sadece yaşanıp geçen bir olaylar yığını veya bazen hatırlanması gereken bir anı değildir. Geçmiş toplumun hafızasıdır, geleneğin ve tarihin var edici zamanıdır. Bugün içinse geçmiş, şimdi olarak yaşanan tarihtir. Saldırı büyükse ve saldırıya uğrayan öfkesiz ve sessizse, onun tarihine bakarak nedenleri bulunmalıdır. Dersim yaşadığı ve tanığı olduğu çılgınlıkların tarif edilemezliğine rağmen bir sessizliğin çarkına alınarak tepkisizliğe mahkûm edilmiştir. Genel olmasa da, belirleyici olanın bu olduğu inkâra gelmez bir durumdur. Oysa Dersimlinin görüp yaşadıkları tüm sınırların ve ölçülerin ötesindeydi. Uç, sınırın en uzak noktası sayılır. Buna rağmen uçta seyretmek yine de belli bir sınırda durmaktır. Onların yaşadıkları ise uç bile değildi, insanın hayal sınırlarının ötesine taşıyordu. En azından onlar açısından durum buydu. İnsanların yakarıp bir daha gerçekleşmemesi temennisinde bulundukları günler Dersim katliamının görülmemiş bir vahşetle dolu geçen günlerini tarif edebilir. Bu vahşete rağmen neden yeni katliam harekâtı olan barajlar politikası ve Alevi Kürtlüğü bitirme girişimleri karşısında sessiz kalınmaktadır?

Sömürge insanının bedeni ve ruhu parçalanmıştır

Çok uzak bir geçmiş değil, yakın bir zaman olan 1937 yılında ve 1938 yılının son çeyreğinde Dersim'e giren Türk ordusu ele geçirdiği her insanı istisnasız katletmişti. Kendi deyişleriyle taş üstünde taş, gövde üstünde baş bırakmamakta kararlıydılar. Beşikteki bebelerden ölüm döşeğindeki yaşlılara kadar herkesi aynı akıbet bekliyordu: Ölüm. Dersim'de katledilen insanların yüzde doksan dokuzu masum sivillerdi; kadınlar, yaşlılar ve çocuklardı. Halkın kendisi bunları esir diye tanımlıyordu. Esirler her yerde boyunları ve elleri iplerle birbirine bağlı bir biçimde topluca kurşuna dizilmişlerdi. Kurşunlanıp yere yığılan insanlar bu kez askerler tarafından defalarca süngülenmişlerdi. Süngüleme cesetlerin yakılmadığı yerler için geçerliydi. Birçok yerde vurulanların üzerlerine benzin dökülüp yakıldıkları belirtilmektedir. Bu barbarlığa uğrayan ve halen canlı şahitleri olan insanların intikam duyguları neden istendiği kadar etkili olamıyor? Sömürge insanı bedensel ve ruhsal olarak parçalanıp sakatlanmış bir insandır. Çok ince yöntemlerle ayarlanmış bir katliama maruz kalmışsa durum daha da beter olabilir. İşte yaşananların bu gerçekle bir bağı vardır.

Bilindiği gibi katliamdan sonra Mecburi İskân Kanununun çerçevesinde Dersim boşaltıldı. Bu kanunun özünü Türkleştirme oluşturur. Bunun için belli bir yerde iskân edilenlerin aynı aşiretten olmamalarına özen gösterilmiştir. Aynı aşiretten olmak dayanışma ruhu ve direniş zemini demektir. 1938 yılı sonbaharına kadar Dersim'de teslim olma da, teslim alma da yoktur. Yaş ve cinsiyet ayrımı yapmaksızın, Türk ordu birlikleri isyancı denilen aşiretlerden yakaladıkları herkesi bir araya toplayıp öldürmüşlerdir. Zaten bu sürece gelindiğinde direniş büyük ölçüde kırılmış, sayısız masum insan kıyımdan geçirilmiştir. Sonbaharda her yerde aynı şekilde işleyen oldukça ilginç bir senaryo uygulanmıştır: Kurşuna dizilmek üzere ağır makineli tüfeklerin karşısına çıkarılanlar, infaz yerine yetişen bir süvarinin getirdiği haber üzerine yeniden hayata dönmüşlerdir. Bundan sonra toplu infazlar durmuştur. Her yerde söylenen şey hep aynı olmuştur: İnfazların durdurulması emrini veren kişi Mareşal Fevzi Çakmak'tır. Böylece Fevzi Çakmak 'kurtarıcı' haline getirilmiştir. Dersim insanındaki egemen kanıya göre, Fevzi Çakmak kırımı durdurmasa, 'isyancı' aşiretlerden geriye tek bir fert bile bırakılmayacaktır.

Kim ne derse desin, katliamın en dehşet verici, en çılgın anı budur. 'Emir' olumlu karşılık buluyor ve hücrelerine dek ölümü karşılamaya hazırlanmış gergin bedenler mermilerle delik deşik edilip süngülenmekten kurtuluyor. İnsan ruhu süvarinin bu haberi karşısında fırtınada alabora olmuş denizdeki bir tekneyi andırıyor, dengesini kaybedip kontrolünü yitiriyor. Beden artık ruha itaat etmiyor. O ana kadar hiçbir gücün zayıflatamadığı diz bağları çözülüyor, bacaklar titremeye başlıyor. Bir süre sonra belki de bu kez ruh bedenin hükmü altına giriyor. Kendi varlığını sürdürme imkânına kavuşan beden, ruhun hapishanesine ve giderek mezarına dönüşüyor. Birkaç saniye öncesinden başlayarak bedenin geçmişle bütün bağları kopuyor. Beden için geçmiş kendi çözülüşüyle gelen ölümdür ve makineli tüfeklerin susturulmasıyla birlikte ölüm bedenlerden uzaklaştırılıyor. Ölümün ruhlar etrafında oluşturduğu kuşatma çemberini daraltması bedenler için daha fazla yaşama imkânı anlamına geliyor. Nasıl olursa olsun yaşamak! Ruhun denetiminden kurtulmuş bedenin yönelimi kesinlikle bu oluyor.

Çok iyi planlanıp uygulanan bu sözde kurtuluş sahnesi toplu ölümlerin soylu anlamı üzerine inen bir kara bulut işlevi görmüş, yaşanan anı en uzak ve en yakın geçmişten koparmıştır. Bedensel ölümün gerçekten uzaklaştığının anlaşıldığı an, unutkanlığın da başladığı ve geçmişten kopuş sürecine girildiği andır. Ölümden dönüş adeta bir bakıma sıfır noktasından bir başlangıç halini almıştır. Daha öncesi yoktur. Daha doğrusu, bedensel çöküşünün durdurulması karşılığında kişi öncesini artık yok sayacaktır. Kurtarıcı ve kurtuluş oyununu oynayanlar içine girilecek bu yeni doğrultunun farkındadır. Cellât sahneden çekilip gitmiştir. O artık bambaşka biridir; kendisiyle ölümü getiren değil, bağışlayıp hayata döndürendir. Cellat ellerinde kardeşlerinin kanı hala temizlenmemiş olarak karşılarında dursa bile, kurtulmuş bedenlerin gözünde bu böyledir. On binleri yeryüzünden temizleyen cellât kurtarıcı görünümüne bürünmüş ve bağışladıkları nezdinde bu yeni kimliğiyle kabul görmüştür. Onurlu bir tiksinti ve nefretin, yerini müthiş tiksindiren bir sevgiye bıraktığı sürecin başlangıcıdır bu. Kurban ile cellâdı arasında yeni bir ilişki kurulmuştur. Sıfır noktasından başlayan hayat, cellâda sevdalandıran hayattır. Her yaştan on binlerin hayatlarının söndürülmesi artık bir yanlışlık olarak bile görülmeyecek, katiller bir hata yaptıklarını bile söylemeyecekler, yapılan katliam öldürmenin en vicdansız ve en hayâsız hali olarak tümüyle yok sayılacaktır.

İnsan bu çok ince kurgulanmış oyun sahnesine baktığında, bazı yanlarıyla ne kadar bugüne benzediğini de görebilir. Bir yandan CHP'li Onur Öymen'in Alpdoğan Paşanın geleneğini devam ettirmek isteyen sözleri ve tehditleri, öbür yandan AKP'nin 'Alevi açılımı' ile dillendirdiği şeylerin Fevzi Çakmak'a ait olduğu söylenen talimatı anımsatacak sözleri… Demek ki oyun aynı oyundur. Değişen şey sahne ve oyunculardır. İşte Dersimliyim diyen biri bunu iyi görmek durumundadır.

Kuşkusuz yukarıda dile getirdiklerimizde Dersim katliamında bazı insanların son anda ölümden dönmüş olmalarına duyulan bir hayıflanma yoktur. Keşke geride kalanlar da öldürülseydi denilmiyor. Ayrıca kimse ölümü de kutsamıyor. İnsan hayatının biricikliğinden, güzelliğinden ve kutsallığından asla kuşku duyulmuyor. Burada Kürt kasaplığına soyunmuş Türk devletinin akıl almaz zulüm ve zorbalığı sorgulanıyor; onun insanı kendi karşıtına dönüştüren gerçeği gösterilmeye çalışılıyor. Yeniçerilik bu konuda herkesin bildiği bir örnektir. Osmanlının temel askeri örgütlenmesi olan yeniçeriler, ebeveynleri çoğunlukla öldürülmüş Hıristiyan halkların çocuklarıdır. Hâlbuki devşirilme gerçeğinin farkında bile olsa, bunun yeniçeri için fazla bir anlamı yoktur. Onun için devlet her şeydir, kendisinin varlık gerekçesidir, kendi başlangıcı ve sonudur. Yeniçeri örneğinde kurban ile katil arasında yaşanması düşünülen ilişki tersine çevriliyor: Tiksinti ve nefretin merkezine yerleşmesi gereken katil, kurban için sakat bir sevginin öznesi düzeyine yükseliyor.

Türk egemenlik sisteminde insanı bu tarzda kendi özüne yabancılaştırıp kendine bağlama adeta sanat düzeyinde bir uygulama gücü kazanıyor. Osmanlının mirası üzerinde vücut bulan TC devletinin Dersim'de yaptığı şey, bu başarılı deneyimin yeni bir tekrarı oluyor. Kapitalizmin yabancılaştırmadaki büyük gücünü de arkasına alan Türk devleti, soykırım artıklarını ruhsuz bedenlere çevirerek Dersim'i ikinci kez katliamdan geçiriyor. İşte barajlara karşı sessizlik denilen şey bu realiteden kopuk değildir. Tunceli denilen yer ve Dersimli olmaktan çıkmış kişilik bu uygulamaların bir sonucudur. Ülkesini bırakıp gitmek bununla direkt bağlantılıdır. Tüm bu kendine yabancı kişilik için geçmiş anı olmaktan çıkmış kadar uzak, anlatılmaya değmeyecek denli bir bayağılık olmuştur. Artık yapılması gereken kaçmak ve paraya karşılık Dersim'i sahipsiz bırakmaktır. İşte barajdan da tehlikeli olan biriktirilmiş bu tersine dönen ruh ve duygudur.

Katledilenlere sıkılan kurşunlar ruhlara isabet etti

Dehşet saçan uygulamalarıyla gözdağı verme katliamcı güçlerin en temel amaçlarından biri olmuştur. Gözdağının esas hedefi direniş içindeki güçler değildir, toplumun direniş mücadelesi dışında kalan kesimleridir. Bu katliama uzaktan yakından tanıklık eden her kesime ve herkese verilen mesaj bellidir: Devlet karşısında isyancı konumuna düşmeyi aklınızın ucundan bile geçirmeyeceksiniz, devletin sizden istediklerine uygun davranacaksınız! Bu nedenle Dersim katliamını işgale karşı direnişe geçen bazı aşiretlerle sınırlı bir kıyım ve kırım harekâtı olarak düşünmek son derece yanlıştır. Esir alınıp bir araya getirilerek kurşuna dizilen insanların bedenlerini delip geçen mermiler direniş dışında kalanların ruhlarına da isabet etmiştir. Nitekim direniş sürecinde bu kesimlerde görülen teslimiyet eğilimi direnişin kırılmasına paralel olarak iyice derinleşmiştir. Bu öylesi bir gözdağıdır ki, hiç kimse bu tür sınırsız ve ölçüsüz bir terörün hedefi olmak istemeyecek, bunun için de katliamcıyla uyum içinde olmaya çalışacaktır. Adeta onun her istediğine sonuna kadar boyun eğecektir. Dersim'de yeni yetişen kuşakların zihniyetinde dedelerinin, ninelerinin neler yaşadığını unutturma sürecinin ya-

"Devletin verdiği gözdağının esas hedefi direniş içindeki güçler değildir, toplumun direniş mücadelesi dışında kalan kesimleridir. Bu katliama uzaktan yakından tanıklık eden her kesime ve herkese verilen mesaj bellidir: Devlet karşısında isyancı konumuna düşmeyi aklınızın ucundan bile geçirmeyeceksiniz, devletin sizden istediklerine uygun davranacaksınız"

ratmış olduğu etkiler çok güçlüdür. Kapitalist modernitenin Kürdistan'da en etkili olduğu bölgenin Dersim olması katliam sonrası unutturma siyasetiyle yüz de yüz bağlantılıdır. Bazılarının bu kapitalist modern yaşam saptırmasını Aleviliğin demokratik özüne bağlaması katliam siyasetini ve eğitimini unutturma amaçlıdır. En büyük yalan "Biz Aleviyiz, onun için böyle yaşar ve içeriz" diyen söylemlerde gizlidir. Kabul etmekte zorlansak da, Dersim insanı sözlerinde önemli oranda Dersimlilikten uzak düşmüştür. Hem de solculuk, devrimcilik ve demokratlık adına!

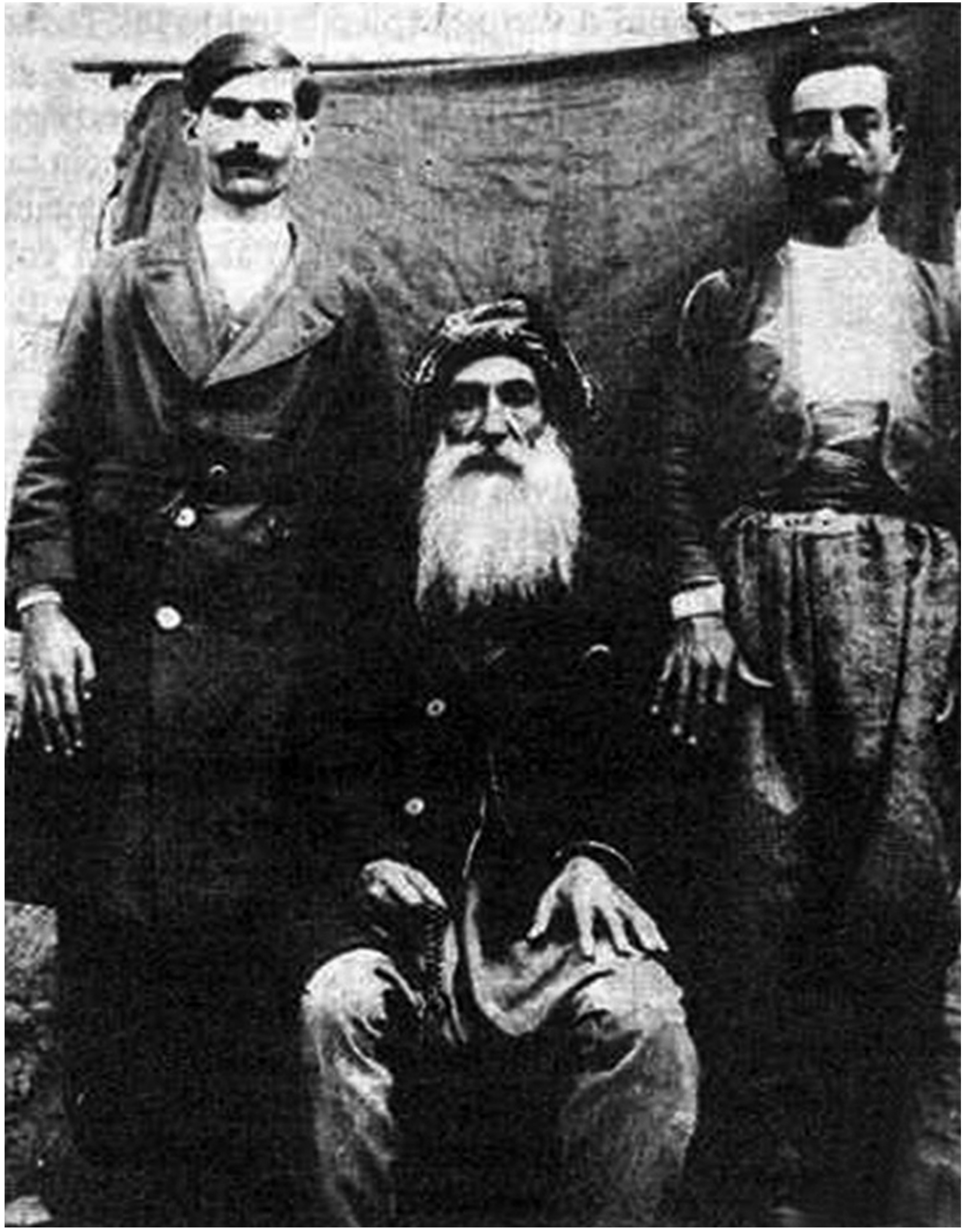
"Allah o günleri düşmanımıza dahi bir daha göstermesin!" sözüne derinliğine inip çok yönlü bakılmadıkça, bu temenninin içerisinde gizlenen irade kırılması fark edilmeyebilir. Bu temenninin öncelikle uygulanan zulmün bütün sınırları darmadağın eden karakterine parmak basıldığı kesindir; ancak aynı temenninin bununla birlikte yenilgili bir ruh halini yansıttığı da görülmek zorundadır. Haksızlık mutlak anlamda kınanmakta, ama haksızlığı yapandan hesap sorma hiç düşünülmemektedir. Durum bu olunca, "Ne pahasına olursa olsun yaşamak" gibi ürkütücü bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Elbette yaşamak gerekir, ama kesinlikle onurunu yitirme pahasına değil, özgürlük umudunu katliamda ölenlerle birlikte toprağa gömme pahasına değil, ruhu bedensel canlılığı korumanın sıradan bir hizmetçisi derekesine düşürme pahasına değil. Tek başına canlılığı korumanın karşılığı olarak bunlar son derece ağır bedellerdir ve ne yazık ki yaşanan gerçek de budur. 1970'lerin ortalarında bu korkunç katliamın unutulmaması ve hesabının sorulması gerektiğini dile getirdiğimizde karşılaştığımız tepki ilginçti. İnsanlar "Bize yeni bir katliam mı yaşatmak istiyorsunuz, neden geçmişi karıştırıyorsunuz?" diye kızıyorlardı. İnkârcı sömürgecilik "anımsamak yasaktır" diye buyuruyor, yasağın hedeflediği toplum da onunla uyum içinde geçmişi unutmak gerektiğini söylüyordu. Bugün Dersimli daha çok bu unutturma politikalarına karşı çıkmak zorundadır. Bu yapılmadan üzerinde oynanan oyunları göremez, bu uygulamalara tavır da koyamaz.

Dersim kimliğiyle buluşmada halen sıkıntı yaşıyor

Dersim katliamında sadece 'isyancılar' öldürülmemiştir, başkalarının benzer bir eyleme yönelmemeleri için ibret dersi alacakları şekilde öldürme yöntemi seçilmiştir. Tenkil işte budur. Bunun bir adım ötesi tediptir, günümüz Türkçesiyle azarlayarak edebe çekmedir, küfür ve hakaretle uslandırmadır. Tehcir ise tedip edilecek kimselerin denetim altında bu işlemden geçirilecekleri yerdir, sürgün mekânıdır. 1940-1970 yılları arasındaki otuz yıllık dönem tenkil, tedip ve tehcirin zirveleştiği, Kürt direnişinin tamamen kırıldığı, kızıl soykırımın beyaz soykırımla sonuca doğru götürüldüğü, asimilasyon uygulamasına müthiş hız verildiği ürkütücü bir suskunluk dönemidir. Kürdistan artık bir mezar sessizliğine gömülmüştür. Ortada artık varlığı bile tartışma konusu olacak kadar kendisi olmaktan çıkmış bir halk gerçekliği söz konusudur. Bu sadece Dersim'in gerçeği değildir; bütün Kürdistan'ın ve Kürt halkının içine düşürüldüğü onur kırıcı durum budur. Dersim'de bu daha derin uygulanmıştır. PKK mücadelesinin Kürdistan'da yarattığı gelişmeler belli bir toplumsal ve ulusal kimlik yaratı. Dikkat edilirse Dersim'in bu kimlikle bütünlük sağlamada halen sıkıntıları vardır. Dersim yanı başındaki Amed'i, Batman'ı ve Gever'i görerek güç ve moral almalıdır. Sessizliğini bu haykırışlardan aldığı destekle bozmalıdır.

Beyaz soykırım ya da aynı anlama gelmek üzere kültürel soykırım başka bir değerlendirmenin konusudur. Ancak burada altı çizilmesi gereken nokta şudur: Yaşanan asimilasyonunun yol açtığı onur kırıcı düşüşü tersine çevirmek üzere Kürt halkının Önder Apo önderliğinde başlattığı direniş mücadelesinin bugün ulaştığı düzey gerçekten heyecan vericidir. Kürt yükselişi bir gerçektir. Eskinin kendisinden kaçan halkı şimdi kendine en yakın duran halk konumuna ulaşmıştır. Kim ne yaparsa yapsın, bu halkın özgür yaşama kararlılığını zayıflatamayacaktır. Önder Apo'nun özgürlük iradesi kendi halkında cisimleşmiş, Önderlik ve halk kopmaz bir bütün haline gelmiştir. Kürt'ün bu yücelişi ve yükselişi Türk sömürgeciliğinin vahşi soykırımcı yüzünü iyice açığa çıkarmış, onu derin bir çıkmazın içine sokmuştur. Azgınlaşması bundandır, halkımıza ve gerillaya hayâsızca saldırması bundandır, beş yüz bin kişilik bir ordu gücünü ülkemizde sürekli hareket halinde tutması bundandır, tutuklamalara girişerek zindanları tıka basa doldurmaya çalışması bundandır. O bu gelişmelerin Dersim'de direniş geleneğimizin tekrardan toplumsal öncülük düzeyine çıkabileceğine duyduğu korkudan yeni bir oyunla bunun önünü almak istiyor. İnkâr ve imha rejiminin bugünkü durumu bataklığa düşmüş adamın durumuna benzemektedir. Kürt olgusu ve sorunundan kurtulmak için giriştiği her eylem, dozu ne denli şiddetli olursa olsun, ne kadar ince ayarlarla bu işi yapmak isterse istesin, çözümsüzlük batağına biraz daha batmasına yol açacaktır.

Biz tarihimizi yeniden yapıyoruz ya da canlı bir tarihin içinde yaşıyoruz. Bu tarih geçmişimizden asla kopuk ele alınamaz. Apocu Hareket uluslararası emperyalist sistemin kararı çerçevesinde yaşanan Kürt düşüşüne dur dediğinde de halkımızın tarihsel toplumsal gerçekliğinden yola çıkıyordu. Ama Kürtlere ilişkin her şeyin silindiği, Kürt tarihine ilişkin belgelerin hasıraltı edildiği ve Kürt toplumunun büyük ölçüde kendisi olmaktan çıkarıldığı o dönemde, eldeki kırık dökük parçalardan çıkarılmış yetersiz bir tarih bilinciyle yeni bir döneme giriş yapmak kaçınılmazdı. Özellikle Cumhuriyet dönemi boyunca yaşanan direnişler konusunda belli bir bilgi vardı. Bu kadarı bile yaşanan düşüşe dur demeye ve bunun için her türlü fedakârlığı göze almaya yetiyordu. Şimdi daha derinlikli ve geleceğimizi aydınlatan bir tarih bilincimiz var. Ancak yine de özellikle yakın tarihimize daha fazla ışık tutmak ve bu tarihe ilişkin her türlü bilgi ve belgeyi toplamak zorundayız. Bu, özellikle Dersim gerçekliği için daha fazla geçerlidir. Halk ağıtlarımız bile bir belge olarak görülmek ve derlenmek durumundadır. Hala yaşayan tanıkların tanıklıklarına başvurmak, anlattıklarını belgelemek ve kayda geçirmekle yükümlüyüz. Bir mezar yeri bile bulunmayan şehitlerimizi yaşatmanın bir yolu da budur. Kendi özgürlük anlayışımızı onların doğal yaşamları içinde bulunan soylu özgürlük anlayışlarına ve katliamcı zalimler karşısındaki kararlı duruşlarına dayandırmadan, onları anladığımızı ve anlamlandırdığımızı iddia edemeyiz. Bunu yapmadan da direnecek gücü bulmada zorlanırız. Direniş gücümüz tarihimizde ve bu tarihin güncellendiği PKK gerçeğindedir.

"Unutmak ihanettir sözüne çok yönlü bakmamız şarttır. Türk sömürgeciliğinin Dersim de içinde olmak üzere ülkemizin birçok yerinde gerçekleştirdiği insanlık dışı katliamları unutamayız. Tenkil, tedip ve tehcir üçlüsüyle ifade edilen harekâtlarda halkımıza reva görülen işkence, zulüm, vahşet, barbarlık ve hakaretleri unutamayız. Özellikle tenkil ve tedip sözcüklerinin içerdiği iğrençliği, alçaklığı, hakareti, horlama ve aşağılamayı asla unutamayız"

Unutmanın ihanet olduğunu hiçbir zaman unutmayın

Unutmak ihanettir sözüne çok yönlü bakmamız şarttır. Türk sömürgeciliğinin Dersim de içinde olmak üzere ülkemizin birçok yerinde gerçekleştirdiği insanlık dışı katliamları unutamayız. Tenkil, tedip ve tehcir üçlüsüyle ifade edilen harekâtlarda halkımıza reva görülen işkence, zulüm, vahşet, barbarlık ve hakaretleri unutamayız. Özellikle tenkil ve tedip sözcüklerinin içerdiği iğrençliği, alçaklığı, hakareti, horlama ve aşağılamayı asla unutamayız. On binlerce insanımızın sırf kendi kimlikleri ve kültürlerine uygun bir yaşamda ısrar ettikleri için hunharca katledildiğini ve bunların bir mezar yerlerinin bile bulunmadığını unutamayız. İşgalci askerlerin eline geçmemek için kendilerini uçurumlardan aşağı atan genç kızlarımızı, yine ölü bedenlerine bile hayvanca hakaret edilen kadınlarımızı asla unutamayız. Türk sömürgecilerinin bütün bu çılgınlıklara bizi halk olarak tarihten silmek için başvurduğunu unutamayız. Ülkemizin hala bir sömürge olduğunu ve bir askeri işgal altında bulunduğunu, hala bir kültürel soykırımı yaşadığımızı, zenginliklerimizin haydutça talan edildiğini ve halkımızın açlıkla terbiye edilmeye çalışıldığını unutamayız. Halk olarak bize yaşatılan lanetli düşüşe dur dediği ve bizi kendi gerçeğimizle buluşturduğu için Önder Apo'nun İmralı sistemi altında tarihte ender görülen bir işkence, zulüm ve zorbalığa tabi tutulduğunu unutamayız. Bunların hepsinin toplamı olarak unutmanın ihanet olduğunu unutamayız.

Bu kesinlikle bir kan dökme çağrısı değildir. Halkların kardeşliğinin güçlü kuruluşuna çağrıdır. Biraz da vicdanlara seslenmedir. Bu sesin muhatabı Türk halkıdır, onun aydınlarıdır, öncü güçleridir. Türk ve Kürt halkının aynı topraklar üzerinde bin yıllık bir birlikteliği var. Bu birliktelik hep dostluk ve kardeşlik temeline dayandı. Kıyım ve kırım süreçlerinde bile Türk halkı kendi topraklarına yerleştirilen kılıç artığı Kürtlere suçlu gözüyle bakmadı. Devletin emirlerine uyarak kendilerini Türkleştirmeye çalışmadı, bunun için özel çaba harcamadı, Kürt insanını kendi gerçeğiyle kabul etti. Bu soylu bir davranıştı, bu halkın büyüklüğüne yaraşır bir davranıştı. Ne var ki son yıllarda kışkırtılan ırkçı bir milliyetçilik halklarımız arasındaki bu tarihsel dostluk bağlarını zayıflatıyor, iki halkın arasında kin ve nefret tohumları ekiyor. Bunu da "Kürtler Türkiye'yi bölecekler" yalanına dayandırıyorlar. Bölücülük alçaklıktır. Bu alçaklığın en büyüğünü devlet partileri ve ordunun tepesindeki birkaç general yapıyor. Asıl bölücüler, Türkiye'nin temeline dinamit koyanlar, Kürt yok olsun diye nerdeyse tüm Türkiye'yi dış güçlere peşkeş çekenler onlardır. Ülkemizi kültürel kimliğini bozacak barajlar politikasıyla yaşanamaz bir hale getirenler asıl bölücüdür. Önce fiziki sonra kültürel katliamla şimdi de adeta her iki yöntemi devreye koyarak saldırmaktalar. Başta Dersimliler olmak üzere tüm Kürtler ve Türkiyeliler, herkes bu vahşeti görmelidir. Gerçek Türkiye yurtseverliğinin nerede olduğunu, nasıl olduğunu artık görmek gerekir. Türk halkının bunu mutlaka görmesi ve alçakların alçaklığına dur demesi gerekir.

Munzur Dersim için abıhayat oldu, rahmetiyle cana can kattı ve bu haliyle Dersim insanınca kutsandı. Dersim insanına yakışmayacak bir kimlik dayatmasında bulunan güçler şimdi Munzur'un bu kimliğini de değiştirmeye, rahmetini afete dönüştürmeye çalışıyorlar. Munzur'u savunmak gerekir. Munzur kendisi kalmalı, yani afet değil rahmet olmalıdır.

Bu yazı Reber Apo'nun KAPİTALİST UYGARLIK kitabından alınmıştır

KAPİTALİZMİN DOĞUŞ ETKENLERİ -EV HIRSIZI-(Ekonomizm)

Baştarafı sayfa 32'de

Fernand Braudel kapitalizmin doğuşunu yorumlarken, bunu çok geniş bir gözlem gücüne ve mukayese imkânına sahip olmaya dayandırır. Ayrıca tarih, toplum, iktidar, uygarlık-kültür, mekânsal gelişme bütünlüğü içinde yorumlamasını oturturken, yöntem sorununa da açıklık getirir. Pozitivistik yaklaşımlara karşı ihtiyatlıdır. K. Marks, Aydınlanmanın derin etkisi altında pozitivistik bilimi esas almakla ekonomiyi bilim haline getirmede hayli iddialıdır. Bunda sosyolojinin henüz emekleme döneminde olmasının payını da dikkate almak gerekir. Bilimsel kesinlik ve çizgisel ilerlemecilik 'amentü' düzeyinde çoktandır zihinlere çakılmıştır. Romantizm bu çizgiyi yıkmaya çalışırken, tersine iradecilik sapmasına düşerek zihinsel problemleri daha da ağırlaştırır. Nietzsche'nin göreci, döngüsel ve duygusal zekâ ağırlıklı yaklaşımı fazla geliştirilmez. Bu zihinsel hengâme içinde liberalizm adeta cirit atar. Kapitalizm fiziksel bilimi (kimya, matematik, biyoloji dahil) pozitivizmle felsefeleştirirken, daha doğrusu dinleştirirken, sosyal gerçekliği liberalizmle aynı doğrultuda felsefeleştirir veya dinleştirir. İdeolojik savaşımı da bu temelde kazanarak, 19. yüzyılla birlikte sistemin küreselliği netleşir gibidir. Ekonomik savaş ise daha önce kazanılmıştır. Bu eleştiri ve yorumları biraz daha açalım.

Avcılık kültürü erkeği gittikçe hegemonlaştırmaktadır

Topluluklar zihinsellikleri içinde maddi ihtiyaç nesnelerini hep aramış ve geliştirmek istemişler; yemek, barınmak, çoğalmak ve korunmak temel kaygıları olmuştur. Önce bulduklarıyla yetinmek, mağaralarda barınmak, göl ve orman kenarlarında daha iyi korunmak, doğurgan anaya öncelik tanımak bu temel ihtiyaçlar nedeniyledir. Avcılık da giderek devreye girer. Hem korunmak hem de etle beslenmek bu kültürü geliştirir. Fakat toplumsallığın başından itibaren kadın toplayıcılığıyla erkek ağırlıklı avcılık arasında bir gerginliğin, farklı kültürel evrimlerin geliştiğini gözlemek mümkündür. İki tarafta da tek yanlı gelişme, birinde 'aslan erkek', diğerinde 'sığır kadın' kültürüne adım adım birikim sağlar. İlk farklı ekonomik anlayışlar böyle temellenir. Neolitik dönemde kadın kültürü zirveye çıkar. Son buzul döneminden sonra, yani M.Ö. 15 binlerden itibaren, özellikle Zagros-Toros sisteminde (eteklerinde) var olan çok zengin bitki ve hayvan türleri adeta cennet gibi bir yaşam kurgusuna yol açar. Bu dönem günümüze kadar sürecek olan toplumsal gelişmenin ana nehri olarak, yazılı tarih ve uygarlıkla daha da farklılaşarak küreselleşmeye damgasını vurur. Günümüze kadar dil gruplarına dayalı gelişmeler de bu dönemin ürünüdür.

İnsanlığın bu uzun tarihinde kapitalizme ilişkin söylenebilecek tek önemli husus, avcılık kültürünün erkeği gittikçe hegemonlaştırmasıdır. Tespit edilebildiği kadarıyla M.Ö 10 binlerde kalıcılaşan neolitik kültür kadın ağırlıklıdır. Toplayıcılık sürecinde mağaradan çıkıp yarı-çadırımsı kulübelere geçiş (mağara yakınlarında), bitki tohumlarını ekerek çoğaltma, giderek tarım ve köy devrimine yol açacaktır. Günümüzde yapılan arkeolojik kazılarla bu kültürün tüm Yukarı Mezopotamya'da, özellikle Zagros-Toros sisteminin iç kavislerinde (Bradostiyan, Garzan, Amanos ve Orta Torosların iç etekleri, Nevali Çori, Çayönü, Çemê Hallan kültürü) geliştiği gözlemlenmektedir. Artık-ürün çok sınırlı olsa da biriktirilmektedir.

Ekonomi, kavram olarak olmasa bile, öz olarak belki de ilk defa bu tarz birikime dayandırılabilir. Bilindiği gibi, eko-nomos kelimesi Yunanca aile, hane yasası demektir. Kadın etrafında ilk yerleşik tarımsal ailelerin doğması ve çok az da olsa başta dayanıklı gıdalar olmak üzere saklama, ambarlama imkânı ile birlikte ekonomi doğmaktadır. Fakat bu tüccar ve pazar için bir birikim değil, aile için bir birikimdir. İnsani olan ve gerçek ekonomi de bu olsa gerekir. Birikim çok yaygın bir armağan kültürüyle göz koyulacak bir tehlike öğesi olmaktan çıkarılmaktadır. "Mal tamah getirir" ilkesi herhalde bu dönemden kalmadır. Armağan kültürü önemli bir ekonomik biçimdir. İnsanın gelişme ritmiyle de son derece uyumludur.

"Kapitalizmin sistem olarak ilk zaferini sağlayan, ada İngiltere'si ve Hollanda'dır. Kapitalizme meşruiyet kazandırmak için teorik bir gerekçeye ihtiyaç şarttır. Özellikle spekülatif kazanç olduğunu örtbas etmek için kabul edilebilir bir teori büyük önem taşır. Tıpkı ilk Uruk tüccar dinleri gibi mitolojik bir anlatımın yeni versiyonunu sunmak, sözde ekonomi-politik bilginlerine, özde ise kapitalizmin yeni dini icatçılarına düştü. İnşa edilen ekonomi-politik değil, yeni bir dindir"

Kurban kültürünü de bu dönemden başlatmak mümkündür. Tanrılar denen kavramın aslında artan verim karşısında toplulukların kendi kimliklerine saygının ve ilk ifade tarzının sonucu olarak geliştiğini gözlemek anlaşılır bir husustur. Verimlilik hamd etmeyi getirir. Kaynağı topluluk tarzındaki evrime dayandığına göre, kendini kimliklendirme, yüce kılma, dua etme, tapınma ve zihinsel dünyanın artan gelişmesi olarak sunma tarımsal devrimle derinden bağlantılı kültür öğeleridir. Arkeolojik bulgular bu görüşü çarpıcı biçimde doğrulamaktadır. Daha da somut olarak ana-tanrıça ve kutsal ana kavramları da doğrulayıcı bir etkendir. Kadın figürlerinin yaygınlığı bu gerçeği kanıtlayıcı etkenlerin başında gelmektedir.

Fakat korkulan tehlike daha sonra başa gelecektir. Tecrübeyle ve zihinsel gelişmeyle artan artık-ürün birikimleri armağanlarla tüketilmeyince, yine ağırlıklı olarak tetikte bekleyen avcı erkek, mesleğine ilave olarak bu artının ticaretini kafasına ve kültürüne yerleştirir. Farklı bölgelerde artan farklı ürünlerin birikimi, ticaret denen olguyu devreye sokar. Ürünlerin karşılıklı ihtiyaçları daha iyi giderme niteliği, meslek veya ikinci büyük toplumsal işbölümü olarak ticaret ve tüccarı doğurur. Çekiniklikle yüklü de olsa meşrulaştırır. Çünkü taşınan ürünler işbölümünü geliştiriyor. O da daha verimli bir üretim ve yaşamı mümkün kılıyor. Bir tarafta gıda ve dokuma, diğer bir tarafta maden yataklarıçok olunca ticaret anlamlıdır.

Tüccarla birlikte eski armağan ve kurban sunma merkezleri yavaş yavaş pazara dönüşüyorlar

Tarih M.Ö 4000'lerden itibaren ticaretin yaygınlaştığını göstermektedir. Aşağı Mezopotamya'da ilk kent devleti olan Uruk sitesi etrafında (M.Ö. 4000-3000) gelişen uygarlığa bağlı olarak, İran'ın güneybatısındaki Elam'dan Yukarı Mezopotamya'da bugünkü Elazığ ve Malatya yörelerine kadar bir tüccar kolonileşmesine rastlamaktayız. İlk sömürgecilik kapısı bu biçimde açılıyor. Daha önce de M.Ö. 5000-4000 döneminde Uruk öncesi egemen kültür olarak El Ubeyd (devlet öncesi ilk ciddi gözlemlenen ataerkil kültür) kolonicilişine tanık olmaktayız. Ticaret ve kolonileşme iç içedir. Çanak çömlek, dokuma ürünleri karşılığında maden ve kereste ağırlıklı eşya nakledilmektedir. Tüccarla birlikte pazar da şekilleniyor. Eski armağan ve kurban sunma merkezleri yavaş yavaş pazara dönüşüyorlar. Farklı bölgelerin ürünleri arasındaki bir nevi ilkel fiyatlandırma ayrıcalığına kavuşan tüccara ilkel kapitalist diyebiliriz. Çünkü fiyat tayin etme olanağıyla hiç kimsenin o döneme kadar başaramadığı bir mal birikimine sahip oluyor.

Geçerken belirtmeliyim ki, yine ilk defa metalaşma sürecine mal değişimiyle ticaret etkinliği yol açmaktadır. Armağan ekonomisinden değişim değerine henüz geçilmemiştir. Toplum için esas olan, malların kullanım değeridir. Kullanım değeri, malların bir ihtiyacı giderme özelliğidir. İnsan için asli olan da bu değerdir. Değişim değeri hayli tartışmalı bir kavramdır. Doğru tanımlamak da büyük önem arz etmektedir. Bana göre, Marks'ta da dahil, değişim değerinin temeline emeği koymak çok tartışmalı bir konudur. İster soyut ister somut emekle tarif edilmeye çalışılsın, değişim değeri her zaman spekülatif bir yan taşır. Varsayalım ki, ilk Uruklu tüccar Fırat kıyılarındaki bir kolonisinde, çanak çömlek karşılığında taşlar ve maden bileşiklerini değiştirmeye kalkıştı. Değişim değerini önce kim belirleyecek dediğimizde, birincisi karşılıklı ihtiyaç derecesi, ikincisi tüccar inisiyatifi diyebiliriz. İhtiyaç arzusu yüksekse, tüccar malı dilediği gibi fiyatlandırabilir. Bire karşı iki yerine, rahatlıkla bire karşı dört koyabilir. Onu bundan engelleyecek bir etken söz konusu değildir. Kendi vicdanından başka, daha doğrusu gücünden başka. O zaman emeğin rolü nerede kalıyor?

Burada emek faktörünü tümüyle devre dışı bırakmıyorum. Fakat esas belirleyen olmadığını iddia ediyorum. Tarihteki tüm mal değişimlerinde bu hususu gözlemek mümkündür. Zaman zaman mal alışverişlerindeki özgür rekabete bağlı olarak, eşitlemeye yakın emek değerleriyle değişim sağlanabilir. Ama bu daha çok teorik bir emek-değer değişimidir. Fiiliyatta belirleyici olan spekülasyondur. Bazı durumlarda da aşırı mal birikimi olur. O zaman da değeri sıfırın altına düşer. Malı imha etmek için ilave emek gerektiren durumlarda, emeğin değeri yok oldu diyemeyeceğimize göre, emeğin temel belirleyici bir kıstas olmadığı ortaya çıkıyor. Yine kıtlık ve fazlalık yaratma şansı olan tüccar gücü belirleyici olmaktadır. Kaldı ki, mallar mallarla üretilir. Tarih boyunca binlerce adsız emekçinin birikimiyle bir mal üretilmektedir. Peki, hangi mekanizma bu donmuş emek sahiplerine hak ettikleri karşılığı ödeyecektir? Buna yaratıcı zanaatkârı, hatta tüm toplumsal etkinliğin gerekli olduğunu eklediğimiz zaman, canlı emek denilen emek türünün anlamlı bir fiyatı, dolayısıyla ücretlendirilmesi düşünülemez.

Tarihte savaşların en temel nedeni tüccar ve kolonilerinin emniyetidir

İngiliz ekonomi-politiğinin sakatlığı veya sahtekârlığı burada kendini ele vermektedir. Bilindiği gibi kapitalizmin sistem olarak ilk zaferini sağlayan, ada İngiltere'si ve Hollanda'dır. Kapitalizme meşruiyet kazandırmak için teorik bir gerekçeye ihtiyaç şarttır. Özellikle spekülatif kazanç olduğunu örtbas etmek için kabul edilebilir bir teori büyük önem taşır. Tıpkı ilk Uruk tüccar dinleri gibi mitolojik bir anlatımın yeni versiyonunu sunmak, sözde ekonomi-politik bilginlerine, özde ise kapitalizmin yeni dini icatçılarına düştü. İnşa edilen ekonomi-politik değil, yeni bir dindir. Giderek her dinde olduğu gibi kutsal kitabıyla ve dallı budaklı mezhepleriyle. Ekonomi-politik, kapitalizmin en değme kırk haramiler talanını bile geride bırakan spekülatif (fiyatlarla oynamak için mal birikimleri, bölgesel farkların kullanılması) karakterini örtbas etmek için geliştirilmiş, kurgusal zekânın en sahtekâr ve talancı eseridir. Emek-değer teorisi bu konuda tam bir av malzemesidir. Nasıl seçildiğini gerçekten merak ediyorum. En bellibaşlı nedeninin emekçileri oyalamak olduğu kanısındayım. K. Marks gibi birisi bile bu ava yemci olarak katılmaktan kendini alıkoyamamıştır. Bu eleştiriyi yaparken büyük acı duyuyorum. Fakat en azından kuşkularımızı belirtmek bilime saygımızın asgari gereğidir.

Bu hususları biraz daha açarsak şunları belirtebiliriz:

Tarihte ikinci büyük tüccar sıçramasına Asur kolonileri şahsında M.Ö. 2000'lerden itibaren rastlıyoruz. Denilebilir ki, hiçbir despotizm (kapitalizmin iktidarla bağını daha sonraki bölümlerde tartışacağım) Asur'daki kadar ticarete ve ticari kolonilere dayanarak uygarlık yaratmamıştır. Dönemin (M.Ö 2000-600) en gelişkin ticaretini ve kolonilerini küresel boyutta (o dönemin küreselliği) ilk gerçekleştirenlerdir. Her ne kadar yaklaşık aynı dönemlerde arkasına Mısır uygarlığını alan Fenike tüccarları da ticaret ve kolonileştirmede son derece mahirlerse de ikinci planda kalırlar. İngiltere'nin yanında Hollanda veya Portekiz gibi, her ikisi de tarihte en azgın zorbalıklarla birlikte yürüyen ticaretle Kaf Dağı misali değer gasp etmişlerdir. Asur ve Fenike zenginliğinin ticaret ve zorbalıkla iç içe yürüyen tarihi araştırılsa, herhalde Avrupalı kolonicilerin (İspanya, Portekiz, Hollanda, İngiltere, Fransa, Belçika vb.) izini en iyi bu örneklerde yakalamak mümkündür. İnsan kelleleriyle kaleler ve sur duvarları yaptıklarını öve öve anlatırlar. Bu gasp temelinde oluşturdukları yaşam ahlakı ve kültürü halen Lübnan ve Irak'ın yakasını bırakmamakta, bu iki ülke en acılı savaşların konusu olmaktan kurtulamamaktadır. Roma Cumhuriyeti boşuna Kartaca'yı (Fenike ticaret kolonisi) dümdüz edip tarla haline getirmedi. Yine boşuna Medler Ninova'yı (M.Ö. 612'lerde) yerle bir edip bir viraneye dönüştürmediler.

Tüccar uygarlıklarına dikkat etmek gerekir. Tarihte savaşların ve devlet kuruluşlarının en temel nedenlerinin başında tüccar ve kolonilerinin emniyeti, daha doğrusu çıkarlarının korunması gelir. Bugünkü Ortadoğu (ne acıdır ki, ilk ticaret savaşlarını başlatarak -Irak, Uruk'tan gelir- son savaşını da halen en acımasız biçimde sürdürmektedir) savaşlarının temel nedeninin de özünde petrol ticaretinden kaynaklandığı iyi bilinmektedir. Daha çok sayıda örnek verilebilir. Ama gereği yoktur.

Kapitalizme doğru yol alırken ve uygarlık merkezi Avrupa'ya taşınırken, yine ticaretin başı çektiğini görüyoruz. Ortadoğu merkezli ticaret ve tüccar uygarlığı ortaçağda İslam'la yeniden bir hamle yapar. Bizzat Hatice ve sonra eşleştiği işçisi Muhammed, Asur kökenli Süryaniler ve Yahudi kökenli tüccar ve tefecilerle giriştiği rekabet sonucu, yine zor temelinde Mekke ve Medine'ye dayalı ticaret uygarlığının temelini atarlar. İslam dini örtüsü altında, kadim Ortadoğu kentleri ticaret etrafında yeni bir canlanma yaşar. Bizans ve Sasaniliğin yenilmesiyle Halep, Bağdat, Kahire ve Şam başta olmak üzere, büyük bir kent ve pazar ağına ulaşır. Çin'den Atlas Okyanus'una, Endonezya ve Afrika içlerine kadar ticaret ağları tam bir küreselleşmeyi yaşar. Yaygın bir meta ve para piyasası oluşur. Yahudiler, Ermeniler ve Süryanilerin elinde büyük para birikimleri gerçekleşir.

16. yüzyıldan itibaren tüccarın uzun yol öyküsü ilk defa kentleri aşan ülke çapındaki zaferlerine zorladı

Avrupa tamamen bu mirasa dayanır. Ortadoğu'nun Müslüman tüccarları elinde bir hamle daha gerçekleştiren ticaret kültürünün 13. yüzyıldan itibaren İtalya'nın Cenova ve Floransa kentleri öncülüğünde Avrupa'ya taşındığına tarih tanıktır. Para ve ticaret bu kentlerin temel zenginlik nedenidir. Avrupa ile Ortadoğu arasındaki ticarete 16. yüzyıla kadar önderlik ederler. Tarihte belki de ilk defa hem kavram hem uygulama olarak kent ölçeğinde kapitalizmin küçük zaferlerini gerçekleştirirler. Bunda Akdeniz korsanlığı ve Akdeniz'in doğu-batı yakası arasındaki fiyat tekeli başrolü oynar. Yine zorbalığın gölgesinde spekülasyon atbaşı gitmektedir. Ticaret kapitale, kapital kente, kent pazara, pazar spekülasyonun genişlemesine yol açarak kapitalist uygarlığın şafağı atmaktadır. Bu aşamanın bir prototipi de klasik Athena-Roma çağında (M.Ö 500- M.S 500) yaşanmıştı. Bu çağda kapitalin zaferine ulaşılmaması, tarımın büyük ağırlığı ve din savaşlarından yenilgiyle çıkmalarından ötürüdür. İtalyan kent devletlerinde 1300-1600'lerde kapitalizmin başarılı deneyimi Kuzeybatı ve Kuzey Avrupa'ya doğru yayılmakta gecikmedi. İspanya zaten daha önce fethedilmişti. 16. yüzyıldan itibaren tüccarın uzun yol öyküsü ilk defa kentleri aşan ülke çapındaki zaferlerine zorladı.

Dünya çapında bir pazar oluşmuştur. Afrika ve Amerika sömürgeciliğe alınmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nu ekarte ederek, Atlas Okyanusu ve Güney Afrika üzerinden Hindistan ve Çin'e ulaşılmıştır. Avrupa yoğun kentleşmeye alınmıştır. İlk defa kentler tarıma galebe çalmaya başlamışlardır. Feodal krallıklar modern monarşik devlete dönüşmektedir. Son İslam İmparatorluğu Osmanlılar peş peşe yenilmektedir. Rönesans yine 14. yüzyılda İtalya'da başlamış ve tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Dinde Reformasyon hareketi Avrupa'nın kuzey ülkelerinde başarıya ulaşmıştır. Din savaşları ilk defa çağlarını doldurmaktadır. Daha da önemlisi, tüm Çin, Hint, İslam ve hatta Afrika ve Amerika'nın kültürel ve uygarlık değerleri Avrupa'ya akıtılmıştır. Bir yandan modern devlet, diğer yandan uluslar doğmaktadır.

Kapitalizm zafere doğru yürürken, arkasına bu denli tarihi, kültürü, ticaret birikimini, uygarlığı, siyasi erki ve pazarlanmış dünya bütünlüğünü almaktadır. Kapitalist ekonomi için bu önkoşullar oluşmadan ve bu koşullara dayanmadan çıkış yapmak mümkün müdür? Mümkün olmanın ötesinde, kapitalin kendisi bile düşünülebilir mi? Tarih tıpkı Aşağı Mezopotamya'da Uruk sitesiyle başlayan kentleşme, sınıflaşma ve devletleşmeyle nasıl ilk adımını, Fenike ve İyonya'daki ticaret ve kentleşmeyle ikinci dev adımını atmışsa, bu sefer üçüncü büyük adımını tüm adı geçen koşullarla ideal hale gelen İtalya, Hollanda ve İngiltere coğrafi mekânında büyük ticaret, kentleşme, dünya çapında genişleyen pazar üstü ve karşıtı olarak kapitalist ekonomiye kalıcı zafer temelinde atmıştır. Halen ABD önderliğinde yaşanan bu gerçekliktir.

Fernand Braudel, ısrarla, kapitalist ekonomi pazar karşıtı ve büyük tüccar alanındaki spekülatif tekelci fiyat ayarlamasına dayalı ekonomi biçimidir derken, ekonomi denen gerçeklik konusunda K. Marks'tan daha fazla gerçeğe yakındır.

Tarih aynasından iktidarlaşmış, alabildiğine bünyesinde pazarı geliştirmiş, kentten kıra hâkim olmaya başlamış, din ve ahlaka bağlılığını ikinci plana atmış bir toplumsal gelişme ortamında, birikmiş metalara el koymanın inceltilmiş ve ideolojik ambalaja konulmuş talana dayalı bir ekonomik eylem türünü veya biçimini gözlemlemekteyiz. El koymanın bu yeni biçiminde şüphesiz pazarda buluşan arz-talep tarafından şekillenen fiyat ve fiyatın para aracılığıyla yansıtılması, eski dönemlere göre büyük bir ilerleme veya oyunculuk yeteneği kazanmıştır. İlk tefecilik ve sarrafçılık yerine, banka, senet, kâğıt para, kredi, muhasebe, şirketleşme hayli gelişmiştir ve bunlar modern çağın ekonomik ilmihalini oluşturan temel konulardır. Eksik kalan bilimsel izahtır. Onu da anavatan İngiliz ekonomi-politikacıları ve sonra yanlarına çektikleri paradoksal da olsa karşıtları, başta K. Marks olmak üzere sosyalistler inşa etmeye çalışmışlardır.

Kapitalist ekonomi denilen talan düzeni, tüm eski ve yeni dünyada toplumları ve coğrafyaları sömürgeleştirip yeniden köleleştirirken, tüm güç erklerini (dönemin devletlerini bir gasp biçimi olan borçlandırmayla) kendine bağlarken, tarihin en kanlı savaşlarını yürütürken, toplum bünyesi üzerinde her şeyiyle oynayıp hegemonyasını onaylatırken, onu eski topluma karşı devrimci ilan eden K. Marks ve ardılları ile benzer düşünce ekolleri bence bilim inşa etmiyorlar. Das Kapital kapitale karşı yazılmış en eksikli, dolayısıyla yanlış yorumlanmaya müsait kitaptır. Burada Marks'ı suçlamıyorum. Sadece eserinin tarih, devlet, devrim ve demokrasi boyutunun olmadığını, geliştirilmediğini söylüyorum. Yapısı gereği çok 'bilimcil' geçinen Avrupa aydınları, sübjektif olarak kasten olmasa da, objektif konumları gereği, Kapital (kitap olarak) temelli inceleme ve araştırmalarıyla anti-kapitalist temelde 'emekçi' denilen kesimler adına bilim ve ideoloji üretmediler. Liberalizm de çok iyi fark ettiği bu yetersizliklerini, kapital tahlilleriyle doğuşunda kapitalizmi devrimci ilan etmelerini mükemmel kullandı. Nitekim daha sonraları önce Alman sosyal-demokratlarını, ardından reel sosyalist sistemi (Rusya ve Çin dahil) ve en sonunda da ulusal kurtuluş sistemlerini asimile (modernist ideoloji gücüyle, ulus-devlet ve endüstriyalizmle) ederek, uğruna çok savaşılan sınıf savaşımını da kazandı. Liberalizm karşısında her üç akımın net bir yenilgisi söz konusudur ve ne yazık ki henüz bu konuda net bir özeleştiri yapılamamaktadır.

Bir söz vardır: Bilim er geç dediğini geçerli kılar. Eğer bu aydın metinleri, gerçekten başta işçi sınıfı olmak üzere, topluma ve tarihine karşı açılmış bir savaş olan kapitalizme ilişkin bilimsel nitelikte olsalardı, karşıt sisteme bu denli yenik düşmezlerdi. Daha kötüsü, mirasları böylesine ucuz harcanmazdı. Özgürlük Sosyolojisi'nde bu tartışmaları boyutlandıracağımı belirterek, burada 'kapitalist ekonomi' denilen gerçekleri daha iyi tanımlayarak işlevselliği içinde çözmeye çalışayım. Sermaye birikimine ilişkin çok kullanılan artık-ürün, artık-değer, emekdeğer, ücret, kâr, fiyat, tekel, pazar, para başta olmak üzere belli başlı ekonomik lügatı açma gereği duymuyorum. Üzerinde sayısız inceleme yürütülmüş bu konuları, toplumsal ahlaki yaklaşımlarım gereği basitliği içinde bırakıp, esas açılması gereken etkenlerle uğraşmaya devam edeceğim. Ancak gerektiği ölçüde dokunmaktan da geri kalmayacağım.

Ekonomik bazda kâr-ücret, sosyal bazda burjuva-proleter kavramlaştırmaları, kapitalizm tarafından paramparça edilen insanlığın tüm tarihsel birikimini en acımasız ve ince yöntemlerle asimile eden ve sonunda soykırım ve nükleer dehşetle gezegene salan bir sistemi pozitivist tarz bilimselleştirmenin ilk adımlarıdır. Proleter denen unsurun tek başına emeğiyle değer yarattığını, daha sonra bir nevi sahibi olan sermayedarın para ve diğer araçlarının karşılığını bu değerden kâr olarak kopardığını bilimsel bir tespitmiş gibi ileri sürmek, ekonomizm yaklaşımının temelidir. Ekonomik indirgemecilik denen anlayış bu olsa gerekir. Tarih, toplum ve siyasal erkten bu denli kopuk bir değer tarifinin düşüncesi bile çok problemlidir. Bireyi sermayedar ve işçi olarak tanrılaştırsak dahi, değeri bu anlayışla oluşturamazlar. Ekonomik değerlerin tarihsel-toplumsal niteliği çok açıktır. Zaten değişimin ilk başlarda ayıplanmayla karşılaşması, fazlalıkların armağan edilmesi değere verilen kutsal anlam nedeniyledir. Halen hiçbir çiftçi "Ben ürettim" demez; "Atalarımın malını işleyip nasipleniyorum" der. Hatta "Tanrının nimetine hamd olsun" diyerek, kaynaktan ne anladığını basitçe ama sözde 'bilimden' daha anlamlıca ortaya koymaktadır.

Birer ezilen olarak köleyi serfi ve işçiyi asla yüceltmemeliyiz

Bir ananın, proleteri dokuz ay karnında taşıyıp binbir zahmetle işgücü haline getirinceye kadar verdiği emeğin karşılığını nasıl tanımlayacağız? Sermayedarın çalıp çırptığı binlerce yıldan kalma birikimlerle hazırlanan üretim araçlarının sahipliklerini ve paylarını nasıl belirleyeceğiz? Hiçbir üretim aracının değerinin pazarda satıldığı gibi olmadığını unutmayalım. Bir fabrikanın sadece teknik icatçılığı binlerce keşifçi insanın birikimli yaratıcılığının ürünüdür. Bunların değerini nasıl belirleyip kime ödeyeceğiz? Bunların toplumsal paylarını düşünmemek, ahlakı tamamen yadsımadan mümkün mü? Bu tarihi-toplumsal değerleri sadece iki kişi arasında paylaştırmak adaletle uyuşur mu? Kaldı ki, bu iki kişinin aileleri, toplumsal çevreleri vardır. Aileleri ve toplumsal çevreleriyle korunup kollanan bu iki kişi üzerinde bunların hiç mi hakkı yoktur? Soruları daha da yakıcı kılıp arttırabiliriz. Fakat bu kadarı bile kâr-ücret ikileminin ne kadar problemli olduğunu göstermeye yeterlidir.

Kâr ve ücretin sahiplerini bu sefer birer burjuva-proleter olarak ilişkilendirelim. Bu iki sınıfın doğuş aşamasında iki devrimci sınıf olarak eski topluma karşı yeni toplumu doğurttuklarını iddia etmek gerçeklerle ne kadar bağdaşıyor? Tarihte bu ittifakın hiçbir karşılığı yoktur. Sonra temel çelişki gereği karşı karşıya geldiklerini, köklü çatışma süreci anlamında doğrulatacak örnekler belirleyici olmayacak denli azdır. Olanlar da eski çatışma geleneklerinin devamıdır. Belirgin olan ve somut yaşam içinde gözlemlenen, tıpkı kölenin Firavun'un bedeninin bir eki olması gibi, işçinin burjuva karşısındaki pozisyonu da benzerdir. Tarihte efendisine karşı kölelerinin hiçbir başarılı eylemi yoktur. Çokça adı örnek gösterilen Spartaküs bile, son tahlilde efendi olma özlemindeki bir isyancıydı. Bundan farklı bir programının olmadığını biliyoruz.

Unutmamalıyız ki, binlerce yıllık köle-efendi ilişki mirasını devralan patron-işçi ilişkisi binbir ilmekle birbirine bağlı olup, öyle patrona karşı tek tük istisnalar dışında, köklü başkaldırılar ve zaferler sağlamış olmaktan uzaktır. İlişkiler ezici oranda patrona bağlılık temelinde sürdürülmüştür. İşçi başkaldırısı denilen olayların da çoğunlukla yarı-köylü ve işsizleştirmeye karşı olanlar tarafından geliştirildiğini bilmekteyiz. Başkaldırılar genel toplumsal etkilemelerle ilgilidir. Patron-işçi ilişkisine yansıyan da bu etkilerdir. Daha da önemli olan, işçinin patrona karşı hak mücadelesi (problemli olduğunu belirttik) değil, proleterleşmeye karşı, işçi ve işsiz olmaya karşı mücadelesidir. Proleterleşmemek, işçileşmemek, işsizliği kabul etmemek daha anlamlı ve etik bir toplumsal mücadeledir. Birer ezilen olarak köleyi, serfi ve işçiyi asla yüceltmemeliyiz. Yüceltilecek eylem ve ilişki, tersine köleleşmeme, serfleşmeme ve işçileşmeme biçiminde formüle edilmelidir. Efendileri tanıyıp ve tanımlayıp, daha sonra hizmetkârlarına mücadele önermek, tüm oportünizmlerin ortak eğilimidir. Tarih boyunca hak, emek mücadelesini boşa çıkaran bu zihniyetler olmuştur. Özcesi, bu ilk 'bilim' kavramlarıyla ne anlamlı bir sosyoloji yapmak, ne de başarılı bir toplumsal mücadele geliştirmek mümkündür! Bu hususları belirtirken emeği, değeri, kârı, sınıfı inkâr etmediğimizi, daha çok bilim inşasında kullanılma tarzlarını doğru bulmadığımızı belirtiyoruz. Yanlış bir sosyolojinin inşa edildiğini belirtmek istiyorum.

Endüstri devrimiyle temel kâr alanları sanayi sektörü olur

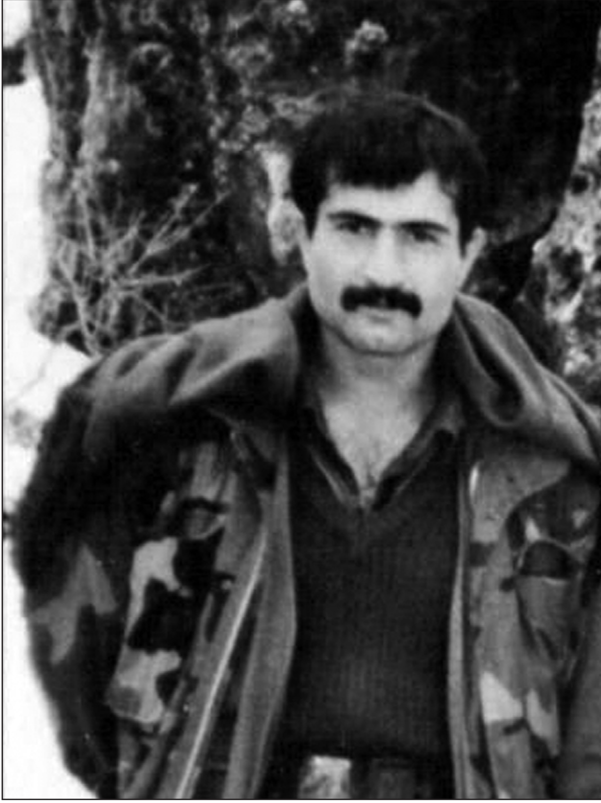
Toplumun ekonomik yaşamında kapitalizmin yeri en üst katlarda gerçekleşmektedir. Başlangıcında büyük tüccarın pazar üzerinde tekel fiyatlarıyla sermaye biriktirmesine dayanır. Sermaye, tarifi gereği, sürekli kendini büyüten parasal değerlerdir. Özellikle aralarında büyük fiyat farkı olan uzak pazarlar karşısında büyük değer birikimleri kapılır. Finans olarak devlete verilen borçların karşılığı olarak faiz ve iltizamla büyüme ikinci yoldur. Maden işletmeleri, kıtlık ve savaş dönemleri, palazlandığı diğer önemli alan ve dönemleridir. Ticaret dışında tarım, endüstri ve ulaşımcılıkta kârlı bulukça yer alır. Endüstri devrimiyle temel kâr alanları sanayi sektörü olur. Her iki dönemde de arz ve taleple oynayarak, hem üretimi hem tüketimi belirlemeye çalışır. Belirleyici olduğu oranda kâr oranlarını arttırır. Büyük ticaret ve sanayi, kapitalizmin başlangıç ve olgunluk süreçlerinin kâr alanlarıyken, günümüzde ağır basan sektör finanstır. Başlıca finans araçları olan para, senet, banka, kredi araçları kapitalist ekonominin hızlanarak kâr devrelerini kısaltmayı, yoğunlaştırmayı ve genişletmeyi sağlar. Böylelikle kâr oranlarında büyük spekülatif balonlar oluşur. Böylece de kriz süreçleri bu ekonominin ayrılmazları haline gelir.

İşsizliği çoğaltarak ücretleri düşürme ve ucuz çalışan ülkelere kayan yatırımlar, diğer kâr şişiren yöntemlerdir. Sonuç olarak kaynağını en eski avcı ve ticaret kültüründe bulan, fiyatlarla oynama gücü kazanarak gelişme şansı yakalayan, toplumsal denetimden ahlakı ve dini gevşeterek kurtulan, iktidarı borçla kendine bağlayan ve pazar üzerinde tekel kurarak gelişen bu ekonomi biçimi, nihai tahlilde talan ekonomisi olmaktan kurtulamaz. Kâr amacıyla endüstriye el atması, kâr oranlarına göre bir üretim ve tüketim yapısını esas alması, toplumsal bünye ve doğal çevre üzerinde gittikçe taşınması zor yükler yükleyerek yol açtığı krizler, çöküş ve çürümesinin doğuşundan itibaren yol arkadaşlarıdır. Şüphesiz ekonominin tümü değildir. Ne ticaret, tarım, sanayi, ne de dolaşım, teknikler ve pazarlar kapitalizmin icatları olmayıp, tersine ağır istismarına ve talanlarına uğrayan temel toplumsal ekonomik kurumlarıdır. Tarih ve uygarlıkla belirlenip politikayla iç içe bir yaşama sahiptirler.

Böylelikle ekonomizmin, kapitalist ekonominin tanımıyla ilgili gerçeği önemli oranda çarpıtan bir anlayış, düşünce eğilimi olduğunu belirlemeye çalıştım. Doğru tanımlamayı da ana hatlarıyla bu eleştiriler temelinde tarih-toplum, siyaset ve uygarlık-kültür bağlantılarıyla iç içe yorumlayıp, bir nebze de olsa aydınlatmaya çalıştığım kanısındayım.

> **"Bir ananın, proleteri dokuz ay karnında taşıyıp binbir zahmetle işgücü haline getirinceye kadar verdiği emeğin karşılığını nasıl tanımlayacağız? Sermayedarın çalıp çırptığı binlerce yıldan kalma birikimlerle hazırlanan üretim araçlarının sahipliklerini ve paylarını nasıl belirleyeceğiz? Hiçbir üretim aracının değerinin pazarda satıldığı gibi olmadığını unutmayalım. Bir fabrikanın sadece teknik icatçılığı binlerce keşifçi insanın birikimli yaratıcılığının ürünüdür"**

Haksızlığa boyun eğmeyen tuttuğunu koparan saygılı yoldaşım

Adı Soyadı : **Abdurrahman Nas**
Kod Adı : **Dewran Nas**
Baba Adı : **Ramazan**
Ana Adı : **Rabia**
Doğum Tarihi : **1972 / İdil-Şırnak**
M.K. Tarihi : **1994 İdil**
Şahadet Tarihi: **1999 Batman'ın Kozluk ovasında çatışmada şehit**

Dewran yoldaş 1972 yılında İdil'e bağlı Xirabe Şeref Köyünde orta halli yurtsever bir ailenin dördüncü çocuğu olarak dünyaya gelir. Küçük yaşlardan itibaren çalışkan, sorumluluk sahibi, fedakâr, görev ve sorumluluğunun bilincinde, haksızlığa boyun eğmeyen, mert, cesur, atak, tuttuğunu koparan, saygılı bir insan olarak kendisini yetiştirir ve ailesini geçindirmek için küçük yaşlardan itibaren çalışmaya başlar. Küçücük bedenine dünyanın ağır yükü, binmişti. Genç yaşta aile sorumluluğu almış ve çalışmaktan elleri nasırlaşmıştı. Dewran yoldaşın yaşı küçüktü ama yüreği ve beyni kocamandı.

Köy yaşamının çalışmalarına her aile ferdi gibi oda aktif katılıyordu. Aileyi geçindirmek için çobanlık yapıyor tarlada çalışıyordu. Kendi işimiz bittiğinde komşulara yardıma gidiyor, onların ne tür işi olursa olsun yardım ediyordu. Çalışkan, paylaşımcı, yardımseverdi. İnsanları ve doğayı çok seviyordu. Hemen herkesle konuşur, sohbet eder, dertlerini dinler, sorunlarına yardımcı olmak isterdi. Daha 16-17 yaşındayken evlendirildi. Küçücük yaşta büyük bir sorumluluk altına konuldu. Bu yüzden aileyi geçindirmek için sık sık Türkiye metropollerine çalışmaya gitmek zorunda kaldı. Ne iş olsa yapardı. Köydeki işlerimiz bittiğinde Türkiye'ye gider uzun süre eve dönmez orada çalışır para kazanırdı.

Aile yurtsever ve Özgürlük Hareketine her türlü maddi ve manevi destek verdiği için devletin ve özel savaş güçlerinin hedefi haline gelmişti. Devletin yoğun baskılarından dolayı Dewran yoldaş daha fazla metropollerde yaşamak zorunda kaldı, ama buna rağmen devletin baskıları hiç kesilmedi, aile sürekli rahatsız ve tehdit edildi. Dewran arkadaş Türkiye'de çalışsa da hiçbir zaman aileden, ülkeden, mücadeleden, bizlerden kopmadı. Hep ülkeyi, mücadeleyi, bizleri yaşadı. Aşırı hassas, duyarlı, duygusal ve mücadeleye yürekten bağlı olduğu için hiçbir gelecek kaygısı taşımadan, yarın sadece benim çocuklarım ne olacak endişesi yaşamadan mücadeleye katıldı. Yaşadığı büyük zorluklar hiçbir zaman onu yıldırmadı; tam aksine kinini, öfkesini ve savaşma, savaşarak özgürleşme istemi keskinleştirdi.

1991 de kardeşim **Lezgin Nas** ARGK saflarına katılınca aile daha fazla düşman ve işbirlikçilerin hedefi haline geldi. Dewran yoldaş da bu dönemde yaşamını daha fazla metropollerde sürdürmek zorunda kaldı. Ancak bu süreçte de Dewran yoldaş arkadaşlarla ilişki kurup yurtseverlik görevlerini yerine getirmek için milislik yapmaya başladı. Bir yandan Özgürlük Hareketi için çalışıp milislik yaparken diğer taraftan da ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmaktaydı. Artık çok az köye gelip gidiyordu. Kendisini çok az görüyorduk. Köye geldiğinde de çok kısa kalıyor ve daha çok kimselere görünmeden eve girip çıkıyordu. Bu, böyle bir yıl sürdü. Bu bir yıl içerisinde kendisini bir-iki kez ancak çok kısa aralıklarla görmüştük. 1992 yılında İdil'e döndü. O dönem dağdaki kardeşimizi görmek için ziyaretine gitti ve tekrar Türkiye metropollerine çalışmalara döndü.

Dağdaki kardeşim 1993 yılında yaralanıp bir ayağını kaybetti. Kardeşimin yaralanma haberini düşman aileye "oğlunuz öldü" diye haber verdi. Bu haber aileyi derin bir şekilde etkiledi. Bunun üzerine aile arkadaşlarla ilişki kurdu ve o haberin asılsız olduğunu, yani işin gerçeğini arkadaşlardan öğrendi. Kardeşim şehit düşmemişti fakat yaralanmıştı. Dewran yoldaş kardeşimin bu durumundan çok etkilenmişti. Ve kardeşimin silahını yerde bırakmamak ve düşmana karşı kin ve öfkesini göstermek için ARGK saflarına katılmaya karar verdi. Bu kararla Cudi dağına gidip oradaki gerilla birliklerine katıldı. Uzun bir süre Cudi'de kaldı ve daha sonra Güney Kürdistan'a geçerek oradaki kamplarda ideolojik, siyasi ve askeri eğitim aldı. Uzun bir süre Zagros–Metina Gare ve Botan sahasında savaştı.

Fedakârlığı ve savaşkanlığıyla savaş ortamında yoldaşlarının gücüne güç katan Dewran yoldaş sorumlu ve disiplinli bir yaşam tarzını esas alarak iyi bir parti militanı olmasını bilmişti. Daha sonra bir dönem daha Zap Kampında yeni bir kadro eğitimine katılır eğitim devresi bittikten sonra Amed ve Erzurum Eyaletine geçer. Dewran yoldaş bu süreçlerde çeşitli görevler alır manga ve takım komutanlığı görevini yapar.

En son 1999 yılında Önderliğin talimatıyla Güney Kürdistan'a geri çekilme yaparken 18 arkadaşıyla birlikte Batman'ın Kozluk ovasında çıkan bir çatışmada kahramanca savaşarak şahadet mertebesine ulaştı.

Yoldaşım, can kardeşim özlüyoruz seni. Aramızdan ayrılışını kabullenemedik. Yokluğunu kabullenmek zor, katran karası gecelerin kabusu yokluğun. Ne yana dönsek siluetin gözümüzün önünde, ne yana dönsek sesin kulaklarımızda. Yokluğun yüreğimizde dinmeyen bir sızı. Can kardeşim, Dewran yoldaşım ismini çocuklarımıza verdik, resmini yüreğimizin duvarına astık. Yoldaşların bıraktığın bayrağı taşımaya devam ediyor, güzel kara gözlü yoldaşım seni unutmadık unutmayacağız.

Mücadele arkadaşı ve kardeşi

Kürdistan topraklarının sıcacık kucağında uyuyor

Adı: Soyadı : **Vesile Nas**
Kod Adı : **Ülkem İdil**
Baba Adı : **Ramazan**
Ana Adı : **Rabia**
DoğumTarihi: **1981 / İdil-Şırnak**
M.K. Tarih : **1999 Avrupa**
Şahadet Tarihi: **25.12.2007 Gabar Fındıke alanında çatışmada şehit**

Ülkem yoldaş 1981 yılında İdil'e bağlı Xirabe Şeref köyünde orta halli yurtsever bir ailenin sekizinci çocuğu olarak dünyaya gelir. Evin en küçük kız çocuğu olduğu için yoğun ilgi ve sevgi ile büyütülür. Çocukluğundan itibaren sevilen, el üstünde tutulan ve kendini sevdiren zeki bir çocuktu.

Doğduğu köyde ilkokulu üçüncü sınıfa kadar okudu. Şartlar uygun olmadığı için okulu bırakmak zorunda kaldı. Aslında okula gitmeyi çok istiyordu. Okulu bıraktığında çok üzüldü. Okuma istemi ve azmini biliyorduk, dersleri çok iyiydi ve aslında biz de okumasını istiyorduk; ancak bunun imkânları yoktu.

Çok istemesine rağmen okula gidemeyince evde ev işlerine yardımcı olmaya başladı. Eli ev işlerine çok yatkındı. Hamarattı ve güzel yemekler yapardı.

Ülkem yoldaş yurtsever bir aile ortamında şekillenmişti. İki abimin özgürlük saflarında şehit düşmesinden çok etkilenmiş ve gerillaya katılımında kardeşlerimin şahadeti belirleyici olmuştu. Ailemiz Kürdistan'da faşist sömürgeci düşmanın baskıları ve yönelimleri sonucu mecburi olarak 1996 yılında Almanya'ya göç etmek zorunda kalmıştı. Almanya'da sürgünde yaşamanın zorlukları vardı. Farklı bir kültür, farklı bir yaşam çemberine alınmış, toprağımızdan koparlınca sudan çıkan balığa dönmüştük. Avrupa hayatı bizler için özellikle ilk yıllar tam bir zindan hayatı gibiydi. Farklı bir dil, farklı bir ilişki ağı içerisinde kendi değerlerimizi unutmadan, onları korumak, sahiplenmek ve yaşatmak için çok çalıştık. Kürt derneklerine, Kürtlerin her türlü etkinliklerine katılmaya başladık. Bu tür etkinliklere ailece katılıyorduk. Ülkem de bizimle bu tür etkinliklere katılıyor ve bu etkinliklerden büyük bir moral alıyordu. 1998 yılında Önderlik Suriye'den çıkıp Roma'ya geldiğinde, uluslararası komploya karşı Roma'da halkın gösterdiği direnişten çok etkilendi ve komploculara karşı büyük bir kin ve öfke duyarak mücadeleye katılmaya karar verdi.

Ülkem arkadaş; öğrenme istemiyle dolu, okumayı seven, köle, geri değer yargılarına karşı öfkeli, toplumsal olaylara karşı oldukça duyarlı, hassas aşırı duygusal biriydi. Ve yine aileye, ülkeye ve şehitlere tutku düzeyinde bağlıydı. "*Yaşam olacaksa özgür olmalı ve ülkemde olmalı"* diyordu. Yüreği ülkesi için atıyordu. Avrupa yaşamını hiçbir zaman kabullenmedi. Onun aradığı beton binalar soğuk, somurtkan insanlar değil dağlarda özgürlüğü ve insanlık onuru için savaşan insanlardı. Sürekli *"benim yerim burası değil, ne olursa olsun mutlaka o özgürlük dağlarına gideceğim ve orada ben de özgür olacağım"* diyordu.

Ülkem arkadaş 1999 yılında mücadeleye katıldı. Avrupa ve Ermenistan'da yaklaşık iki yıl faaliyet yürüttükten sonra 2000 yılında Güney Kürdistan'ın Xinere bölgesine geçti. Orada yoğun bir ideolojik, siyasi ve askeri eğitim gördükten sonra Xinere, Metina, Zağros, alanlarında kaldı. Daha sonra 2005 yılında Özgür Kadın Akademisinde merkezi bir eğitim devresinde yer aldı. Ülkem yoldaş katıldığı eğitim devrelerinde belli bir zorlanmayı yaşasa da katılımı özlü ve fedakârcaydı. Arkadaşları arasında oldukça sevilip, sayılıyordu. En son Kuzey sahasında yürüttüğü iki yıllık pratiğinde de emekçi yönü, çalışkanlığı, disiplinli duruşu öne çıkıyor ve yaşamdaki fedakârlığı, cesareti ve dürüstlüğüyle her kesin gönlünü kazanmayı başarıyordu.

Ülkem yoldaş Aralık 2007 yılında Gabar dağında Agit arkadaşın o çok sevdiği dağlarda Fındıke alanında çıkan bir çatışmada beş arkadaşıyla birlikte kahramanca direnerek şehit düşüyor. Yoldaşları O'nun cenazesini düşmanın elinde bırakmadılar. Ne mutlu bize ki Ülkem yoldaşımın bedeni o faşist düşmanın eline geçmedi.

O artık şehitler ordusunun bir neferidir ve şimdi Kürdistan topraklarının sıcacık kucağında uyuyor. Uyu kardeşim rahat uyu. Ant olsun ki döktüğünüz o kutsal kanlar bu kutsal toprakları sulamaya devam ettikçe Kürt çocukları elbette bir gün özgür yaşayacaklar. Ve şimdi o çocuklar serhıldanlarda ağır cezalara çarptırılıyor, ama tarih evrilecek, devran dönecek ve zulüm döktüğü o kanda boğulacaktır. Rahat uyuyun ruhunuz şad olsun. Yoldaşlarım, kardeşlerim canlarım sizleri hiç unutmadık ve unutmayacağız, anılarınız mücadelemizde yaşayacaktır.

Mücadele arkadaşı ve kardeşi

Bu yazı Rêber Apo'nun KAPİTALİST UYGARLIK kitabından alınmıştır

KAPİTALİZMİN DOĞUŞ ETKENLERİ -EV HIRSIZI- (Ekonomizm)

Kapitalizmin doğuşunu ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu sayan görüşler bu gruba girer. Özellikle Marksizm bu açıdan bir nevi ekonomizme indirgenmiştir. Öyle ki, kapitalizm hep sanki bir ekonomik modelmiş gibi algılanmaya çalışılmıştır. Ekonomi-politika adeta sosyal bilimlerin başköşesine oturtulmuştur. Adı üstünde, modern devletin oluşumunda ekonomik yaşama ilişkin alınan bazı kararlar bilim olarak disipline edilmiştir.

Kapitalin, yani kâr getiren sermayenin pazarda oluşan fiyat istismarına dayalı olarak gerçekleştirilmesi, bu görüşün gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Sanki tarih, toplum, iktidar ve bir bütün olarak uygarlıksal gelişmeden ayrı bir kapitalist gelişme mümkünmüş gibi bir eğilim belirmiştir. Paradoksal olarak en çok anti-kapitalist geçinenler kapitalizmi hak etmediği bir konuma oturtarak, sözde kapitalizme karşı savaşmış oluyorlar.

İngiltere kökenli ekonomik-politikacıları anlamak mümkündür. Kapitalizmin zafere ulaştığı ülke olarak yeni ekonomiyi modelleştirmeleri beklenebilir. Karl Marks'ın bu model üzerinde yoğunlaşması, İngiliz ekonomi-politikacılarının eleştirisi açısından önemli ve oldukça açıklayıcı olmuştur. Talihsiz olan, Marks'ın eserinin yarım kalması ve ardılı olan Marksistlerin de onu tam karikatürize etmeleridir. İktidar ve devletle kapitalizmin ilişkisini sistemlice çözümlememesi en temel eksiklik olarak belirtilebilir. İdeolojinin rolünü belirlemeye çalışmıştır. Kapitalizmin zihniyetine ilişkin yaklaşımları yer yer güçlüdür.

Fakat esas yanılgısı, çoktan entelektüel ortama damgasını vurmuş Aydınlanmanın gözde ideolojisi olarak pozitivizmin bakış açısını esas almasıdır. Fiziksel bilim gibi toplumsal bilimin de yapılabileceğine dair görüşe kanidir, inanmıştır, bundan kuşkusu yoktur. Bu yaklaşım çok değerli olan Kapital çalışmasını kısır kılmış, bir araştırmadan çok din kitabı gibi yorumlanmasına yol açmıştır. Müritlerin de yapacağı işler bellidir. Lenin'in emperyalizm, tekelci kapitalizm ve devlet-devrim yorumları Aydınlanma felsefesini aşamamış çabalardır. Yine birçok katkı sunan görüşe rağmen, kapitalist moderniteyi aşacak kapasiteyi ortaya koyamaması, Sovyet deneyiminin başarısız kılınmasında baş etkendir.

Hiçbir bilim ekonomik olgu bilimi kadar gerçekleri tersyüz etmemiştir

Anarşistlerin kapitalizm yorumları da ekonomik ağırlıklıdır. Kapitalizm ekonomik olarak mahkûm edilirse, sanki yıkılacakmış gibi bir eğilim içinde kalmışlardır. Pozitivizmle sakatlanmış anlayışlar: İşte bilimin kanunları vardır. Ekonomi de bir bilimdir. Dolayısıyla onun da kanunları vardır. Bu kanunlara göre, kapitalizm, bunalım üretmesi nedeniyle yaşayamayacak bir sistemdir. Yapılması gereken, bu kanunların işleyişini hızlandırmaktır. Sonuç, kapitalizm yıkılacak, komünizm kurulacaktır! Bu görüşlerin temelinde toplumsal gerçekliğin doğru tanımlanmaması yatar. Toplum genelde Aydınlanma ideolojilerinin çok dışında işleyen bir sistematiğe, hatta kaosa sahiptir. Ekonomi de dahil, tüm zihniyet ve kurumsal yapılarıyla pozitif tabir edilen bilimlerden nitelikçe farklı olması kadar, eylemli halinin çoğunlukla kaos niteliğinde olması; çok farklı yaklaşımlarla çözüm ve eylemleri gerekli kılar.

Bu eleştirilerin ışığında ekonomiyle kapital, yani sermaye düzeni arasındaki bağlantıları daha anlaşılır kılabiliriz. İlk yapılması gereken tespit, paradoksal gözükse de, kapitalizmi ekonomi saymamaktır. Kapitalizmi bir siyasi rejim olarak çözümlemek, bizi muhtevasındaki kârı kavramaya daha çok yakınlaştıracaktır. Burada iktidar ve devlet indirgemeciliğine düşmemek önemlidir. Yani ekonomizmden iktidarizme savrulmayacağız. Sosyolog Max Weber eğer Protestan Ahlakı ve Kapitalizm adlı değerlendirme yerine, kapitalizmi bizzat bir tarikat gibi yorumlasaydı, izah şansı daha artardı. Fernand Braudel, pazarda oluşan fiyatlar üzerinde tekel kurmakla kapitalizmin doğuşunu izah etmek ister. Marks'ınki de dahil, hepsi de önemli çözümlemeler olmakla birlikte, hep ekonomik bir izah zorunluymuş gibi yaklaşmaları temel eksiklikleridir.

Bana göre kapitalizm başından beri askeri-siyasi-kültürel olarak örgütlenmiş, başta maddi birikimler olmak üzere toplumsal değerleri gasp etme kurnazlığını örgütleyen eski bir geleneğin, Batı Avrupa'da 16. yüzyıldan itibaren giderek hâkim bir toplum biçimlenmesi haline gelmesidir. İlk güçlü adamın etrafındaki çapulcu grupla ana-kadın etrafında oluşan toplumsal değerleri gasp etmesi geleneğinin modern halkası olarak da tanımlayabiliriz bu doğuşu. İngiltere ve Hollanda'da, daha önceki İtalyan şehir devletlerinin başını çeken Cenova, Floransa ve Venedik kentlerinde, ilk kapitalist gruplar devletle iç içe bir tarikat gibi özel yaşam biçimleri olan, sağladıkları yeniliklerle para üzerinden vurgun yapma ustalığını gösteren, dünyanın her tarafına yayılmış pazarlarda oluşan fiyatlarla oynayarak muazzam değer gasp eden, gerektiğinde ve sıkça zor uygulamaktan geri kalmayan, kurgusal zekâsı gelişmiş grupların bir eylemidir. Bunlara kimi yerde hanedan, aristokrat ve burjuva da denilebilir. İlk ve ortaçağ haramilerinden yegâne ve önemli farkları, ağırlıklı olarak kentlerde üslenmiş olmaları, devlet otoritesiyle iç içe geçmeleri, zoru gerektiğinde daha örtülü ve ikinci planda kullanmalarıdır. Görünüşte ekonominin kuralları vardır. Onlar da bu kurallara göre zekâları ve eldeki ilk paralarıyla kâr yapıyorlar. Kapitalin tarihi doğru incelendiğinde, bu yaklaşımın tam bir masal değerinde olduğu görülecektir.

İlk birikimlerin gerçekleştirildiği sömürge savaşlarında hiçbir ekonomik kural yoktur. Portekiz, İspanya, Hollanda, İngiltere, Fransa, daha önceleri Venedik, Cenova gibi kentlerin kolonileri düpedüz tamamen zora dayalı ilk kapital birikimlerini sağlamışlardır. Hem yakın ülke pazarlarında, hem sömürge alanlarında bu gerçekleri tespit etmek zor değildir. Kırk haramilerden de sonradan efendilikler türemiştir. Beyler oluşmuştur. Modern kırk haramilere de burjuva efendiler demek, modadan öteye bir ağırlık teşkil etmez. Ekonomi bilimi denilen disiplinler işin özünü örtülü kılmayı temel işlevleri olarak sürdürürler. Hangi teori bu konularda başarılı sunum yaparsa, başyapıt olarak o etüt edilecektir, ödüllendirilecektir. Hiçbir bilim ekonomik olgu bilimi kadar gerçeklerle oynamamış, gerçekleri tersyüz etmemiştir. Kurgusal aklın en büyük saptırmasına kapitalist ekonomi-politika alanında rastlamaktayız. Kapitalist modernite tümüyle böylesi bir kalpazan bilimi üzerinde yükselme lüksüne sahip tek sistemdir.

Ekonomi evrimin gerçekleşme malzemesidir

Ekonomi veya maddi hayat nesnelerinin elde edilmesi, canlılığın en temel sorunudur. Ekonomi evrimin gerçekleşme malzemesidir. Canlı sistemi, metabolizma ile dış ortamdan edindiği kendi sindirim sistemine uygun ihtiyaç nesneleriyle devamlılığını sağlar. Evrensel bir kuraldır; farklılaşmayla evrim yaşamın sürekliliğini sağlar. Bir türün aşırı çoğalmasını önlemek ve diğer türler üzerindeki istilayı, dolayısıyla yok edilmelerini engellemek için belli bir dengeyi hep gözetmiş veya mümkün kılmıştır. Farelerin aşırı üreyip tüm bitkileri yok etmelerini yılan engeliyle, koyun, keçi ve tüm benzer sığır sürülerinin aynı eylemini et yiyen yırtıcılarla dengeleyip olanak hazırlamış, onların türsel gelişmesine geçit vermiştir. Doğal evrim niye böyle yapıyor sorusuna ancak sonuçlarına bakılarak cevap verilebilir. Bana göre bunun en temel nedeni, canlılar sisteminin gelişerek sürekliliğini sağlamaktır. Buna doğanın vahşeti mi, yoksa adaleti mi denilebilir? Bu ayrı bir tartışma konusudur. Yine derin bir zekânın ürünü müdür, yoksa ilkel olmayla mı bağlantılıdır? Metafizik kapsama dahil edilsin mi, edilmesin mi hususu, bana göre anlamlı ve üzerinde analitik zekâyla düşünülecek evrenselliğe ilişkin sorunlardır. Varoluşçulukla da bağlantılandırılabilir.

Bu sorulara verilebilecek en önemli yanıt, evrimin yetkinleşmeyi hep gözettiğidir. Bir anlamda evrenin, zamanın akışında yetkinlik, mükemmellik arayışı gözetilir, arzu edilir gibidir. Aksi halde insana kadar evrimi, ayrıca insanın dar toplum halindeki gelişmesini nasıl izah edebiliriz? Eğer hep aslanlar veya sığırlar olsa ve ortalığı istila etseydi, yaşamın sürmesi ilkel yosunlar düzeyinden öteye gidemezdi. Muhteşem evrim insana kadar evrimle vicdan, ahlak diye bir oluşuma da geçit vermiştir. Nedir anlamı? Merhamet ve adalet! Bu ilkenin özü de şöyle ifade edilmiştir: "Fikir bir olsaydı, kuzu ile kurt bir arada yaşardı." Burada da bir evrensellik gizlidir. Kuzu ile kurdun kardeş olması mümkün müdür? İnsan eylemi bunun mümkün olduğunu kanıtlamıştır. Yani insanın, insanın kurdu olamayacağını (kapitalizmin vahşet ilkesi) düşünmek ve eylemek, bizzat insan olmanın vazgeçilmez hedefidir. Kaldı ki, bir dönem kuzuyla kurdun atası aynıydı. Ayrılık sonra gelişti. İkisi neden tekrar en azından kardeşçe birliğe doğru yol almasınlar? Bu, en azından teorik olarak mümkündür ve örneklerine de bolca rastlamaktayız.

İnsan türünün tüm evrimsel süreçleri bünyesinde tutarak eylemselleştiği biyolojik bir tespittir

Bu hususları şunun için söylüyorum: Kapitalizmin doğuşunun evrimde gözlediğimiz sayısı çok sınırlı vahşi diyebileceğimiz örnekleri kendisine vesile yapmasının bir anlamının olamayacağı açıktır. Daha da çarpıcı cevap, ilk yosunlardan kara yosunlarına, onlardan görkemli ağaçlara, bu arada otla beslenen milyonlarca hayvanlar sistemine (birbirlerini yemeyen hayvanlar) yol açmasını örnek almayıp, birer evrim kanseri olarak da yorumlanabilecek örnekleri mi insan yaşamı için örnek göstereceğiz? Doğal evrimle kapitalizmin doğuş teorilerine yer olmadığını belirlemek açısından, bu hususları ön açıklama olarak belirlemek durumundayım. Buna sürekli işsizler ordusunu büyütüp, ücret düşüklüğünü canlı tutmak gibi tersi ilke de dahildir.

İnsan türünün, toplumsallık temelinde varoluşunu sürdürürken, tüm evrimsel süreçleri bünyesinde tutarak eylemselleştiği biyolojik bir tespittir. Eğer bilimi pozitivizm dinine bulaşmadan yorumlayacaksak, muhteşem bir saptamanın da bu olduğunu iyice bellemeliyiz. İnsan türünün gerek bu özelliği, gerek ahlaki seçim, yargı özelliğini (özgür tercih imkânı) Özgürlük Sosyolojisi'nde tartışacağımı belirterek, toplumsal gelişmenin doğal evrime de ters olmayan 'Ritmik gelişimini' özetlerken aşırı kentleşmeye, onunla birlikte hiyerarşi ve sınıfsallıkla ur gibi büyüyen devlet ve iktidar odaklarına dayalı uygarlıksal yaşamın neden 'aşırı aslanlaşma' veya tersi 'aşırı sığırlaşma' kategorisine dahil etmemiz gerektiğini kanıtlamaya çalışacağım.

Her şeyden önce bu tip gelişmelerin evrimde köklerinin sınırlı da olsa bulunabileceğini, insanın tür olarak evriminde bunları bir nevi hastalık, sapma, kalıntı olarak da yorumlayabileceğimizi (yamyamlık) yine belirtmek durumundayım. Ayrıca evrimin doğal ritminin bu tarz olmadığını olanca açıklığıyla kavramalıyız. Genelde uygarlıkta, özelde kapitalizm aşamasında bir kalıntı özelliğinden yararlanarak toplumsal sistemin, ikinci doğanın oluşturulamayacağını da bağlantılı olarak çok açıkça ve sadece belirlemek değil (bu, akademisyenlerin önüne konulan görevdir), temelli bir yaşam ilkesi olarak yorumlamak esastır. Aksi halde toplumsal yorumlarımızı baştan sakatlamış oluruz.

Devamı sayfa 29'da